

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ι΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

Συνεδρίαση 4^{ης} Νοεμβρίου 2011

Ωρα έναρξης: 9.48 π.μ.

Αρ. 9

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΟΜΗΡΟΥ)

Καλημέρα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ το γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Α. ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως γνωρίζετε, έχουμε ήδη διευθετήσει να συζητηθεί σήμερα θέμα εγγραφέν στο Κεφάλαιο Τέταρτο υπό τον τίτλο: «Το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την έκρηξη που επισυνέβη την 11^η Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” στο Μαρί». Το θέμα ενεγράφη με εισήγηση των Αβέρωφ Νεοφύτου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, Νεόφτου Κωνσταντίνου, κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του Δημοκρατικού Κόμματος, Γιώργου Βαρνάβα εκ μέρους του Κ.Σ. ΕΔΕΚ, Δημήτρη Συλλούρη εκ μέρους του ΕΥΡΩΚΟ, Γιώργου Περδίκη, βουλευτή του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών, και Ζαχαρία Κουλία, βουλευτή Αμμοχώστου.

Θα ακολουθήσουμε τη διαδικασία που ακολουθούμε και κατά τη συζήτηση του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού. Ως εκ τούτου, καλώ στο βήμα το βουλευτή Αμμοχώστου κ. Ζαχαρία Κουλία.

Ζ. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η σημερινή συζήτηση της τραγωδίας μας είναι οφειλόμενο χρέος πρώτιστα και καλύτερα προς αυτούς που με τίμημα τη ζωή τους υπερασπίστηκαν το καθήκον και την αξιοπρέπεια αυτού του τόπου.

Ανδρέας Ιωαννίδης, πλοίαρχος, διοικητής ναυτικού, Λάμπρος Λάμπρου, αντιπλοίαρχος, διοικητής ναυτικής βάσης, Κλεάνθης Κλεάνθους, υπαξιωματικός στη ναυτική βάση, Μιχάλης Ηρακλέους, υπαξιωματικός στη ναυτική βάση, Μιλτιάδης Χριστοφόρου, ναύτης, εθνοφρουρός στη ναυτική βάση, Χριστάκης Χριστοφόρου, ναύτης, εθνοφρουρός στη ναυτική βάση, Αντώνης Χαραλάμπους, ναύτης, εθνοφρουρός στη ναυτική βάση, Ανδρέας Παπαδόπουλος, 3591, αρχιλοχίας της ΕΜΑΚ, Βασίλης Κρόκος, 74, πυροσβέστης της ΕΜΑΚ, Σπύρος Τταντής, 2446, πυροσβέστης της ΕΜΑΚ, Παναγιώτης Θεοφίλου, 3520, πυροσβέστης της ΕΜΑΚ, Γεώργιος Γιακουμή, 3311, αρχιπυροσβέστης της ΕΜΑΚ, και Αδάμος Αδάμου, 4829, πυροσβέστης της ΕΜΑΚ.

Άνδρες επιφανείς άπαντες, οι οποίοι με ηρωισμό και αυταπάρνηση υπερασπίστηκαν τη στολή τους, το βαθμό τους, την καταγωγή τους και τίμησαν τον όρκο που έδωσαν προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Σε εμάς εναπόκειται να τηρήσουμε τα υπόλοιπα, σε εμάς τους εναπομείναντες. Το αν κάποιοι δυστυχώς προσπάθησαν με διάφορους τρόπους να αμαυρώσουν τη μνήμη αυτών των ανθρώπων ποσώς και καθόλου δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Οι ίδιοι παρέμειναν πιστοί στο καθήκον τους δίνοντας την ίδια τη ζωή τους, για να υπερασπιστούν το καλώς νοούμενο συμφέρον αυτού του τόπου. Επειδή επιτηδείως διάφοροι

σκέφτηκαν ότι έπρεπε να εγκαταλείψουν το καθήκον τους, διερωτώμαι, αν πράγματι έπρατταν τοιουτοτρόπως, που σε καμία περίπτωση τέτοιοι άντρες δε θα εγκατέλειπαν το καθήκον τους, αν σήμερα θα τους κρέμαζαν στην πλατεία Ελευθερίας! Όμως ο απολογισμός είναι άλλοι εξήντα δύο τραυματίες. Μαύρισαν σπίτια, έκλεισαν οικογένειες, εξήντα δύο ανθρώπων θα είναι σημαδεμένη η ζωή τους. Τρίτο καταστροφικό συμπέρασμα: Η βασικότερη υποδομή που είχε αυτός ο τόπος, ο ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός του Βασιλικού, έχει καταστραφεί. Ζημιά δισεκατομμυρίων και εν μέσω οικονομικής κρίσεως φτάσαμε σε αυτό το αποτέλεσμα.

Κάτω από το βάρος αυτής της τραγωδίας η κυβέρνηση υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας διόρισε ερευνητική επιτροπή. Όμως, προτού πάμε σε εκείνο, η επιτροπή Άμυνας της Βουλής συνήλθε αμέσως, στις 18, 22 και 27 Ιουλίου, και εξέδωσε πόρισμα. Υπάρχει έκθεση, την οποία έχουν όλοι οι συνάδελφοι. Αντιλαμβάνομαι ότι όλα τα συμπεράσματα που υπάρχουν εδώ ολίγον διαφέρουν από το πόρισμα του κ. Πόλυ Πολυβίου.

Αυτή η κυβέρνηση με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διορίζει τη μονομελή επιτροπή και δηλώνει ρητά και απεριφράστως ότι θα αποδοθούν ευθύνες σε όλα τα επίπεδα και μάλιστα ξεκάθαρα δηλώνεται ότι οι ευθύνες θα αναληφθούν σε όλα τα επίπεδα. Και για του λόγου το αληθές, σε κυπριακή εφημερίδα λέει ο συνάδελφος Άντρος Κυπριανού, γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ: «Ο Πρόεδρος είναι έτοιμος και για παραίτηση. Ο Δημήτρης Χριστόφιας έχει ξεκαθαρίσει ότι, αν το πόρισμα του απονέμει ευθύνες, θα τις αναλάβει, με ό,τι αυτό σημαίνει.».

Έχουμε το πόρισμα του κ. Πόλυ Πολυβίου. Να μου επιτρέψετε να αναφέρω το συμπέρασμα του ανθρώπου ο οποίος καθ' ύλην εξέτασε τα γεγονότα: «Είναι το συμπέρασμά μου ότι είναι η στάση του Προέδρου που καθόρισε τις εξελίξεις σε σχέση με την παραμονή του φορτίου στην Κύπρο και πως είναι πολιτικοί και άλλοι χειρισμοί και παραλείψεις του ίδιου που το καθήλωσαν στη ναυτική βάση στο Μαρί, όπου τελικά και εξερράγη. Διευκρινίζω ότι οι πολιτικές ευθύνες του Προέδρου, που θεωρώ με βάση το υλικό ενώπιόν μου προφανείς και αδιαμφισβήτητες, δεν είναι μόνο θεσμικές, που απορρέουν από το αξίωμα και τη θέση του, αλλά και σαφέστατα προσωπικές, που προκύπτουν από τους προσωπικούς χειρισμούς, αποφάσεις και παραλείψεις του.» Ουδμία αμφιβολία υπάρχει. Αν ανατρέξει κάποιος στα γεγονότα, θα διαπιστώσει ότι υπήρξε αμέλεια, επιπόλαιοι χειρισμοί, με αποτέλεσμα να φτάσουμε σε εκείνο το τραγικό συμπέρασμα.

Παρακολουθήσαμε άναυδοι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να επικαλείται ότι δεν ήξερε, δε γνώριζε. Δε γνώριζε πού είναι η ναυτική βάση και το Μαρί, το σημαντικότερο στρατιωτικό έργο υποδομής, δε γνώριζε ο Πρόεδρος! Ασφαλώς, λέγοντάς τα τούτα, ο Πρόεδρος δεν έλεγε την αλήθεια. Και είπε το εξής επιγραμματικό ο Πρόεδρος, ότι το σύστημα που χτίστηκε επί δεκαετίες είναι αυτό που φταίει. Δεν είναι το σύστημα που χτίστηκε επί δεκαετίες που φταίει, διότι αρχιτέκτονας του συστήματος, μετείχε σε όλες σχεδόν τις κυβερνήσεις, είναι και αυτός, ο ίδιος ο Πρόεδρος. Το σύστημα ανετράπη, όταν οι παρακοιμώμενοι του ΑΚΕΛ παρεισέφρησαν στα επιτελεία και τα παραεπιτελεία καθηλώνοντας τις νόμιμες και τις σωστές διαδικασίες και βραχυκυκλώνοντας στην ουσία όλη την πληροφόρηση που έπρεπε να έχουν οι υπουργοί! Λέω ένα παράδειγμα: Όταν ένας λοχαγός, ειδικός πυροτεχνουργός, έστειλε ειδική έκθεση προς τον Υπουργό Άμυνας, αυτή παρέμεινε στο παραεπιτελείο. Αυτό αποδεικνύει από μόνο του ότι άλλοι είναι που βραχυκύκλωσαν το σύστημα και δεν είναι το σύστημα που φταίει.

Άναυδοι παρακολουθήσαμε την πλευρά του ΑΚΕΛ, η οποία δεν αποδέχτηκε το πόρισμα, να λέει «μα, ξέρετε, εσείς είσαστε υπεύθυνοι για τους S300» ή «είσαστε υπεύθυνοι για το πραξικόπημα». Καλά, αγαπητοί συνάδελφοι, εδώ κάνουμε ανταγωνισμό των κακών; Και, αν οι άλλοι ή κάποιος άλλοι προέβησαν σε πράξεις απαράδεκτες και εις βάρος του τόπου, εσείς έπρεπε να κάνετε αντιστάθμισμα άλλων πράξεων και άλλων τραγωδιών, για να ισοφαρίσουμε; Είναι αδιανόητο να γίνεται επίκληση τέτοιων επιχειρημάτων!

Θέλω να επισημάνω ακόμη ένα σημαντικό γεγονός. Η Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριών, η γνωστή ως ΚΥΠ, η οποία υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κάθε πρωί δίνει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, πριν να ξεκινήσει το πρόγραμμά του, έκθεση ενώπιόν του και είναι παρών ο διοικητής και τον ενημερώνει. Τι έκαμνε αυτή η περιβόητη ΚΥΠ; Το μόνο που κατάφερε είναι να παρακολουθεί το διαδίκτυο και τους πολίτες, μέχρι του σημείου που φτάσαμε να ανακαλύψουν ότι ένας παππούς στην Αραδίππου, ξέρω 'γώ πού ήταν στην Κύπρο, μάθαινε στο εγγονάκι του «σκοτώστε τους Τούρκους και τους κομμουνιστές» και μας καταγγέλλουν στη Βουλή των Ελλήνων! Οι άνθρωποι οι οποίοι ετάχθησαν εκ του νόμου και πληρώνονται δεν πήραν χαμπάρι; Η πληροφόρηση που έχω εγώ είναι ότι βρέθηκαν πρωί πρωί, την ώρα που ξεκίνησε το κακό, να είναι στη βάση. Πού είναι αυτοί οι κύριοι και ποιος είναι ο ρόλος τους; Και γιατί λείπουν παντελώς απ' όλες τις έρευνες; Ελπίζω ο Γενικός Εισαγγελέας να μην αφήσει έτσι το θέμα.

Και ηγέρθη το θέμα της παραίτησεως του Προέδρου και είπαν «μα το σύνταγμα... θα κάνετε πολιτικό πραξικόπημα». Μα αγαπητοί συνάδελφοι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε συνάδελφε, να παρακαλέσω να ολοκληρώσετε, διότι συμπληρώθηκε ο χρόνος.

Ζ. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Σε ένα λεπτό ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ζ. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Η επίκληση του συντάγματος. Σίγουρα το σύνταγμα δεν προνοούσε να καταστρέψουμε το σταθμό, τη βάση, να προκαλέσουμε το θάνατο σε δεκατρείς ανθρώπους! Και ζητήθηκε η παραίτηση του Προέδρου. Γιατί ζητούνται οι παραιτήσεις των προέδρων; Να αναφέρω τρία πρόσφατα παραδείγματα και τελειώνω: Ο Νίξον επαραίτησε, γιατί ενεπλάκη στο σκάνδαλο του Γουότεργκεϊτ. Ο Τόνι Μπλερ, Πρωθυπουργός πρόσφατα, επαραίτησε για την εισβολή στο Ιράκ. Ο Ιάπωνας Πρωθυπουργός επαραίτησε για τούτον το λόγο. Γιατί ζητείται η παραίτηση του Προέδρου; Ζητείται η παραίτηση του Προέδρου, διότι απέδειξε ο ίδιος διά των πράξεων και ενεργειών του ότι οι ικανότητες και οι δυνατότητες του ανθρώπου είναι επικίνδυνες για τον τόπο. Και ζητείται καθυκόντως αυτή η παραίτηση, διότι, αν δεν εζητείτο αυτή η παραίτηση, θα μας καθιστούσε και εμάς συνυπεύθυνους των πράξεων και των ενεργειών του.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ.

Το λόγο έχει τώρα ο κ. Γιώργος Περδίκης εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στις 30 Σεπτεμβρίου παραδόθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη συνέχεια δόθηκε και στη δημοσιότητα το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την τραγική έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου στη ναυτική βάση "Ευάγγελος Φλωράκης" στο Μαρί.

Μετά από πολύωρες συνεδριάσεις, μελέτη χιλιάδων εγγράφων, συνταρακτικές καταθέσεις και πολύ προβληματισμό, ο κ. Πολυβίου και η ομάδα που τον υποστήριζε τεχνοκρατικά στο έργο του κατέθεσαν ένα κείμενο 643 σελίδων, το οποίο αποτελεί σταθμό για την πολιτική ιστορία της Κύπρου.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε από την αρχή ότι ο κ. Πολυβίου ανέλαβε να εντοπίσει ποιος ή ποιοι φταίνε για την έκρηξη, τους θανάτους και τους τραυματισμούς, τη μεγάλη οικονομική ζημιά και το ενεργειακό πλήγμα, που θα στιγματίζουν για πολλά χρόνια την κοινωνική, πολιτική και οικονομική ιστορία του τόπου, στη βάση ενός διευρυμένου πεδίου ευθύνης, όπως αυτό καθορίστηκε με απόφαση διορισμού από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Αξίζει και πρέπει να θυμίσουμε επί λέξει τι περιλαμβάνει η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 14ης Ιουλίου 2011 ως το πλαίσιο του ερευνητικού πεδίου της επιτροπής Πολυβίου. Λέει λοιπόν η απόφαση ότι η επιτροπή έχει όλες τις εξουσίες «να εξετάσει το θέμα ευθύνης και/ή ευθυνών για την έκρηξη η οποία επισυνέβη στις 11 Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση "Ευάγγελος Φλωράκης" στο Μαρί (στο εξής ναυτική βάση), με αναφορά στα ακόλουθα ζητήματα:

- (α) Το σύνολο των ενεργειών, παραλείψεων, γεγονότων, συνθηκών ή το συνδυασμό τους που οδήγησαν στην έκρηξη.
- (β) Τα γεγονότα και τις αποφάσεις βάσει των οποίων τα εμπορευματοκιβώτια εκφορτώθηκαν και κρατήθηκαν στη Δημοκρατία.
- (γ) Τα γεγονότα και τις αποφάσεις που σχετίζονται με την επιλογή του συγκεκριμένου χώρου και τρόπου τοποθέτησης των εμπορευματοκιβωτίων στη ναυτική βάση.
- (δ) Τα γεγονότα και τις αποφάσεις που σχετίζονται με τη συντήρηση και τη φύλαξη των εμπορευματοκιβωτίων από την τοποθέτησή τους στη ναυτική βάση μέχρι και την έκρηξη.
- (ε) Κατά πόσο από την τοποθέτηση των εμπορευματοκιβωτίων στη ναυτική βάση μέχρι και την έκρηξή τους είχαν γίνει οποιοσδήποτε συσκέψεις ή αλληλογραφία ή οποιοσδήποτε άλλου είδους επικοινωνία μεταξύ αξιωματούχων/λειτουργών/ αρχών της Δημοκρατίας σε σχέση με τη φύλαξη και την ασφάλεια των εμπορευματοκιβωτίων και την ορθότητα ή όχι των αποφάσεων που λήφθηκαν.
- (στ) Την ορθότητα και/ή την επάρκεια των αποφάσεων και μέτρων που λήφθηκαν, καθώς και των οδηγιών που δόθηκαν από την τοποθέτηση των εμπορευματοκιβωτίων μέχρι και μετά την έκρηξή τους.

δεν αποδέχθηκε μέχρι σήμερα οποιαδήποτε πολιτική ευθύνη, ενώ εκ των πραγμάτων είναι ο μόνος που δεν κινδυνεύει, επί του παρόντος τουλάχιστο, να τεθεί στη βάση της αστυνομικής έρευνας και της ποινικής δίωξης, είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Οι πολίτες και η ιστορία ανέμεναν από το πόρισμα Πολυβίου ακριβώς να εξετάσει με ιδιαίτερη έμφαση τις ενδεχόμενες ευθύνες του Προέδρου. Αυτή την αντικειμενική πραγματικότητα φαινόταν να την αντιλαμβάνεται και ο ίδιος ο Πρόεδρος, όταν στις 14 Ιουλίου δήλωνε: «Απαίτηση όλων μας είναι η πλήρης διερεύνηση των συνθηκών, των αιτίων και των λόγων που τελικά προκάλεσαν τη μεγάλη τραγωδία. Η απαίτηση όλων είναι να εντοπιστούν και να αποδοθούν οι ευθύνες, όποιους και αν αυτές βαρύνουν. Από το χαμηλότερο μέχρι το ανώτατο επίπεδο.» Οχι ανώτερο, “ανώτατο”, έλεγε ο Πρόεδρος και ανώτατο στην Κυπριακή Δημοκρατία επίπεδο σημαίνει ένα και μοναδικό πρόσωπο, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. «Οι ευθύνες, σας διαβεβαιώ, θα αποδοθούν και θα αναληφθούν. Σήμερα (δηλαδή στις 14 Ιουλίου) στο Υπουργικό Συμβούλιο αποφασίστηκε ο διορισμός του διακεκριμένου νομικού κ. Πόλυ Πολυβίου ως μονομελούς ερευνητικής επιτροπής. Η ευθύνη του θα είναι να διερευνήσει με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα όλες ανεξαιρέτως τις πτυχές και όλα τα συμβάντα σχετικά με την τραγωδία.» Αυτά έλεγε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ως Οικολόγοι, σε χρόνο ανύποπτο είχαμε διαπιστώσει τις βασικές πολιτικές ευθύνες του Προέδρου, ότι δηλαδή ο Πρόεδρος Χριστόφιας χωρίς απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, χωρίς διαβούλευση με τους πολιτικούς αρχηγούς, χωρίς να λάβει υπόψη του τις απόψεις των στρατιωτικών ή τεχνοκρατών έπαιρνε αποφάσεις και εφαρμόζε το “αποφασίζομεν και διατάζομεν”. Τώρα κρύβεται πίσω από τις ευθύνες των στρατιωτικών, που βεβαίως υπάρχουν, και αναζητά αθωωτικά προσχήματα. Η πρόταξη της ευθύνης για την ορθή φύλαξη, όσο και αν είναι βάσιμη, δεν μπορεί να διαγράψει τις δικές του πολιτικές ευθύνες. Διότι είναι γνωστό μεν σε όλους ότι η Κύπρος ήταν υποχρεωμένη να κατασχέσει το φορτίο των πυρομαχικών, αλλά από την ημέρα της κατάσχεσης μέχρι την έκρηξη πέρασαν είκοσι ολόκληροι μήνες, χρόνος ο οποίος, συνεργούντων και άλλων παραγόντων, συνέτεινε καθοριστικά στη δημιουργία συνθηκών έκρηξης των πυρομαχικών. Αποδεικνύεται ότι η καθυστέρηση στο χειρισμό του φορτίου των πυρομαχικών ήταν απόλυτη ευθύνη του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η καταστροφή του φορτίου αμέσως μετά την κατάσχεσή του ήταν η ενδεδειγμένη λύση, την οποία όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απέφυγε να εφαρμόσει, για να μην κακοφανίσει ημετέρους και υμετέρους, δηλαδή φίλους και εχθρούς. Οι διπλωματικοί χειρισμοί του Προέδρου της Δημοκρατίας ευθύνονται απόλυτα για την καθυστέρηση στο χειρισμό του φορτίου των πυρομαχικών.

Κατά την άποψή μου, η παρέλευση αυτού του χρόνου και η έλλειψη αποφάσεων για την τύχη των πυρομαχικών ήταν οι κύριοι λόγοι που οδήγησαν στην αλλοίωση της πυρίτιδας και στη μετατροπή της σε εκρηκτικό μίγμα. Εάν, για παράδειγμα, ο Πρόεδρος αποφάσιζε από την αρχή ότι θα κρατούσαμε το φορτίο για τρία χρόνια, ας πούμε, και αυτή ήταν η απόφαση βάσει της οποίας οι στρατιωτικοί θα χειρίζονταν τη φύλαξη του φορτίου, τότε ίσως τα πράγματα να ήταν αλλιώς. Αυτοί δυστυχώς, δηλαδή οι στρατιωτικοί και οι άλλοι αρμόδιοι του Υπουργείου Άμυνας, ανέμεναν το Προεδρικό να πάρει αποφάσεις και πάνω στην αναμονή δεν έκαναν τίποτα ως συνήθως. Ο Πρόεδρος όμως αγνοούσε ή υποτιμούσε τους κινδύνους και καθυστερούσε εσκεμμένα απασχολούμενος με τα πολιτικά του παιγνίδια, ενώ το φορτίο έλιωνε κάτω από τον ήλιο και μετατράπηκε από αθώα -κατά τον τώως Υπουργό Άμυνας- πυρίτιδα σε ένα ασταθές εκρηκτικό μείγμα.

Για μένα αποτελεί καθοριστικό τεκμήριο η κατάσταση των πυρομαχικών το Φεβρουάριο του 2011, όπως καταγράφηκε από την έρευνα του Κρατικού Χημείου, έστω και αν αυτή έγινε καθυστερημένα και μετά το ατύχημα. Αποδείχθηκε λοιπόν ότι η αποσταθεροποίηση της πυρίτιδας ήταν γεγονός από το Φεβρουάριο του 2011. Δηλαδή, με άλλα λόγια, αποδεικνύεται ότι το κακό είχε ήδη ξεκινήσει από την περίοδο της καθυστέρησης. Ακόμα κι αν άρχιζε η καταστροφή των πυρομαχικών το Φεβρουάριο του 2011, η εργασία αυτή έκρυβε κινδύνους, ίσως και θύματα.

Εγώ λέω ότι ένα μεγάλο μέρος των ευθυνών, πολιτικών κυρίως, αλλά και ποινικών, αρχίζει με την τοποθέτηση του φορτίου στο Μαρί το Μάρτιο του 2009 και τελειώνει με την απόφαση για διαχείριση του φορτίου το Φεβρουάριο του 2011. Αυτό το λέγω, γιατί έγινε συστηματική προσπάθεια από ορισμένους να περιορίσουν το πεδίο των ευθυνών στη μετά το Φεβρουάριο του 2011 περίοδο, με εμφανή στόχο να αθωωθεί ο Πρόεδρος Χριστόφιας. Η προσπάθεια ήταν συνεχής και μεθοδευμένη από τους παπαγάλους της κυβέρνησης. Πολλοί θα ήθελαν να περιοριστεί η έρευνα σε ό,τι αφορά την τραγική εκείνη τελευταία εβδομάδα, όταν σειρά από απύθμενης ελαφρότητας συμπεριφορές από τους αρμοδίους στο Υπουργείο Άμυνας, στην Εθνική Φρουρά, στην Πυροσβεστική οδήγησαν στη μετατροπή της κρίσης από ένα δύσκολο πρόβλημα σε μια φονική έκρηξη.

Κάποιοι -και δε μιλώ για ανεύθυνα στοιχεία, αλλά για επικίνδυνα ανεύθυνους αξιωματούχους υποστηρικτές του Προέδρου- προσπάθησαν με κακόηχες διαβολές να επιρρίψουν τις ευθύνες στους νεκρούς! Παρουσιάστηκαν με μεθοδικότητα και συντονισμό που παραπέμπει σε κεντρική οργάνωση διάφορα σενάρια νοσηρής πολιτικής φαντασίας, με εμφανή στόχο την παραπλάνηση και την καθοδήγηση των ερευνών. Ορθώς ο κ. Πολυβίου δεν παρασύρθηκε από τα παπαγαλίσματα. Ως Οικολόγοι, θεωρούμε ότι ο κ. Πολυβίου εξέτασε

με μεθοδικότητα από την αρχή όλες τις σημαντικές πτυχές της θλιβερής αυτής υπόθεσης, αναδεικνύοντας το πλήρες φάσμα των ευθυνών.

Το πόρισμα Πολυβίου πρέπει να γίνει απολύτως σεβαστό στο γράμμα και στο πνεύμα του. Η χειρότερη διαχείριση του πορίσματος είναι η υπόσκαψη του κύρους και της σημασίας του. Παρακολουθούμε δυστυχώς με ιδιαίτερη ανησυχία την οργισμένη και αφυκολόγητη αντίδραση των κυβερνώντων, που στηρίζεται σε μια άνευ προηγουμένου όψιμη και εκ τούτου αδύνατο να γίνει πιστευτή υπόσκαψη της αντικειμενικότητας του πορίσματος, αλλά και σε αχαρακτήριστες προσωπικές επιθέσεις κατά του κ. Πολυβίου.

Μετά το πόρισμα του κ. Πολυβίου αναδεικνύεται ως μείζον διακύβευμα της εποχής η επίτευξη της μέγιστης δυνατής ενότητας και της αναστήλωσης του χαμένου κύρους της πολιτικής ηγεσίας μέσα στην κοινωνία των πολιτών. Η λύση στο πρόβλημα της έλλειψης εμπιστοσύνης των πολιτών δεν πρέπει να αγνοεί το νέο δυναμικό παράγοντα των ημερών μας, δηλαδή το κίνημα των ενεργών πολιτών, απόσταγμα μιας μαζικής αγανάκτησης και απαξίωσης της πολιτικής και των πολιτικών. Οι πολιτικές ηγεσίες δεν μπορούν να αγνοούν τους πολίτες ούτε να αναζητούν μεταξύ τους διευθετήσεις που θα επιβληθούν στους πολίτες μέσω της προβολής εκβιαστικών διλημάτων και αδιεξόδων. Η δημοκρατία δεν κολλά σε αδιέξοδα. Η λύση στα πολιτικά προβλήματα πρέπει να είναι δημοκρατική και να σέβεται τους πολίτες.

Κατά την άποψή μας, ο μόνος τρόπος, για να αποφύγουμε μια μακροχρόνια και διαρκή προεκλογική περίοδο από σήμερα μέχρι το Φεβρουάριο του 2013, μια περίοδο που θα τη χαρακτηρίζουν οι εντάσεις και αντιπαραθέσεις, καθώς και η πλήρης απαξίωση της πολιτικής από την πλειοψηφία των πολιτών, είναι η προσφυγή στη λαϊκή ετυμηγορία.

Η διαδικασία της δημοκρατικής ομαλοποίησης της κατάστασης ξεκινά με την εθελούσια παραίτηση του Προέδρου Χριστόφια για λόγους πολιτικής ευθιξίας. Αναμένουμε από τον ίδιο και τους υποστηρικτές του να κάνουν δευτερες και ψύχραιμες σκέψεις και να προσεγγίσουν τη μεγάλη αυτή πρόκληση με νηφαλιότητα, πατριωτισμό και ευθύνη, μακριά από κομματικές παρωπίδες και εξαρτημένα αντανακλαστικά.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Περδίκη.

Θα παρακαλέσω τώρα τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κόμματος, τον κ. Δημήτρη Συλλούρη, να έρθει στο βήμα.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η τραγωδία στο Μαρί είναι ένα πρωτόγνωρο απίστευτο περιστατικό, που όμοιό του δεν υπήρξε στην ιστορία του τόπου μας. Οι συνέπειες της έκρηξης της 11^{ης} Ιουλίου ήταν και εξακολουθούν να είναι ολέθριες για την πατρίδα μας. Αποκορύφωμα αυτής της τραγικής εξέλιξης ήταν ο ηρωικός αλλά άδικος χαμός δεκατριών παιδιών του λαού μας. Το μέγεθος της ζημιάς στις πιο σημαντικές υποδομές του κράτους ήταν καταστροφικό. Οι αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία, στην αξιοπιστία του κράτους και στο ηθικό του λαού μας ελλοχεύουν ακόμη πολλούς κινδύνους για την πατρίδα και το λαό μας. Η τραγωδία στο Μαρί επιβάρυνε ακόμη περισσότερο την πολύ προβληματική κατάσταση στην οικονομία και επιτάχυνε τις υποβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους.

Το Ευρωπαϊκό Κόμμα έγκαιρα διέγινωσε τους κινδύνους που απειλούσαν την πατρίδα μας μετά τις τραγικές εξελίξεις στο Μαρί και πρότεινε λύση. Αμέσως μετά την τραγωδία προτείνουμε τη συγκρότηση προσωρινής κυβέρνησης έκτακτης ανάγκης και ευρείας αποδοχής, είτε παραμείνει επικεφαλής ο Δημήτρης Χριστόφιας είτε όχι. Η κυβέρνηση έκτακτης ανάγκης θα αναλάμβανε για έξι μήνες, για να αντιμετωπίσει τα φλέγοντα προβλήματα που δημιουργήθηκαν. Είχαμε επίσης εισηγηθεί τη συγκρότηση στις αρχές του επόμενου χρόνου κυβέρνησης εθνικής ενότητας υπό τον Πρόεδρο της Βουλής κατόπιν συναινετικών εκλογών για θητεία μέχρι τις προεδρικές εκλογές του 2013. Η κυβέρνηση εθνικής ενότητας θα αναλάμβανε τη σταθεροποίηση και επανεκκίνηση της οικονομίας, την αποκατάσταση των υποδομών. Πρώτιστα όμως θα αναλάμβανε να ολοκληρώσει με επιτυχία τη σημαντική προεδρία της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να διαχειριστεί τις κρίσιμες εξελίξεις στο Κυπριακό.

Τίποτα απ' όλα αυτά δεν έγινε αποδεκτό. Αποδείχτηκε για ακόμη μια φορά ότι είναι κενές περιεχομένου οι διακηρύξεις των κυβερνώντων ότι έχουν πάνω απ' όλα την Κύπρο. Δυστυχώς για τον τόπο ο κ. Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ σε αυτή την τραγική συγκυρία έβαλαν πάνω απ' όλα το κομματικό τους συμφέρον. Έτσι, όχι μόνο δε συγκροτήθηκε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας που επέβαλλε η πρόταση, αλλά ο τόπος απέκτησε τη σημερινή αδύναμη κυβέρνηση μειοψηφίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η τραγωδία στο Μαρί, πέραν της τραγικής της διάστασης, έχει αναδείξει μια πρωτόγνωρη πολιτική και θεσμική κρίση στον τόπο μας. Και αυτό είναι το θέμα, αυτή είναι η ουσία. Οι άστοχοι παραλληλισμοί, οι προσπάθειες σύγκρισης ανόμοιων θεμάτων, η αποσπασματική ανάλυση, η μετακύλιση ευθυνών που επιχειρούν το ΑΚΕΛ και η κυβέρνηση γίνονται για συγκεκριμένους επικοινωνιακούς λόγους. Όλες αυτές οι ενέργειες των κυβερνήσεων είχαν και έχουν ως μοναδικό στόχο την επικοινωνιακή μόνο διαχείριση του θέματος, προκειμένου να περισωθεί πολιτικά ο κ. Χριστόφιας. Η επικοινωνιακή αυτή προσέγγιση που επιχειρείται από την ηγεσία του ΑΚΕΛ και τον Πρόεδρο είναι μια ξεκάθαρη προσπάθεια απόκρυψης των ασήκτων ευθυνών του κ. Χριστόφια. Είναι μια προσπάθεια να μην αποδεχθούν τα λάθη και τις παραλείψεις τόσο του Προέδρου όσο και των συνεργατών του. Λάθη και παραλείψεις που είχαν ως αποτέλεσμα να στηθεί μια θεόρατη πυραμίδα εκρηκτικής ύλης στο πιο στρατηγικό σημείο του τόπου και να αφεθεί απροστάτευτη στις καιρικές συνθήκες, μέχρις ότου αλλοιώθηκε και ανατινάχθηκε. Με ευθύνη της κυβέρνησης χάθηκαν αθώοι, καταστράφηκαν οι σημαντικότερες υποδομές του κράτους και προκλήθηκε ανυπολόγιστο οικονομικό κόστος στους πολίτες και την πολιτεία. Αυτή η αυταπόδεικτη ευθύνη ανήκει αποκλειστικά στον κ. Χριστόφια, που ηγείται της κυβέρνησης.

Τα πορίσματα και οι ειδικοί απλά τεκμηρίωσαν την πραγματικότητα και την αλήθεια. Για έναν πολιτικό που επικαλείται την ευαισθησία και την ανθρωπιά η λειτουργία και μόνο της συνείδησής του ήταν αρκετή, ώστε να υποβάλει την παραίτησή του. Δυστυχώς όμως κάτι τέτοιο δεν έγινε. Ανεξάρτητα τούτου, οι ευθύνες του Προέδρου είναι συγκεκριμένες και ξεκάθαρες όπως καταγράφονται στο πόρισμα της επιτροπής που ο ίδιος διόρισε. Ο κ. Πόλυς Πολυβίου είναι ξεκάθαρος και συγκεκριμένος. Οι προσωπικές και θεσμικές ευθύνες του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι όχι μόνο ασήκτες, αλλά και στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Ευθύνες που ποτέ δεν αποδέχθηκε ο κ. Χριστόφιας ούτε και το ΑΚΕΛ.

Εμείς δε θα παρασυρθούμε και δε θα μπούμε στο επικοινωνιακό παιχνίδι συγκάλυψης των ευθυνών του Προέδρου με συζητήσεις για το περιεχόμενο των πορισμάτων. Για εμάς είναι ξεκάθαρο ότι στα πλαίσια της επικοινωνιακής στήριξης του κ. Χριστόφια η ηγεσία του ΑΚΕΛ επιχειρεί, πρώτον, να στείλει το μήνυμα ότι για το Μαρί ευθύνονται όλοι, άρα κανένας. Σίγουρα υπάρχουν πολλοί υπεύθυνοι σε αυτή την τραγωδία, όμως οι διοικητικές και υπηρεσιακές ευθύνες άλλων δεν μπορούν να συγκαλύψουν τις προσωπικές και αντικειμενικές ευθύνες του κ. Χριστόφια ως Προέδρου του κράτους. Μόνο η ευθύνη του για την καλή λειτουργία του κράτους και των μηχανισμών του είναι υποκειμενική. Όμως ταυτόχρονα, όπως τεκμηριώνεται και στο πόρισμα της επιτροπής που, επαναλαμβάνω, ο ίδιος διόρισε, ο κ. Χριστόφιας έχει βαρύτερες αντικειμενικές και προσωπικές ευθύνες.

Η δεύτερη προσέγγιση του ΑΚΕΛ στο επικοινωνιακό παιχνίδι που παίζει είναι ότι ευθύνονται οι υπηρεσιακοί ή οι από υπουργό και κάτω, άρα ο Πρόεδρος έχει μόνο υποκειμενικές ευθύνες λόγω αξιώματος. Το ΑΚΕΛ μάς λέει ότι ο κ. Χριστόφιας δεν είναι πυροτεχνουργός και δεν είχε καμία γνώση, σχέση ή ανάμειξη στη φύλαξη του φορτίου. «Αυτό ήταν δουλειά των στρατιωτικών», ισχυρίζεται το ΑΚΕΛ. Με αυτό το σκεπτικό δεν έπρεπε να έχουν ευθύνη ούτε και οι υπουργοί. Όμως τα στοιχεία του πορίσματος του κ. Πολυβίου φανερώνουν ότι οι ενέργειες χειρισμού του επικίνδυνου φορτίου από τους υπηρεσιακούς του κράτους βασίστηκαν πάνω σε ιδεοληψίες του ίδιου του κ. Χριστόφια. Ο Πρόεδρος επηρέαζε τις αποφάσεις για το φορτίο στα πλαίσια μιας κοντόφθαλμης, παράλυτης εξωτερικής πολιτικής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Με την κατάθεσή του ο κ. Χριστόφιας στην ερευνητική επιτροπή του κ. Πολυβίου αποποιήθηκε κάθε ευθύνη για την τραγωδία της 11^{ης} Ιουλίου. Παρουσιάστηκε ως ο “απατημένος σύζυγος” που δε γνώριζε τίποτε και έμαθε τελευταίος τι έκαναν οι συνεργάτες του πίσω από την πλάτη του. Υπέδειξε ως υπεύθυνους τους εμπλεκόμενους υπουργούς του και την Εθνική Φρουρά. Με μια δραματική προσπάθεια να υπερασπιστεί τον εαυτό του φόρτωσε τις ευθύνες του στους συνεργάτες του. Κρύφτηκε πίσω από τη γραφειοκρατία και τις ελλείψεις της δημόσιας υπηρεσίας επικαλούμενος ελλιπή ενημέρωση. Αν θυμάστε, ο κ. Χριστόφιας περιέγραψε μια τραγική εικόνα του κράτους μας. Περιέγραψε μια εικόνα απόλυτης σύγχυσης και ακαταστασίας που υπήρχε στην κυβέρνησή του. Όπως ομολόγησε, οι υπουργοί του ενεργούσαν όπως ήθελαν, χωρίς να τον ενημερώνουν για σημαντικά θέματα, όπως η διαχείριση του φορτίου στο Μαρί. Αυτό το απίστευτο κυβερνητικό αλαλούμ ήταν που οδήγησε τον τόπο στην τραγωδία.

Όμως ο έλεγχος των υπουργών ήταν ευθύνη του κ. Χριστόφια. Οι πολιτικές αποφάσεις ήταν του ίδιου του κ. Χριστόφια και έχει ευθύνη γι' αυτές. Η απουσία ενημέρωσης, αν υπήρχε, γινόταν με την ανοχή και την ευθύνη του κ. Χριστόφια. Ακόμα και αν δεχτούμε το εξωφρενικό, οι υπουργοί του ενεργούσαν σε ένα θέμα ύψιστης ασφάλειας όπως ήθελαν, χωρίς να τον ενημερώνουν, ακόμα κι αν δεχτούμε ότι το βαθύ κράτος του δημοσίου δεν ελέγχεται από τον Πρόεδρο.

Αυτά αποτελούν ομολογία του ίδιου του κ. Χριστόφια ότι είναι ανήμπορος να κυβερνήσει με επάρκεια τον τόπο. Ο κ. Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ φέρουν μεγάλο μερίδιο ευθύνης για το σάπιο κράτος το οποίο επικαλούνται σήμερα, για να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους. Ανάμεσα σ' αυτούς είναι και η δική τους ανίκανη

και επικίνδυνη κομματική νομενκλατούρα, που έχει εγκατασταθεί εδώ και πολλά χρόνια στο δημόσιο τομέα και κάνει κουμάντο σε πολλούς τομείς του δημοσίου.

Για χάρη συζήτησης όμως, ας δεχτούμε τον ισχυρισμό του ΑΚΕΛ ότι ο Πρόεδρος δεν ευθύνεται, γιατί δεν είναι πυροτεχνουργός. Εμείς θα ρωτήσουμε και πάλι: Είναι αποδεκτό ο ευαίσθητος Πρόεδρος της ανθρωπιάς να φορτώνει όλη την ευθύνη στους υπουργούς του, προκειμένου να καλυφθεί ο ίδιος; Είναι οι υπουργοί του πυροτεχνουργοί; Εμείς λέμε δεν είναι αποδεκτό, δεν είναι δίκαιο και δεν περιποιεί τιμή για τον κ. Χριστόφια αυτή η στάση. Εξάλλου αυτός τους επέλεξε και αυτός τους διόρισε. Η αποτυχία τους είναι πρώτιστα δική του αποτυχία, αν μιλούμε με πολιτικούς όρους.

Το τρίτο τέχνασμα που επιχειρεί η ηγεσία του ΑΚΕΛ, για να περισώσει πολιτικά και επικοινωνιακά τον κ. Χριστόφια, είναι η θεωρία ότι όλοι αμφισβητούν όλα. Το ΑΚΕΛ αμφισβητεί το πόρισμα Πολυβίου μόνο στα σημεία που θίγεται ο Πρόεδρος και οι άλλοι τα άλλα πορίσματα. Εμείς ξεκαθαρίζουμε ως Ευρωπαϊκό Κόμμα ότι δεν αμφισβητούμε κανένα πόρισμα. Είναι δικαίωμα του οποιουδήποτε κόμματος να αμφισβητεί το όποιο πόρισμα της όποιας ερευνητικής επιτροπής. Είναι δικαίωμα του ΑΚΕΛ να αμφισβητεί το πόρισμα Πολυβίου. Είναι όμως, αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας να αμφισβητεί το πόρισμα μιας ερευνητικής επιτροπής που ο ίδιος διόρισε; Είναι δικαίωμα του Δημήτρη Χριστόφια να αμφισβητεί το πόρισμα, όταν ο ίδιος δήλωνε με στόμφο ότι η έρευνα Πολυβίου πρέπει να καλύψει και τον ίδιο και ότι είναι έτοιμος να αναλάβει τις ευθύνες του; Αυτό το αφήνω στην κρίση σας.

Εμείς λέμε ξεκάθαρα ότι δεν έχει τέτοιο δικαίωμα ο κ. Χριστόφιας. Αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είχε το πολιτικό θάρρος να παραιτηθεί την ίδια ημέρα της φονικής έκρηξης, δεν είχε δικαίωμα πολιτικά ή ηθικά να μείνει ούτε μία μέρα στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας μετά το πόρισμα του κ. Πολυβίου, της επιτροπής, επαναλαμβάνω, που ο ίδιος διόρισε, εκτός κι αν την ερευνητική επιτροπή τη διόρισε απλώς για να κερδίσει χρόνο ή με την ελπίδα ακόμη ότι θα επηρεάζε με κάποιους τρόπους το αποτέλεσμα της έρευνας του κ. Πολυβίου.

Είμαι συγκεκριμένος σε αυτό που λέω, γιατί υπάρχουν εύλογες υποψίες και για το πρώτο και για το δεύτερο. Σας ερωτώ: Πώς μπορεί να εξηγηθεί η μεγάλη ευκολία με την οποία το ΑΚΕΛ και ο κ. Χριστόφιας πέταξαν το πόρισμα Πολυβίου στον κάλαθο των αχρήστων και μάλιστα απέρριψαν το πόρισμα την ίδια μέρα που ανακοινώθηκε, χωρίς προφανώς να το διαβάσουν; Είναι φανερό ότι η μοναδική έγνοια του ΑΚΕΛ και του κ. Χριστόφια δεν ήταν να λάμψει η αλήθεια, αλλά να περάσει ο χρόνος, να καταλαγιάσει η οργή και να ξεχαστεί το Μαρί. Αυτή ήταν η προσπάθειά σας, κύριοι συνάδελφοι. Δε δίστασε να διχάσει το λαό οργανώνοντας αντιδιαδηλώσεις και στημένες φιέστες καλλιτεχνών απέναντι σε αυθόρμητες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των πολιτών και των συγγενών των θυμάτων. Όμως αυτό που αγνοεί το ΑΚΕΛ είναι ότι ο κ. Χριστόφιας δεν έχει ανάγκη τη στήριξη των μισθωμένων καλλιτεχνών, αλλά την αποδοχή και την εμπιστοσύνη των πολιτών του τόπου και αυτή την εμπιστοσύνη δεν την έχει. Επιπλέον, οι αξιωματούχοι του ΑΚΕΛ και τα εκφραστικά του όργανα καθημερινά καταφέρονται με σκληρή γλώσσα εναντίον της πλειοψηφίας του λαού και των πολιτικών δυνάμεων που καταλογίζουν ευθύνες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για την τραγωδία στο Μαρί και αυτό προκαλεί το λαϊκό αίσθημα και δυναμιτίζει την ενότητα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δυστυχώς με την άρνησή του να σεβαστεί το πόρισμα Πολυβίου ο Πρόεδρος έχει καταφέρει ένα τραγικό πλήγμα στους θεσμούς. Θα περάσουν πολλά χρόνια για να εμπιστευτεί ο λαός ερευνητικές επιτροπές. Εμπεδώνεται τελεσίδικα το συναίσθημα της ατιμωρησίας στον τόπο μας. Δίδεται το δικαίωμα ηθικά ή και “ηθικά” σε όποιον ερευνούμενο στο μέλλον να αμφισβητεί τις ευθύνες του μέσα από οποιοδήποτε πόρισμα. Όμως την απαξίωση των ερευνητικών διαδικασιών την τσιμέντωσε το ΑΚΕΛ με το αντιπόρισμα που δήθεν έβγαλε για το πόρισμα Πολυβίου. Είναι γελοίο να βλέπεις αυτούς που διόρισαν τον κ. Πολυβίου, γιατί ήταν έντιμος, ικανός και λαμπρός νομικός, να προσπαθούν να μας πείσουν ότι οι νομικοί του ΑΚΕΛ μελέτησαν αμερόληπτα και ανεπηρέαστα το πόρισμα του κ. Πολυβίου και κατέληξαν ότι δεν τεκμηριώνεται καμία ευθύνη για τον κ. Χριστόφια. Το ελάχιστο που μπορώ να πω είναι ότι το ΑΚΕΛ υποτιμά και περιφρονεί τη νοημοσύνη των πολιτών, αλλά και τη δική μας.

Ακόμη ένα από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί το ΑΚΕΛ, για να στηρίξει την άρνηση του κ. Χριστόφια να αναλάβει τις ευθύνες που του αναλογούν, είναι το ότι «την ώρα της φουρτούνας, την ώρα που βρίσκεται μεσοπέλαγα ένα καράβι, δεν αλλάζεις καπετάνιο». Αυτό είναι ένα πολύ γνωστό παλιό επιχείρημα πολλών καθεστώτων. Ξέρετε, αυτό τον παραλληλισμό τον χρησιμοποίησαν πολλοί ηγέτες πολλών καθεστώτων στο παρελθόν. Η αλήθεια είναι ότι στο καράβι που είναι μεσοπέλαγα, όσο ανίκανος και κακός κι αν είναι ο καπετάνιος, δεν μπορείς να τον αλλάξεις, γιατί δεν υπάρχει άλλος καπετάνιος στο καράβι. Τα δημοκρατικά κράτη, όπως είναι η πατρίδα μας, διαθέτουν διαδικασίες και πρόσωπα που μπορούν να αντικαταστήσουν έναν αποτυχημένο Πρόεδρο που δεν τον θέλει η πλειοψηφία του λαού.

Από το καράβι και τη φουρτουνιασμένη θάλασσα του ΑΚΕΛ -το παράδειγμα που μας δίδετε, κύριοι συνάδελφοι- εμείς κρατούμε μόνο τη φουρτούνα, γιατί περιγράφει άψογα τους κινδύνους και τις καταστροφές

που έφερε στην Κύπρο ο κ. Χριστόφιας, πέραν της φονικής καταστροφής στο Μαρί. Σήμερα το καράβι της Κύπρου παλεύει με τη φουρτούνα της χρεοκοπίας, τη φουρτούνα της οικονομικής κατάντιας, τις υποβαθμίσεις, τις απαράδεκτες φανερές και αφανείς υποχωρήσεις στο Κυπριακό. Σήμερα το καράβι της Κύπρου περνά δύσκολες στιγμές, μετά την ενθάρρυνση της Τουρκίας και του κ. Ερντογάν να διεκδικούν δικαιώματα στο φυσικό πλούτο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σήμερα το καράβι της Κύπρου μπάζει νερά με την απαξίωση των θεσμών, την εμπέδωση της ατιμωρησίας και τη διάλυση του εσωτερικού μετώπου. Βρισκόμαστε σε πραγματικό κίνδυνο, γιατί με κύρια ευθύνη του κ. Χριστόφια έχει διαλυθεί το εσωτερικό μέτωπο και έχει εξανεμισθεί κάθε έννοια ενότητας.

Η τραγική συγκυρία που διερχόμαστε ασφαλέστατα απαιτεί ενότητα. Όμως η ενότητα απαιτεί την ανοχή στην άλλη άποψη μέσα από μια διαρκή, καθαρή και έντιμη συνεννόηση της κυβέρνησης με τις πολιτικές δυνάμεις και απαιτεί και ανάληψη ευθυνών. Τίποτα απ' αυτά δεν υπηρετεί σήμερα ο κ. Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ. Και δεν είναι μόνο αυτό. Προκλητικά οι κυβερνώντες καθημερινά κατηγορούν τις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις ότι δε θέλουν την ενότητα και πυροβολούν τον Πρόεδρο, επειδή προέρχεται από το ΑΚΕΛ. Απλά τους θυμίζουμε ότι ο κ. Χριστόφιας είναι από τους λίγους Προέδρους που ξεκίνησαν τη θητεία τους με υποστήριξη όλων πλην του Ευρωπαϊκού Κόμματος.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Λευτέρη Χριστοφόρου)

Θα ακούσεις.

Ήταν συνειδητή πολιτική επιλογή να μείνουμε εμείς του Ευρωπαϊκού Κόμματος έξω. Εμείς θέλουμε να είμαστε αντικειμενικοί, κύριε Χριστοφόρου. Μεγάλες και βαθείς οι διαφορές μας με την πολιτική Δημήτρη Χριστόφια. Πώς όμως διαχειρίστηκε ο κ. Χριστόφιας τα κόμματα της συγκυβέρνησης, ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ, που τον εξέλεξαν; Επικαλείται σήμερα την εκλογή του για πέντε χρόνια και το 54%. Αυτό το πήρε με τη βοήθεια αυτών των κομμάτων και των δύο υπουργών που στήνει στο σκαμνί, για να γλυτώσει ο ίδιος! Δεν μπορεί να διαλέγουμε αλά καρτ από μια πολιτική περίοδο ό,τι θέλουμε. Πώς συμπεριφέρθηκε στο ΔΗΣΥ που τον στήριξε στο Κυπριακό για πέραν των δύο χρόνων; Πώς χειρίστηκε αυτή την ευρεία αποδοχή που είχε; Απλά την τίναξε και αυτή στον αέρα και σήμερα έχει αυτοαπομονωθεί και παραμένει μόνος να ηγείται μιας αδύναμης κυβέρνησης μειοψηφίας. Και αυτή η κατάντια όχι μόνο δεν προβληματίζει τον ίδιο και το κόμμα του, αλλά τους οδηγεί σε πιο προκλητικές ενέργειες, που βαθαίνουν την κρίση ενότητας στον τόπο.

Το ΑΚΕΛ με διαδόσεις γελοίες, κατηγορίες για πραξικοπήματα πολιτικά, παρομοιώσεις και παραλληλισμούς του κ. Χριστόφια με το Μακάριο και άλλες προκλητικές ενέργειες προσπαθεί να επαναφέρει τη χαμένη πολιτική αξιοπιστία του Προέδρου. Αυτές οι προσεγγίσεις είναι επικίνδυνες για τον τόπο, είναι θλιβερές για το λαό μας. Εμείς δε θα ακολουθήσουμε αυτές τις λογικές πρόκλησης. Δε θα ακολουθήσουμε τον προκλητικό πολιτικό λόγο των κυβερνώντων. Δε θα απαντήσουμε στις ενέργειες φανατισμού και διχασμού. Θεωρούμε -και είναι δικαίωμά μας- ότι ο Δημήτρης Χριστόφιας έκλεισε άδοξα και καταστροφικά για την Κύπρο τον πολιτικό του κύκλο στην προεδρία της Δημοκρατίας και πρέπει άμεσα να φύγει από την εξουσία. Εάν δεν το πράξει ο ίδιος από μόνος του, δε μας αφήνει άλλη επιλογή από το να προχωρήσουμε με συγκεκριμένες δράσεις και ενέργειες που να εμποδίζουν τον κ. Χριστόφια από το να βλάψει και άλλο τα συμφέροντα της πατρίδας μας. Φυσικά δε θα βάλουμε νερό στο μύλο της προπαγάνδας του ΑΚΕΛ για δήθεν "πολιτικό πραξικόπημα". Όλες οι ενέργειες και δράσεις μας, όλες οι εισηγήσεις μας θα είναι μέσα στα πλαίσια του πολιτικού πολιτισμού και του συντάγματος, μέσα στα πλαίσια της κοινοβουλευτικής πρακτικής. Νηφάλια αλλά αποφασιστικά είμαστε έτοιμοι να εισηγηθούμε και να στηρίξουμε ενέργειες και δράσεις που θα διασφαλίζουν τα συμφέροντα του λαού και της πατρίδας μας από την καταστροφική παρουσία Δημήτρη Χριστόφια.

Είμαστε έτοιμοι να ψηφίσουμε ή να καταψηφίσουμε νόμους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα και οι κίνδυνοι που δημιούργησε στην Κύπρο ο Δημήτρης Χριστόφιας. Αυτή μας η στάση πηγάζει από την πολιτική θέση ότι ο κ. Χριστόφιας, που ευθύνεται για το σημερινό κατάντημα του τόπου, δεν μπορεί πλέον ως Πρόεδρος να δώσει λύσεις στα προβλήματα που αυτός δημιούργησε! Δεν μπορεί ο σημερινός Πρόεδρος να λύσει τα προβλήματα του τόπου, γιατί είναι ο ίδιος το κύριο και μεγάλο πρόβλημα της Κύπρου, γιατί παραμένει γαντζωμένος στην εξουσία, παρά την τραγική του αποτυχία να τη διαχειριστεί.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Από το βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων το Ευρωπαϊκό Κόμμα σήμερα ζητά την παραίτηση του Δημήτρη Χριστόφια από την προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Για όλους τους λόγους που ανέφερα προηγουμένως ο κ. Χριστόφιας ως Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας αποδείχθηκε άτολμος και ανεπαρκής. Ιδιαίτερα αποδείχθηκε ανίκανος να διαχειριστεί με επάρκεια ένα θέμα ύψιστης κρατικής ασφάλειας και μέχρι σήμερα, ακόμη και μετά την τραγωδία, δείχνει να απουσιάζει από τις εξελίξεις. Ο τόπος χρειάζεται έναν ικανό Πρόεδρο, που να μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις της νέας εποχής και να εγγυηθεί την ασφάλεια και την προοπτική των πολιτών και της πατρίδας μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ολοκληρώστε, κύριε Συλλούρη.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Η ευθυνοφοβία που επέδειξε ο κ. Χριστόφιας σε συνδυασμό με την ομολογία του ότι αδυνατεί να κυβερνήσει με επάρκεια τον τόπο επιβάλλουν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να δώσει άμεσα το λόγο στο λαό, για να αποφασίσουν οι πολίτες ποιο είναι το καλό της πατρίδας μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Συλλούρη.

Θα παρακαλέσω τώρα τον κ. Γιώργο Βαρνάβα εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ να έρθει στο βήμα.

Γ. ΒΑΡΝΑΒΑ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα είμαστε υποχρεωμένοι δυστυχώς να αναφερθούμε στο δεύτερο πιο τραγικό και μελανό σημείο της κυπριακής σύγχρονης ιστορίας μετά την τραγωδία του 1974, την τραγωδία της έκρηξης στη ναυτική βάση "Ευάγγελος Φλωράκης".

Εκείνο το πρωινό της 11^{ης} Ιουλίου έμελλε να αλλάξει το ρου της ιστορίας. Η Κύπρος έζησε μια τραγωδία η οποία έχει αφήσει τα σημάδια της ανεξίτηλα στις μνήμες ολωνών μας, αφού είχε ως αποτέλεσμα τον αδόκητο θάνατο δεκατριών συμπατριωτών μας, τον τραυματισμό άλλων εξήντα δύο, όπως επίσης και την καταστροφή του μεγαλύτερου ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού της χώρας μας.

Εκείνο το πρωινό έμελλε η ανευθυνότητα, όπως επίσης και η ατομία εκείνων που διαχειρίζονταν και λάμβαναν τις αποφάσεις για το συγκεκριμένο δολοφονικό κατασχεθέν φορτίο να πληγώσουν βαθιά την κοινωνία μας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η βάση της διεξαγόμενης σημερινής συζήτησης είναι, ως και ο τίτλος αναφέρει, «Το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την έκρηξη που επισυνέβη την 11^η Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση "Ευάγγελος Φλωράκης" στο Μαρί», όμως αναπόφευκτη είναι η αναφορά στα προ του πορίσματος και τα μετά του πορίσματος γεγονότα.

Ως πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας, είμαι επίσης υποχρεωμένος να αναφερθώ και στο επίτιμο έργο το οποίο διεξήγαγε η επιτροπή μας. Σίγουρα, είναι αδύνατο μέσα στα χρονικά πλαίσια που μας διατίθενται να κάνουμε μια πλήρη και εκτεταμένη ενημέρωση. Θα προσπαθήσω όμως μέσα από τις αναφορές μου να βγαίνουν συμπεράσματα που ο καθένας μας θα μπορεί να αντιληφθεί.

Στις 29 Ιανουαρίου 2009, σε σύσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο, στην οποία συμμετείχαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι τέως Υπουργοί Άμυνας και Εξωτερικών και λοιποί στρατιωτικοί και υπηρεσιακοί, πάρθηκε η απόφαση για κατάσχεση του συγκεκριμένου φορτίου. Όμως ο πλήρως ερασιτεχνικός και ανεύθυνος τρόπος αυτών που χειρίστηκαν την κατάσχεση, την καταμέτρηση, την εκφόρτωση και την τοποθέτηση, όπως επίσης και η εσθιακή διαχείριση της όλης κατάστασης από πλευράς του Προέδρου της Δημοκρατίας επέφεραν το τραγικό γεγονός.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είχε κανένα απολύτως δικαίωμα να διαχειριστεί από μόνος του την τύχη αυτού του φορτίου, γιατί από τις 13 Μαρτίου 2009 το εν λόγω στρατιωτικό υλικό είχε δεόντως δημευθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του παραρτήματος του Νόμου 94(1) του 2004, που αυτό σήμαινε ότι πλέον το φορτίο είχε περιέλθει στην κυριότητα του δημοσίου και υπεύθυνο για τη διαχείρισή του ήταν ολόκληρο το Υπουργικό Συμβούλιο, στο οποίο ποτέ δεν τέθηκε το θέμα προς συζήτηση. Τα μόνα μέλη που είχαν γνώση ήταν οι τέως Υπουργοί Άμυνας και Εξωτερικών δια της καθοδήγησης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Παρ' όλες τις αλληπάλληλες γραπτές προειδοποιήσεις του τέως Αρχηγού της Εθνικής Φρουράς, τις επαναλαμβανόμενες γραπτές επιστολές του Υπουργείου Άμυνας προς το Υπουργείο Εξωτερικών για το τι μέλλει γενέσθαι για το φορτίο -πράγμα που αποδεικνύει ότι το Υπουργείο Άμυνας είχε απλά την ευθύνη της φύλαξης του φορτίου και όχι το δικαίωμα να αποφασίσει για το τι έπρεπε να γίνει το φορτίο- δε λήφθηκε κανένα απολύτως μέτρο για την καταστροφή ή τη σωστή φύλαξή του. Οι λόγοι της διατήρησης του φορτίου ήταν πολιτικοί, όπως διαφαίνεται σε επιστολές του Υπουργείου Εξωτερικών, την 31^η Δεκεμβρίου του 2009 και στις 7 Ιουλίου του 2010, προς το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Άμυνας οι οποίες ανέφεραν ότι οι πολιτικοί λόγοι

εξακολουθούσαν να υφίστανται, οπότε δεν μπορούσε να σημειωθεί αλλαγή στη διαχείριση του συγκεκριμένου φορτίου. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την ίδια την κατάσταση του Προέδρου της Δημοκρατίας ενώπιον της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής, μετά και από τη διαρροή των πρακτικών της συνάντησης που είχε με τον Πρόεδρο της Συρίας Άσαντ στη Δαμασκό, στον οποίο ανέφερε ότι το φορτίο θα παρέμενε στην Κύπρο όσο χρειαζόταν, μέχρι να εξευρεθεί τρόπος επιστροφής του στη Συρία ή στο Ιράν. Φυσικά, η δικαιολογία είναι ότι ήταν πολιτικός ελιγμός. Δηλαδή, πλέον οι ξένοι ηγέτες θα πρέπει να έχουν την ικανότητα να μαντεύουν αν αυτά που τους λέει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι η πραγματικότητα ή είναι πολιτικός ελιγμός.

Δυστυχώς, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτοί οι πολιτικοί ελιγμοί είναι που μας οδήγησαν στο τραγικό γεγονός. Εκείνη τη μέρα όλα τα έσκιαζε η αγωνία, ο πόνος, η θλίψη και ένα μεγάλο “γιατί” αιωρείτο ανάμεσα σε όλους μας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας, η αρμόδια επιτροπή αυτού του σώματος, την αμέσως επόμενη ημέρα του τραγικού συμβάντος, στις 12 Ιουλίου 2011, ομόφωνα ενέγραψε προς συζήτηση το θέμα «Η μεγάλη έκρηξη στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” και η διεξαγωγή αντικειμενικής, ενδεδειγμένης και αμερόληπτης έρευνας». Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας ήταν το πρώτο θεσμικό όργανο αυτού του κράτους το οποίο μια βδομάδα μετά την τραγωδία είχε ενώπιόν του στις 18 Ιουλίου, όπως και μετέπειτα στις 22 και 27 Ιουλίου, όλους τους εμπλεκόμενους αξιωματούχους του κράτους, στρατιωτικούς και δημόσιους λειτουργούς από τη μια και από την άλλη τους εκπροσώπους του λαού, όπως επίσης και τους μαυροφορεμένους συγγενείς των αδικοχασμένων παλικαριών μας, οι οποίοι είχαν την πρώτη ευκαιρία μια βδομάδα μετά το συμβάν να ακούσουν δια ζώσης τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν.

Όπως καταλαβαίνετε, νωπή ήταν η τραγωδία, το κλίμα βαρύ, με πρόσωπα που εκφράζουν το μεγάλο ερώτημα του “γιατί”. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας συνήλθε επίσης στις 3, 5 και 12 Αυγούστου 2011 για τη συγγραφή της έκθεσής της για το συγκεκριμένο θέμα.

Η αμφισβήτηση από πλευράς του ΑΚΕΛ για τις οποιεσδήποτε ευθύνες είχε ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ξεκίνησε με τη διαφωνία του όσον αφορά την έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας. Κατηγορηθήκαμε ότι οι χίλιες σελίδες πρακτικά, όπως και ο μεγάλος αριθμός εγγράφων που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής μας δε μας έδιναν το δικαίωμα να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα. Κατηγορηθήκαμε ότι ο στόχος μας και ο σκοπός μας ήταν να πλήξουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να επηρεάσουμε την οποιαδήποτε μελλοντική έρευνα θα διεξαγόταν.

Όταν μετέπειτα διορίστηκε η μονομελής ερευνητική επιτροπή υπό τον κ. Πόλυ Πολυβίου, η οποία άρχισε να συλλέγει έγγραφα, μας έλεγαν πως με τα τεκμήρια που είχαμε ενώπιόν μας, ως επιτροπή, θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε σε μη ασφαλή συμπεράσματα και θα ήταν καλύτερα να αναμέναμε τη διεξαγωγή της έρευνας από τη μονομελή ερευνητική επιτροπή, η οποία είχε συγκεντρώσει μερικές χιλιάδες έγγραφα και, ως εκ τούτου, η έρευνα θα χαρακτηριζόταν από περισσότερη αντικειμενικότητα και πειστικότητα.

Ως επιτροπή, αποφασίσαμε να μην καταθέσουμε την έκθεσή μας στην ολομέλεια μέχρι και την ανακοίνωση του πορίσματος του κ. Πόλυ Πολυβίου, από το οποίο οι της κυβέρνησης και του ΑΚΕΛ ανέμεναν τη δήθεν δικαίωση των εμπλεκόμενων και ιδιαίτερα του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά το διορισμό της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής καλούσε όλους όσοι διαμαρτύρονταν να αναμένουν το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής. Δήλωνε ότι θα είχε την τόλμη να σεβαστεί το πόρισμα της επιτροπής και θα είχε παράλληλα την ευθιξία να αναλάβει τις δικές του πολιτικές ευθύνες, εάν και εφόσον το πόρισμα τού καταλόγιζε. Να θυμίσω επίσης δήλωση του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ, που έγινε στις 17 Αυγούστου 2011, η οποία έλεγε: «Ελπίζω αυτοί που τοποθετούνται με τρόπο βεβιασμένο και ατεκμηρίωτο να έχουν τη δύναμη να απολογηθούν για την ψύχωση την οποία έχουν καλλιεργήσει, αν τα πορίσματα είναι διαφορετικά από αυτά που ισχυρίζονται ότι είναι».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Από τις 3 Οκτωβρίου και μετέπειτα ο λαός παρακολουθεί το θέατρο του παραλόγου. Στις 3 Οκτωβρίου το πόρισμα του κ. Πολυβίου, ο οποίος ήταν προσωπική επιλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και τον οποίο εισηγήθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο, ήταν καταπέλτης εναντίον του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αυτοί που μας έλεγαν να περιμένουμε το πόρισμα και μετά να τοποθετηθούμε, αυτοί που μας έλεγαν ότι η δική μας έκθεση, της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας, δεν μπορούσε να τεκμηριώσει τα όσα περιείχε, αφού τα έγγραφα που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν πολύ λίγα, ενώ οι χιλιάδες εγγράφων που κατείχε ο κ. Πολυβίου θα έβγαζαν στην επιφάνεια την αλήθεια, αυτοί που ανέμεναν τη δική μας διάψευση μέσα από το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής, σαν χορωδία, από το μεσημέρι της ίδιας ημέρας άρχισαν να αμφισβητούν και να δηλώνουν ότι το πόρισμα Πολυβίου είναι ατεκμηρίωτο.

Μήπως οι χιλιάδες σελίδες πρακτικών, όπως επίσης και οι χιλιάδες σελίδες εγγράφων τις οποίες συνέλεξε η επιτροπή του κ. Πολυβίου δεν είναι τα τεκμήρια;

Παρακολουθήσαμε το βράδυ της ίδιας μέρας τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε ένα παραλήρημα, κραυγάζοντας, να δηλώνει ενώπιον δικού του ακροατηρίου ότι δεν αποδέχεται το πόρισμα αυτό. Ταυτόχρονα, ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ σε κομματική σύσκεψη άφηνε τα πρώτα επίσημα υπονοούμενα για δήθεν ευθύνες κάποιων που έχασαν τη ζωή τους, καλώντας μας να κλείσουμε για ακόμη μια φορά το στόμα μας, αναμένοντας την έρευνα της αστυνομίας.

Εδώ και αν είναι το θέατρο του παραλόγου και η υποτίμηση της νοημοσύνης αυτού του λαού. Δηλαδή θα έπρεπε να αναμένουμε την έρευνα της αστυνομίας, για να δούμε κατά πόσο θα επιβεβαιώνει το πόρισμα του κ. Πολυβίου, το οποίο έκανε προσωπική αναφορά στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις πολιτικές και τις προσωπικές του ευθύνες; Είναι πολύ καλά γνωστό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καλύπτεται από την ασυλία του και έτσι παρέμεινε εκτός της έρευνας της αστυνομίας. Άρα, γιατί μας καλούσαν να αναμένουμε την έρευνα της αστυνομίας και παράλληλα ξεκινούσαν επίσημα -γιατί ανεπίσημα τον είχαν ήδη σπείρει- τον ψίθυρο ότι ευθύνες είχαν οι νεκροί αξιωματικοί της Εθνικής Φρουράς;

Είναι παγκόσμιο φαινόμενο αυτό που ζούμε σήμερα! Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος επέλεξε και πρότεινε στο Υπουργικό Συμβούλιο την ερευνητική επιτροπή, να μην αποδέχεται το πόρισμά της! Διερωτώμαι γιατί μελλοντικά ο οποιοσδήποτε πολίτης αυτού του τόπου που θα είναι αντικείμενο έρευνας να αποδεχτεί το αποτέλεσμά της, αφού ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αμφισβήτησε το πόρισμα της επιτροπής την οποία ο ίδιος διόρισε; Αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της δικαιοσύνης και των θεσμών. Πρόκειται για πρόσκληση σε ανταρσία, σε ανυπακοή στους νόμους, που μπορεί τελικά να οδηγήσει και σε ανυπακοή στις αποφάσεις των δικαστηρίων.

Εκφράσαμε τη στήριξή μας στο πόρισμα. Καλέσαμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αναλάβει τελικά τις πολιτικές του ευθύνες, όπως δεσμεύτηκε δημόσια ενώπιον του λαού.

Η άρνησή του δημιούργησε πιο έντονο κλίμα μέσα στην κοινωνία των πολιτών. Η προσπάθεια του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως επίσης και των υποστηρικτών του να διαψεύσουν τα αδιάψευστα δημιουργήσαν μια πιο έντονη αντιπαράθεση. Μας χαρακτήρισαν “πολιτικούς πραξικοπηματίες”. Να τους υπενθυμίσουμε ότι πολιτικό πραξικόπημα διενήργησαν οι ίδιοι το 1985, όταν συνασπιζόμενοι με το Δημοκρατικό Συναγερμό πήραν απόφαση, για να υποχρεώσουν τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρο Κυπριανού να υποβάλει την παραίτησή του, κάτι το οποίο οδήγησε τον τότε Πρόεδρο να καταφύγει στο Συνταγματικό Δικαστήριο, του οποίου η απόφαση ήταν καταπέλτης εναντίον της δικής τους προσπάθειας. Να υπενθυμίσω ότι η μοναδική τότε διαφορά ήταν το γεγονός ότι ο μακαρίτης Σπύρος Κυπριανού δεν αποδεχόταν τις “ιδέες Γκουεγιάρ”.

Πάγια και γνωστή η τακτική της χρήσης τέτοιων φράσεων, όπως “πραξικόπημα”, “κατάλυση της δημοκρατίας”, που φέρνουν στη μνήμη κάθε Κύπριου πολίτη τις θλιβερές στιγμές του 1974. Αυτό μήπως δεν είναι προσπάθεια δημιουργίας τεταμένου κλίματος ανάμεσα στον κυπριακό λαό; Αλλά, ας μας απαντήσουν: Συγκρίνουν τη θλιβερή μέρα της 15^{ης} Ιουλίου, που τα τανκς της χούντας και των εδώ εγκάθετων της ΕΟΚΑ Β΄ προσπάθησαν με τη βία να καταλύσουν τη δημοκρατία και να σκοτώσουν το νόμιμο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, με την πρόταση που όλες οι πολιτικές δυνάμεις πλην του ΑΚΕΛ έχουν καταθέσει για διεξαγωγή δημοκρατικών εκλογών; Η δημοκρατία ποτέ δεν υπήρξε πρόβλημα! Η δημοκρατία πάντοτε είναι η λύση!

Ως Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ δε δίνουμε το δικαίωμα σε κανένα να μας χαρακτηρίζει πραξικοπηματίες. Είμαστε η κατεξοχήν πολιτική δύναμη η οποία αντιστάθηκε στο πραξικόπημα και η οποία πλήρωσε με αίμα την υπεράσπιση της δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τις τελευταίες ημέρες γίναμε μάρτυρες ακόμη μιας προσπάθειας αποτίναξης από τους ώμους του Προέδρου της Δημοκρατίας των βαριών πολιτικών ευθυνών, ως ο κ. Πολυβίου πολλάκις ανέφερε στο πόρισμά του. Σκοπίμως κάποιος άφησαν να διαρρεύσει στη δημοσιότητα μέρος των εισηγήσεων της αστυνομίας προς το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τις ποινικές διώξεις που θα ασκηθούν, εάν και εφόσον ο Γενικός Εισαγγελέας το αποφασίσει. Σκοπίμως άφησαν να διαρρεύσει και η παράγραφος στην οποία γίνεται αναφορά σε ευθύνες των αδικοχαμένων ηρώων, του διοικητή του Ναυτικού Αντρέα Ιωαννίδη και του διοικητή της βάσης Λάμπρου Λάμπρου, παράγραφος που επιβεβαιώθηκε από τον Αρχηγό της Αστυνομίας, δηλώνοντας μάλιστα τα αυτονόητα, ότι δεν αναφέρεται η παράγραφος αυτή σε ποινικές ευθύνες των δύο αξιωματικών. Αλίμονο, εάν έφταναν και σε αυτό το σημείο!

Ο Γενικός Εισαγγελέας ανέθεσε στην αστυνομία τη διερεύνηση των υποθέσεων που είχαν σχέση με άτομα τα οποία μπορεί να υπέχουν ποινικές ευθύνες για την έκρηξη στο Μαρί. Ποιος όρος εντολής του Γενικού Εισαγγελέα προς την αστυνομία έδωσε το δικαίωμα στην αστυνομία να κάνει αναφορά σε ευθύνες που φέρουν νεκροί, οι οποίοι έχασαν τη ζωή τους όχι από τα δικά τους λάθη;

Κάποιοι προσπαθούν να περάσουν στο λαό, αφού απορρίπτουμε την έρευνα της αστυνομίας, γιατί και εκείνοι να μην έχουν το δικαίωμα να απορρίψουν το πόρισμα Πολυβίου; Σίγουρα, η προστάθειά τους εστιάζεται στο να βγουν από το αδιέξοδο στο οποίο έχουν βρεθεί.

Από αυτό το βήμα και επίσημα δηλώνω ότι εμείς, ως Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, δεν αμφισβητούμε το ανακριτικό έργο της αστυνομίας. Το σεβόμαστε. Εκείνο μόνο που στηλιτεύσαμε είναι την επίρριψη ευθυνών στους ήρωες αξιωματικούς του Ναυτικού που θυσίασαν τη ζωή τους, για να σώσουν πολλές άλλες ανθρώπινες ζωές. Είναι ντροπή και ιεροσυλία στη μνήμη των νεκρών μας, και ιδιαίτερα όταν αυτοί οι νεκροί έχασαν τη ζωή τους όχι εξ υπαιτιότητός τους αλλά από την εσφαλμένη πολιτική διαχείριση του θανατηφόρου φορτίου. Είναι ντροπή να επιρρίπτονται ευθύνες σε ανθρώπους οι οποίοι σήμερα δε βρίσκονται στη ζωή, για να απαντήσουν σ' αυτούς οι οποίοι εκμεταλλεύονται τη σιωπή τους και προσπαθούν να αποσείσουν τις δικές τους ευθύνες.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η 11^η Ιουλίου είναι το πιο μελανό σημείο της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας μετά την τραγωδία του 1974. Ο λαός έχει αφυπνιστεί. Ο λαός ζητά δικαίωση. Ο λαός αναμένει από όλους μας τη δημιουργία συνθηκών για αντιμετώπιση των επικείμενων προκλήσεων που έχουμε ενώπιόν μας. Ο λαός ζητά την τιμωρία των ενόχων, ζητά την ανάληψη ευθυνών από αυτούς που τις έχουν. Ο λαός μάς παρακολουθεί και αναμένει τις τολμηρές αποφάσεις.

Κάποιοι σε αυτό τον τόπο θα πρέπει να καταλάβουν ότι πλέον έχουν χάσει το έρεισμά τους μέσα στο λαό. Θα πρέπει να καταλάβουν ότι έχουν απογοητεύσει το λαό. Θα πρέπει να καταλάβουν ότι η συμπεριφορά τους οργίζει το λαό.

Γι' αυτό, ακόμη και σήμερα ας αναλάβουν τις ευθύνες τους ως μια ύστατη επίδειξη ευθιξίας. Αυτό επιτάσσει η δημοκρατία. Και στη δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα. Στη δημοκρατία η παραίτηση δεν είναι πράξη ανευθυνότητας. Είναι πράξη ευθύνης, γενναιοψυχίας και πολιτικής ηθικής. Αναμένουμε από τον Πρόεδρο μια τέτοια πράξη.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Στο σημείο αυτό τον Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Αδάμος Αδάμου.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Βαρνάβα.

Ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Μάριος Κάρογιαν έχει το λόγο.

Μ. ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ανεβαίνω σήμερα στο βήμα της Βουλής έχοντας πλήρως συνείδηση και της κρισιμότητας των περιστάσεων προ των οποίων βρισκόμαστε και της ανάγκης να τις ξεπεράσουμε με τη μέγιστη δυνατή συναίνεση, σταθερότητα, ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Από την τραγωδία στο Μαρί παρήλθαν τέσσερις μήνες τέσσερις μήνες με απέραντο ανθρώπινο πόνο, κοινωνική αγανάκτηση και μεγάλα ανοικτά πολιτικά τραύματα. Το ατύχημα της ναυτικής βάσης προσέλαβε δραματικές διαστάσεις, όχι μόνο γιατί αποτέλεσε πλήγμα για την αξιοπιστία του συστήματος της διοίκησής μας, αλλά και γιατί κλόνισε σε ιδιαίτερα κρίσιμο βαθμό την εμπιστοσύνη των πολιτών στο ίδιο μας το κράτος. Έθεσε υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία και τη βιωσιμότητα του πολιτικού μας συστήματος και μείωσε το κύρος των θεσμών.

Στην οικονομική κρίση, που δοκιμάζει τις αντοχές της κοινωνίας μας και τις παραγωγικές μας δυνατότητες, προστέθηκε μια μείζονα θεσμική κρίση, που μπορεί να έχει ανυπολόγιστες εθνικές συνέπειες. Πρέπει να τις συνειδητοποιήσουμε και να τις αποτρέψουμε.

Η απότιση φόρου τιμής στα δεκατρία ηρωικά θύματα της εθνικής μας τραγωδίας είναι η ελάχιστη υποχρέωση όλων μας, όπως ελάχιστη υποχρέωση όλων μας είναι η συμπάρασταση και η συμπόνια προς τις οικογένειες που βιώνουν με αξιοπρέπεια, πόνο και δάκρυα το δράμα τους. Μαζί με τις οικογένειες αυτές θάψαμε τους νεκρούς μας. Κλάψαμε τον άδικο χαμό τους. Υποσχεθήκαμε ότι δε θα τους ξεχάσουμε ποτέ. Δεσμευθήκαμε ότι θα τιμήσουμε τη μνήμη τους επωμιζόμενοι ο καθένας τις ευθύνες που του αναλογούν για την απόδοση της δικαιοσύνης, για τη δικαίωση της θυσίας τους. Στο όνομα της μνήμης τους λοιπόν οφείλουμε σήμερα μια υπόσχεση: Να υποτάξουμε τους κομματικούς μας σχεδιασμούς και τις πολιτικές μας επιδιώξεις στο δημόσιο και εθνικό συμφέρον. Το συμφέρον αυτό επιβάλλει σε όλους μας να κάνουμε ένα νέο εθνικό

ξεκίνημα. Κανένας, μα κανένας, δεν έχει το δικαίωμα ούτε όμως και το προνόμιο να αποφεύγει την ανάληψη των ευθυνών, που ανήκουν σε όλους μας, σε μια κοινή προσπάθεια να υπερβούμε την κρίση. Αρκετά τραύματα έχουν πληγώσει το σώμα της πολύπαθης πατρίδας μας. Πρέπει να τα επουλώσουμε καταβάλλοντας ο καθένας το τίμημα που του αναλογεί για την αναγέννηση της κοινωνίας μας, την ανασυγκρότηση της οικονομίας μας, την ανόρθωση του κράτους μας.

Έχουμε ένα χρέος: Να υπερβούμε τους εαυτούς μας, να αλλάξουμε τους όρους ενός αυτοκαταστροφικού κομματικού ανταγωνισμού, να αποφύγουμε κάθε άλλη ταπείνωση του λαού μας υποθηκεύοντας το μέλλον του με προσωπικές εμπάθειες, τυφλά πάθη, ασυγχώρητες επιπολαιότητες, μισαλλόδοξες συμπεριφορές και τακτικές, αλλά και διχαστικές αντιπαραθέσεις.

Γι' αυτό και το Δημοκρατικό Κόμμα στάθηκε από την πρώτη στιγμή απέναντι στην κρίση που πυροδότησε η καταστροφή στη ναυτική βάση με ύψιστη συναίσθηση ευθύνης και καθήκοντος. Απευθύναμε έκκληση σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου να παραμερίσουν τα στενοκομματικά τους συμφέροντα και να δώσουν απόλυτη προτεραιότητα στη σωτηρία της πατρίδας μας. Σωτηρία που δεν μπορεί να επιτευχθεί, αν ο λαός μας δεν επιστρέψει στον εαυτό του, δεν εμπιστευτεί και πάλι το κράτος του, δεν ξαναελπίσει για το μέλλον του.

Σπεύσαμε πρώτοι, αν δεν κάνω λάθος, να μιλήσουμε για την ανάγκη ανάληψης από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας των αντικειμενικών πολιτικών ευθυνών που βαραίνουν το αξίωμα και το ρόλο του ως πρώτου πολίτη και αρχηγού του κράτους μας. Τον καλέσαμε επίσης να αναγνωρίσει και να επωμισθεί τις προσωπικές ευθύνες που τυχόν θα προέκυπταν μέσα από μια αδιάβλητη, αντικειμενική και διαφανή διαδικασία έρευνας των αιτίων της καταστροφικής έκρηξης στο Μαρί. Παράλληλα, θεωρήσαμε την εθνική αυτή δοκιμασία ως ευκαιρία συνολικής ανασύνταξης του κράτους, των κοινωνικών, των ανθρωπίνων και των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου. Προτείνουμε το σχηματισμό μιας μεταβατικής κυβέρνησης έκτακτης ανάγκης και ευρείας αποδοχής, αποστολή της οποίας θα ήταν η διασφάλιση της πολιτικής σταθερότητας μέσα από την εφαρμογή ενός σχεδίου για την έξοδο από την κρίση, μέσα από την πραγματοποίηση πέντε βημάτων που θα εξασφάλιζαν την εξυπηρέτηση των εθνικών προτεραιοτήτων. Δυστυχώς, δεν εισακουστήκαμε ούτε από τις άλλες πολιτικές δυνάμεις ούτε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Όπως αναλάβαμε το κόστος της συμμετοχής μας στη κυβέρνηση, προκειμένου να μην αφήσουμε τη διακυβέρνηση του τόπου στο έλεος μιας μονοκομματικής κυβέρνησης, έτσι δε διαστάσαμε να αναλάβουμε το κόστος της αποχώρησης από την κυβέρνηση, προκειμένου να προφυλάξουμε το ρυθμιστικό μας ρόλο από κάθε υποψία και αμφισβήτηση σχετική με τις προθέσεις και τα κίνητρα της στρατηγικής μας. Δείξαμε απόλυτο σεβασμό προς τη διερευνητική διαδικασία των αιτίων και των ευθυνών της καταστροφής στο Μαρί. Αποφύγαμε συνειδητά οποιεσδήποτε δηλώσεις ή παρεμβάσεις και αναμείναμε με υπομονή την ολοκλήρωση της διερευνητικής διαδικασίας.

Σημειώνω με λύπη ότι το παράδειγμά μας δε βρήκε τότε πολλούς μιμητές. Δε θέλω ωστόσο στην παρούσα συζήτηση να αναφερθώ σ' αυτές τις δυσάρεστες για τη δημοκρατική και πολιτική τάξη πτυχές των γεγονότων που ακολούθησαν τα συμβάντα στη ναυτική βάση. Θα περιοριστώ στην επισήμανση ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χωρίς όρους και επιφυλάξεις -και πολύ σωστά, λέω- με το διάγγελμά του διαδήλωνε την κατηγορηματική του θέση ότι «απαίτηση όλων είναι να εντοπιστούν οι ευθύνες, όποιους και αν αυτές βαρύνουν, από το χαμηλότερο ως το ανώτατο επίπεδο», έλεγε, διαβεβαιώνοντας συνάμα ότι οι ευθύνες θα αναληφθούν και θα αποδοθούν.

Το πόρισμα Πολυβίου λοιπόν απέδωσε, κατά τρόπο σαφή και απερίφραστο, πολιτικές και προσωπικές ευθύνες για τις ενέργειες, τις πράξεις και παραλείψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας σχετικά με την τραγωδία της 11^{ης} του Ιούλη. Με ή χωρίς αμφισβητήσεις του πορίσματος, αυτό διαλαμβάνει μια σειρά από βασικά γεγονότα που στηρίζονται και υποστηρίζονται από τα έγγραφα που έγιναν δεκτά στη διερευνητική διαδικασία και που στη συντριπτική πλειοψηφία τους δημοσιοποιήθηκαν, αλλά και από τις καταθέσεις ενώπιον της μονομελούς επιτροπής.

Ο θεσμός των ερευνητικών επιτροπών αναντίλεκτα είναι ένας σημαντικός θεσμός για την ομαλή λειτουργία της πολιτείας. Οι ερευνητικές επιτροπές καλούνται να διερευνήσουν ιδιαίτερα, ευαίσθητα, κρίσιμα και σοβαρά ζητήματα. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματά τους πρέπει να γίνονται σεβαστά. Σε αντίθετη περίπτωση τι γίνεται; Πλήττονται οι θεσμοί, οι πολίτες χάνουν την εμπιστοσύνη τους στους θεσμούς, στο κράτος, στην πολιτεία.

Και βέβαια θέλω να το ξεκαθαρίσω, χωρίς την παραμικρή πρόθεση να υποκαταστήσω το πόρισμα, κρατώ το βασικό γεγονός ότι η απόφαση για κατακράτηση, εκφόρτωση και αποθήκευση του φορτίου στην Κύπρο λήφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Είναι επίσης αναντίλεκτο το γεγονός ότι η παραμονή στην Κύπρο του φορτίου για τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν επίσης το αποτέλεσμα των αποφάσεων του Προέδρου της Δημοκρατίας. Γεγονός είναι επίσης ότι η απόφαση για τοποθέτηση του φορτίου στη ναυτική βάση είχε ληφθεί ή τουλάχιστον εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Από την άλλη, η επικινδυνότητα του φορτίου ήταν επαρκώς γνωστή σε πολλούς από τους εμπλεκόμενους, περιλαμβανομένου και του Προέδρου

της Δημοκρατίας.

Ένας αντικειμενικός παρατηρητής μελετώντας τα στοιχεία και τα δεδομένα που συνθέτουν το πόρισμα αυτό μπορεί βάσιμα να υποστηρίξει ότι ο πολιτικός χειρισμός του όλου θέματος ανήκε εξ υπαρχής στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γιατί είχε πραγματική εμπλοκή στο θέμα από την αρχή, αλλά και γιατί θεσμικά ο ίδιος πήρε ή θεωρείται ότι πήρε τις βασικές αποφάσεις.

Πέρα λοιπόν και πέρα από τα βασικά γεγονότα όπως αναδεικνύονται στο πόρισμα Πολυβίου, τίθεται εκ των πραγμάτων το ζήτημα των πολιτικών ευθυνών. Η διερεύνηση και απόδοση ευθυνών συνιστούσε καθήκον του ερευνητή και περί τούτου οι όροι εντολής, που πήρε από το Υπουργικό Συμβούλιο, ήταν ιδιαίτερα σαφείς και αρκούτσως ευρείς. Το πόρισμα Πολυβίου εντοπίζει και καταλογίζει ευθύνες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Νομίζω ότι δε διαφεύγει την προσοχή κανενός ότι οι αποδοθείσες ευθύνες, αντικειμενικά κρινόμενες, ήταν το προβλεπτό αποτέλεσμα των ενεργειών, πράξεων και παραλείψεων που διερευνήθηκαν.

Μιλώντας, κύριε Πρόεδρε, αγαπητές συνάδελφοι και συνάδελφοι, με πολιτικούς όρους σε ένα κατεξοχήν πολιτικό σώμα, θεωρώ σκόπιμο να κάμω μια σύντομη αναφορά σ' αυτό που σε άλλους τόπους είναι και θεωρείται αυτονόητο, στην ευθύνη αυτών που διαχειρίζονται τα κοινά. Είναι παραπάνω από αυτονόητο στα δημοκρατικά πολιτεύματα, και μάλιστα ως βασική εγγύηση τήρησης του συντάγματος, ότι η άσκηση εξουσίας έχει ως αποτέλεσμα και την ύπαρξη ευθύνης από αυτόν που την ασκεί. Κατά τον Ηρόδοτο «υπεύθυνον δε αρχήν έχει, βουλευματα δε πάντα εις το κοινόν αναφέρει». Ο Αισχίνης διακήρυσσε χαρακτηριστικά «ανεύθυνον δε και ανεξέταστον και αζήτητον ουδέν εστί των εν τη πόλει». Οι αρχαίοι ημών πρόγονοι λοιπόν μας έδειξαν ήδη το δρόμο της ευθύνης των ασκούντων εξουσία. Οι θεωρίες περί βασιλέως που βασιλεύει και δεν κυβερνά έχουν ξεπεραστεί και κανένας, μα κανένας, πολιτικός άρχοντας δεν απαλλάσσεται της ευθύνης για τις πράξεις ή τις παραλείψεις του.

Με ό,τι έχω αναφέρει το πόρισμα είναι πλέον δεδομένο, όπως δεδομένες είναι και οι καταλογισθείσες ευθύνες. Το ερώτημα που τίθεται είναι: Τι κάμνουμε ως το κατεξοχήν αντιπροσωπευτικό σώμα που είναι η Βουλή των Αντιπροσώπων; Για όσους σωστά αφουγκράζονται την κοινωνία τα μηνύματα είναι παραπάνω από δυνατά και καθαρά. Απαιτούν και αναμένουν ανάληψη των ευθυνών από όσους τους έχουν καταλογιστεί με προεξάρχοντα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Λυπάμαι να παρατηρήσω ότι εκεί που όλοι αναμέναμε να λειτουργήσουν όλοι θεσμικά, μια και έτσι θεσμικά ξεκινήσαμε, έχουμε μπροστά μας έναν Πρόεδρο να αναιρεί τον εαυτό του, αποφεύγοντας να αναλάβει τις ευθύνες που του αναλογούν και που δυστυχώς είναι και ξεκάθαρες, αλλά και βαριές. Γινόμαστε καθημερινά μάρτυρες σωρείας κατ' επίφασιν επιχειρημάτων και σοφιστείων, που υποδηλώνουν ότι κάποιος είτε δεν έχουν αντιληφθεί είτε δε θέλουν να αντιληφθούν την πραγματικότητα. Η αναφορά στα σοβαρά προβλήματα που ο τόπος αντιμετωπίζει πολιτικά δε νομιμοποιεί τη διαιώνιση της πολιτικής αστάθειας, αλλά αντίθετα επιτάσσει το ταχύτερο ξεκαθάρισμα, για να μπορέσουν τόπος και λαός να πάνε μπροστά.

Η σημερινή συζήτηση, θέλω να πιστεύω, δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποκαταστήσει το πόρισμα αυτό, αλλά μέσα από ένα νηφάλιο προβληματισμό με πολιτικούς όρους -το υπογραμμίζω ξανά- να δούμε πώς προχωρούμε μπροστά ως τόπος και ως λαός. Γιατί το πρώτιστο για το κόμμα μας είναι πώς βγαίνουμε από τα αδιέξοδα που έχουν δημιουργηθεί και πώς υπηρετούμε με τον καλύτερο τρόπο το δημόσιο συμφέρον χωρίς καμιά υστεροβουλία και χωρίς μικροκομματικούς σχεδιασμούς, με πατριωτικό καθήκον και μόνο.

Εκ προοιμίου σπεύδω να παρατηρήσω ότι τα οποιαδήποτε προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται με αμετροεπείς χαρακτηρισμούς και ακραίες θέσεις, αλλά μέσα από τη βάση της νηφάλιας σκέψης και με πλαίσιο πάντοτε εφαρμογής των οποιωνδήποτε αποφάσεων-εισηγήσεων, των θεσμών και των προνοούμενων από το σύνταγμα διαδικασιών. Η δημοκρατία και η αυστηρή τήρηση των συνταγματικών διατάξεων δεν αφήνουν κενά στη λειτουργία του πολιτεύματος και προσφέρουν πάντοτε λυσιτελείς διεξόδους στα προβλήματα που ο τόπος αντιμετωπίζει.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το πόρισμα που συζητούμε σήμερα είναι το αποτέλεσμα μιας θεσμικής διαδικασίας, που νομικά και πολιτικά όλοι επιλέξαμε ή αποδεχθήκαμε και πολύ σωστά ακολουθήσαμε. Η τραγωδία στο Μαρί που έπληξε τον τόπο μας έπρεπε να διερευνηθεί αντικειμενικά, για να διαπιστωθούν τα πραγματικά γεγονότα, πώς ξεκίνησε και πώς κατέληξε το όλο θέμα, κατά πόσο προκύπτουν οι οποιεσδήποτε ευθύνες, ποιες είναι αυτές και σε ποιους αποδίδονται. Αυτή ήταν η δίκαιη απαίτηση της κοινωνίας μας, αλλά και η ηθελημένη, επαναλαμβάνω, επιλογή όλων μας, μηδενός εξαιρουμένου. Ήταν ακόμα το ιερό δικαίωμα των συγγενών των αδικοχαμένων συμπολιτών μας και στοιχειώδης απόδοση τιμής σ' αυτούς που χάθηκαν.

Όπως είχαμε τότε δηλώσει και το δηλώνουμε και τώρα, το Δημοκρατικό Κόμμα πιστό στις αρχές του δε σκοπεύει ούτε προτίθεται να τα βάλει κάτω, γιατί, όσο περνά ο καιρός, τα προβλήματα που δημιουργούνται και συσσωρεύονται απαιτούν συνέργειες όλων μας. Οφείλουμε και πρέπει οι οποιοσδήποτε κομματικοί και πολιτικοί σχεδιασμοί να υποταχθούν στο δημόσιο και το εθνικό συμφέρον.

Η αναδιοργάνωση και ανασύνταξη δυνάμεων, ξεκινώντας από τον κρατικό μηχανισμό, επιβάλλεται να γίνει κατά προτεραιότητα. Οι αναφορές ότι αυτός είναι ο μηχανισμός και αυτόν κληρονομήσαμε δεν αποτελούν και ούτε μπορούν να αποτελούν άλλοθι, αλλά ούτε υπεύθυνη στάση έναντι των προβλημάτων. Η κοινή λογική υπαγορεύει την άμεση λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών του μηχανισμού, εκεί όπου υπάρχουν, και με ανανεωμένες δυνάμεις να προχωρήσουμε μπροστά. Ας μην ξεχνάμε ποτέ ότι η μαγιά υπάρχει και ότι οι συμπολίτες μας, όπως επανειλημμένα κάτω από πολύ πιο αντίξοες συνθήκες το απέδειξαν, μπορούν να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις, στις νέες περιστάσεις και να ξανακάνουν το θαύμα τους.

Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση με όλους τους κινδύνους που ελλοχεύουν επιβάλλει και υπαγορεύει τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που να θωρακίζουν την οικονομία από τη μια και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις και συνθήκες ανάπτυξης της πραγματικής οικονομίας από την άλλη. Περιθώρια εξοικονομήσεων και οικονομικών υπαρχουν, αρκεί να λειτουργήσουμε ορθολογικά και όχι με συνθηματικές τοποθετήσεις, που μπορεί παροδικά να ικανοποιούν μερικούς, αλλά στο τέλος της ημέρας δεν προσφέρουν ικανοποιητικές λύσεις, εκτός και αν επιλέξαμε να χαϊδέουμε τα αφτιά αφήνοντας στο περιθώριο τις διαρθρωτικές αλλαγές που πρέπει -νομοτελειακά πρέπει- να γίνουν στον τόπο μας.

Το Δημοκρατικό Κόμμα, με σεβασμό προς όλες τις παραγωγικές τάξεις, έχει κάμει τις προτάσεις του και είναι έτοιμο, ναι, μαζί με όλες τις πολιτικές δυνάμεις και τα οργανωμένα σύνολα να υποστηρίξει κάθε άλλη πρόταση, από οπουδήποτε και αν προέρχεται, που απαντά θετικά και αποτελεσματικά στα οικονομικά προβλήματα.

Η εθνική ομοψυχία, την οποία όλοι επικαλούμαστε, από την άλλη δεν πρέπει να αποτελεί σύνθημα κενό περιεχομένου. Η αρμονία στον πολιτικό χώρο συνιστά εξ ορισμού στρατηγικό και καταστατικό στόχο του Δημοκρατικού Κόμματος. Η υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας, που σήμερα κινδυνεύουν και απειλούνται, επιβάλλει και προϋποθέτει πολιτική συναίνεση, αλλά και συλλογική ετοιμότητα. Θέσεις που διαμορφώνονται ερήμην των πολιτικών δυνάμεων δε συντελούν στη διασφάλιση εθνικής ενότητας και έχουν μικρή διάρκεια ζωής. Η σοφία του ενός δεν μπορεί ποτέ να υποκαταστήσει τη σοφία των πολλών.

Όπως δημόσια τοποθετηθήκαμε, τα βήματα που προτείναμε δεν εξαντλούσαν ούτε εξαντλούν το σύνολο των προβλημάτων που ο τόπος μας σήμερα αντιμετωπίζει. Χωρίς να αναιρούνται οι πιο πάνω προτάσεις για έξοδο από τα αδιέξοδα, το πόρισμα Πολυβίου μάς φέρνει μπροστά σε νέες ευθύνες. Τις ρητορείες και τα λόγια πρέπει τώρα να τα ακολουθήσουν συγκεκριμένες πράξεις, συγκεκριμένα βήματα. Χρειάζεται η άμεση λήψη αποφάσεων με πλήρη συναίσθηση της κρισιμότητας των περιστάσεων. Οι συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσα από μια εθνική συνεννόηση, κοινωνική συναίνεση και συλλογική προσπάθεια. Όλοι πρέπει να αρθρούμε στο ύψος των περιστάσεων -και το υπογραμμίζω- όλοι!

Ως ΔΗΚΟ, καταθέσαμε ήδη τις προτάσεις μας και τις κοινοποιήσαμε προς όλους, Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κόμματα. Δε μασήσαμε τα λόγια μας ούτε θελήσαμε να πάρουμε προβάδισμα από οποιουδήποτε για χάρη της οποιασδήποτε σκοπιμότητας. Έχουμε δηλώσει -και το επαναλαμβάνουμε- ότι υπό τις περιστάσεις και τις συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μπορεί να παραμείνει στην εξουσία. Θεωρούμε ότι η παραμονή του στην εξουσία δε συμβάλλει στη δημιουργία συνθηκών ενότητας και είναι πηγή -λυπάμαι που το λέω- αποσταθεροποίησης.

Απευθύνουμε ξανά ύστατη έκκληση προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στη βάση του ρόλου και των ευθυνών του για διασφάλιση συνθηκών ομαλότητας και πολιτικής σταθερότητας και να προτείνει σύγκληση του άτυπου συμβουλίου αρχηγών για τη συνολική εκτίμηση της όλης κατάστασης. Προτείναμε παράλληλα την από κοινού εξεύρεση υποψηφίου κοινής αποδοχής/ανοχής από όλα ανεξαιρέτως τα πολιτικά κόμματα για το υπόλοιπο της προεδρικής θητείας και σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας, εθνικής σωτηρίας ή ευρύτατης αποδοχής με χαρακτήρα κυβέρνησης εθνικής σωτηρίας. Εισηγούμαστε διακομματική συμφωνία που να διασφαλίζει ότι τα μεγάλα κρίσιμα εθνικά ζητήματα θα παραμείνουν εκτός των πολιτικών αντιπαραθέσεων που έχει προκαλέσει το πόρισμα Πολυβίου και οι αντιδράσεις που ακολούθησαν. Έχουμε προτείνει η παρούσα πολιτική αντιπαραθεση και κρίση να παραμείνει εκτός κομματικών σχεδιασμών για τις προεδρικές εκλογές του 2013 και να καθοριστεί με διακομματική συμφωνία ειδική μεταβατική περίοδος για τη διαχείριση και την υπέρβαση της σημερινής κρίσης.

Καλούμε ξανά από αυτό το βήμα όλες τις πολιτικές δυνάμεις να επεξεργαστούμε από κοινού ένα έκτακτο πρόγραμμα διακυβέρνησης και ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, που να στοχεύει στην αναδιοργάνωση του κράτους, τον επανασχεδιασμό της στρατηγικής μας στο Κυπριακό, την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, τη διαχείριση της στρατηγικής μας στο κεφάλαιο της ενέργειας και την αποτελεσματική προετοιμασία της Κύπρου για την ανάληψη της προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δυστυχώς, δεν έχουμε την πολυτέλεια του χρόνου, γιατί όλα τα προβλήματα είναι πιεστικά, είναι επείγοντα.

Το Δημοκρατικό Κόμμα απευθύνει έκκληση προς όλους για από κοινού αντιμετώπιση της κρίσης, τονίζοντας ότι δεν είναι η ώρα για πολιτικές και κομματικές αντιπαραθέσεις και κομματικές τακτικές και στρατηγικές. Το ζήτημα που έχει δημιουργηθεί -λυπάμαι να πω- δεν είναι προσωπικό και ούτε έτσι πρέπει να κρίνεται ή να θεωρείται. Ο σημερινός Πρόεδρος έχασε την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του. Ούτε

οποιαδήποτε προπαγάνδα από τη μια ούτε οι βαριές εκφράσεις από την άλλη μπορούν να μας φέρουν πίσω στην προηγούμενη κατάσταση. Ο τόπος δεν αντέχει άλλους αυτοσχεδιασμούς, χρειάζεται άμεσες ξεκάθαρες ρηξικέλευθες θέσεις και αποφάσεις, για να ξαναζωντανέψει η ελπίδα στο λαό μας.

Την ίδια ώρα το Δημοκρατικό Κόμμα, πιστό στις αρχές και τις παραδόσεις του, δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι η άσκηση της πολιτικής εξουσίας οριοθετείται από το σύνταγμα, στη βάση του οποίου όλες οι συντεταγμένες εξουσίες υφίστανται και λειτουργούν. Είμαστε ένα κόμμα -και έγινε προσφυώς μια αναφορά προηγουμένως από το συνάδελφο κ. Γιώργο Βαρνάβα- που γεύτηκε τους καρπούς άδικων πράξεων και ενεργειών που ήταν εκ διαμέτρου αντίθετες με τα καθορισμένα συνταγματικά πλαίσια -και αναφέρομαι στο 1985- γι' αυτό τότε εναντιωθήκαμε και δικαιωθήκαμε. Προσεγγίζοντας το πρόβλημα που δημιουργήθηκε, το Δημοκρατικό Κόμμα κατέθεσε τις προτάσεις του ύστερα από πολλή σκέψη και περίσκεψη και με απόλυτο σεβασμό και προς τις αρχές αυτές και έτσι προτίθεται να συνεχίσει, ακούοντας και αξιολογώντας τις οποιοσδήποτε άλλες προτάσεις τυχόν κατατεθούν. Βασικά, το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι ιδιαίτερα σαφές ως προς τη διάρκεια θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας και ως προς το πότε το λειτούργημα του Προέδρου παραμένει χωρίς φορέα. Για τους σκοπούς του παρόντος προβληματισμού επισημαίνεται ότι το σύνταγμα διαγράφει καθοριστικά τις συνθήκες παραίτησης και πτώσης του Προέδρου της Δημοκρατίας από το αξίωμά του.

Το εύλογο ερώτημα που εγείρεται είναι αν μπορεί νομικά, συνταγματικά να επιβληθεί η υποχρέωση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να παραιτηθεί. Χωρίς καμιά αμφιβολία εμείς λέμε "όχι". Έχουμε πει και το επαναλαμβάνω ότι το θέμα που έχει δημιουργηθεί είναι κατεξοχήν πολιτικό, γι' αυτό και το συζητούμε με αυστηρούς πολιτικούς όρους.

Πριν τεκμηριώσω τις προτάσεις μας, που ήδη καταθέσαμε, θεωρώ σκόπιμο να αναφερθώ σε αυτό που στην επιστήμη του πολιτειακού δικαίου ονομάζεται "συνθήκη ενός πολιτεύματος". Στη συνταγματική ιστορία για την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία ενός πολιτεύματος έχουν εισαχθεί και γίνεται ευρεία χρήση των συνθηκών αυτών. Οι συνθήκες αυτές αποτελούν στην ουσία τη συνταγματική και πολιτική ηθική στη δοσμένη εποχή, τον πολιτικό πολιτισμό, που η πιστή ή όχι συμμόρφωση προς αυτές είναι περισσότερο συνυφασμένη με τις πολιτικές συνέπειες για τις παραβιάσεις τους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δυστυχώς δεν έκαμε αυτά που έπρεπε να κάμει, γι' αυτό και στα μάτια του κόσμου έπαυσε να θεωρείται ότι μπορεί να οδηγήσει τον τόπο μπροστά ή και να δώσει σωστές λύσεις στα μεγάλα προβλήματα. Ο σημερινός Πρόεδρος, είτε στεναχωρείται είτε όχι, έπαυσε να χαίρει της εμπιστοσύνης της συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού. Είναι ένας Πρόεδρος στον οποίο οι πολλοί έπαυσαν να βασίζονται και δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά και παραγωγικά.

Ποια είναι τα προβλήματα που έχουμε μπροστά μας; Χωρίς να τα εξαντλούμε ή ακόμα να τα διαβαθμίζουμε, καταγράφουμε λακωνικά τα πιο κάτω:

Κυπριακό

Όπως έχουμε πει -και το επαναλαμβάνω και τώρα- χρειάζεται επανασχεδιασμός της στρατηγικής μας και η επανεξέταση των χειρισμών για τη λύση του Κυπριακού στη βάση του κοινού ανακοινωθέντος του Εθνικού Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου του 2009 και της λαϊκής εντολής της 24^{ης} Απριλίου 2004. Τι εισπράττουμε σήμερα; Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χωρίς πολλές ή καθόλου ενημερώσεις των κομμάτων συνεχίζει την προσφιλή του τακτική με τις γενναιοδωρίες του και κυριολεκτικά λαός και κόμματα βρισκόμαστε στο σκότος. Η Τουρκία ανενόχλητη συνεχίζει τις προκλήσεις της, χωρίς να αφαιρεί ένα γιώτα από τις διαχρονικές διεκδικήσεις της. Στις υπερφίαλες απαιτήσεις της Τουρκίας απαντούμε σπασμωδικά και πολλές φορές δεν πείθουμε για τη σοβαρότητα των κινήσεών μας. Μετά την πρόσφατη συνάντηση της Νέας Υόρκης γίνεται πλέον αντιληπτή μια μεθόδευση που στοχεύει να οδεύσουν τα πράγματα σε μια πορεία με προδιαγεγραμμένη και σημαδεμένη κατάληξη. Το ΔΗΚΟ καλεί σε συλλογική αντίδραση στις διαφανόμενες επικίνδυνες μεθοδεύσεις, ώστε να προληφθεί η επιχειρούμενη εκτροπή και να αποτραπούν ολέθριες εξελίξεις.

Οικονομία

Τα δείγματα γραφής που έχει ως τώρα επιδείξει ο σημερινός Πρόεδρος δεν μπορούν να πείσουν ντόπιους και ξένους ότι οι κίνδυνοι κατάρρευσης της οικονομίας έχουν αποτραπεί. Οι αυτοσχεδιασμοί και οι εξισορροπητικές ερασιτεχνικές προτάσεις -μήπως χαλάσουμε την πελατεία μας- δε συνιστούν τη σωστή συνταγή αντιμετώπισης των συσσωρευμένων προβλημάτων. Χρειάζονται πιο ευφάνταστες, πιο τολμηρές και πιο δραστικές συνταγές και πολιτικές, που να απαντούν στην ουσία των προβλημάτων, να πείθουν και να οικοδομούν την εμπιστοσύνη τόσο του λαού όσο και των αγορών. Ο σημερινός Πρόεδρος δεν έχει πείσει ότι μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στα ζητήματα αυτά. Ούτε και πριν το Μαρί αλλά ούτε και τώρα μπορεί να το πράξει με τη μειωμένη αξιοπιστία του.

Ενεργειακή πολιτική

Λυτούμαι να παρατηρήσω ότι ο σημερινός Πρόεδρος παρέλειψε να δρομολογήσει πειστικά και αποτελεσματικά μια ενεργειακή πολιτική που να συνδυάζει την αυτάρκεια της χώρας με την αξιοποίηση του νέου φυσικού πλούτου και την ασφάλεια της χώρας. Ό,τι έγινε ως τώρα ήταν η νομοτελειακή υλοποίηση της προεργασίας άλλων. Εκεί που δοκίμασε να πρωτοπορήσει, μας εξέθεσε μοιράζοντας αβέρτα υποσχέσεις και με το ένα διευκρινιστικό ανακοινωθέν να ακολουθεί το άλλο. Και όλα αυτά που βλέπουμε και βιώνουμε τις τελευταίες μέρες επιβεβαιώνουν αυτό που όλοι φοβόμαστε, δηλαδή μια συνεχιζόμενη φαρσοκωμωδία.

Προετοιμασία προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα τραγελαφικά που προηγήθηκαν δεν έπεισαν ούτε πείθουν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία πήρε ζεστά το συγκεκριμένο ρόλο. Κυβέρνηση και Πρόεδρος περί πολλά άλλα τυρβάζουν, ενώ ο χρόνος εξαντλείται. Ως κόμμα, αποδίδουμε μέγιστη σημασία στον τιμητικό ρόλο που ένας λαός με την ένταξή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση κέρδισε με το σπαθί του. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί και δεν πρέπει να εκτεθεί στα μάτια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά ούτε του υπόλοιπου κόσμου. Η επιτυχημένη προεδρία εμπεδώνει ακόμα περισσότερο την κρατική μας οντότητα, αλλά και προσφέρει την ευκαιρία στην Κύπρο και το λαό της να διακριθούν και να καταστούν μέσα από τις προτάσεις, τις δράσεις και τις εισηγήσεις τους χρήσιμοι και παραγωγικοί εταίροι, που πιστεύουν στο χώρο και τις αρχές που πρεσβεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Λυτούμαι να πω ότι ο σημερινός Πρόεδρος με τις φοβίες και τις επιφυλάξεις του δεν έπεισε για τη θέρμη του ως προς το ρόλο και ό,τι αυτό σημαίνει η προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι ευθύνες που πρέπει να αναλάβουμε δεν εξαντλούνται μόνο στην ικανοποίηση της δίκαιης λαϊκής απαίτησης να καταλογιστούν ευθύνες, να τιμωρηθούν οι ένοχοι. Χρειάζεται πολύ περισσότερο η άμεση λήψη αποφάσεων με πλήρη συναίσθηση της κρισιμότητας των νέων περιστάσεων και απειλών που αποτελούν τις συνέπειες της τραγωδίας στο Μαρί. Μόνο μέσα από μια εθνική συνεννόηση, συλλογική προσπάθεια και κοινωνική συναίνεση για εξεύρεση των ευρύτερων δυνατών προγραμματικών συγκλίσεων μπορεί να ξεπεραστεί η κρίση που έχει δημιουργηθεί. Ήταν ανέκαθεν η επιδίωξή μας, είναι τώρα πια εθνική ανάγκη μπροστά στο μέγιστο κίνδυνο που διατρέχει σήμερα ο τόπος μας και που είναι η αποσταθεροποίησή του και η παράδοσή του στο χάος. Αρκετά τλαιπωρήσαμε τους πολίτες με τις σκοπιμότητες, τις εμμονές και τις φιλοδοξίες μας. Ρόλος των πολιτικών δυνάμεων δεν είναι να αναπαράγουν απλώς τον αντίλαλο της κοινωνικής αγανάκτησης, που δίκαια υπάρχει και διογκούται. Είναι να γίνονται εμβρουολικοί συλλογικών πρωτοβουλιών για την αποτροπή ενός νέου διχασμού, για την αποκλιμάκωση μιας μισαλλόδοξης αντιπαράθεσης, για την πρόληψη χειρότερων εξελίξεων, για την εξασφάλιση των ελάχιστων προϋποθέσεων, για να ξαναβρεί ο λαός μας την αξιοπρέπειά του, την αυτοπεποίθησή του, αλλά και την αισιοδοξία του. Από τη δική του πλευρά ο λαός αυτός έχει επανειλημμένα αποδείξει την ικανότητά του να επιβιώνει και να μεγαλουργεί μέσα από καταστροφές. Από τη δική μας πλευρά πρέπει να σταθούμε απέναντί του με την υπευθυνότητα που θα του επιτρέψει να μετατρέψει τη δικαιολογημένη οργή του σε δημιουργική δύναμη και θέληση για ένα νέο ξεκίνημα.

Ένα πρέπει να είναι σήμερα το κοινό ζητούμενο της κοινωνίας, αλλά και των πολιτικών της δυνάμεων: Ο παραμερισμός κάθε προσωπικού, κομματικού ή πολιτικού εγωισμού μπροστά στην ανάγκη να καταγραφεί ολόκληρη η αλήθεια, να αποδοθεί αδέκαστα η δικαιοσύνη, να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών, να ανακτηθεί η αποτελεσματικότητα της διοίκησης, να ξαναβρεθεί η ικανότητα της διακυβέρνησης, για να θωρακιστεί η οικονομία μας, να μεταρρυθμιστεί το κράτος μας, να σταθεροποιηθεί η πορεία μας προς την έξοδο από την κρίση. Κάθε άλλη σκέψη, κάθε άλλη επιδίωξη, κάθε άλλη προσέγγιση σε βάρος των υπέρτατων προτεραιοτήτων της πατρίδας μας αποτελεί αυτή τη στιγμή έγκλημα ισοδύναμο με αυτό που δολοφόνησε τους νέους ήρωές μας και σώρευσε πάνω στον τόπο δεινά ανάλογα με αυτά του 1974.

Απευθύνουμε έκκληση σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου να αφήσουν πίσω τις εντάσεις που προκλήθηκαν και να κοιτάσουμε όλοι μπροστά συμβάλλοντας στη σωτηρία της πατρίδας μας. Καλούμε ιδιαίτερα τον πρώτο πολίτη της χώρας, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και πρώτος να δώσει το παράδειγμα όχι μόνο αναλαμβάνοντας τις όποιες ευθύνες βαραινούν την πολιτεία, αλλά και τις ακόμα μεγαλύτερες ευθύνες που του αναλογούν υπό το φως όσων προηγήθηκαν.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως έχω πει σε άλλο μέρος της ομιλίας μου, το σύνταγμα διαγράφει εξαντλητικά τις περιπτώσεις κένωσης του προεδρικού αξιώματος. Το ίδιο το σύνταγμα οριοθέτησε την άσκηση της πολιτικής εξουσίας, που προσδιορίζει τα πλαίσια διεξαγωγής των κοινωνικοπολιτικών ανταγωνισμών. Ως κόμμα, δεν είναι στις προθέσεις μας να λειτουργήσουμε πέρα και πάνω από το σύνταγμα. Όλοι μας έχουμε πολιτικό καθήκον να υποδείξουμε και να εξηγήσουμε γιατί ο σημερινός Πρόεδρος έπαυσε να απολαύει της εμπιστοσύνης της

συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού. Η δυσπιστία του λαού είναι διάχυτη, γι' αυτό και μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας de facto δεν εκφράζει πλέον τη βούληση του εκλογικού σώματος. Είναι αναντίλεκτο το γεγονός ότι η δυσαρμονία αυτή υποβάλλει τον τόπο σε σωρεία δυσχερειών, στις οποίες έχουμε ήδη αναφερθεί. Σε άλλα συστήματα διακυβέρνησης οι συνθήκες αυτές συνιστούν τις κλασικές προϋποθέσεις και τους λόγους υποχρεωτικής παύσης μιας κυβέρνησης. Όμως, όπως έχω κατά κόρον ξεκαθαρίσει, εμείς παραμένουμε πιστοί στο δικό μας συνταγματικό σύστημα, που αποτελεί την ασπίδα και το δόρυ της κρατικής μας οντότητας.

Γι' αυτό, κύριε Πρόεδρε, και υπό τις περιστάσεις η εθελούσια παραίτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας αποτελεί μέγιστη πολιτική πράξη που θωρακίζει ακόμα περισσότερο τους θεσμούς και την πολιτειακή έννομη τάξη. Είναι η λιγότερο επώδυνη διέξοδος σε ένα καθαρά πολιτικό πρόβλημα. Αποτελεί πράξη πολιτικής ηθικής που διανθίζει το σύντομο πολιτικό βίο της Κυπριακής Δημοκρατίας, γιατί το κυρίως ζητούμενο δεν είναι άλλο από τη σωτηρία της πατρίδας, που συνιστά για μας του Δημοκρατικού Κόμματος -και είμαι βέβαιος για όλους- τον υπέρτατο νόμο.

Σας ευχαριστώ.

(Κατά τη διάρκεια της αγόρευσης του κ. Μάριου Καρογιάν ο Πρόεδρος της Βουλής επανήλθε στην έδρα.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος για την ομιλία του.

Τώρα παρακαλώ το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ, τον κ. Άντρο Κυπριανού, να έρθει στο βήμα.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Παρ' όλο που λέχθηκαν πολλά, θα σχολιάσω μόνο δύο ζητήματα από τις προηγούμενες ομιλίες. Έχω και μεγάλο κείμενο εξάλλου.

Λέχθηκε από συνάδελφο ότι το ΑΚΕΛ έκτισε το σάπιο σύστημα το οποίο υπάρχει σήμερα ή τουλάχιστον ήταν συμμετοχος στο κτίσιμο. Θα πω λοιπόν ότι το ΑΚΕΛ ήταν μόνο θύμα και κυνηγημένο διαχρονικά από το σάπιο σύστημα, το οποίο κάποιοι άλλοι έκτισαν. Και θα πω επίσης ότι κάποιοι συνάδελφοι σε αυτή την αίθουσα έλεγαν στο παρελθόν ότι είχαν συρτάρια γεμάτα από σκάνδαλα. Αν ήθελαν λοιπόν να κατεδαφίσουν το σάπιο σύστημα, έπρεπε τότε τα σκάνδαλα που είχαν στα συρτάρια να τα δώσουν στη δημοσιότητα! Εφόσον δεν το έπραξαν, συντήρησαν και αυτοί το σάπιο σύστημα που υπάρχει.

Το δεύτερο που θέλω να πω είναι ότι επικαλούμαστε όλοι τη δημοκρατία με μια πολύ παράξενη αντίληψη, πρέπει να πω. "Δημοκρατία" τι σημαίνει; Δικαίωμα σε όλους εσάς να λέτε και να οργανώνετε ό,τι θέλετε αλλά όχι δικαίωμα στο ΑΚΕΛ να εκφράζει τη δική του την άποψη ή να οργανώνει εκδηλώσεις, για να διατυπώσει τα δικά του τα αισθήματα όπως τα αισθάνεται; Η δημοκρατία αυτό επιβάλλει; Εμείς σεβόμαστε και στηρίζουμε το δικαίωμά σας να λέτε την άποψή σας. Ε, πρέπει να αντέξετε όμως να ακούσετε και τη δική μας την άποψη!

Για τα υπόλοιπα, κάποια θα τα σχολιάσω στη συνέχεια.

Είπε ο Ζοζέ ο Σαραμάγκου: «Θα έπρεπε να είναι εύκολο για τον καθένα να επιλέξει ανάμεσα στην πλευρά της αλήθειας και στην πλευρά του ψεύδους, ανάμεσα στον ανθρωπινό σεβασμό και στην ασέβεια προς τον άλλον. Δυστυχώς, τα πράγματα δε συμβαίνουν πάντα έτσι. Ο προσωπικός εγωισμός, το βόλεμα, οι μικρές δειλίες, όλα αυτά συνεισφέρουν σε μια ολέθρια μορφή πνευματικής τυφλότητας. Να βρισκόμαστε δηλαδή στον κόσμο και να μη βλέπουμε τον κόσμο ή να βλέπουμε από αυτόν ό,τι τείνει να εξυπηρετεί τα συμφέροντά μας. Σε τέτοιες περιπτώσεις δεν μπορούμε να ευχηθούμε παρά να έρθει η συνείδηση και να μας ταρακουνήσει επειγόντως από το μπράτσο και να μας ρωτήσει εξ επαφής: "Πού πας; Τι κάνεις; Ποιος νομίζεις ότι είσαι;"».

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η ολομέλεια της Βουλής καλείται να συζητήσει το πόρισμα του κ. Πολυβίου για την έκρηξη στο Μαρί. Πρώτα απ' όλα, εκφράζω ξανά την οδύνη της κοινοβουλευτικής μας ομάδας και του ΑΚΕΛ για τον άδικο χαμό δεκατριών συνανθρώπων μας. Εκφράζω τη θλίψη μας, γιατί η πολιτεία και η κρατική μηχανή δεν κατάφεραν να προστατεύσουν ανθρώπινες ζωές και σημαντικές κρατικές εγκαταστάσεις.

Αν θέλουμε πραγματικά να βρούμε την αλήθεια, που θα μας βοηθήσει να ξεπεράσουμε όλες τις αδυναμίες και τα προβλήματα που εμφανίστηκαν στη συγκεκριμένη υπόθεση, είναι σημαντικό να λειτουργήσουμε με λογική και αντικειμενικότητα, να μην παρασυρθούμε από τις συναισθηματικές φορτίσεις που

προκάλεσε η απώλεια ανθρώπινων ζωών, να μην παρασυρθούμε από κομματικές σκοπιμότητες. Αυτό λοιπόν θα επιδιώξουμε να πράξουμε ως ΑΚΕΛ, απευθυνόμενοι στον κυπριακό λαό με θάρρος και τόλμη.

Μετά τα τραγικά γεγονότα στο Μαρί ο πολιτικός διάλογος εντάθηκε, εκτραχύνθηκε, ξεπερνώντας σε αρκετές περιπτώσεις τα δημοκρατικά πλαίσια. Τόσο από πολιτικά πρόσωπα και βουλευτές όσο και από ακραίες καταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν φράσεις και χαρακτηρισμοί που προσβάλλουν πρωτίστως τους ίδιους. Ο Πρόεδρος κατηγορήθηκε ως κοινός δολοφόνος, η δε κυβέρνησή του ως χούντα. Από την αντιπολίτευση ζητήθηκε επισήμως η παραίτηση του Δημήτρη Χριστόφια. Πολιτικά πρόσωπα, αμέσως μετά από τη δημοσιοποίηση του πορίσματος, δήλωναν δημόσια ότι έγιναν προκαταρκτικές συνεννοήσεις μεταξύ των κομμάτων για εξαναγκασμό του Προέδρου σε παραίτηση. Δεν απέκλειαν μάλιστα συνταγματικές τροποποιήσεις, για να το πετύχουν. Και αυτό, ναι, συνιστά πολιτικό πραξικόπημα. Δεν έχω κανένα διαταγμό να το επαναλάβω. Όταν εμείς καταγγείλαμε αυτές τις μεθοδεύσεις στο λαό, κάποιοι έσπευσαν να θολώσουν τα νερά μιλώντας τάχατε για παρακολουθήσεις τηλεφώνων!

Για το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις λοιπόν το ζητούμενο είναι αυτό που αναφέρει ο Ζοζέ Σαραμάγκου στο απόσπασμα με το οποίο άρχισα την ομιλία μου, να δούμε την αλήθεια πίσω από όλα αυτά, να αφήσουμε κατά μέρος τους προσωπικούς εγωισμούς, τις κομματικές σκοπιμότητες και τις προσωπικές φιλοδοξίες, να δούμε τον κόσμο γύρω μας και τα δεδομένα που έχουμε μπροστά μας, να σταθούμε με συνείδηση στο ύψος των περιστάσεων και να προβληματιστούμε πού πάμε και τι κάνουμε, πώς θα πετύχουμε να οδηγήσουμε τον τόπο και το λαό μας μπροστά, πώς θα διασφαλίσουμε ότι δε θα επαναληφθούν παρόμοια τραγικά συμβάντα.

Σήμερα, μερικούς μήνες μετά το τραγικό συμβάν, θα πρέπει να συζητήσουμε ψύχραιμα και νηφάλια. Ως ΑΚΕΛ δε βιαστήκαμε να βγάλουμε συμπεράσματα ούτε για το πώς οδηγηθήκαμε στο ξημέρωμα της 11^{ης} Ιουλίου ούτε για το ποιος ευθύνεται λιγότερο ή περισσότερο. Επιμέναμε ότι θα 'πρεπε να περιμένουμε υπομονετικά την ολοκλήρωση των ερευνών, να βασιστούμε πάνω στα πραγματικά δεδομένα, για να διατυπώσουμε κρίση. Δυστυχώς, κάποιοι δεν είχαν ως στόχο την αλήθεια. Στόχος ήταν, όπως φάνηκε από την πρώτη στιγμή, να χρησιμοποιηθεί η "ευκαιρία", για να ενταθεί η πολεμική ενάντια στον Πρόεδρο Χριστόφια, να χρησιμοποιηθεί ο πόνος που όλοι αισθανθήκαμε για το χαμό ανθρώπινων ζωών, ώστε να προωθηθούν πολιτικοί στόχοι. Στόχος ήταν να ενοχοποιηθεί ο Πρόεδρος ως ο αποκλειστικός και μόνος αίτιος για ό,τι συνέβη. Μ' αυτό τον τρόπο θα τον αποδυνάμωναν στα μάτια του λαού, θα τον απομάκρυναν από τη θέση του και θα προωθούσαν αλλαγές στο Κυπριακό, στην οικονομία και σε πολλά άλλα.

Από την αρχή το ΑΚΕΛ εξέφρασε την οδύνη του για τον άδικο χαμό των δεκατριών συμπατριωτών μας. Τιμήσαμε τη μνήμη τους και απευθύναμε τα θερμά μας συλλυπητήρια και συμπάρασταση στις οικογένειές τους. Με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής ξεκαθαρίσαμε ότι δε θα συμβιβαστούμε με κάτι λιγότερο από την τάχιστα διερεύνηση και απόδοση ευθυνών εκεί που ανήκουν, σε όλα ανεξαιρέτως τα επίπεδα. Είπαμε ότι θεωρούμε δεδομένη την ύπαρξη ευθυνών και υπευθύνων για τη φονική έκρηξη, απαιτώντας την άμεση και σε βάθος διερεύνηση του τραγικού συμβάντος, με σκοπό να αποκαλυφθεί ολόκληρη η αλήθεια και να καταλογιστούν οι όποιες ευθύνες, πολιτικές, πειθαρχικές και ποινικές, σε εκείνους που τις έχουν. Χαιρετίσαμε την αποφασιστικότητα που επέδειξε ο Πρόεδρος Χριστόφιας και η κυβέρνηση, αναθέτοντας τη διερεύνηση στην αστυνομία, το Γενικό Εισαγγελέα και τη μονομελή διερευνητική επιτροπή.

Εκφράσαμε ταυτόχρονα την απaréσκειά μας, γιατί, προτού ακόμα αρχίσει το έργο της διερεύνησης του τραγικού συμβάντος, ορισμένοι έχρισαν τους εαυτούς τους ειδικούς, εμπειρογνώμονες και ερευνητές, σπεύδοντας να προδικάσουν το αποτέλεσμα. Τονίσαμε ότι κατανοούμε και συμμεριζόμαστε τα αισθήματα θυμού των απλών ανθρώπων και υπερασπιζόμαστε το δικαίωμά τους να τα εκφράζουν και να τα διαδηλώνουν. Από την άλλη, υπογραμμίσαμε με έμφαση ότι μόνο η συντεταγμένη πολιτεία έχει το δικαίωμα να διερευνήσει και να αποδώσει ευθύνες και δικαιοσύνη. Απορρίψαμε τις λογικές των δικαστηρίων που στήθηκαν στις πλατείες και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και παρέπεμπαν σε καταστάσεις ανομίας.

Από την αρχή διαπιστώσαμε με ανησυχία ότι ορισμένοι έσπευσαν να εκμεταλλευτούν το τραγικό γεγονός και τον ανθρώπινο πόνο που προκάλεσε, για να προωθήσουν πολιτικούς στόχους, ανεξαρτήτως αν οι ενέργειές τους δυνατόν να οδηγούσαν σε αποσταθεροποίηση. Καταγγείλαμε την καλλιέργεια κλίματος μισαλλοδοξίας και φανατισμού στην κοινωνία, που θύμιζε άλλες εποχές, με τα γνωστά επακόλουθα. Τονίσαμε ότι στην καλλιέργεια αυτού του επικίνδυνου κλίματος συμμετείχε μερίδα πολιτικών και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επισημάνσαμε ότι η πρόκληση αστάθειας ενόψει των κρίσιμων θεμάτων που θα αντιμετωπίζαμε ως χώρα μόνο καινούρια δεινά μπορούσε να προκαλέσει στο λαό μας και τεράστια ζημιά στην υπόθεση της Κύπρου. Έτσι, καλούσαμε όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις του τόπου να εργαστούμε για αποκλιμάκωση της έντασης και την επικράτηση νηφάλιου διαλόγου, ενότητας και συναίνεσης, κάτι που δυστυχώς δεν έγινε.

Το πόρισμα του κ. Πολυβίου αποτελεί το ένα μόνο σκέλος της διερεύνησης. Από όσα ακούσαμε στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας εξάγουμε τα πιο κάτω συμπεράσματα:

Η πολιτική απόφαση για την παραμονή των εμπορευματοκιβωτίων στην Κύπρο λήφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αυτή έλαβε υπόψη τις αποφάσεις και τις επιθυμίες της Επιτροπής Κυρώσεων του

ΟΗΕ και καμιά σχέση δεν είχε με δήθεν ιδεοληψίες. Οι μετέπειτα πολιτικοί χειρισμοί έλαβαν υπόψη αποκλειστικά τα κυπριακά συμφέροντα. Αν αυτοί ήταν ορθοί, μπορεί να τεκμηριωθεί από δύο γεγονότα. Πρώτον, όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί τότε τους επικρότησαν. Δεύτερον, αν κρίνουμε από το αποτέλεσμα, διατηρήθηκαν οι ισορροπίες στις σχέσεις μας με όλα τα εμπλεκόμενα κράτη.

Ως ΑΚΕΛ πιστεύουμε ότι οι χειρισμοί που έγιναν ήταν σωστοί και το ίδιο θα έπραττε όποιος και να ήταν στην προεδρία της Δημοκρατίας. Δεν είναι όμως αυτή η ουσία. Δεν είναι οι πολιτικές αποφάσεις που οδήγησαν στην έκρηξη. Στην έκρηξη οδήγησαν τα ελλιπή μέτρα ασφαλείας που λήφθηκαν τόσο αναφορικά με το χώρο όσο και με τον τρόπο φύλαξης του υλικού, οδήγησαν οι αδυναμίες που παρουσιάστηκαν στον τρόπο αντιμετώπισης της κατάστασης, μετά που παρουσιάστηκε το φούσκωμα στο εμπορευματοκιβώτιο. Η απώλεια ανθρωπίνων ζωών οφείλεται στην πλήρη παραγνώριση και καταστρατήγηση των κανονισμών ασφαλείας, που θα 'πρεπε να εφαρμοστούν σε όλη αυτή τη διάρκεια και μετά την πρώτη έκρηξη, την αυγή της 11^{ης} Ιουλίου. Όλα αυτά δεν είναι ζητήματα που χειρίστηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ούτε τυπικά ούτε ουσιαστικά ήταν αρμόδιος, αλλά ούτε και τις εξειδικευμένες γνώσεις είχε. Ενδεικτικές για τα πιο πάνω θέματα είναι και οι απόψεις του Ελληνικού Κέντρου Ελέγχου Όπλων, το οποίο, έχοντας τεράστια εμπειρογνώμοσύνη στο θέμα, κατέληξε στις διαπιστώσεις που ανέφερα πιο πάνω. Επέκρινε μάλιστα τον κ. Πολυβίου, γιατί αστήριχτα και ατεκμηρίωτα έλεγε άλλα στο πόρισμά του.

Αναμέναμε από τον κ. Πολυβίου να ετοιμάσει ένα νομικό, τεκμηριωμένο κείμενο. Αντί τούτου, είδαμε να εκδίδει ένα πολιτικό κείμενο με κοινωνιολογικές αναφορές και πολιτικές προεκτάσεις, που, ναι, μας προκάλεσε πολλά ερωτηματικά. Ερωτηματικά προκύπτουν και από το γεγονός πως πολιτικά πρόσωπα, αλλά και η ηγεσία των τάχατε αγανακτισμένων γνώριζαν το περιεχόμενό του από προηγούμενως. Πολλά ερωτηματικά προκύπτουν και από το γεγονός ότι ξέφυγε από τα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, από το γεγονός ότι παρουσίασε τα ευρήματά του με μοναδικό πάθος, κατευθυνόμενο αποκλειστικά ενάντια στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το περιεχόμενο του πορίσματος κατέρριψε και τους μύθους που επιδίωξαν κάποιοι να καλλιεργήσουν, ότι θα επιχειρούνταν παρεμβάσεις και κουκούλωμα τάχατε. Αποδείχτηκε περίτρανα ότι τέτοιες μέθοδοι είναι ξένες προς το ΑΚΕΛ και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Λυτούμαι ειλικρινά, γιατί ένας έγκριτος νομικός όπως ο κ. Πολυβίου λειτούργησε τόσο πρόχειρα, αυθαίρετα και αντιφατικά. Και δεν έχω κανένα πρόβλημα να το πω, κανένας -και είναι εσείς οι ίδιοι που μας το λέτε κατ' επανάληψη- δεν είναι υπεράνω κριτικής. Ο καθένας πρέπει να κρίνεται από το αποτέλεσμα της δουλειάς την οποία κάμνει. Όπως κρινόμαστε όλοι εμείς καθημερινά, έχουμε το δικαίωμα να κρίνουμε και τον κάθε άλλο ο οποίος καταλήγει σε κάποια συμπεράσματα, ιδιαίτερα αν αυτά είναι αντιφατικά και αυθαίρετα. Και σε αυτό το συμπέρασμα καταλήξαμε. Και θα στεναχωρήσω κάποιους συναδέλφους. Εμείς ζητήσαμε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και πήραμε το πόρισμα στα χέρια μας από η ώρα 9.00 π.μ. της Δευτέρας και μέχρι τις 12.00, που το παρουσίασε ο κ. Πολυβίου, ναι, το μελετήσαμε, για να τοποθετηθούμε.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Δημήτρη Συλλούρη)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Το μελετήσαμε, για να τοποθετηθούμε. Και εκείνο που επιδιώξαμε δεν ήταν να κάνουμε άλλο πόρισμα· ήταν να δούμε κατά πόσο τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο κ. Πολυβίου βασίζονταν στο περιεχόμενο των καταθέσεων. Γι' αυτό θα μιλήσει άλλος συναδέλφος στη συνέχεια βέβαια.

Θα επανέλθω όμως στην ουσία του θέματος, λέγοντας ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από τη θέση του έχει τις δικές του ευθύνες, τις οποίες και ανέλαβε. Απολογήθηκε στον κυπριακό λαό και ιδιαίτερα στους συγγενείς των θυμάτων, γιατί δεν μπόρεσε ως ο επικεφαλής του κράτους να προστατέψει τους δικούς τους. Υποσχέθηκε επίσης ότι θα ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη μη επανάληψη παρόμοιων τραγικών συμβάντων.

Ως ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις υποστηρίζουμε απολύτως αυτή την προσέγγιση και αναλαμβάνουμε το δικό μας μερίδιο ευθύνης για τη διαχρονική αποτυχία ολωνών μας να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις αποτελεσματικής λειτουργίας της κρατικής μηχανής. Δεν μπορούμε όμως να δεχτούμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρει προσωπική ευθύνη για ό,τι έχει συμβεί και μάλιστα αποκλειστική. Απαιτούμε η Νομική Υπηρεσία να ολοκληρώσει τη μελέτη της το συντομότερο δυνατό και να παραπεμφθούν οι υποθέσεις, με βάση την απόφασή της, στα δικαστήρια. Εκεί θα ακουστούν όλες οι καταθέσεις και θα μπορέσει ο κυπριακός λαός να κρίνει ολοκληρωμένα και αντικειμενικά.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ζαχαρία Κουλία)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Αυτό βέβαια...

Ξέρετε, όταν εμιλούσατε εσείς, πρέπει να σας πω ότι πολλές φορές ένιωσα 'που μέσα μου να επαναστατώ. Δεν εμίλησα καθόλου! Παράκλησή μου, αντέξτε τζι εσείς λλίον τη δημοκρατία, την οποία μας λέτε ότι πρέπει να τη σεβόμαστε όλοι!

Ο καθηγητής κοινωνικών επιστημών, επικοινωνίας και πολιτισμικών μελετών Ανδρέας Παναγιώτου έκανε μία πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα για το πώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσίασαν τα γεγονότα στο Μαρί. Παραθέτοντας στοιχεία και γεγονότα, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι χρησιμοποιήθηκαν ψέματα, διαστρέβλωση και μισή αλήθεια. Και, για να μην αδικούμε εντελώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, πολλές αναφορές τους βασίζονταν σε δηλώσεις πολιτικών προσώπων. Όλοι γνωρίζουμε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν τεράστια δύναμη. Διαμορφώνουν εντυπώσεις, κτίζουν αντιλήψεις και επηρεάζουν συνειδήσεις. Συνεπώς, οφείλουν να διαδραματίζουν το ρόλο τους υπεύθυνα και αντικειμενικά. Και λυπούμαι να παρατηρήσω ότι αυτό δε συμβαίνει πάντοτε από όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Θέση μας είναι ότι οι επιθέσεις που δέχεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το ΑΚΕΛ δεν είναι σημερινές ούτε προκύπτουν μόνο ως αποτέλεσμα της έκρηξης στο Μαρί. Είναι πολιτικές επιθέσεις που έχουν την αφετηρία τους στους χειρισμούς του Προέδρου στο Κυπριακό και στην οικονομία. Προέρχονται από την αγωνία κάποιων μήπως δε χειριστούν οι ίδιοι κρίσιμα ζητήματα όπως το φυσικό αέριο. Πολύ χαρακτηριστική ήταν η δήλωση πολιτικού που έλεγε ότι, αν συμφωνούσαν με τον τρόπο που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χειρίζεται το Κυπριακό και τα θέματα της οικονομίας, θα μπορούσε να παραμείνει στη θέση του ανεξάρτητα από το πόρισμα.

Η έκκληση που απευθύνουμε σε όλους είναι ξεκάθαρη. Ας θέσουμε πάνω από όλα την Κύπρο! Ας μην επικεντρωθούμε σε αχρείαστες και αντιπαραγωγικές αντιπαραθέσεις. Ας εργαστούμε συναινετικά, για να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τα πολλά και πιεστικά ζητήματα που τίθενται ενώπιον του κυπριακού λαού. Ποια είναι αυτά; Αρχή θα κάνω με το Κυπριακό. Η έναρξη των απευθείας διαπραγματεύσεων το 2008 και η συνεχής και συνεπής προσπάθεια του Προέδρου για λύση έφεραν στην επιφάνεια τις διαφορετικές προσεγγίσεις που υπάρχουν τόσο αναφορικά με την ουσία της λύσης όσο και για τη διαδικασία που θα έπρεπε να ακολουθηθεί.

Από τη μια, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το ΑΚΕΛ επιμένουμε στη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία ως τη μοναδική εφικτή λύση που μπορεί να επανενώσει την πατρίδα, τους θεσμούς, την οικονομία και το λαό. Αυτή ήταν και η άποψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, ο οποίος προχώρησε στη σύναψη της συμφωνίας υψηλού επιπέδου με το Ραούφ Ντενκτάς το 1977, προκειμένου να ανατραπούν, όσο ήταν δυνατόν, οι αρνητικές συνέπειες του διδύμου εγκλήματος του 1974. Αυτή η θέση στηρίχθηκε από όλους ανεξαιρέτως τους Προέδρους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το πλαίσιο λύσης επαναλήφθηκε το 1979 στη συμφωνία υψηλού επιπέδου μεταξύ Σπύρου Κυπριανού και Ραούφ Ντενκτάς και στη Συμφωνία της 8^{ης} Ιουλίου 2006 μεταξύ Τάσσου Παπαδόπουλου και Μεχμέτ Αλί Ταλάτ. Υιοθετήθηκε από σωρεία ψηφισμάτων του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών. Συνιστά δέσμευσή μας έναντι της διεθνούς και της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Τυχόν προσπάθειά μας για εγκατάλειψή του θα θέσει την Κύπρο και το λαό μας σε περιπέτειες με ανυπολόγιστες αρνητικές συνέπειες.

Δυστυχώς, οι εξελίξεις στο Κυπριακό έχουν επιβεβαιώσει αυτό που ως ΑΚΕΛ λέμε εδώ και δεκαετίες, ότι δηλαδή στο Κυπριακό υπάρχουν τρεις σχολές σκέψης. Η μια είναι αυτή που περιέγραφα πιο πάνω, την οποία εκφράζει το ΑΚΕΛ και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η δεύτερη είναι αυτή που υποβάλλει ότι πρέπει να διεκδικήσουμε λύση ιδανική, ιδιαίτερα μετά την έναρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τη σχολή αυτή εκφράζει κυρίως το Ευρωπαϊκό Κόμμα. Είναι το μόνο κόμμα που δήλωσε επίσημα και με την απόφαση της συνδιάσκεψής του τον Οκτώβρη του 2010 ότι απορρίπτει τη λύση διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας. Αυτή η απόρριψη όμως εκφράστηκε και στη δημόσια αντιπαράθεση που είχε ο τότε επαρχιακός γραμματέας του κόμματος στη Λεμεσό Στέλιος Στυλιανού με τον πρόεδρο του κόμματος. Παρόμοια αντίληψη για το Κυπριακό έχει και ο προκαθήμενος της Εκκλησίας, που λέει ότι η διχοτόμηση δεν πρέπει να μας φοβίζει. Την ίδια αντίληψη έχουν και στελέχη άλλων πολιτικών κομμάτων, δημοσιογράφοι, αλλά και ηγετικά στελέχη της ομάδας των τάχατε αγανακτισμένων.

Ήταν αναμενόμενο λοιπόν ότι όσοι ασπάζονται αυτή την προσέγγιση θα αντιδρούσαν με την έναρξη των απευθείας διαπραγματεύσεων και τις προσπάθειες που καταβάλλει ο Πρόεδρος για λύση. Ατεκμηρίωτα και λανθασμένα προσπαθούν να εκφοβίσουν τον κυπριακό λαό, κατηγορώντας το Δημήτρη Χριστόφια ότι επιδιώκει κάκιση λύση, χειρότερη κι από το Σχέδιο Ανάν, όπως λένε. Ξεκαθαρίζουμε για πολλοστή φορά ότι το ΑΚΕΛ έχει αποδείξει επανειλημμένα ότι είναι πατριωτική δύναμη, ότι στοχεύει σε λύση που θα εξυπηρετεί και θα διαφυλάσσει τα συμφέροντα του κυπριακού λαού στο σύνολό του, ότι η αγωνία του και η φιλοδοξία του είναι να απελευθερώσουμε και να επανενώσουμε τη χώρα και το λαό μας. Και όλα αυτά ισχύουν και για το Δημήτρη Χριστόφια.

Όσο προχωρούσαν οι διαπραγματεύσεις και διαπιστωνόταν ότι ο Πρόεδρος επεδίωκε πραγματικά τη λύση, οι επιθέσεις πολλαπλασιάζονταν σε συχνότητα και ένταση. Στελέχη του ΔΗΚΟ αμφισβητούσαν ή απέρριπταν την ομοσπονδία. Η ΕΔΕΚ την παρουσίαζε ως λύση ρατσιστική, αμφισβητώντας την πτυχή της διζωνικότητας. Εμφανίστηκε και τέθηκε επί τάπητος η απαίτηση για αλλαγή στρατηγικής και τακτικής, για εξεύρεση “ευρωπαϊκής” λύσης, ακόμα και περί του εφικτού του ενιαίου κράτους, δίχως δυστυχώς αυτά να συγκεκριμενοποιούνται και δίχως να εξηγείται πειστικά πώς όλα αυτά μπορούν να εφαρμοστούν και να οδηγήσουν σε λύση.

Στον αντίποδα βρίσκεται η σχολή που υποστηρίζει ότι, για να φτάσουμε σε λύση, χρειάζεται να τολμήσουμε περισσότερο. Εκφραστής αυτής της προσέγγισης υπήρξε κατά κύριο λόγο ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Κατά καιρούς προβλήθηκε από μέρους του ο λεγόμενος “πατριωτικός ρεαλισμός” ως η ιδανική φόρμουλα για το Κυπριακό. Οδηγήθηκε έτσι στη διατύπωση θέσεων όπως «είναι ή όχι πιο ρεαλιστικό να συζητηθεί χρονοδιάγραμμα τερματισμού και διεύρυνσης των εγγυήσεων και ιδιαίτερα τρόπος άσκησης των επεμβατικών, αν μπορούν να λεχθούν έτσι, δικαιωμάτων;», όπως είχε υποστηρίξει ο κ. Αναστασιάδης τον Οκτώβριο του 2008...

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Διαβάστε ακριβώς τι έχω πει!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Είναι ακριβές το απόσπασμα, κύριε Αναστασιάδη, αυτό που διάβασα τώρα.

Οδηγήθηκε στη διατύπωση θέσεων όπως «κουράσαμε με τα χρονοδιαγράμματα και με το γεγονός πως εδώ και τριάντα έξι χρόνια συνεχώς μιλούμε για την επιθυμία μας για λύση αλλά με όρους για μη αυστηρά χρονοδιαγράμματα ή τα διάφορα προσχήματα που φέρουμε κατά καιρούς», όπως υποστήριξε τον Ιούλιο του 2010, θέσεων όπως η πρόταση για διευρυμένη συμμετοχή στις συνομιλίες ή για χαλαρή ομοσπονδία.

Αυτές οι προσεγγίσεις λοιπόν και από τη μια και από την άλλη πλευρά δεν είναι καινούριες. Αν ανατρέξουμε πριν από την εκλογή Δημήτρη Χριστόφια, μπορούμε να εντοπίσουμε δηλώσεις εκφραστών της μιας σχολής να υποστηρίζουν ότι «είναι προτιμητέα η ευρωπαϊκή λύση, αφού ο Μακάριος ξεγελάστηκε με τις συμφωνίες κορυφής». Είναι ακόμα πιο εύκολο να θυμηθούμε από πού ξεκίνησε και πού έφτασε η άλλη σχολή. Από το “όλα στο τραπέζι”, στις θέσεις για “ετοιμότητα της πλευράς μας για διαπραγματεύσεις χωρίς όρους” μέχρι την αποδοχή του Σχεδίου Ανάν το 2004. Το αξιοπερίεργο είναι ότι αυτές οι εκ διαμέτρου αντίθετες προσεγγίσεις συνασπίστηκαν σήμερα σε ένα μέτωπο. Κατηγορούν μαζί τον Πρόεδρο Χριστόφια ότι προβαίνει σε χειρισμούς που είναι επικίνδυνοι και οδηγούν σε αδιέξοδα, καλώντας τον να παραιτηθεί. Αυτό αποκαλύπτει τις σκοπιμότητες που κυριαρχούν στις πολιτικές τους τοποθετήσεις.

Ως ΑΚΕΛ τοποθετηθήκαμε πλείστες όσες φορές υπέρ των χειρισμών του Προέδρου στο Κυπριακό όχι στη βάση αφηρημένων θέσεων και αποσπασματικών ερμηνειών αλλά στην ουσία τους. Οι θέσεις που καταθέτει στις διαπραγματεύσεις στηρίζονται σε διαχρονικές θέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς και στις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου του 1989. Βελτιώνουν παλαιότερες προτάσεις. Αξιώνουν με τον πλέον σαφή τρόπο την κατάργηση των αναχρονιστικών εγγυήσεων. Εμμένουν στην επιστροφή όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού Ελληνοκυπρίων υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση και στην κατοχύρωση του δικαιώματος των υπολοίπων να αποφασίσουν τι θα πράξουν. Προτάσσουν το δίκαιο διαχρονικό μας αίτημα, οι νόμιμοι ιδιοκτήτες να έχουν το δικαίωμα επιλογής για αποκατάσταση της περιουσίας τους. Απόδειξη ότι ο Πρόεδρος επιμένει σε αρχές είναι και το γεγονός ότι ο κ. Έρογλου επιχειρεί να απεμπλακεί από θέσεις τις οποίες είχε αποδεχτεί ο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ.

Είναι πεπιοθησή μας ότι ο Πρόεδρος Χριστόφιας έχει την ειλικρινή και γνήσια βούληση να εργαστεί αποφασιστικά και στη βάση αρχών, για να πετύχει δίκαιη λύση του Κυπριακού. Γνωρίζουμε ότι η τουρκική αδιαλλαξία δεν επιτρέπει αισιοδοξία. Γνωρίζουμε ότι στόχος της είναι να οδηγήσει σε συνομοσπονδία ή και διχοτόμηση. Δική μας υποχρέωση είναι να επιχειρήσουμε αξιοποίηση όλων των περιθωρίων, για να φτάσουμε σε συμφωνία που θα βασίζεται στο πλαίσιο λύσης. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, θα πρέπει να αποφευχθεί η επίρριψη ευθυνών στην πλευρά μας για την αποτυχία, έτσι ώστε να μην επιτευχθεί ο στόχος της τουρκικής πλευράς για αναβάθμιση του ψευδοκράτους.

Αυτή η ανάγκη, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, καθίσταται σήμερα πιο επιτακτική. Μετά τη συνάντηση των ηγετών των δύο κοινοτήτων με το γενικό γραμματέα του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, είναι προφανές ότι το Κυπριακό εισέρχεται σε πολύ καθοριστική φάση. Για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της απαιτείται ενότητα και συλλογικότητα, απαιτείται προσήλωση στις αρχές λύσης και όχι παλινδρομήσεις προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση, απαιτείται να αναδεικνύουμε συνεχώς την πολιτική βούληση και θέλησή μας για συνεννόηση στη βάση αρχών και όχι να δίνουμε την ευκαιρία στον οποιοδήποτε να τις αμφισβητεί. Ως ΑΚΕΛ έτσι θα λειτουργήσουμε. Καλούμε όλους να προβληματιστούμε πώς εξυπηρετείται καλύτερα το συμφέρον της Κύπρου και να ενεργήσουμε αναλόγως.

Έντονη κριτική ασκείται στον Πρόεδρο όμως και για την κατάσταση στην οικονομία. Δεν αρνιόμαστε ότι αυτά τα τριάμισι χρόνια μπορεί να έγιναν λάθη, να υπήρξαν αδυναμίες, ακόμα και κάποια καθυστέρηση στη λήψη μέτρων, ιδιαίτερα την περίοδο που επιχειρούσαμε να συνεννοηθούμε με το ΔΗΚΟ. Όλα αυτά δεν μπορούν όμως να διαγράψουν τα πραγματικά αίτια των προβλημάτων. Δεν μπορούν να διαγράψουν ότι η ανθρωπότητα ολόκληρη μαστίζεται τα τελευταία χρόνια από μια οικονομική κρίση του συστήματος, κρίση δομική, που έχει να κάνει με την ίδια τη φύση του καπιταλισμού, όπως δεν μπορεί να διαγραφεί το γεγονός ότι τα προβλήματα που προέκυψαν στην κυπριακή οικονομία είναι αποτέλεσμα, όπως λένε οι οίκοι αξιολόγησης, της εξάρτησης των τραπεζών μας από τα ελληνικά ομόλογα, είναι αποτέλεσμα των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας και της έλλειψης ρευστότητας, όπως είναι αποτέλεσμα και των εσωτερικών πολιτικών αντιπαραθέσεων και του πανικού που σκορπιέται στην κοινή γνώμη από δηλώσεις πολιτικών προσώπων.

Με την εκδήλωση της κρίσης η κυβέρνηση στήριξε την οικονομία με δύο πακέτα συνολικού ύψους 500 εκατομ. ευρώ. Πήρε μέτρα για χαλιναγώγηση της ανεργίας. Και αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι, παρ' όλη την ανησυχητική της αύξηση, σήμερα εξακολουθούμε να είμαστε στην όγδοη πιο χαμηλή θέση ανάμεσα στα είκοσι επτά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κυβέρνηση προχώρησε επίσης στην επίλυση διαρθρωτικών προβλημάτων...

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Αναστασιάδη)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ! Παρακαλώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Όταν θα τελειώσετε, είμαι έτοιμος να συνεχίσω.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Όχι, έννεν για σας που μιλούμε, μείνετε ήσυχος!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εντάξει, ξέρω για τι μιλήσατε. Καταλαβαίνω για τι μιλάτε!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Για τι εμιλήσαμεν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, συνεχίστε, κύριε Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εννά σου πω ύστερα κατ' ιδίαν!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχει κοριούς!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Ε, παρακολουθούμε τα τηλέφωνα φαίνεται!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ε, οπωσδήποτε αυτό γίνεται...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ! Παρακαλώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το ΑΚΕΛ από την αρχή επεδίωξε να επικρατήσει συναίνεση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας. Προτείναμε να υπάρξει ισορροπία στα μέτρα, να συνεισφέρουν τα κέρδη και ο πλούτος, καθώς επίσης και οι εργαζόμενοι. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, υποχωρήσαμε από πάγιες θέσεις που στηρίζαμε μέχρι σήμερα. Οι εργαζόμενοι ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση να συνεισφέρουν. Πού διαφωνήσαμε ως ΑΚΕΛ; Στην επιμονή ορισμένων πολιτικών δυνάμεων να αλώσουμε τα κεκτημένα των εργαζομένων και να

αφήσουμε άθικτα τα κέρδη και το συσσωρευμένο πλούτο, στην επιμονή τους να επιτεθούν στους ημικρατικούς οργανισμούς, που αποτελούν περιουσία του κυπριακού λαού.

Είναι γεγονός ότι η λήψη επιπρόσθετων μέτρων σήμερα είναι απαραίτητη. Το ΑΚΕΛ είναι έτοιμο να συνεργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση. Βασική αρχή για εμάς όμως είναι να υπάρξει ισορροπία και αλληλοσεβασμός. Δεν μπορεί αυτή η προσπάθεια να αποδώσει, αν η αντιπολίτευση επιμένει να σύρει την κυβέρνηση σε υιοθέτηση δικών της πολιτικών. Με αυτό ισοδυναμεί η απαίτησή τους, για να στηρίξουν την κυβέρνηση. Στόχος μας είναι να συνεργαστούμε και όχι να συγκρουστούμε. Και αυτή μας η πρόσκληση απευθύνεται σε όλους. Τα πράγματα είναι δύσκολα. Μπορούμε όμως να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες, αν δείξουμε όλοι υπευθυνότητα και προθυμία να συνεργαστούμε. Ως ΑΚΕΛ μελετήσαμε τις θέσεις του Υπουργείου Οικονομικών και επεξεργαστήκαμε επιπρόσθετες προτάσεις που θα μπορούσαν, κατά την άποψή μας, να προβληματούσαν όλους.

Είναι πεποίθησή μας ότι ο λαός αναμένει από την πολιτική ηγεσία να στραφεί πιο αποφασιστικά εκεί που βρίσκεται συσσωρευμένος και μέχρι στιγμής ανενόχλητος ο πλούτος, να στραφούμε σε όσους -ειδικά μέσα στις σημερινές συνθήκες- έχουν την οικονομική δύναμη να ζουν υπερπολυτελή ζωή και να συγκεντρώνουν ολόένα και περισσότερα κέρδη. Τι το πιο δίκαιο και πιο ισορροπημένο από το να συνεισφέρει ο καθένας όσο πραγματικά μπορεί, για να δοθεί στον καθένα ό,τι πραγματικά χρειάζεται; Αυτό σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να επιλύσουμε αποφασιστικά τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της κυπριακής οικονομίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η Κύπρος διέρχεται στιγμές που θα χαράξουν και θα διαγράψουν τη μελλοντική μας πορεία. Η άσκηση του κυριαρχικού δικαιώματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και η έναρξη γεωτρήσεων για την ανεύρεση φυσικού αερίου και πετρελαίου έχουν δημιουργήσει προοπτικές για τον κυπριακό λαό και το ρόλο της Κύπρου στην περιοχή. Έχουν όμως σκληρύνει περισσότερο και την τουρκική στάση. Η επιθετικότητα της Τουρκίας αναβαθμίστηκε με απειλές που άρχισαν από τη θέση για επανάληψη των γεγονότων του '74 και κατέληξαν στη θέση για εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Κύπρου στο βόρειο και βορειοδυτικό της μέρος.

Για να φτάσει η Κύπρος σε αυτή την προοπτική, ασκήθηκε η κατάλληλη εξωτερική πολιτική, που στηρίχθηκε σε πολύ λεπτούς χειρισμούς. Είναι τουλάχιστον άδικο να μην αναγνωρίζεται στον Πρόεδρο Χριστόφια το αυτονόητο, ότι η Κυπριακή Δημοκρατία πέτυχε να λειτουργήσει σωστά σε ένα πεδίο ανταγωνισμών και αντιπαράθεσεων στην περιοχή, πέτυχε, παρά τις τουρκικές απειλές, να συνάψει συμφωνία οριοθέτησης της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με το Ισραήλ, αλλά και άλλες χώρες. Γι' αυτή τη συμφωνία γράφτηκαν πολλά τόσο στον κυπριακό όσο και στο διεθνή τύπο. Τη σημασία της την απέδωσε εξαιρετικά ένα δημοσίευμα στον ελληνικό τύπο το οποίο υπογράμμιζε τα εξής: «Η πρωτοβουλία της Κύπρου είναι η ορθολογική εφαρμογή μιας υψηλής στρατηγικής που γεννήθηκε με την ανάγκη της ύπαρξης ενός κράτους το οποίο έχει υποστεί μια εισβολή και αντέχει ακόμα και τώρα μια κατοχή. Δεν είναι απλό να υπάρχουν ως μικρό κράτος, όταν ο γείτονάς σου είναι αυτός που δε σ' αναγνωρίζει καν. Η απόφαση της γεώτρησης της περιοχής "Αφροδίτη" με την πλατφόρμα "Όμηρος" είναι η συνέχεια μιας συγκροτημένης σκέψης και όχι μία αλλόκοτη και ριψοκίνδυνη επιλογή. Η Κύπρος υπάρχει και ζει, επειδή δεν έχει πια άλλη επιλογή. Κάθε αγνοούμενος, κάθε εγκλωβισμένος, κάθε πρόσφυγας δεν της επιτρέπει να ξεχάσει το ρόλο της ως πατρίδας».

Θα μπορούσε τουλάχιστον να γίνει παραδεχτό ότι αυτή η επιτυχία της Κυπριακής Δημοκρατίας, αυτή η επιτυχία του Προέδρου Χριστόφια, οφείλεται σε ικανότητα και επάρκεια. Δεν οφείλεται ούτε σε ιδεοληψίες ούτε σε αγκυλώσεις, όπως λένε κάποιοι, ούτε βέβαια στα άτοπα συμπεράσματα που συμπεριέλαβε ο κ. Πολυβίου μέσα στο πόρισμά του για την εξωτερική πολιτική του Προέδρου Χριστόφια. Αυτή η επιτυχία οφείλεται στην πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική που ακολούθησε ο Πρόεδρος και η οποία έβαλε την Κύπρο στον ενεργειακό χάρτη, λειτουργώντας ως ασπίδα προστασίας για την ημικρατοκρατούμενη μας πατρίδα.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί σύντροφοι... Αγαπητοί συνάδελφοι, συγγνώμη!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Εν είσαστεν σύντροφοι, ξέρω το, μη διαμαρτύρεστε!

Στην Κύπρο μερικές φορές δίνουμε την εντύπωση ότι προτιμούμε να ομφαλοσκοπούμε παρά να κοιτάξουμε γύρω μας, να δούμε τι συμβαίνει παραξέω. Οι εξελίξεις στη Βόρεια Αφρική επιφέρουν ανακατατάξεις και στον ενεργειακό και στο γεωπολιτικό χάρτη. Η Ρωσία αναδεικνύεται όλο και πιο ισχυρός εταίρος και στα θέματα ενέργειας. Όλοι οι πρωταγωνιστές της περιοχής, αλλά και οι ισχυροί του κόσμου αναζητούν συνεχώς νέες ενεργειακές εναλλακτικές διεξόδους. Στο όνομα αυτών των αναζητήσεων προωθούν αναλόγως κινήσεις και συμφέροντα στην περιοχή. Η Κύπρος, μια μικρή γωνιά μέσα σε αυτό το σκηνικό, ξεκινά

σήμερα να βάζει τα θεμέλια για το ενεργειακό της μέλλον με τις τουρκικές απειλές να επικρέμανται ως δαμόκλειος σπάθη.

Έχουμε όλοι υποχρέωση να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων, για να διασφαλίσουμε το μέλλον της Κύπρου και του λαού μας, να εργαστούμε, για να μετατρέψουμε την Κύπρο σε περιφερειακό ενεργειακό κέντρο, να θέσουμε σωστά τις βάσεις, ώστε η αξιοποίηση των κοιτασμάτων να αναβαθμίσει το ρόλο της Κύπρου στην ευρύτερη περιοχή και να αποτελέσει σκαλοπάτι για την πρόοδο, την προκοπή και την ευημερία του συνόλου του κυπριακού λαού, να μετατρέψουμε την ευκαιρία που μας παρέχεται σε ένα ακόμα μέσο με το οποίο θα θωρακίσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία και θα την αναβαθμίσουμε διεθνώς. Το ίδιο οφείλουμε να κάνουμε και με τη μεγάλη πρόκληση της ευρωπαϊκής προεδρίας. Η επιτυχής διεκπεραίωσή της θα καταξιώσει τη χώρα μας στα μάτια των Ευρωπαίων εταίρων μας, ενισχύοντας το κύρος της.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η φονική έκρηξη στο Μαρί ανέδειξε πτυχές τις οποίες η κυπριακή πολιτεία χρειάζεται να αντιμετωπίσει συνολικά και συλλογικά. Η κυβέρνηση μαζί με την ΑΗΚ κατάφεραν γρήγορα και αποτελεσματικά να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ηλεκτροδότησης που προέκυψαν. Και ας μην ξεχνάμε ότι κάποιοι μέσα στον παροξυσμό των ημερών μιλούσαν για έλλειψη ηλεκτροδότησης που θα κρατούσε για μήνες. Το ίδιο άμεσα κινήθηκε η κυβέρνηση, για να ξεκινήσουν οι έρευνες γύρω από τα αίτια και τις ευθύνες για την τραγική έκρηξη δίχως καμιά προσπάθεια και πρόθεση να κουκουλωθεί έστω και το παραμικρό. Ακόμα μια απόδειξη γι' αυτό το πρωτόγνωρο για τα κυπριακά δεδομένα γεγονός είναι το ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έθεσε εαυτόν στη διάθεση της επιτροπής, καταθέτοντας τη δική του μαρτυρία και αποδεικνύοντας ότι δεν έχει τίποτα να κρύψει, ότι σέβεται και επιδιώκει την ισονομία.

Η αλλαγή και ο ριζικός εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης είναι μια από τις μεγάλες αναγκαιότητες τις οποίες ανέδειξε με τραγικό τρόπο το ατύχημα στο Μαρί, αλλαγή και προοδευτικός εκσυγχρονισμός σε όλα τα επίπεδα. Και ήδη έχουν επιδειχθεί σημεία γραφής σε αυτό το πεδίο. Ως ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις θέλουμε η κοινωνία μας να πηγαίνει μόνο μπροστά. Θεωρούμε χρέος μας να εργαστούμε, ώστε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές μια Κύπρο απαλλαγμένη από τα προβλήματα πέντε και πλέον δεκαετιών. Γι' αυτό στηρίζαμε με όλες μας τις δυνάμεις κάθε ενέργεια της κυβέρνησης Χριστόφια προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι προσπάθειες της κυβέρνησης σε αυτά τα ζητήματα είναι συνεχείς, συνεπείς και αποφασιστικές. Για να είναι όμως πιο αποτελεσματικές, χρειάζεται και η συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιβάλλεται σήμερα η μέγιστη δυνατή ενότητα των πολιτικών κομμάτων και του λαού όχι γύρω από πρόσωπα αλλά γύρω από πολιτικούς στόχους. Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Αναγνωρίζουμε ότι καθοριστικό ρόλο για την επίτευξη της ενότητας έχουμε ο Πρόεδρος και το ΑΚΕΛ. Όσες όμως πρωτοβουλίες και αν αναληφθούν και όσες προσπάθειες και αν καταβληθούν, για να έχουν αποτέλεσμα, χρειάζεται να υπάρχει και η απαραίτητη πολιτική βούληση από την αντιπολίτευση. Κάτι τέτοιο δυστυχώς δε φαίνεται να υπάρχει.

Θέλω να ολοκληρώσω, κύριε Πρόεδρε, με ένα θέμα που έχει συζητηθεί κατά κόρον και σήμερα, αλλά και δημόσια. Επιχειρούν κάποιοι να πείσουν ότι ο Δημήτρης Χριστόφιας πρέπει να παραιτηθεί, επειδή δεν είναι ικανός τάχα να προστατεύσει την ασφάλεια του κυπριακού λαού. Τον κατηγορούν ότι είναι ανίκανος και ότι λειτουργεί με ιδεοληψίες. Ας δούμε ποια είναι η πραγματικότητα, θέτοντας κάτω αντικειμενικά στοιχεία και όχι λόγια. Ένα κράτος ξεκινά έρευνες για την αξιοποίηση ενεργειακών αποθεμάτων που αλλάζουν την προοπτική του λαού του ως προς την ασφάλεια και το βιοτικό του επίπεδο. Η έναρξη των γεωτρήσεων έγινε κατορθωτή λόγω των λεπτών και σωστών χειρισμών του Προέδρου. Το κράτος αυτό έχει πετύχει την ισόρροπη και πολυδύναμη ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων με τις ΗΠΑ, τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Ρωσία και την Κίνα. Το κράτος αυτό συνεργάζεται με το Ισραήλ για την κοινή εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, ξεκινώντας τις έρευνες με αμερικάνικη εταιρεία. Το κράτος αυτό, από τα μικρότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία συγκλονίζεται από τη μεγαλύτερη κρίση χρέους και τις πολιτικές λιτότητας, έχει χρέος περίπου όσο προβλέπουν οι ευρωπαϊκές συνθήκες και επίπεδο ζωής πάνω από το μέσο όρο της Ευρώπης. Το μικρό αυτό κράτος, παρά τις τεράστιες κερδοσκοπικές πιέσεις των αγορών, εξασφαλίζει από πολλαπλές πηγές τη δανειοδότησή του και διατηρεί όρθιες τις κοινωνικές κατακτήσεις. Αυτό το κράτος κατάφερε να υπογράψει διμερείς συμφωνίες για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Αυτό λοιπόν το κράτος είναι δυνατόν να κυβερνάται από έναν Πρόεδρο ανίκανο, που λειτουργεί με ιδεοληψίες; Καλό θα ήταν η αντιπολίτευση να απαλλαγεί έστω και για λίγο από τις πολιτικές προκαταλήψεις και εμμονές της και να επιδιώξει να απαντήσει αντικειμενικά το ερώτημα.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Σήμερα η Κύπρος βιώνει κρίσιμες καταστάσεις και έχει να αντιμετωπίσει σοβαρές προκλήσεις. Θα τα καταφέρουμε να σταθούμε όλοι στο ύψος των περιστάσεων; Θα καταφέρουμε να καθυποτάξουμε φιλοδοξίες

και προσωπικούς σχεδιασμούς, προκειμένου να εργαστούμε για το καλό του τόπου; Θα καταφέρουμε να ενώσουμε το λαό και να στρατευθούμε όλοι σε ένα και μόνο στόχο, στην επανένωση του τόπου και στην ευημερία των γενιών που θα έρθουν;

Τα παραληρήματα και οι λυσσαλέες επιθέσεις το μόνο που θρέφουν είναι το μίσος και το φανατισμό. Οι στενόκαρδες προσεγγίσεις στήνουν τείχη που δε μας αφήνουν να κοιτάξουμε το μέλλον. Ζούμε σε μια σπιθαμή γης κι αυτή είναι ημικατεχόμενη. Η Τουρκία μάς απειλεί συνεχώς. Απειλεί την επιβίωσή μας σε αυτή την πατρίδα. Απειλεί συνεχώς και με κάθε τρόπο την Κυπριακή Δημοκρατία. Η οικονομία του τόπου κινδυνεύει με περαιτέρω διολίσθηση. Χρειάζεται να απεγκλωβιστεί από τα προβλήματα και να τεθεί σε πορεία ανάκαμψης. Οι εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας θα καθορίσουν τη μοίρα, τη θέση και την εξέλιξη της Κύπρου στην ευρύτερη περιοχή. Ο κυπριακός λαός λοιπόν δεν περιμένει από εμάς να μετατρέψουμε την πολιτική ζωή σε αρένα ούτε σε μάχες όπου επικρατεί η λογική “ο θάνατός σου η ζωή μου”. Πώς είναι δυνατόν απέναντι σε αυτά τα σοβαρά ζητήματα να ιεραρχείται ως πρώτη προτεραιότητα η απομάκρυνση πάσης θυσία του Προέδρου από την προεδρία; Αν αύριο όλα αυτά τα σημαντικά ζητήματα όχι μόνο δεν επιλυθούν, αλλά δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα στον τόπο μας, θα συγχωρήσει άραγε ο λαός την τόση ανευθυνότητα;

Ο κυπριακός λαός περιμένει από εμάς να χειριστούμε σήμερα το μέλλον, να δούμε μακριά, ώστε να πετύχουμε επιτέλους να ανοίξουμε δρόμους για υγιή πολιτική ζωή, διαφάνεια, τομές και τον εκσυγχρονισμό του τόπου, να ανοίξουμε δρόμο για την επανένωση και την ευημερία της Κύπρου μας. Για την επίτευξη λοιπόν όλων αυτών των στόχων ως ΑΚΕΛ απλώνουμε το χέρι μας σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις, τις καλούμε να συστρατευτούμε όλοι στον αγώνα για την Κύπρο και το λαό μας, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι.

Απολογούμαι, κύριε Πρόεδρε, γιατί μακρηγόρησα. Ήθελα να δώσω μια ολοκληρωμένη αντίληψη της δικής μας θέσης. Και θα επαναλάβω: Η δημοκρατία απαιτεί, όπως σας ακούμε εμείς με προσοχή, να μας ακούτε κι εσείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ για την αγόρευσή του.

Θα παρακαλέσω τώρα τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, τον κ. Νίκο Αναστασιάδη, να έρθει στο βήμα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω να διαβεβαιώσω τον κ. Κυπριανού ότι τον άκουσα με ιδιαίτερη προσοχή, και θέλω να πω ότι αυτό που έλεγαν οι αρχαίοι «γλώσσα λανθάνουσα την αλήθεια λέγει» φαίνεται να ν’ απόλυτα συνυφασμένο και με τη σημερινή ομιλία του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ, ο οποίος, προσφωνώντας τη Βουλή, αν λάβω υπόψη αυτά που άκουσα με πάρα πολλή προσοχή, ενόμισε ότι απευθύνεται εις την κεντρική επιτροπή του κόμματός του.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

(Γελώντας)

Μα, νομίζω ότι εφτάσατε στο δέκατο πέμπτο λεπτό, κύριε Αναστασιάδη, πώς το ακούσετε με προσοχή;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Σας άκουα από το ραδιόφωνο ερχόμενος...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Α, εντάξει...

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

...και απλώς ήταν η εισαγωγή σας, ο πρόλογός σας, αλλά το περιεχόμενο της ομιλίας σας είναι απόλυτα συνυφασμένο βεβαίως με αυτά που λέτε στις κομματικές συνάξεις. Δικαίωμά σας βεβαίως, αλλά απλά λέω ότι σας παρακολούθησα με πολλή προσοχή και το “σύντροφοι και συντρόφισσες” που είπατε... Το “συντρόφισσες” το παραλείψατε, περιφρονώντας το γυναικείο φύλο· εδώ θα διαμαρτυρηθεί βεβαίως και η κ. Πραξούλα, αλλά εν πάση περιπτώσει έρχομαι εις την ουσία.

(Γέλια)

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ευχόμουν -και το λέω με κάθε ειλικρίνεια- να μην ήμαστε υποχρεωμένοι να συζητούμε σήμερα, σε κρίσιμες ώρες για την πατρίδα μας, τις πολιτικές, τις θεσμικές, τις προσωπικές ευθύνες του Προέδρου της Δημοκρατίας για τη μεγαλύτερη καταστροφή μετά το 1974.

Θα μπορούσα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να προσθέσω πως θα ήταν σίγουρα ευνοϊκότερο το κλίμα -και σε αυτή την περίπτωση θα ήταν πράγματι αχρείαστη η συζήτηση- αλλά ίσως και υπερβολικά αυστηρή η όλη στάση της αντιπολίτευσης, αν οι προσεγγίσεις και οι επιλογές του Προέδρου της Δημοκρατίας, ευθύς μετά τα τραγικά γεγονότα και τους μήνες που ακολούθησαν, ήταν διαφορετικές, εάν ο Πρόεδρος, αμέσως μετά τα τραγικά γεγονότα στο Μαρί ή ακόμα και τους μήνες που, όπως είπα, ακολούθησαν, επεδείκνυε τον απαιτούμενο ανθρωπισμό και τον οφειλόμενο σεβασμό πρώτιστα στα θύματα της τραγωδίας, στις οικογένειές τους, αλλά και στον κυπριακό ελληνισμό στο σύνολό του, ζητώντας το αυτονόητο. Και το αυτονόητο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν ήταν άλλο από τη συγγνώμη για τα συσσωρευμένα λάθη του ιδίου και των υπουργών του στην υλοποίηση μιας απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Δυστυχώς, συνειδητά επέλεξε να μην το πράξει.

Ειλικρινά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω πως θα ήταν εντελώς διάφορος η κατάσταση, αν κατά την ενώπιον της επιτροπής Πολυβίου απολογία του παρουσιαζόταν ως ένας πραγματικός ηγέτης που αναλάμβανε την ευθύνη των πράξεων, αλλά και των επιλογών του. Δυστυχώς, επέλεξε να επικαλεσθεί ως άλλοθι τη δήθεν άγνοιά του· τέτοια άγνοια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που από τη μια εδήλωνε πως δεν εγνώριζε την επικινδυνότητα του φορτίου, ενώ από την άλλη εδήλωνε πως, αν ήξερε πόσο κοντά ήταν ο ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός του Βασιλικού με το Μαρί, δε θα επέτρεπε ποτέ την αποθήκευσή του στο Μαρί. Κατά τα άλλα, δεν είναι ο ίδιος που πήρε την απόφαση για το Μαρί, κατά τα άλλα, δεν είναι ο ίδιος που εγνώριζε βεβαίως για την επικινδυνότητα του φορτίου! Δε θέλω να προβώ σε άλλα σχόλια. Γι' αυτά οι συνάδελφοι που ακολουθούν θα κάμουν ειδική και εξειδικευμένη ανάλυση των πορισμάτων, αλλά και των γεγονότων, γιατί τα γεγονότα δε χρειάζονται πορίσματα· μιλούν αφ' εαυτών. Δυστυχώς, κυρίες και κύριοι, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως είπα και προηγουμένως, επεχείρησε να χρησιμοποιήσει ως άλλοθι την άγνοιά του. Επιχείρησε να φορτώσει το σύνολο των ευθυνών του, των βαρυτάτων, αν θέλετε, ευθυνών του, σε υπουργούς που ο ίδιος edióρισε και σε συνεργάτες που ο ίδιος επέλεξε. Ένας εξ αυτών επήρε και ευνοϊκή μετάθεση για τη Γενεύη!

Θα ήταν σίγουρα -το λέω με πλήρη γνώση των όσων λέγω- ευνοϊκότερο το κλίμα, αν, έστω μετά την έκδοση του πορίσματος καταπέλτη, απευθυνόταν με ευθύτητα στο λαό με ένα διάγγελμα πραγματικού ηγέτη, ενός ηγέτη που θα τηρούσε τη δέσμευσή του ότι οι ευθύνες θα αναληφθούν, όπως έλεγε, από όποιους και αν αυτές βαρύνουν, από το χαμηλότερο μέχρι το ανώτατο επίπεδο, όπως διαβεβαίωνε το λαό με το διάγγελμά του στις 14 Ιουλίου, αλλά και όπως κατ' επανάληψη επανέλαβε στις επόμενες των ομιλιών του, είτε σε κομματικές συγκεντρώσεις είτε σε οργανωμένα κομματικές συγκεντρώσεις είτε και στο Εθνικό Συμβούλιο ακόμα. Αυτό εξάλλου επιβεβαιώνει και ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ, που δήλωνε πως ο Δημήτρης Χριστόφιας έχει ξεκαθαρίσει ότι, αν το πόρισμα του απονέμει ευθύνες, θα τις αναλάβει με ό,τι αυτό σημαίνει. Αυτή ήταν η ξεκάθαρη δέσμευση και του Προέδρου και του γενικού γραμματέα και γενικότερα της ηγεσίας του ΑΚΕΛ.

Τι εις την πράξιν συνέβη; «Έχομε το δικαίωμα της διαφωνίας» είπε ο Πρόεδρος. Εγώ δε διαφωνώ, δεν είμαι σε αντίθετη άποψη με το γεγονός του δικαιώματος της διαφωνίας, αλλά με το δικαίωμα της ανυπακοής! Φανταστείτε, αν αύριο διοριστεί μια διευρευνητική επιτροπή για κάποιο υπάλληλο του δημοσίου ο οποίος παρέβη τα χρηστά ήθη, τη χρηστή διοίκηση, εκείνος να πει «εγώ διαφωνώ, δε θα υλοποιήσω την απόφαση», εάν ο οποιοσδήποτε πολίτης αύριο προσαχθεί ενώπιον δικαστηρίου και πει «ωραία, σέβομαι την απόφαση, διαφωνώ όμως με αυτή· δε θα την υλοποιήσω!». Είναι το ίδιο ακριβώς! Όταν διορίζεις με βάση το σύνταγμα και τους νόμους θεσμικά όργανα διερεύνησης της οποίας πολιτικής ευθύνης και δεσμεύεται... Μάλιστα, ο κ. Κυπριανού μάς εκαλούσε σε συνέντευξή του στην "Καθημερινή" να έχουμε το θάρρος να απολογηθούμε, όταν θα εκδοθεί το πόρισμα! Και δεν είμαστε εμείς που εχαρακτήρισάμε... Και εμείς βεβαίως τον εχαρακτήρισάμε, γιατί έτσι τον θεωρούσαμε· είχαμε κάποιες διαφωνίες αρχικά όσον αφορά τη μονομελή σύνθεση και είμαι βέβαιος ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχει μετανιώσει πικρά γιατί δεν έβαλε τριμελή και απεδέχθη μόνο τη μονομελή, διότι, αν υπελόγιζε ποτέ τα αποτελέσματα, θα επροτιμούσε...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Επί προσωπικού, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Γιατί επί προσωπικού;

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Επειδή εχρησιμοποίησατε λόγια που τάχατε είπα εγώ. Ο κ. Βαρνάβα εδιάβασε προηγουμένως από το βήμα τι ακριβώς είπα και δεν είναι αυτά που είπα! Απλώς, έτσι ως παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ακούστε, “επί προσωπικού” είναι όταν θίγεται κάποιος από όσα λέγονται. Εγώ δε σας έθιξα...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Αποδίδετε τα λόγια μου διαστρεβλωμένα, κύριε Αναστασιάδη!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν ξέρω τι εδηλώσατε, αλλά είπατε ότι μέχρι και την παραίτηση... Στην “Καθημερινή” το εδηλώσατε και διαβάζω επί λέξει από τα όσα έχετε δηλώσει. Ανατρέξτε στην “Καθημερινή” να δείτε τι έχετε δηλώσει και τότε.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εδιάβασέν τα ο κ. Βαρνάβα προηγουμένως.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Αν σας ικανοποιεί η ανάγνωση, όπως έγινε, εμένα δε με ικανοποιεί, γιατί εγώ την είδα διαφορετικά. Η θέση σας ήταν ότι ο Δημήτρης Χριστόφιας έχει ξεκαθαρίσει...

(Μη ευκρινή σχόλια από το βουλευτή κ. Άντρο Κυπριανού)

Μα, είναι σειρά δηλώσεών σας σε σειρά ημερομηνιών, κύριε Κυπριανού! Μας εκαλούσατε ή όχι σε απολογία, εάν το πόρισμα δε θα συνήδε με τις κατηγορίες που απεδόθησαν εις τον Πρόεδρο;

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Δεν μπορώ να πω τίποτε παραπάνω.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ο Πρόεδρος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είχε την υποχρέωση να τηρήσει τις δεσμεύσεις του είτε παραιτούμενος είτε τουλάχιστον ζητώντας την ανανέωση της λαϊκής εντολής είτε ακόμα, αν θέλετε, το ελάχιστο μετά το πόρισμα Πολυβίου, απολογούμενος για τα όσα σφάλματα τον βαρύνουν και με επίκληση του σύντομου υπολοίπου της προεδρικής θητείας να εκαλούσε τις πολιτικές δυνάμεις σε μια συλλογική διαχείριση των προβλημάτων που η πατρίδα μας και ο λαός αντιμετωπίζει. Ούτε αυτό το έπραξε! Δυστυχώς, Πρόεδρος και ΑΚΕΛ αποδείχθηκαν και ανακόλουθοι, αλλά και αναξίπιστοι!

Από την πρώτη στιγμή ο Πρόεδρος ηγήθηκε μιας εκστρατείας αμφισβήτησης του πορίσματος. Αντί να απευθυνθεί στους πολίτες με ένα διάγγελμα επέλεξε να μιλήσει σε μια σύναξη του σκληρού πυρήνα του ΑΚΕΛ. Απέδωσε αλλότρια κίνητρα στον άνθρωπο που ο ίδιος είχε διορίσει και ο ίδιος είχε χαρακτηρίσει διακεκριμένο νομικό! Ήταν στα εγκαίνια ενός συλλόγου της Μόρφου. Σε ελάχιστο χρόνο διεπιστώθη ότι ήταν ατεκμηρίωτο τάχα το πόρισμα και, επειδή κατέχομε και το “αντιπόρισμα” του ΑΚΕΛ, ειλικρινά διερωτώμαστε πού ετεκμηρίωσαν το ατεκμηρίωτο εκτός από θεωρίες.

Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Δεν το δημοσιοποιήσαμε.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Φαίνεται εδιέρρευσε, αγαπητέ μου Άριστε, και αυτό δεν είναι ευθύνη δική μου, είναι ευθύνη του γραφείου που εσείς προϊστάσθε ενδεχόμενα.

Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Μπορεί να είναι αλλού οι κοριοί!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε, σας παρακαλώ! Αν εδιέρρευσε ή όχι... Αν θέλετε, να σας το στείλω στο γραφείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, συνεχίστε, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Τόσο ο ίδιος ο Πρόεδρος όσο και το ΑΚΕΛ προκάλεσαν την κοινωνική και πολιτική ανάφλεξη, αποκαλώντας τους αγανακτισμένους συμπολίτες μας, μεταξύ των οποίων και αρκετοί αριστεροί, θα πρέπει να ομολογήσω -και το αναγνωρίζει και η ίδια η ηγεσία ότι υπήρξαν αριστεροί- φασίστες και εθνικιστές που θέλουν να κάψουν το Προεδρικό, αποδίδοντας στο σύνολο των κομμάτων της αντιπολίτευσης, του ΔΗΚΟ μη εξαιρουμένου, την πρόθεση διάπραξης πολιτικού πραξικοπήματος, κατηγορώντας πολιτικούς, μέσα μαζικής ενημέρωσης και απλούς πολίτες ως συνωμότες που υποσκάπτουν τους θεσμούς και επιδιώκουν την πολιτική ή τη φυσική εξόντωση του Προέδρου. Περίπου τα ίδια επαναλάβατε και σήμερα.

Η κυβέρνηση και ο Πρόεδρος θα έπρεπε, κύριοι συνάδελφοι, νηφάλια και με ψυχραιμία να θεωρούσαν την κριτική καλοδεχούμενη, ιδίως όταν αυτή προέρχεται όχι απλώς από όλα τα κόμματα, αλλά κυρίως από τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας και ιδιαίτερα από μια σημαντική μερίδα ακόμα και του ίδιου του κόμματός τους. Δυστυχώς, ο τωρινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν αντέχει στην κριτική και, όταν κάποιος δεν αντέχει στην κριτική, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τότε είναι αναπόφευκτο να διολισθαίνει στο διχασμό.

Θα νομιμοποιείτο τόσο ο κ. Χριστόφιας όσο και η ηγεσία του ΑΚΕΛ να επικαλούνται την ανάγκη ενότητας και νηφάλιου πολιτικού κλίματος, εάν οι ίδιοι δεν υιοθετούσαν μια τόσο προκλητική και απαράδεκτη στάση για δικές τους ευθύνες, εάν δεν επιχειρούσαν να επιβάλουν στο σύνολο της κοινωνίας το χαρακτηριστικό της ακλόνητης πειθαρχίας στον ηγέτη και στο κόμμα, εάν δεν έθεταν ως προϋπόθεση για ενότητα τη φίμωση και την τυφλή συμπίρευση και υπακοή όλων, εάν δεν έδιναν την εντύπωση ότι γι' αυτούς η ενότητα διασφαλίζεται, μόνο όταν καθολικά και συγχρονισμένα χειροκροτείται ο ηγέτης και το κόμμα και ότι η έλλειψη του χειροκροτήματος συνιστά υπόσκαψη. Πρόκειται δυστυχώς για μια νοοτροπία που διεκδικεί το αλάθητο και από την οποία απουσιάζει είτε η αυτογνωσία είτε η αυτοκριτική. Πρόκειται για μια νοοτροπία που δε συνάδει σίγουρα με το δημοκρατικό μας πολίτευμα, που δεν έχει θέση σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από τους πολίτες αυτού του τόπου, εξ ου και η έκρηξη.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω να τονίσω ακόμα κάτι. Θα ισοδυναμούσε ίσως η στάση μας με έλλειψη ανοχής στην παρουσία ενός κομμουνιστικού κόμματος στη διακυβέρνηση ή του ηγέτη του κομμουνιστικού κόμματος, όπως μας κατήγγειλε πρόσφατα ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ στους ομοϊδεάτες του στην Ιταλία, αν διαγράφαμε όλοι από τη μνήμη μας το γεγονός πως ο Δημήτρης Χριστόφιας είχε ξεκινήσει τη θητεία του με τη μέγιστη στήριξη και αποδοχή. Να υπενθυμίσω το γεγονός ότι ο κ. Χριστόφιας εξελέγη με τη στήριξη τεσσάρων κοινοβουλευτικών κομμάτων, ότι η κυβέρνησή του την ίδια ώρα διέθετε μια άνετη πλειοψηφία στη Βουλή; Την ίδια ώρα που ο Δημοκρατικός Συναγερμός ως η αξιωματική αντιπολίτευση, υιοθετώντας μια πραγματικά πρωτόγνωρα υπεύθυνη στάση, παραμέριζε τις όποιες ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές με τον Πρόεδρο και το ΑΚΕΛ και επεδείκνυε όχι μόνο ανοχή, αλλά και διάθεση ειλικρινούς και εποικοδομητικής συνεργασίας και τούτο μάλιστα χωρίς κανένα αντάλλαγμα, αλλά και με σημαντικό πολιτικό κόστος; Αυτή ήταν η εικόνα, επομένως μην αιτιάσθε το ότι τάχα ήταν αριστερός και οι άλλοι αντιαριστεροί. Αυτή την ευνοϊκή για τον ίδιο και για το ΑΚΕΛ, θα πρέπει να πω, πολιτική συγκυρία ο κ. Χριστόφιας και το κόμμα του δεν κατάφεραν δυστυχώς να τη διαχειριστούν. Δε θέλησαν να την αξιοποιήσουν επενδύοντας εις την ενότητα. Ένα μετά το άλλο τα κόμματα περνούσαν από τη συγκυβέρνηση ή από την κυβέρνηση στην αντιπολίτευση, μέχρι που Πρόεδρος και ΑΚΕΛ έμειναν μόνοι. Μέρα με τη μέρα η αποδοχή του Προέδρου κατέρρεε, μέχρι που βρέθηκε σε πλήρη δυσαρμονία με τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας. Ας μην επιχειρούν λοιπόν σήμερα μέσα από τη συνωμοσιολογία ή την πραξικοπηματολογία να συγκαλύψουν τα δικά τους σφάλματα, που έχουν οδηγήσει στα σημερινά αδιέξοδα όχι μόνο τον τόπο, αλλά και τους ίδιους.

Θα ήταν ειλικρινά, κύριε Πρόεδρε, αυστηρή και ενδεχομένως σκληρή η αντιπολίτευση, εάν σε όλους τους άλλους τομείς ο κ. Χριστόφιας και η κυβέρνησή του κατέγραφαν θετικές ή έστω ανεκτές επιδόσεις, εάν το μόνο απόπημα που τους βάρυνε ήταν η ασύγγνωστη και εγκληματική αμέλεια στη διαχείριση ενός παράνομου και επικίνδυνου φορτίου. Και θέλω να σας ερωτήσω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι μήπως υπερβολή ή προϊόν συνωμοσίας τα όσα καταγράφονται στην εσωτερική διακυβέρνηση; Με τους πολίτες να βιώνουν καθημερινά ένα κράτος αναξιοκρατίας, διαφθοράς και ατιμωρησίας; Γι' αυτά ευθύνεται η αντιπολίτευση; Βαρύνονται τα κόμματα της αντιπολίτευσης για τους αντισυνταγματικούς διορισμούς, τους διορισμούς συνταξιούχων φίλων του Προέδρου και για τα μαζικά ρουσφέτια που εκκινούν είτε από τα γραφεία του Προεδρικού είτε από τα γραφεία του ΑΚΕΛ; Ευθύνεται κανένας άλλος, εκτός από σας -και εννοώ την αριστερά- για σκάνδαλα τα οποία πλήττουν ακόμα και την εικόνα της Κύπρου στο εξωτερικό και διακυβεύουν την εθνική μας αξιοπιστία, όπως το περιβόητο σκάνδαλο για την κυπριακή προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου; Αλήθεια, είναι η αντιπολίτευση που είχε αλλότρια κίνητρα, όταν επιμένετε ότι εντός ωρών έπρεπε να υπογραφεί η συμφωνία με τη Shell, που θα εδέσμευε για τριάντα πέντε συναπτά χρόνια με δισεκατομμύρια τον κυπριακό ελληνισμό, το κυπριακό κράτος ευρύτερα, όταν αναμένετο από στιγμή σε στιγμή η έκδοση ανακοίνωσης για τα ευρήματα στο "Λεβιάθαν", χωρίς ακόμα να γνωρίζομε το δικό μας φυσικό υποθαλάσσιο

πλούτο; Να πω εάν ευθύνεται η αντιπολίτευση για τα τριάντα πέντε εκατομμύρια που προσφέρατε εις τη Eurocyprgia, για να κλείσει και να μείνουν τριακόσιες είκοσι οικογένειες στο δρόμο;

Θα ήταν ακόμα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ενδεχόμενα σκληρή η στάση μας, αν η κυβέρνηση αποτιμούσε ορθά την πορεία της οικονομίας και λάμβανε έγκαιρα τα αναγκαία μέτρα προστασίας της, εάν η κυβέρνηση εισάκουε στις έγκαιρες προειδοποιήσεις της αντιπολίτευσης, του συνόλου των κομμάτων της αντιπολίτευσης, που ήταν έτοιμα να αναλάβουν πολιτικό κόστος. Αρκεί να ελαμβάνετε έγκαιρα τα αναγκαία μέτρα! Και, αντί να ληφθούν τα μέτρα χάριν της δικής σας πολιτικής, χάριν της αγκυλωμένης, αν θέλετε, δικής σας οικονομικής πολιτικής, διατυμπανίζατε ότι η οικονομική κρίση, η διεθνής κρίση θα μας προσπεράσει, ότι θα μας αφήσει αλώβητους. Μάλιστα, απ' αυτό το βήμα πέρασι το Δεκέμβρη ο τότε Υπουργός Οικονομικών κ. Χαρίλαος Σταυράκης χαιρόταν και επαιρόταν ενώπιον του συνόλου των κυρίων βουλευτών ότι «εκερδίσαμε το στοίχημα, εξεπεράσαμε την κρίση, μπαίνουμε πια σε ρυθμούς ανάπτυξης!»! Χαράς ευαγγέλια διά πάντα Κύπριον διά τα κατορθώματά σας!

Τι έγινε όμως μετά; Τώρα και μετά που οι διαδοχικές υποβαθμίσεις έφτασαν σε οριακό σημείο, μετατρέποντας τα πλεονάσματα σε τεράστια ελλείμματα; Να μην ξεχνούμε τι παραλάβατε το 2008 και τι είναι σήμερα η κατάντιά μας. Φτάσαμε στο σημείο της στάσης πληρωμών. Εσείς οι ίδιοι, που μας ελέγετε ότι επροσπεράσαμε την κρίση, σήμερα την επικαλείστε, για να αποποιηθείτε και εδώ τις ευθύνες σας δυστυχώς.

Φταίει όμως μόνο η κρίση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για το ότι η Κύπρος σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση ανεργίας στην Ευρωζώνη τα τελευταία δύο χρόνια, την ίδια ώρα που οι δεκατρείς από τις δεκαεπτά χώρες λόγω της έγκαιρης λήψης μέτρων παρουσιάζουν σημαντική μείωση; Ευθύνονται οι δήθεν συνωμότες για την πλήρη διάψευση της μεγάλης υπόσχεσης του Δημήτρη Χριστόφια για μια δίκαιη κοινωνία, όταν σήμερα υπάρχουν περισσότεροι από τριάντα χιλιάδες άνεργοι; Αυτή είναι η δίκαιη κοινωνία; Και ευθύνεται η κρίση και όχι εσείς που δεν πήρατε έγκαιρα μέτρα, που υποσχόσαστε εις αυτούς τους άνεργους ότι θα μας αφήσει αλώβητους η κρίση; Όταν πέρασι ακόμα ελέγετε ότι έχουμε κερδίσει το στοίχημα;

Ας δούμε όμως και τι έγινε στο Κυπριακό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για να δούμε πόσο υπήρχε αυτή η ευρεία συνωμοσία μεταξύ των πάντων εις βάρος του ΑΚΕΛ. Και διερωτώμαι γιατί αυτοί που υπεστήριξαν τον Πρόεδρο που υπεδείκνυε το ΑΚΕΛ, αυτοί που εστήριξαν ως αντιπολίτευση και έδωσαν ανοχή εις τους χειρισμούς του Προέδρου όλοι σήμερα να μετατρέπονται σε συνωμότες για πολιτικό πραξικόπημα και να μην υπάρχει αυτοκριτική από εκείνους που ανήκουν εις το κόμμα -και από τον ίδιο αλλά και από το κόμμα του- για το πόσα επιτέλους λάθη έχουν συσσωρευμένα σημειωθεί, ώστε να υποχρεώσουν τους πάντες να ευρίσκονται σε άλλα στρατόπεδα.

Είναι άραγε κατόπιν διαβούλευσης...; Να πω όμως το άλλο για το Κυπριακό. Δεν ήταν ακριβώς με τις ίδιες αντιλήψεις όπως και στα θέματα οικονομίας, αξιοκρατίας και εσωτερικής διακυβέρνησης που πολιτεύτηκε ο Πρόεδρος και στο Κυπριακό; Δεν ήταν ο ίδιος που οδήγησε σε αχρησία και ανυποληψία το Εθνικό Συμβούλιο; Ερωτήστε έναν -πλην του ΑΚΕΛ, από όλα τα άλλα κόμματα- εάν αισθάνεται ικανοποίηση από τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου, αν έγινε ποτέ εν τη ουσία διάλογος και όχι μονόλογος.

Δεν είναι ο ίδιος που ακύρωσε την όποια προοπτική διαβούλευσης και συνεννόησης στο εσωτερικό μέτωπο πρώτα με τα ίδια τα κόμματα που τον στήριξαν; Είναι άραγε κατόπιν διαβούλευσης και προσυμφωνήσεως με το Εθνικό Συμβούλιο ή με τα κόμματα που τον στήριζαν που ο Πρόεδρος προχώρησε σε μονομερείς προτάσεις αναλαμβάνοντας σημαντικές δεσμεύσεις, πριν καν προσέλθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων;

Σας άκουσα προηγουμένως να μιλάτε και να αποδίδετε στο Δημοκρατικό Συναγερμό πως τάχα σάς επίεζε για χρονοδιαγράμματα. Λυπούμαι να πω ότι η λέξη είναι μια στην Ελληνική: “ψεύδεστε”. Γιατί ο Δημοκρατικός Συναγερμός αυτό που εισηγήθηκε -και είναι γραπτές οι εισηγήσεις του στο Εθνικό Συμβούλιο- είναι αξιοποίηση των χρονικών οροσήμων, όπως ήταν οι ευρωεκλογές, όπως ήταν η αξιολόγηση της Τουρκίας εις την Ευρώπη` μοχλοί πίεσης πάνω στην Τουρκία...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε...

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

...και κίνητρα. Λυπούμαι πάρα πολύ, δε σας επιτρέπω να με διακόψετε! Θα συνεχίσω!

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Άντρο Κυπριανού)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

...ότι ψεύδομαι. Διάβασα συγκεκριμένη αναφορά σας.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Επειδή δεν υπάρχει ανάλογη αναφορά, υπάρχουν γραπτές...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Η παράκλησή μου, εάν δε διαψεύσετε τη συγκεκριμένη αναφορά λέγοντας «αυτά που είπα είναι ψέματα», τότε θα είστε συκοφάντης! Τόσο απλά είναι τα πράγματα για μένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, παρακαλώ!

Γίνονται αναφορές σε κείμενα, όπως αντιλαμβάνεστε, και δεν μπορούμε να ελέγξουμε διαρκούς της συνεδριάσεως την αυθεντικότητα και την πιστότητα...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Αναστασιάδης πρέπει να πει «εκείνο που διάβασα δεν είναι σωστό».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

...της επικλήσεως, άρα ας αναμένουμε να ολοκληρωθεί η συνεδρία και να δώσετε στη δημοσιότητα και ο μιν και ο δε τα κείμενα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σας παρακαλώ. Κατανώ τις δυσκολίες του κ. Κυπριανού.

Δε θα σας απαντήσω, κύριε Κυπριανού. Έχετε απόλυτο...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Αναστασιάδη...

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Η δυσκολία της θέσεώς σας είναι κατανοητή!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

...θα τα πούμε στην τηλεόραση!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Παρακαλώ όμως, όπως με τόση προσοχή σας έχω παρακολουθήσει με πολλή ψυχραιμία με όσα και αν λέγατε, θέλω να με ακούσετε με την ίδια ψυχραιμία. Δε θα μπω στο κλίμα της αντιπαράθεσης που επιδιώκετε.

Θέλω ακόμα να πω... Μήπως είναι στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τα άλλα κόμματα που ο Πρόεδρος εμμένει σε μια κυπριακής ιδιοκτησίας διαδικασία, επιτρέποντας στην Τουρκία να εμφανίζεται ως εποικοδομητικό μέρος, ως ο ουδέτερος επιτήδειος και ουσιαστικά να αποενοχοποιείται;

Δεν ήταν οι ίδιοι που υποτίμησαν την ανάγκη αξιοποίησης της εμπλοκής της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Δεν ήταν οι ίδιοι που στάθηκαν εμπόδιο στην εκπεφρασμένη βούληση όλων ανεξαιρέτα των κομμάτων, προκειμένου να προχωρήσουμε στην ολοκλήρωση της ενταξιακής μας παρουσίας με την αίτηση για ένταξη στο Συνεταιρισμό για την Ειρήνη; Είναι η συνωμοσία όλων των άλλων εκτός από εσάς; Δεν ήταν και δεν είναι δικό τους εφεύρημα η δήθεν πολυδιάστατη και πολυεπίπεδη εξωτερική πολιτική;

Βεβαίως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το ορθότερο θα ήταν να μιλούμε για αλλοπρόσαλλη εξωτερική πολιτική. Και λυπούμαι, γιατί είμαι ολίγον σκληρός, αλλά δεν μπορώ με άλλο τρόπο να εκφραστώ. Μια πολιτική με ποιο βασικό χαρακτηριστικό, κυρίες και κύριοι; Και σε αυτή την περίπτωση, δυστυχώς, τους ιδεολογικούς προσανατολισμούς του Προέδρου και του ΑΚΕΛ και όχι, δυστυχώς, την εξυπηρέτηση του καλώς νοουμένου συμφέροντος της πατρίδας μας. Δεν μπορώ αλλιώς να ερμηνεύσω τους οραματισμούς περί δήθεν σύμπληξης συνεργασίας με ανύπαρκτους πλέον συνασπισμούς, όπως το Κίνημα των Αδεσμεύτων, ή με επιλογή ως συμμάχων καθεστώτων με ολοκληρωτική νοοτροπία. Πάρτε τα παραδείγματα. Δε θα αναφέρω χώρες είναι καλά γνωστές.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν είναι μήπως στα ίδια ιδεολογικά πλαίσια που κινήθηκε η κυβέρνηση Χριστόφια και στο θέμα της διαχείρισης του φορτίου με τα κρηνητικά από το Ιράν; Πώς είναι δυνατό μια χώρα που επιδιώκει την εφαρμογή των αποφάσεων του ΟΗΕ να αμφιταλαντεύεται σε σχέση με την υλοποίηση μιας ξεκάθαρης απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας, γεγονός που άφησε την Κυπριακή Δημοκρατία εκτεθειμένη διεθνώς; Γιατί άραγε απορρίψαμε τις επαναλαμβανόμενες προτάσεις για βοήθεια στη διαχείριση του επικίνδυνου φορτίου από

χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Γερμανία, η Γαλλία; Μήπως επειδή ανήκουν στο ΝΑΤΟ ή μήπως επειδή θέλαμε να εξισορροπήσουμε και να ικανοποιήσουμε τα καθεστώτα του Ιράν και της Συρίας; Με ποια λογική, ερωτώ, η κυβέρνηση Χριστόφια αρνήθηκε να συμμορφωθεί με το αίτημα της Επιτροπής Κυρώσεων του ΟΗΕ που τρεις φορές απετάθη, προκειμένου να επιθεωρήσει το φορτίο, που, αν το επιτρέπαμε και αν υλοποιείτο, δε θα φθάναμε ποτέ στην καταστροφή, στο θάνατο δεκατριών συμπολιτών μας και στην υλική καταστροφή της σημαντικότερης υποδομής του κράτους;

Ειλικρινά ερωτώ: Πόσο σίγουρος μπορεί να αισθάνεται σήμερα ο Κύπριος πολίτης για τη διαχείριση του μέλλοντός του σε μια κρίσιμη περίοδο, όταν ο ίδιος ο Πρόεδρος ισχυρίζεται για ένα τόσο σοβαρό θέμα ότι δεν ενημερωνόταν και δε συντονιζόταν με τους στενότερους του συνεργάτες; Πόσο αξιόπιστος μπορεί ειλικρινά να είναι ο Πρόεδρος, όταν συνομιλεί και διαπραγματεύεται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με ξένους ηγέτες, μετά από την ομολογία του ενώπιον της επιτροπής ότι έδινε υποσχέσεις τις οποίες δεν είχε πρόθεση να υλοποιήσει;

Όλες αυτές οι τεκμηριωμένες διαπιστώσεις είναι προϊόντα συνωμοσίας; Ή είναι μήπως παράδειγμα των ιδεοληψιών και νοοτροπιών του Προέδρου και του ΑΚΕΛ, τα οποία αποτελούν και τη γενεσιουργό αιτία της κρίσης ενώπιον της οποίας βρισκόμαστε σήμερα; Δε συνθέτουν την ίδια ώρα και μια σειρά απαράδεκτων πολιτικών επιλογών που μόνο σε επίπεδο Προέδρου της Δημοκρατίας θα μπορούσαν να ληφθούν; Αποφάσεις οι οποίες σε συνάρτηση με την ασύγγνωστη αναποφασιστικότητα και ασυνεννοησία της κυβέρνησης οδήγησαν όχι μόνο στην έκρηξη στο Μαρί, αλλά και στην κοινωνική έκρηξη;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε ακούσει κατ' επανάληψη, ακόμα και σήμερα, ότι για την καταστροφή στο Μαρί φταίει γενικά και αόριστα το σύστημα. Θέλω με ειλικρίνεια να τονίσω πως πολιτικά ελλείμματα θα υπάρχουν όσο υπάρχει και η πολιτική. Η παθογένεια όμως του συστήματος δεν μπορεί... Δεν μπορεί να γίνει επίκλησή του συστήματος ως άλλοθι για την κυβέρνηση και το ΑΚΕΛ. Και τούτο γιατί, πρώτον, το ΑΚΕΛ φέρει σημαντικότερη ευθύνη για τη διαμόρφωση αυτού του πολιτικού συστήματος, αφού συμμετείχε ή υποστήριξε όλες ουσιαστικά τις κυβερνήσεις από την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με εξαίρεση τη δεκαετία της διακυβέρνησης Κληρίδη. Δεύτερον, γιατί οι κυβερνώντες εκ καθήκοντος φέρουν την ευθύνη αναμόρφωσης και εκσυγχρονισμού του συστήματος και όχι συντήρησής του. Τα μέχρι στιγμής δείγματα γραφής που έχουμε είναι όχι απλά συντήρησής του, αλλά και περαιτέρω οπισθοδρόμησής του μέσα από αναχρονιστικές ιδέες. Τρίτον, γιατί επί ημερών της παρούσας κυβέρνησης καταγράφεται όχι μια πορεία προς τα εμπρός, όπως έλεγα και προηγούμενα, αλλά μια διολίσθηση προς τα πίσω όσον αφορά τη διαχείριση των προβλημάτων του τόπου, τα οποία έχουν δυστυχώς επιδεινωθεί σε πρωτόγνωρα επικίνδυνο βαθμό.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Από τη δική μας πλευρά όχι μόνο δεν αρνηθήκαμε τις ευρύτερες διαστάσεις της πολιτικής κρίσης, αλλά πάρα πολύ έγκαιρα, πολύ πριν από την καταστροφή στο Μαρί, διαπιστώσαμε τις παθογένειες του παρόντος πολιτικού συστήματος, αφού πρώτα -και θέλω να το υπογραμμίσω- κάναμε αυστηρή αυτοκριτική και ως προς τα δικά μας λάθη. Και δεν περιοριστήκαμε στις διαπιστώσεις, για να πούμε ένα απλό «διαπράξαμε όλοι λάθη και απολογούμαστε». Προχωρήσαμε και καταθέσαμε συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις, οι οποίες φιλοδοξούν να ανοίξουν πραγματικά νέους δρόμους, να αναβιώσουν την ελπίδα και να αποκαταστήσουν την αξιοπρέπεια στους συμπολίτες μας. Η κοινωνική έκρηξη που προκάλεσε το Μαρί ήταν αφορμή για σοβαρότερο ακόμα προβληματισμό από όλους μας.

Αξιώσαμε μέσα από έγκαιρες... Μέσα από το ιδεολογικό συνέδριό μας, αν θέλετε, του Φλεβάρη του 2011 αξιώσαμε αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό του τρόπου σκέψης και λειτουργίας της πολιτείας. Είχαμε δηλώσει απερίφραστα πως ό,τι είχε να δώσει το μοντέλο της προηγούμενης πενταετίας με τη συμπλήρωση πενήντα χρόνων Κυπριακής Δημοκρατίας το έδωσε. Απ' εδώ και εμπρός πρέπει, διαπιστώνοντας τις παθογένειες του συστήματος, να δούμε πώς επιτέλους δημιουργούμε μια νέα προοπτική. Προτείνουμε ένα νέο μοντέλο κράτους που θα χαρακτηρίζεται από την ευρωπαϊκή του διάσταση και θα αποκαθιστά τους θεσμούς, την ίδια ώρα που οι θεσμοί δε θα είναι οι προνομιούχοι, όπως είναι σήμερα.

Αν θα διορίζεται Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, αν θέλουμε να διασφαλίσουμε την αξιοκρατία, θα πρέπει να τυγχάνει της έγκρισης της Βουλής και να απαρτίζεται από έγκριτους πολίτες, από υψηλού κύρους και επιπέδου πολίτες. Εάν θα μιλούμε για την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, την ίδια προνομία θα πρέπει να εγκαταλείψει ο Πρόεδρος, ενώ στους ημικρατικούς οργανισμούς δε θα πρέπει πλέον τα διοικητικά συμβούλια, τα οποία όλοι κατά καιρούς χρησιμοποιήσαμε, για να ικανοποιήσουμε τους πολιτικούς μας φίλους, να συνεχίσουν να λειτουργούν ως λειτουργούν, αλλά να δημιουργηθεί ειδική προς τούτο επιτροπή, η οποία θα διορίζει, θα προάγει. Έτσι θα επιλέγονται οι καταλληλότεροι για τα διοικητικά συμβούλια, που θα μπορούν να δώσουν βιωσιμότητα στους ημικρατικούς οργανισμούς.

Αξιώσαμε και θέλουμε πραγματικά ένα κράτος αξιοκρατίας, όπως το έχω περιγράψει, αλλά και διαφάνειας και κοινωνικής ευαισθησίας. Μιας κοινωνικής ευαισθησίας, που δε θα είναι "πάρ' τα όλα όποιος και αν είσαι", αλλά θα έχει στοχευμένες κατευθύνσεις και πραγματικά θα απαντά ως κοινωνικό κράτος στις ανάγκες των εχόντων την ανάγκη. Ένα κράτος αποδοτικό, που θα προσφέρει τα δημόσια αγαθά σε υψηλή ποιότητα,

αλλά και χαμηλό κόστος χωρίς να επιβαρύνεται ο φορολογούμενος. Ένα κράτος λειτουργικό, που θα εξυπηρετεί τους πολίτες στη βάση των πραγματικών αναγκών αλλά και των δικαιωμάτων τους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτή η κυβέρνηση δυστυχώς με τις νοοτροπίες που έχω περιγράψει έχει οδηγήσει στην όξυνση, άρα και στον κοινωνικό διχασμό. Γι' αυτό και εμείς απαντούμε με τη συλλογικότητα και τον αλληλοσεβασμό. Υπομένουμε τις προκλήσεις. Παραμερίζουμε τις εστίες διχασμού και επιδιώκουμε συνειδητά να κτίσουμε γέφυρες συναίνεσης και συνεννόησης σεβόμενοι πάντοτε την κάθε διαφορετική άποψη.

Μπορεί να γελάτε, κύριε Κυπριανού, με τα ανέκδοτα που είπατε προηγουμένως, αλλά εμείς έχουμε αποδεδειγμένα δώσει δείγματα γραφής, όταν για είκοσι ολόκληρους μήνες, παρά τις ιδεολογικές μας διαφορές, με πολιτικό κόστος και χωρίς ανταλλάγματα δώσαμε δείγματα της υπευθυνότητας και της συνέπειας αυτής της παράταξης απέναντι στις υποχρεώσεις που έχουμε σ' αυτή την πατρίδα.

Αυτή η κυβέρνηση έχει προκαλέσει δυστυχώς πολιτικά, οικονομικά και εθνικά αδιέξοδα. Γι' αυτό και εμείς προτάσσουμε νέες ιδέες, νέες πολιτικές, νέες νοοτροπίες. Αυτό απαιτούν οι προκλήσεις των καιρών. Αυτό περιμένουν από εμάς, αν θέλετε, οι πολίτες.

Κύριε Πρόεδρε,

Θέλω να είμαι ξεκάθαρος. Δεν επιχαιρούμε για τις επιλογές πολιτικού αυτοτραυματισμού του Προέδρου της Δημοκρατίας, διότι ο αυτοτραυματισμός του έχει πάρει τέτοια έκταση, που έχει δυστυχώς πλήξει και τον ίδιο το θεσμό. Και το θεσμό του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας οφείλουμε να τον θωρακίσουμε και να τον διατηρήσουμε ισχυρό, αλώβητο, μα πάνω απ' όλα ως εκπροσωπούντα το σύνολο και όχι μερίδα του λαού. Θέλουμε το θεσμό του Προέδρου να είναι εστία ενότητας και όχι διχασμού. Τον θέλουμε ως εστία ευθύνης και όχι άρνησης ανάληψης οποιασδήποτε ευθύνης, ως εστία επαφής με την κοινωνία και όχι αποκοπής της από την πραγματικότητα, ως εστία νηφαλιότητας και ψυχραιμίας και όχι συναισθηματικών εξάρσεων, ως εστία δύναμης για το μέλλον και όχι προσκόλλησης στην παρελθοντολογία και άρνησης επαφής με τις προκλήσεις του σήμερα και του αύριο.

Θέλω την ίδια ώρα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την ίδια ένταση να ξεκαθαρίσω και το εξής: Η δική μας πολιτική της μετριοπάθειας, της συναίνεσης και της συνεννόησης δεν είναι συγκυριακή και το τονίζω. Είναι μόνιμη! Διότι πηγάζει από το πώς εμείς αντιλαμβανόμαστε το ρόλο μας ως η μεγαλύτερη πολιτική παράταξη του τόπου. Έχουμε πλήρη επίγνωση ότι οι πολίτες περιμένουν πολλά από το Δημοκρατικό Συναγερμό και απ' όλους μας, αν θέλετε.

Απαντούμε πως ο μεγάλος μας στόχος είναι ένας: Να είμαστε χρήσιμοι και ωφέλιμοι για την πατρίδα μας. Έτσι μέχρι σήμερα πολιτευτήκαμε. Και είμαστε χρήσιμοι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, διότι καταθέτουμε συγκεκριμένες προτάσεις για το σήμερα και το αύριο, όταν ασκούμε ως αντιπολίτευση την όποια κριτική. Είμαστε, πιστεύουμε, χρήσιμοι, γιατί έχουμε ένα συγκεκριμένο όραμα για ένα νέο μοντέλο κράτους, με προοπτική για το μέλλον της πατρίδας μας. Είμαστε χρήσιμοι, γιατί αναζητούμε αταλάντευτα μια ευρύτερη συνεννόηση με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου απέναντι σε προβλήματα, είτε αυτά αφορούν την οικονομία είτε την κοινωνία είτε -πολύ σημαντικότερα- το εθνικό μας πρόβλημα. Και είμαστε χρήσιμοι, γιατί παραμερίζουμε διχασμούς του παρελθόντος.

Είμαστε χρήσιμοι, όταν ασκούμε εποικοδομητική κριτική, ακόμα και όταν αυτή είναι σκληρή, ανάλογα πάντα βεβαίως και με τη σοβαρότητα των λαθών της κυβέρνησης. Ειδικά μετά το Μαρί τα σοβαρότατα λάθη που έγιναν, αλλά και η απουσία ανάληψης ευθυνών επέβαλλαν την αυστηρή κριτική. Το κάλεσμα που επαναλαμβάνουμε και σήμερα για παραίτηση του Προέδρου ή για προσφυγή στο λαό είναι κάλεσμα ευθύνης, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Μόνο έτσι θα μπορούσε να είμαστε χρήσιμοι στα πλαίσια του πολιτικού συστήματος.

Ελπίζαμε πως με την αυστηρότητά μας ο Πρόεδρος θα συναισθανόταν τη σοβαρότητα των λαθών του και θα αναλάμβανε τις ευθύνες του. Συνειδητά επέλεξε να μην το πράξει, πλήττοντας δυστυχώς την ίδια ώρα το θεσμό που ο ίδιος εκπροσωπεί, πλήττοντας την ίδια ώρα την κοινωνική συνοχή και προκαλώντας το διχασμό. Γι' αυτό άλλωστε η κριτική της κοινωνίας ήταν πολύ αυστηρότερη από τη δική μας κριτική. Γι' αυτό η οργή και ο θυμός των πολιτών ήταν και παραμένει δυστυχώς μεγάλος.

Εμείς πάντως έχουμε την αυτογνωσία να συνειδητοποιήσουμε πως ο χώρος της πολιτικής συνολικά αντιμετωπίζει μια μεγάλη πρόκληση. Την αποστασιοποίηση των πολιτικών από τα κομματικά δρώμενα. Αυτό το χάσμα οφείλουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σταδιακά να το καλύψουμε, διαμορφώνοντας ένα ρεαλιστικό όραμα που δε θα αφήνει κανέναν πίσω και θα οδηγεί σ' ένα ασφαλέστερο μέλλον δίδοντας απαντήσεις στις αγωνίες των πολιτών, αποφεύγοντας τις αναίτιολόγητες αντιπαραθέσεις, εμπλουτίζοντας τα κόμματα με σύγχρονες αντιλήψεις, δημιουργώντας άζονες ενότητας πέρα και πάνω από τις διαφορές μας.

Εάν αυτό πράξουμε, εάν συνειδητοποιήσουμε πως αυτή πλέον είναι η δική μας μεγάλη ευθύνη, θα έχουμε αποδείξει πως έχουμε επιτέλους ακούσει την ξεκάθαρη και δυνατή φωνή των πολιτών. Αυτή τη φωνή

ελπίζουμε να ακούσουν και ο Πρόεδρος και η ηγεσία του ΑΚΕΛ και να αναλάβουν μέσα από μια γνήσια αυτοκριτική τις δικές τους ευθύνες.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Αναστασιάδη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει συμπληρωθεί συζήτηση διάρκειας τριών ωρών και δεκαπέντε λεπτών. Για τον εναπομείναντα χρόνο συζήτησης θα συνεχίσουμε το απόγευμα. Θα σας παρακαλέσω να είμαστε εδώ στις τέσσερις η ώρα ακριβώς.

Ορίστε, κύριε Κατσουρίδη.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Είναι άλλο το θέμα που θέλω να εγείρω, κύριε Πρόεδρε. Θέλω να μας δοθούν οι χρόνοι που έμειναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα σας δοθούν από τους γραμματείς.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Να μας δοθούν, γιατί, αντιλαμβάνομαι, έχει κόμματα που ουσιαστικά δεν τους έμεινε χρόνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε;

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Έχει κόμματα που δεν τους έμεινε χρόνος, με βάση τις δικές μου μετρήσεις, παρά μερικά λεπτά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα πάρετε λεπτομέρειες από τους γραμματείς.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ναι, ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, διακόπτω τη συνεδρίαση για τις τέσσερις το απόγευμα.

Κηρύσσω τη λήξη της πρωινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα διακοπής: 1.09 μ.μ.)

(Ωρα επανέναρξης: 4.15 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίζεται η συνεδρία που ξεκίνησε το πρωί.

Παρακαλώ την κ. Ρούλα Μαυρονικόλα του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ να έρθει στο βήμα.

Ρ. ΜΑΥΡΟΝΙΚΟΛΑ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τον περασμένο Ιούλιο η Κύπρος και ο λαός της βίωσαν μια ανείπωτη τραγωδία με δεκατρείς νεκρούς, δεκάδες τραυματίες, πολλές υλικές ζημιές και την καταστροφή του βασικού ενεργειακού πνεύμονα της πατρίδας μας, με τεράστιες οικονομικές και άλλες συνέπειες. Τραγωδία η οποία δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιου φυσικού φαινομένου που δεν μπορούσε να προβλεφθεί ή να αντιμετωπιστεί, αλλά δυστυχώς η προδιαγεγραμμένη κατάληξη μιας πορείας λανθασμένων πολιτικών και τεχνοκρατικών χειρισμών στο θέμα της κατάσχεσης του φορτίου με το επικίνδυνο στρατιωτικό υλικό. Πορεία που αφορά την απόφαση για την επιλογή του χώρου δίπλα από τον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό της ΑΗΚ στο Βασιλικό, τον τρόπο τοποθέτησης των εμπορευματοκιβωτίων, τη γνώση και τον έλεγχο του περιεχομένου τους.

Η φονική έκρηξη στο Μαρί έφερε στην επιφάνεια σοβαρότατα προβλήματα, στρεβλώσεις, αδυναμίες και γραφειοκρατικές αγκυλώσεις στη λειτουργία της κρατικής μηχανής και ανέδειξε την ανικανότητα της παρούσας κυβέρνησης να χειριστεί σοβαρά και λιγότερα σοβαρά ζητήματα. Συγκρούσεις συναρμόδιων υπουργών,

εγωιστικές προσεγγίσεις, ευθυνοφοβία και ανικανότητα ή αδυναμία αντίληψης της σοβαρότητας θεμάτων ή των κινδύνων που εγκυμονούσε η μακρόχρονη εγκατάλειψη του φορτίου υπό δυσμενείς καιρικές συνθήκες ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση χειρίστηκε το θέμα. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, στη διαμόρφωση του θλιβερού τοπίου συνέβαλε η παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας ο οποίος όχι μόνο δε βρήκε το πολιτικό θάρρος να αναλάβει τις όποιες ευθύνες, αλλά, κρυβόμενος πίσω από τον ισχυρισμό «δε γνώριζα... δε με ενημέρωναν», επιχείρησε να αποδώσει το σύνολο των ευθυνών στους υπουργούς και στους στενούς του συνεργάτες, τους οποίους ο ίδιος επέλεξε.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει τεράστιες πολιτικές και θεσμικές ευθύνες. Επί τούτου να μου επιτραπεί να επισημάνω δύο ζητήματα που προέκυψαν από την κατάθεση του Προέδρου ενώπιον της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής. Το πρώτο αφορά την ικανότητα και την υπευθυνότητα με την οποία χειρίστηκαν το σοβαρότατο αυτό ζήτημα δύο υπουργοί της κυβέρνησής του και άλλοι στενοί συνεργάτες του, στους οποίους ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταλόγισε μέρος των ευθυνών. Το δεύτερο αφορά τον ισχυρισμό του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι οι προαναφερθέντες συνεργάτες όχι μόνο δεν τον ενημέρωναν επαρκώς ή καθόλου, αλλά ο καθένας χάρασε τη δική του πολιτική, παραγνωρίζοντας τον ίδιο και το Υπουργικό Συμβούλιο.

Εν ολίγοις, ο ίδιος ο Πρόεδρος με τα όσα ανέφερε ομολόγησε το χάος που επικρατεί στη λειτουργία της κυβέρνησης και στη διακυβέρνηση του τόπου, ακόμα και σε ζητήματα υψίστης σημασίας. Και αν ακόμη οι ισχυρισμοί του είναι ορθοί, η άγνοια και η έλλειψη ενημέρωσης δεν τον απαλλάσσουν των όποιων ευθυνών.

Σίγουρα, από τη φονική έκρηξη στο Μαρί και τα όσα προηγήθηκαν προκύπτουν βαρύτατες ευθύνες που αφορούν αξιωματούχους και πρόσωπα κλειδιά της κρατικής μηχανής που, εκ της θέσεώς τους, κλήθηκαν να αναλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο χειρισμό της υπόθεσης. Για το συγκεκριμένο ζήτημα δε χρειάζεται και δεν είναι ορθό να γίνουν περαιτέρω αναλύσεις και συζητήσεις, από τη στιγμή που το πόρισμα των αστυνομικών ερευνών και ο χειρισμός του όλου θέματος βρίσκεται ακόμη στα χέρια του Γενικού Εισαγγελέα. Ευελπιστούμε όμως ότι πολύ σύντομα θα ληφθούν οι αναγκαίες αποφάσεις και το θέμα θα οδηγηθεί ενώπιον της δικαιοσύνης, για να γίνει κατορθωτή η τιμωρία των ενόχων.

Ορθώς οι τέως Υπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας υπέβαλαν τις παραιτήσεις τους και αναμένουν πλέον το πόρισμα των αστυνομικών ερευνών και τις αποφάσεις του Γενικού Εισαγγελέα για τα περαιτέρω. Δυστυχώς, τον ίδιο δρόμο δεν ακολούθησε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο οποίος, αρνούμενος να αναλάβει τις ευθύνες του, παρέπεμπε στο πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής, στη βάση του οποίου θα αποδίδονταν οι ευθύνες σε όσους αναλογούσαν, μη εξαιρουμένου του ίδιου, αφού και, ως γνωστό, ο ίδιος κατέθεσε στην επιτροπή, καταδεικνύοντας με τον πιο επίσημο τρόπο ότι συμφωνούσε με τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας.

Η επιτροπή ολοκλήρωσε το έργο της ομολογουμένως σε χρόνο ρεκόρ, δίνοντας στη δημοσιότητα ένα εκτεταμένο, ολοκληρωμένο και εμπειριστατωμένο πόρισμα για τα γεγονότα, το ρόλο και τις ευθύνες όλων των εμπλεκόμενων πολιτικών προσώπων και τεχνοκρατών. Το πόρισμα της επιτροπής ήταν ένας πραγματικός καταπέλτης για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αφού ευθέως και χωρίς περιστροφές του αποδίδει βαρύτατες πολιτικές, θεσμικές και προσωπικές ευθύνες, καταρρίπτοντας την ίδια στιγμή τον ισχυρισμό του περί του «δε γνώριζα... δε με ενημέρωναν».

Κι εδώ αρχίζουν τα παράλογα. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πετά στον κάλαθο των αχρήστων το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής την οποία ο ίδιος διόρισε, με βασικό στόχο να ερευνηθεί το όλο θέμα, να εντοπίσει και να κατανέμει τις όποιες ευθύνες σε όσους αναλογούν. Αμφισβητώντας το περιεχόμενο του πορίσματος και επιχειρώντας να αποδώσει ανεπάρκεια και αλλότρια συμφέροντα στον έγκριτο νομικό Πόλυ Πολυβίου, τον οποίο ο ίδιος επέλεξε και διόρισε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αρνήθηκε να αναλάβει τις ευθύνες του και ακολουθώντας το παράδειγμα των υπουργών του να παραιτηθεί ή να ζητήσει ανανέωση της λαϊκής εντολής.

Κι όλα αυτά σε μια περίοδο κατά την οποία η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με σοβαρές προκλήσεις που αφορούν το Κυπριακό, την οικονομία, την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το φυσικό αέριο σε συνδυασμό με τις απειλές της Τουρκίας. Προκλήσεις των οποίων η αντιμετώπιση επιβάλλει ενότητα, ομοψυχία, λαϊκή στήριξη και συμμετοχή, καθώς και ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης ορθών σχεδιασμών. Στοιχεία δηλαδή για τα οποία, κατά την άποψή μας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει απολέσει τα όποια εχέγγυα.

Κύριε Πρόεδρε,

Είναι σαφές ότι η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί. Αντιθέτως, είναι αναγκαίο να ληφθούν εκείνες οι αποφάσεις που θα διαμορφώσουν τις συνθήκες μέσα στις οποίες θα επέλθει η κάθαρση, η οποία θα πρέπει να σπριζείται σε συγκεκριμένα μέτρα και ενέργειες και όχι σε ευχολόγια και θεωρητικές προσεγγίσεις. Στο πλαίσιο αυτό καλέσαμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αναλάβει τις πολιτικές, θεσμικές και προσωπικές του ευθύνες, με λογικό επακόλουθο την παραίτησή του ή την προσφυγή στις κάλπες για ανανέωση της λαϊκής εντολής. Δυστυχώς, επικαλούμενος ή και κρυβόμενος πίσω από το σύνταγμα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αρνήθηκε

να κινηθεί σε μια τέτοια πορεία, υποσχόμενος όμως ότι θα προβεί σε κινήσεις και ενέργειες που θα αποκαθιστούν την ενότητα και την εμπιστοσύνη μεταξύ του λαού και της πολιτικής ηγεσίας. Υποσχέσεις που αποδείχθηκαν λόγια κενού περιεχομένου, αφού με τις πράξεις και τις ενέργειές του κάθε άλλο παρά συμβάλλει στη διαμόρφωση τέτοιων συνθηκών. Αρκεί προς τούτο να υποδείξουμε την απαξίωση του Εθνικού Συμβουλίου και τη μη ενημέρωση των πολιτικών αρχηγών για τα τεκταινόμενα στο Κυπριακό και την τριμερή της Νέας Υόρκης. Ενδεικτικοί αυτής της κατάστασης είναι επίσης οι χειρισμοί της Υπουργού Εμπορίου, αλλά και συνολικά της κυβέρνησης στο υψίστης εθνικής σημασίας θέμα του φυσικού αερίου.

Για να επέλθει η κάθαρση, να γίνει κατορθωτή η έξοδος από τα αδιέξοδα, να δημιουργηθούν συνθήκες ελπιδοφόρας πορείας για το μέλλον και να ικανοποιηθεί το περί δικαίου δημόσιο αίσθημα, δεν αρκούν τα ωραία λόγια και οι διακηρύξεις σε κομματικές συγκεντρώσεις. Χρειάζονται πειστικές ενέργειες και κινήσεις που θα αποκαθιστούν στην πράξη την ενότητα και την ομοψυχία λαού και ηγεσίας. Και στο θέμα αυτό, δυστυχώς, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η κυβέρνησή του καταγράφουν στο ενεργητικό τους ακόμη μια αποτυχία.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τελειώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τα θερμά μου συλλυπητήρια, τη συμπάθεια και το θαυμασμό μου προς τους συγγενείς των ηρωικών νεκρών της 11^{ης} Ιουλίου, διαβεβαιώνοντάς τους ότι εμείς, ως Κίνημα Σοσιαδημοκρατών ΕΔΕΚ, θα συνεχίσουμε να πιέζουμε προς κάθε κατεύθυνση μέχρι την πλήρη δικαίωσή τους.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ την κ. Μαυρονικόλα.

Θα παρακαλέσω τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Κόμματος τον κ. Νεόφυτο Κωνσταντίνου να έρθει στο βήμα.

Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η 11^η Ιουλίου έχει ήδη συμπεριληφθεί στις μαύρες σελίδες της ιστορίας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στις 11 του Ιούλη δεν έγινε απλά μια έκρηξη ενενήντα οκτώ εμπορευματοκιβωτίων στο Μαρί. Στις 11 Ιουλίου κλονίστηκε συθέμελα ολόκληρη η Κυπριακή Δημοκρατία και οι θεσμοί της. Χάθηκαν δεκατρείς ζωές, τραυματίστηκαν εξήντα δύο συνάνθρωποί μας, η οικονομία του τόπου κλονίστηκε ακόμα περισσότερο και πάνω από όλα προκλήθηκε μια βαθύτατη θεσμική και πολιτική κρίση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Υπουργικό Συμβούλιο με διάταγμά του, ημερομηνίας 20 Ιουλίου του 2011, διόρισε τον κ. Πόλυ Πολυβίου, ως μονομελής ερευνητική επιτροπή, για να διερευνήσει όλα τα σχετικά γεγονότα, καθώς και το θέμα ευθυνών για την έκρηξη που επισυνέβη στο Μαρί και τα συνεπακόλουθά της. Η μονομελής ερευνητική επιτροπή είχε συγκεκριμένους όρους εντολής. Σε αυτούς τους όρους εντολής κινήθηκε το πόρισμά της. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το πόρισμα, έχει σοβαρότατες θεσμικές και προσωπικές ευθύνες σε σχέση με το υπό διερεύνηση θέμα και για την τραγωδία που ακολούθησε. Δυστυχώς, ο ίδιος και το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή τους να απορρίψουν το πόρισμα ακυρώνουν εαυτόν, αφού οι ίδιοι διόρισαν την ερευνητική επιτροπή, για να διερευνήσει τα αίτια της έκρηξης στο Μαρί.

Η πολιτική ευθύνη είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη δημοκρατική αρχή. Δε νοείται η λειτουργία οποιουδήποτε δημοκρατικού συστήματος διακυβέρνησης χωρίς ανάληψη ή καταλογισμό πολιτικής ευθύνης. Η πολιτική ευθύνη είναι συνεπώς ομόλογη προς την ανάληψη οποιασδήποτε πολιτικής αρμοδιότητας. Αρμοδιότητα και πολύ περισσότερο εξουσία σημαίνει ανάληψη της αντίστοιχης πολιτικής ευθύνης.

Η πολιτική ευθύνη είναι βασικό συστατικό της δημοκρατίας. Το λιγότερο που μπορεί να αξιώνει κάποιος πολίτης από την κυβέρνηση της χώρας του είναι να έχει τη συναίσθηση ότι κυβερνά και ότι δεν αντιπολιτεύεται τις προηγούμενες κυβερνήσεις και την ανάμνησή τους. Η συνείδηση ευθύνης για οτιδήποτε συμβαίνει στη χώρα είναι θεμελιώδης προϋπόθεση της δημοκρατικής διακυβέρνησης. Διαφορετικά μια κυβέρνηση δεν κυβερνά, αλλά βρίσκεται απλώς στην εξουσία.

Δεν είναι η ώρα να κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας. Είναι προφανές ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρει σοβαρές πολιτικές ευθύνες και όποιος αμφιβάλλει για το εάν φέρει ευθύνες ο Πρόεδρος αμφισβητεί κατά πόσο κυβερνά ο Πρόεδρος. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας βρίσκεται σε δύσκολη θέση, όχι

επειδή το Δημοκρατικό Κόμμα υποστηρίζει ότι ο Πρόεδρος είναι σε δύσκολη θέση, όχι επειδή ο ΔΗΣΥ και η ΕΔΕΚ και τα άλλα κόμματα υποστηρίζουν ότι βρίσκεται σε δύσκολη θέση, αλλά επειδή πραγματικά και αντικειμενικά ο Πρόεδρος βρίσκεται σε αυτή τη θέση, τόσο για όσα προηγήθηκαν όσο και για όσα ακολούθησαν την έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου.

Κάποιοι λένε ότι από τον καιρό που ανακαλύφθηκε η συγγνώμη χάθηκε το φιλότιμο. Εγώ διαφωνώ. Υποστηρίζω ακριβώς το αντίθετο. Για να πεις τη “συγγνώμη”, χρειάζεται πολύ φιλότιμο. Ιδιαίτερα μάλιστα, αν καταφέρεις να την πεις δυνατά και καθαρά, την ώρα που πρέπει και με τον τρόπο που πρέπει. Ιδιαίτερα, αν καταφέρεις να την πεις κοιτάζοντας στα μάτια αυτούς που πλήγωσες με τις πράξεις ή με τις παραλείψεις σου. Ιδιαίτερα, αν προλάβεις να την πεις, πριν να σου τη ζητήσουν. Δυστυχώς, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έπραξε απολογούμενος αυτό που έπρεπε να πράξει. Αντί αυτού, ο Πρόεδρος είπε μισόλογα: «Επειδή έγινε λόγος για απολογία στο διάγγελμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι απολογίες της κυβέρνησης και του Προέδρου για τα συμβάντα πρέπει να θεωρούνται δεδομένες και είναι δεδομένες». Όμως, οι απολογίες ποτέ δεν είναι δεδομένες. Ιδιαίτερα, μετά από μια τέτοια καταστροφή και μπροστά στα φέρετρα τώσων νεκρών.

Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με δική του πρωτοβουλία, διόρισε μονομελή ερευνητική επιτροπή. Θα μπορούσε να μη διόριζε. Θα μπορούσε να επέμνε στη θεσμική διερεύνηση από τις αρχές του κράτους, από τη Γενική Εισαγγελία και την αστυνομία. Θα μπορούσε να δεχόταν τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της Βουλής. Όμως, προτίμησε να διορίσει μια ειδική επί τούτου επιτροπή, η οποία να εξετάσει όσα προηγήθηκαν της έκρηξης και να αποδώσει ευθύνες. Τότε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ήταν πολύ σαφής, όταν μιλούσε για τις ευθύνες. Ήταν πολύ σαφής, όταν μιλούσε για την ανάληψη ευθυνών, μετά από την ολοκλήρωση της έρευνας από την επιτροπή που ο ίδιος διόρισε. Τότε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έθετε τον εαυτό του υπό την κρίση της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής.

Αμέσως μετά από το διορισμό του ο Πόλυς Πολυβίου είπε τα ακόλουθα: «Ο Πρόεδρος Χριστόφιας, όταν μου ανακοίνωσε το διορισμό μου, ως μονομελούς ερευνητικής επιτροπής, μου ανέφερε πολύ σαφώς ότι θα ερευνήσω τα πάντα, ακόμα και το Προεδρικό Γραφείο. Ζήτησα διαβεβαίωση από τον κ. Χριστόφια και μου είπε, σε συνάντηση που είχα με το Γενικό Εισαγγελέα, ότι έχω δικαίωμα να διερευνήσω τα πάντα και τους πάντες, και εκείνον προσωπικά, αλλά και το γραφείο του». Αυτά έλεγε τότε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και τα έλεγε αυτόκλητος, χωρίς να του το ζητήσει κανένας. Προφανώς, ο Πρόεδρος τότε έκανε αυτό που κάνουν οι ποδοσφαιριστές, όταν φοβούνται το χρονόμετρο. Κλοτσούσε την μπάλα έξω από το γήπεδο και νόμιζε ότι αγόραζε χρόνο. Νόμιζε ο Πρόεδρος ότι, σπρώχνοντας την κρίση στο μέλλον, θα σταματούσε το χρόνο και η κρίση δε θα ερχόταν ποτέ. Όμως τελικά, ο Πρόεδρος εγκλωβίστηκε στις επιλογές του. Δεν είναι τα πολιτικά κόμματα, δεν είναι οι πολίτες, δεν είναι ο λαός που ζητούν την παραίτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που έθεσε τον εαυτό του υπό κρίση, υπό ανάληψη ευθυνών και υπό παραίτηση. Ο ίδιος όρισε τους κανόνες του παιχνιδιού και ο ίδιος όρισε το διαιτητή.

Οι Πρόεδροι πρέπει να παραιτούνται, όταν τελειώνει η θητεία τους. Όμως, πρέπει να κυβερνούν σωστά, για να ολοκληρώσουν τη θητεία τους. Αλλιώς, ακόμη και αν παραμείνουν στη θέση τους, δεν μπορούν να κυβερνήσουν, όχι επειδή τους εμποδίζει κάποιος, αλλά επειδή εμποδίζουν πλέον οι ίδιοι το θεσμό να λειτουργήσει.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ακούμε καθημερινά από τον Πρόεδρο εκκλήσεις για ενότητα προς όλους. Η ενότητα, καθώς και η εμπιστοσύνη, κερδίζεται και δεν είναι λευκή επιταγή. Πώς μπορεί να υπάρξει ενότητα, όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχασε την εμπιστοσύνη της συντριπτικής πλειοψηφίας του κυπριακού λαού; Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις τις οποίες θα έχουμε μπροστά μας στους μήνες που έρχονται, όταν ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δε χαιρεί της εμπιστοσύνης του λαού και των κομμάτων;

Γι' αυτό το λόγο το Δημοκρατικό Κόμμα προτείνει μια κοινή συλλογική προσπάθεια όλων των πολιτικών δυνάμεων ανεξάρτητα, για να αναζητήσουν τις λύσεις της διακυβέρνησης που μπορεί να βγάλει με δημοκρατικό τρόπο την πατρίδα μας από τη σημερινή πρωτοφανή κρίση. Εμείς, ως ΔΗΚΟ, είχαμε από την πρώτη στιγμή εισηγηθεί πώς αυτός ο τόπος θα ξεφύγει από τη μεγάλη αυτή κρίση που περνά. Δεν μπήκαμε και ούτε σκοπεύουμε να μπούμε στα παιγνίδια των δυο μεγάλων κομμάτων, με σκοπό το κομματικό όφελος, με ορίζοντα τις προεδρικές εκλογές του 2013 ή οτιδήποτε άλλο. Με σοβαρότητα, σύνεση και σωφροσύνη και με το συμφέρον του τόπου πάνω από όλα καταθέσαμε τις προτάσεις μας.

Καλούμε όλες ανεξάρτητα τις πολιτικές δυνάμεις να επεξεργαστούν από κοινού ένα έκτακτο πρόγραμμα διακυβέρνησης και ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης που να στοχεύει στην αναδιοργάνωση του κράτους, τον επανασχεδιασμό της στρατηγικής μας στο Κυπριακό, την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, τη διαχείριση της στρατηγικής μας στον τομέα της ενέργειας και την αποτελεσματική προετοιμασία της Κυπριακής Δημοκρατίας για την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τώρα είναι η ώρα να κοιτάξουμε μπροστά. Πρέπει όλοι μαζί να κοιτάξουμε μπροστά και η πολιτική ηγεσία πρέπει να δείξει το δρόμο με σύνεση και αποφασιστικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Κωνσταντίνου.

Θα παρακαλέσω τον κ. Άριστο Δαμιανού από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις να έρθει στο βήμα.

A. ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πιστεύω ότι, από σεβασμό στη μνήμη νεκρών που χάσαμε αδικώς σε διάφορα δυστυχήματα στην Κύπρο διαχρονικά, είναι λάθος να κατηγοριοποιούμε και να αναδεικνύουμε ποιότητες ότι είναι το δεύτερο πιο σοβαρό ή το τρίτο πιο σοβαρό δυστύχημα. Δυστυχώς, είχαμε και στο παρελθόν θύματα πάρα πολλά σε δυστυχήματα που έντυσαν στα μαύρα την Κύπρο.

Να πω για κάποιες αιχμές που αφέθηκαν ότι από την πρώτη μέρα που ξεκίνησαν οι εργασίες της διερευνητικής επιτροπής παρακολουθήσαμε μονίμως τις διαδικασίες και λαμβάναμε επισήμως όλα τα έγγραφα. Δεν αναμέναμε την ημέρα δημοσιοποίησης του πορίσματος, για να μελετήσουμε τα ογκωδέστατα υλικά που δόθηκαν δημοσίως. Και βεβαίως τρεις ώρες είναι επαρκέστατος χρόνος κι αν κάποιος νομικός εντός αιθούσης ισχυρίζεται ότι δεν είναι, για να μπορέσει να διαμορφώσει μια πρώτη εικόνα για ένα έγγραφο, τότε λυπούμαι, αλλά είναι ανεπαρκής. Και βέβαια πρέπει να μας απαντήσουν με την ίδια λογική το εξής: Αν τα στελέχη του ΑΚΕΛ που εμφανίστηκαν το μεσημέρι στα τηλεοπτικά πάνελ, για να τοποθετηθούν καταρχήν για το πόρισμα, δεν μπορούσαν να είναι προετοιμασμένα, πώς τα άλλα στελέχη των υπόλοιπων κομμάτων στα ίδια πάνελ είχαν άποψη διαμορφωμένη; Ε, δε γίνεται.

Έγινε λόγος προηγουμένως αναφορικά με τα χρονοδιαγράμματα. Ε, λυπούμαι, αλλά επί λέξει αυτών που είχε αναφέρει τον Ιούλιο του 2010 ο κ. Αναστασιάδης είναι: «Εκείνο που τους κουράζει...», αναφερόμενος στα Ηνωμένα Έθνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, «...είναι το γεγονός πως εδώ και τριάντα έξι χρόνια συνεχώς μιλούμε για την επιθυμία μας για λύση, αλλά με όρους για μη αυστηρά χρονοδιαγράμματα ή διάφορα προσχήματα». Το πράγμα μιλά από μόνο του. Και βεβαίως, με όλο το σεβασμό, όφειλε να γνωρίζει ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού ότι οι διερευνητικές επιτροπές και τα πορίσματά τους, όπως πολύ ορθά εντοπίζει και ο κ. Πολυβίου, δεν είναι δεσμευτικά με βάση νομολογία και αποφάσεις δικαστηρίων, του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Και δεν είναι αποφάσεις δικαστηρίων. Άρα, δεν προκύπτει θέμα πολιτικής ή άλλης ασάθειας θεσμικής με ανυπακοή τάχατες σε τέτοια πορίσματα. Και βέβαια είναι καλά να μας πουν ποια άλλα πορίσματα που δημοσιοποιήθηκαν μέχρι σήμερα έτυχαν σεβασμού, χωρίς να σημαίνει ότι δεν πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού εκεί και όπου είναι τεκμηριωμένα.

Να πω επίσης ότι, επειδή κατά κόρον έχει αναφερθεί «ας παραιτηθεί ο Πρόεδρος και να ζητήσει ανανέωση της λαϊκής εντολής», πιστεύω ότι συγχέουμε δύο πράγματα. Δεν έχουμε, συναδέλφισσες, συνάδελφοι, κοινοβουλευτική δημοκρατία. Πώς να το κάνουμε; Δεν υπάρχει διαδικασία της αρχής της δεδηλωμένης με τη μομφή που παραιτείται ένας Πρωθυπουργός και ζητά ανανέωση λαϊκής εντολής. Έχουμε κλειστό σύνταγμα πενταετούς θητείας και μόνο για λόγους που θα αναφέρω στη συνέχεια μπορεί ένας Πρόεδρος να παυθεί ή να παραιτηθεί.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η σχετική χρονική απόσταση από τη δημοσιοποίηση του πορίσματος προσφέρει τη δυνατότητα για μια πιο νηφάλια συζήτηση, με επιχειρήματα, χωρίς προπηλακισμούς, χωρίς χαρακτηρισμούς και χωρίς εμπάθεια. Διότι, αν υπάρχει μια διπλή παράπλευρη απώλεια, ως αποτέλεσμα του τραγικού συμβάντος και των οδυνηρών συνεπειών του, αυτή είναι η εν μέρει διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, αλλά και ο ευτελισμός του δημόσιου διαλόγου. Τέτοια ήταν η ένταση, η φρασεολογία και το περιεχόμενο της δημόσιας συζήτησης, που θύμιζε άλλες εποχές. Και, δυστυχώς, δεν άφησε ανεπηρέαστη την κοινή γνώμη και την πλειοψηφία των πολιτών. Υπενθυμίζω μόνο συνθήματα όπως: «Χριστόφια, προδότη, καταδότη», «Να πεθάνει ο Χριστόφιας», που ακούονταν από αγανακτισμένους, από ένστολους μελανοχίτωνες και από οργανωμένους οπαδούς, «Από το Κελλάκι στο κελί», «Καρογιάν είσαι συνυπεύθυνος», «Δε θα περάσει ο φασισμός», «Πρόβατα ξυπνάτε», και μάλιστα παρουσία βουλευτή, «Χριστόφια ψόφα» κ.ά.

Επομένως, αν υπάρχει κάτι που πρέπει να μας απασχολήσει, είναι η υποχρέωσή μας να εργαστούμε για την επούλωση πληγών μέσα στην κοινωνία και για την αποκατάσταση της ηρεμίας και ενός ελάχιστου πολιτικού ήθους και πολιτισμού.

Κύριε Πρόεδρε,

Δε χρειάζονται ιδιαίτερες νομικές γνώσεις, για να γίνει κατανοητή μια απλή πραγματικότητα, πως σε μια ευνομούμενη πολιτεία -και η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν και είναι τέτοια, με εξαίρεση την αλήστου μνήμης

πραξικοπηματική περίοδο- υπάρχει σύνταγμα, υπάρχουν νόμοι, υπάρχουν ξεχωριστές εξουσίες με διακριτούς ρόλους και ασφαλώς συντεταγμένα όργανα, τμήματα και υπηρεσίες, με καθ' ύλην αρμοδιότητες.

Όταν λοιπόν κατά τρόπο ατεκμηρίωτο το πόρισμα εντοπίζει προσωπική ευθύνη στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τον τρόπο φύλαξης στρατιωτικού υλικού, τότε αποτυγχάνει ακριβώς να δει αυτή την απλή πραγματικότητα, ότι η φύλαξη στρατιωτικού υλικού, ανεξαρτήτως συνθηκών και προέλευσης, ανήκει κατά νόμο στην Εθνική Φρουρά. Πόσο μάλλον που στο ίδιο το πόρισμα υπάρχουν τεκμήρια για αυτή την πραγματικότητα, όπως, για παράδειγμα, η ανταλλαγή επιστολών, που το επιβεβαιώνει, μεταξύ της διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων και του Γενικού Εισαγγελέα, όπως η σωρεία ενεργειών του ΓΕΕΦ και της Εθνικής Φρουράς, που καταγράφονται στο πόρισμα και που υποδηλώνουν γνώση της ευθύνης που είχαν αναλάβει ως καθ' ύλην αρμόδιοι. Ακόμα και χρέωση του υλικού σε ανώτερου βαθμού αξιωματικό της Εθνικής Φρουράς καταγράφεται στο πόρισμα.

Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που ακολούθησαν τη δημοσιοποίηση του πορίσματος πλείστες τόσες φορές αναγνωρίσαμε τη νομική επάρκεια και το έγκριτο του κ. Πολυβίου, κάτι που πράτταμε από την πρώτη στιγμή του διορισμού του, σε αντιδιαστολή με πλειάδα πολιτικών προσώπων και νομικών που άφηναν αιχμές και υπονοούμενα. Το ίδιο κάνουμε και σήμερα. Είναι γι' αυτό ακριβώς το λόγο που η αναμονή ενός τεκμηριωμένου πορίσματος από έναν έγκριτο και έμπειρο νομικό κατέληξε σε απογοήτευση. Όχι μόνο για το περιεχόμενό του, αλλά πρωτίστως για το γεγονός ότι, ενώ αναμέναμε και απαιτούσαμε πλήρη διαλεύκανση των συνθηκών του τραγικού συμβάντος, μέσα από τεκμηριωμένα συμπεράσματα, το αποτέλεσμα ήταν κατώτερο των δυνατοτήτων και των περιστάσεων.

Προτού σταχυολογήσω μερικά μόνο παραδείγματα που ενισχύουν αυτή μας τη διαπίστωση, θέλω να σταθώ σε ένα και μόνο χαρακτηριστικό στοιχείο. Ποια ήταν η κατάληξη της μακράς δημοσιογραφικής διάσκεψης του κ. Πολυβίου; Η απαίτηση όπως ο Γενικός Εισαγγελέας διερευνήσει τους πάντες, μηδενός εξαιρουμένου, για την ενδεχόμενη διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Και βέβαια είναι ένα ερώτημα: Μπορούσε να διερευνηθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για ποινικά αδικήματα πέραν των προνοιών του άρθρου 45 του συντάγματος, που αφορούν εσχάτη προδοσία, ηθική αισχρότητα, ατιμωτική συμπεριφορά; Δηλαδή μπορούσε ο Πρόεδρος να διερευνηθεί για ανθρωποκτονία ή πρόκληση θανάτου από αμέλεια; Ασφαλώς, όχι. Ε, τότε γιατί το ζήτησε ο κ. Πολυβίου; Εξάλλου, σίγουρα γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι νομικά δεν υπήρχε υπόβαθρο για το αίτημά του. Όπως εύγλωττα τέθηκε από το Γενικό Εισαγγελέα «αν υποβαλλόταν τέτοιο αίτημα, το Ανώτατο Δικαστήριο δε θα είχε πολλή δυσκολία να το απορρίψει».

Μέσα από τη δική μας μελέτη, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εντοπίζονται ελλείμματα και αδυναμίες στο πόρισμα. Επειδή όμως στόχος μας σε αυτή τη συζήτηση δεν πρέπει να είναι μόνο η αξιολόγηση του πορίσματος, αλλά κυρίως η διαχείριση των επόμενων κρίσιμων εβδομάδων και μηνών, μαζί ασφαλώς με τη συνέχιση ενός συλλογικού προβληματισμού για την ακύρωση παγιωμένων νοοτροπιών και γραφειοκρατικών διαδικασιών προς αποφυγή ανάλογων συμβάντων στο μέλλον, θα σταθώ σε μερικά μόνο παραδείγματα προς επιβεβαίωση της θέσης μας, αφού πρώτα οριοθετήσω χρονικά τα γεγονότα που είχαν ως κατάληξη το τραγικό συμβάν.

Η πρώτη περίοδος αφορά το πολιτικοδιπλωματικό παρασκήνιο, αλλά και τα γεγονότα που οδήγησαν στην απόφαση της κυβέρνησης για εκφόρτωση του φορτίου του Monchegorsk. Ως γνωστόν, κατόπιν έντονων διεργασιών, με την παρέμβαση ισχυρών κρατών, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Κυπριακή Δημοκρατία, εφαρμόζοντας ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και αποφάσεις και κοινές θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προχώρησε στην εκφόρτωση, κατάσχεση και δήμευση του φορτίου. Η απόφαση εκείνη χαιρετίστηκε τότε από το διεθνή παράγοντα, από μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας και από πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο.

Στη συνέχεια, εκ των πραγμάτων, προέκυψε θέμα αποθήκευσης. Όλη η προσφερθείσα μαρτυρία συνηγορεί υπέρ της θέσης ότι στη βάση εισηγήσεων επιτελών και της ηγεσίας της Εθνικής Φρουράς επελέγη ως χώρος φύλαξης το Μαρί. Ο ακριβής χώρος εντός της ναυτικής βάσης, ο τρόπος στοίβαξης και φύλαξης ήταν αποκλειστικά έργο της Εθνικής Φρουράς. Όσες πολιτικοδιπλωματικές ενέργειες και αν υπήρξαν στο διάστημα από το Μάρτιο του 2009 μέχρι τις 4 Ιουλίου 2011 δεν αλλοίωσαν αυτό το γεγονός. Και υπάρχουν αναντίλεκτες μαρτυρίες που καταγράφονται και στο ίδιο το πόρισμα επί τούτου. Για τον πιο ουσιώδη χρόνο του τραγικού συμβάντος, από τις 4 μέχρι τις 11 Ιουλίου, θα αναφερθώ εκτενέστερα στη συνέχεια.

Κύριε Πρόεδρε,

Έχουν λεχθεί πάρα πολλά για το πόρισμα της μονομελούς διερευνητικής επιτροπής. Ποιο ήταν το ζητούμενο από τον κ. Πολυβίου; Να διερευνηθεί, στα πλαίσια των όρων εντολής και με βάση τη σχετική νομοθεσία και νομολογία, τα αίτια και τα αιτιατά του τραγικού συμβάντος. Πάντοτε, όπως και ο ίδιος αναγνωρίζει, επικαλούμενος μάλιστα τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, μέσα από ένα μη δεσμευτικό κείμενο, που, όπως χαρακτηριστικά και προς πίστη του υπογραμμίζει, αποτελεί την προσωπική του γνώμη, για την οποία μπορεί να κριθεί. Και αν στα πλαίσια μιας σύγχρονης πολιτείας οι πάντες είναι υπό κρίση, ακόμα και αποφάσεις δικαστηρίων, ακόμα και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και βέβαια εμείς όλοι οι βουλευτές, γιατί να

αποτελεί εξαίρεση η υποκειμενική άποψη ενός ανθρώπου; Γιατί, εκ των υστέρων, να θεωρείται θέσφατο; Και υπενθυμίζω ότι τότε υπήρξαν έντονες δημόσιες αμφισβητήσεις για το πρόσωπο του κ. Πολυβίου, αλλά και ενώπιόν του, στα πλαίσια της επιτροπής, οι ακόλουθες αναφορές από δικηγόρους και συγκεκριμένο δικηγόρο, πολιτικό στέλεχος κόμματος: «Η εμπλοκή σας στους τομείς που έχουν αναφερθεί δείχνει ότι η αντικειμενικότητα και αμεροληψία, η οποία θα πρέπει να σας συνοδεύει, ισούται με το μηδέν [...]». Από το σεβασμό μας όμως προς την κοπιώδη εργασία που έγινε δεν εξυπακούεται άκριτη αποδοχή και υιοθέτηση του περιεχομένου. Ενός περιεχομένου που βρίθει ανακριβειών, ατεκμηρίωτων συμπερασμάτων και δυστυχώς λανθασμένων νομικών ερμηνειών για το τι σημαίνει ευθύνη, πολιτική ευθύνη, αστική ευθύνη, ποινική ευθύνη και προσωπική ευθύνη.

Και προχωρώ σε συγκεκριμένα παραδείγματα: Από τη σελίδα 197 μέχρι και τη σελίδα 227 καταγράφεται λεπτομερώς το χρονικό της κρίσιμης βδομάδας 4-11 Ιουλίου 2011. Μεταξύ άλλων, σημειώνονται η επίσκεψη του εκλιπόντος διοικητή της ναυτικής βάσης στο διογκωμένο εμπορευματοκιβώτιο, η επίσκεψη του εκλιπόντος διοικητή του ναυτικού στον ίδιο χώρο, η επίσκεψη και σχετική ενημέρωση του Αρχηγού ΓΕΕΦ και Υπαρχηγού ΓΕΕΦ από υψηλόβαθμο αξιωματικό της Εθνικής Φρουράς, οι συζητήσεις μεταξύ ανώτερων και ανώτατων αξιωματικών στην ιεραρχία της Εθνικής Φρουράς ως προς το χειρισμό του προβληματικού εμπορευματοκιβωτίου, η επιθεώρηση των εμπορευματοκιβωτίων από ομάδα εμπειρογνομόνων, οι αποφάσεις που λήφθηκαν, μεταξύ των οποίων και η κατάβρεξη, και βέβαια η ετοιμασία έκθεσης αναφορικά με την κατάσταση και η πιθανή κατακράτηση αυτής της έκθεσης από ανώτατο στέλεχος της Εθνικής Φρουράς.

Σε κανένα σημείο δε γίνεται αναφορά σε εμπλοκή, παρέμβαση, ενημέρωση, γνώση ή άλλως πως του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αντιθέτως, αναφέρεται ότι η εν λόγω έκθεση έφτασε για πρώτη φορά στον Υπουργό Άμυνας μετά το τραγικό συμβάν. Και φυσικά ουδέποτε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για τον οποίο, με βάση διπλή μαρτυρία, ο Υπουργός Άμυνας απαιτούσε τεκμηριωμένη έκθεση, για να τον ενημερώσει μετά την επιστροφή του από επίσημο ταξίδι στην Ουκρανία. Σε ένα τόσο κρίσιμο σημείο η έλλειψη γνώσης του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν μπορεί να περνά απαρατήρητη από τον κ. Πολυβίου. Ούτε και μπορεί μια γενική και αόριστη αναφορά «έπρεπε να γνωρίζει» τεκμηριώνει τη θέση του κ. Πολυβίου για προσωπική ευθύνη του Προέδρου για την έκρηξη, η οποία μάλιστα αγγίζει τα όρια του ποινικού δικαίου.

Στη σελίδα 245 μέχρι και 247 αποτυπώνονται τα συμπεράσματα της επιτροπής εμπειρογνομόνων από τις βρετανικές βάσεις. Μεταξύ άλλων, καταλήγουν οι ειδικοί: «Η μέθοδος αποθήκευσης των εκρηκτικών ήταν ένας από τους κύριους παράγοντες για την πρόκληση της καταστροφικής έκρηξης» και «η έκρηξη προήλθε από την ανεπαρκή προστασία και αποθήκευση πυρομαχικών [...]». Πώς καταλήγει να επιρρίπτει προσωπική ευθύνη για το τραγικό συμβάν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο κ. Πολυβίου; Μήπως στοιβάξε ή φύλαττε τα υλικά ο Πρόεδρος; Μήπως ενημερώθηκε και επιθεώρησε το χώρο ή μήπως κατόρθωσε ο κ. Πολυβίου να στοιχειοθετήσει αιτιώδη συνάφεια -σύνδεση δηλαδή- μεταξύ του γεγονότος της πολιτικής απόφασης για εκφόρτωση και δήμευση και του εγκληματικού τρόπου φύλαξης που οδήγησε στο τραγικό αποτέλεσμα; Ασφαλώς, όχι. Μεσολάβησαν σωρεία γεγονότων, λαθών, πράξεων και παραλείψεων, στα οποία ουδεμία συμμετοχή, γνώση ή παρέμβαση είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Στη σελίδα 351 παρατίθεται μέρος πρακτικού που αναφέρει επί λέξει το εξής: «Μετά από σειρά διεργασιών σε διπλωματικό και πολιτικό επίπεδο, η κυπριακή κυβέρνηση έλαβε την απόφαση εκφόρτωσης και φύλαξης του υλικού αυτού σε κατάλληλους χώρους εντός της ναυτικής βάσης “Ευάγγελος Φλωράκης” στην περιοχή Μαρί [...]». Αν τότε οι ειδικοί έκριναν ότι ήταν «κατάλληλοι οι χώροι» με βάση την τεχνογνωσία τους, τότε γιατί επιρρίπτονται ευθύνες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη συναίνεση στην επιλογή του χώρου, μετά μάλιστα από υπόδειξη των αρμοδίων, που κατονομάζονται κιόλας στο πόρισμα;

Στη σελίδα 444 σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας γνώριζε ή έπρεπε να γνωρίζει, αναφερόμενος στην επικινδυνότητα, και προσθέτει ο κ. Πολυβίου: «Δεν έχω αμφιβολία ότι το γνώριζε...» και «δεν είναι ανάγκη να έχει κάποιος πλήρη υποκειμενική γνώση». Ε, καλά στο ποινικό δίκαιο, αν δεν έχεις υποκειμενική γνώση, πώς μπορείς να διωχτείς ποινικά ή να θεωρείσαι ποινικά υπεύθυνος για τέτοιου είδους αδικήματα όπως η ανθρωποκτονία;

Δύο τινά λοιπόν μπορεί να συμβαίνουν. Είτε γνώριζαν οι καθ' ύλην αρμόδιοι της Εθνικής Φρουράς για το βαθμό επικινδυνότητας, ενημέρωσαν τον Υπουργό Άμυνας και αυτός με τη σειρά του τον Πρόεδρο και άρα όλοι φέρουν ευθύνη είτε οι αρμόδιοι όντως ενημέρωσαν ότι πρόκειται για αδρανές υλικό και ανάλογη ενημέρωση έφτασε μέχρι τον Πρόεδρο. Με βάση τη, ενώπιον του κ. Πολυβίου, μαρτυρία την οποία κατέγραψε, αλλά δυστυχώς παραγνώρισε, το δεύτερο έχει συμβεί. Εξάλλου, στο βαθμό που οι ειδικοί εντόπισαν γενικά επικινδυνότητα λήφθηκε απόφαση -και αυτό το ανέφεραν και στην επιτροπή Άμυνας και δημοσίως- για αφαίρεση και ξεχωριστή αποθήκευση των πυροσωλήνων. Πώς άλλως θα ερμηνευόταν εξάλλου και η γνωστή δήλωση του Υπουργού Άμυνας ότι μπορούν να τοποθετηθούν ακόμα και σε κατοικημένη περιοχή, παρά ως αποτέλεσμα λανθασμένης πληροφόρησης ή ελλειψούς γνώσης για τη σύνθεση του υλικού;

Στη σελίδα 445 ο κ. Πολυβίου απορρίπτει το λογικό διαχωρισμό -και είναι πολύ σημαντικό αυτό- μεταξύ της πολιτικής απόφασης για νηοψία, εκφόρτωση, κατάσχεση και δήμευση του φορτίου με τον πρακτικό χειρισμό του τρόπου αποθήκευσης και φύλαξης, ο οποίος βέβαια ανατέθηκε στην Εθνική Φρουρά. Ο ίδιος

ωστόσο ο κ. Πολυβίου, όταν αναλύει ιστορικά τα γεγονότα, κάνει ακριβώς αυτό τον ίδιο διαχωρισμό στο ίδιο το πόρισμα.

Να σημειωθεί ότι διεθνή νομικά συγγράμματα που αναλύουν τον όρο “πολιτική ευθύνη” προβαίνουν στην ίδια αυτή διάκριση, μεταξύ πολιτικής απόφασης και πρακτικής εφαρμογής της από αρμόδιους υπηρεσιακούς. Ενδεικτικό είναι κείμενο συνταγματικού δικαίου του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, το οποίο, αναλύοντας την έννοια “προσωπική ευθύνη πολιτικών προσώπων”, αναφέρεται αφενός σε ζητήματα πολιτικής, “policy issues” όπως τα ονόμαζε, και αφετέρου σε ζητήματα επιχειρησιακά και πρακτικής εφαρμογής, “operational and practical issues”. Η ευθύνη για το πρώτο βαρύνει τους πολιτικούς, ενώ για το δεύτερο τους λειτουργούς ή άλλους αρμόδιους τεχνοκράτες οι οποίοι καλούνται να υλοποιήσουν έμπρακτα μια πολιτική απόφαση.

Η αποτυχία αναγνώρισης στο πόρισμα του στοιχειώδους αυτού διαχωρισμού ανάμεσα στην πολιτική απόφαση για εκφόρτωση και δήμευση, για την οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέλαβε την πολιτική ευθύνη, και στην απόφαση και τον τρόπο φύλαξης, ως καθαρά πρακτική πτυχή και αρμοδιότητα, συνιστά ένα τέτοιο στοιχείο που καθιστά το πόρισμα διάτρητο. Το αποτέλεσμα της συλλογιστικής του κ. Πολυβίου θα οδηγούσε σε θεσμική στρέβλωση του ρόλου του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας, αν έχει την ευθύνη και της πολιτικής απόφασης και της πρακτικής υλοποίησης. Ο κάθε Πρόεδρος θα είχε προσωπική ευθύνη για κάθε λανθασμένη ή αμελή πρακτική υλοποίηση πολιτικών αποφάσεων. Από τη φύλαξη πυρομαχικών μέχρι την κατασκευή δρόμων. Από τον ελλιπή μηχανικό έλεγχο ελικοπτέρων μέχρι την πλημμελή εφαρμογή κανόνων αεροπλοΐας. Από την κατασκευή φυλακών μέχρι τη δραπέτευση φυλακισμένων. Και το τελευταίο δεν είναι τυχαίο. Τρεις φορές έχει επισυμβεί στην Αγγλία και ουδεμία φορά ζητήθηκε παραίτηση υπουργού, διότι θεωρήθηκε ότι ήταν ζήτημα που αφορούσε υπεύθυνους φύλαξης των φυλακών και όχι βεβαίως τον πολιτικό προϊστάμενο.

Χαρακτηριστική είναι η αναφορά και του Ελληνικού Κέντρου Ελέγχου Όπλων: «Αυτό που αφελώς μας λέει το πόρισμα είναι ότι κάθε φορά που γίνεται ένα έγκλημα την ευθύνη φέρει ο Πρόεδρος της χώρας, επειδή είχε το γενικό πρόσταγμα». Για να καταλήξει: «Το πόρισμα είναι πρωτοφανές για τα επιστημονικά χρονικά και απαράδεκτο». Παράλληλα, όπως σημειώνει ο Ευάγγελος Βενιζέλος, την εγκυρότητα του οποίου δε νομίζω να αμφισβητούμε, η πολιτική ευθύνη σταματά στο σημείο που θα υπάρξει ανάληψή της από την πολιτική ιεραρχία, όπως για παράδειγμα από υπουργό της κυβέρνησης. Στην προκείμενη περίπτωση, για λόγους πολιτικής ευθιξίας, υπήρξαν παραιτήσεις, ως αποτέλεσμα του τραγικού συμβάντος.

Στη σελίδα 449 επαναλαμβάνεται ο ισχυρισμός ότι λόγω δεσμεύσεων προς τη Συρία η κυβέρνηση δεν είχε πρόθεση να καταστρέψει το υλικό. Ουδεμία μαρτυρία δόθηκε που να τεκμηριώνει αυτό το αυθαίρετο εύρημα. Αντίθετα, απορρίπτεται και αμφισβητείται μαρτυρία του διευθυντή του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι θεώρησε πως ο Πρόεδρος συγκατάνευσε με εισήγησή του να συνεχίσει τις προσπάθειες με στόχο την καταστροφή του φορτίου. Ανάλογες μαρτυρίες δόθηκαν και από στελέχη της Εθνικής Φρουράς.

Στη σελίδα 455-456 ο κ. Πολυβίου προβαίνει σε εύρημα ότι η απόφαση για την επιλογή της ναυτικής βάσης “Ευάγγελος Φλωράκης” ανήκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σωρεία μαρτυριών που τέθηκαν ενώπιόν του παραμερίζει, προβαίνοντας ουσιαστικά σε αξιολόγηση μαρτυρίας, χωρίς ωστόσο να μπορεί να το πράξει -και βέβαια δε θα μπορούσε να το πράξει, διότι ούτε αντεξέταση μάρτυρα υπάρχει ούτε επανεξέταση, όπως υπάρχει στα δικαστήρια, για να κριθεί η αξιοπιστία μιας μαρτυρίας- και προχωρεί να παραμερίσει μαρτυρία που τεκμηριώνει επί λέξει ότι η απόφαση για την επιλογή έγινε από την Εθνική Φρουρά και τους επιτελείς της. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φυσιολογικά και στη βάση διαβεβαιώσεων που δόθηκαν -τρεις φορές μάλιστα ρώτησε για την ασφάλεια του φορτίου και τη φύλαξη και τρεις φορές έλαβε διαβεβαιώση- υιοθέτησε την άποψη των ειδικών.

Βασικό επιχείρημα που διατρέχει τη φιλοσοφία του πορίσματος είναι και η θέση ότι επήλθε αυξημένη επικινδυνότητα του φορτίου λόγω της παρέλευσης του χρόνου, θέση που ασφαλώς είναι ορθή. Και επικαλείται τους πολιτικοδιπλωματικούς χειρισμούς ο κ. Πολυβίου, πλην όμως αποτυγχάνει να εξετάσει το ποιος είχε την ευθύνη να παρακολουθεί την επικινδυνότητα και να λαμβάνει μέτρα ένεκα της αύξησής της. Επικινδυνότητα που συνδέεται άμεσα, μεταξύ άλλων, με την παράλειψη, όπως ο ίδιος ο κ. Πολυβίου αναγνωρίζει, υπηρεσιακών και άλλων παραγόντων, υπουργείων και της Εθνικής Φρουράς να ολοκληρώσουν την απόφαση για χημική ανάλυση του φορτίου, είτε στην Κύπρο είτε στο εξωτερικό.

Για να τεθεί, αγαπητοί συνάδελφοι, διαφορετικά, έστω και αν χάρη συζήτησης γίνει αποδεκτό πως υπήρχαν λανθασμένοι πολιτικοί και διπλωματικοί χειρισμοί επί μακρόν, αν ο τρόπος φύλαξης ήταν ο σωστός, θα είχαμε έκρηξη; Ο ίδιος ο κ. Πολυβίου απαντά πως υπήρξαν μερικές ευκαιρίες να αποφευχθεί το μοιραίο. Προφανώς λοιπόν, η απάντηση είναι πως όχι. Η έκρηξη και οι συνέπειές της, όπως καταμαρτυρούν οι ειδικοί που μετακλήθηκαν, οφείλεται σε πράξεις ή παραλείψεις που σχετίζονται με τον τρόπο συντήρησης, αποθήκευσης και φύλαξης του φορτίου. Και δυστυχώς τα πρωτόκολλα και οι ρητές διαδικασίες, αν εφαρμόζονταν, έστω και τη δωδεκάτη, όπως, για παράδειγμα, η εκκένωση της βάσης, όπως, για παράδειγμα, η μη προσέγγιση πυροσβεστών πέραν μιας απόστασης ασφαλείας, θα είχαμε μόνο υλικές ζημιές.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν στοιχεία που συνηγορούν ότι η ακολουθητέα διαδικασία δε διασφάλιζε το στοιχείο της αμεροληψίας και αντικειμενικότητας. Πρώτον, σε πλείστες των ερωτήσεων έκδηλα, πριν τον καταρτισμό του πορίσματος, ο κ. Πολυβίου τοποθετείται ξεκάθαρα, δηλαδή, πριν ακούσει ολόκληρη την προσφερόμενη μαρτυρία, είχε ήδη διαμορφωμένη, τελεσίδικη άποψη για τις ευθύνες και τη διατυπώνει.

Δεύτερον, δε διασφάλισε κατά την παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας ενώπιον της επιτροπής του συνθήκες ίσης μεταχείρισης. Ούτε το ευρύτερο περιβάλλον ήταν ανάλογο της ανάγκης για δίκαιη δίκη ή δίκαιη ακρόαση, αλλά και για σεβασμό του θεσμού και του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, του όποιου Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος προπηλακίστηκε, επιτράπηκε η πρόσθετη ψυχολογική πίεση με την ανάρτηση των φωτογραφιών των θυμάτων -που είναι κατανοητό μεν να αναρτώνται, πλην όμως της ανάρτησης φωτογραφιών των θυμάτων- κατά την ώρα της εκεί παρουσίας του Προέδρου. Ο κ. Πολυβίου επέτρεπε εμβόλιμες παρεμβάσεις τρίτων και εν γένει δεν έτυχε του δέοντος σεβασμού ο Πρόεδρος κατά τη διάρκεια της εκεί παρουσίας του.

Τρίτον, υπήρξε επιλεκτική κλήτευση μαρτύρων και επιλεκτική υιοθέτηση καταθέσεων. Δεν κλήθηκαν τμήματα, αξιωματούχοι και υπηρεσίες που είχαν καλώς νοούμενη ανάμειξη με τη διαχείριση του φορτίου, όπως, για παράδειγμα, το Τμήμα Τελωνείων, ο Γενικός Εισαγγελέας, αλλά ούτε και κλήθηκαν, για να ακουστούν αυτόπτες και αυτήκοοι μάρτυρες, περιλαμβανομένων κληρωτών, οι οποίοι διέψευδαν μια σειρά από δημοσιεύματα που ήταν πολύ έτσι της μόδας εκείνες τις μέρες.

Τέταρτον, η επιλογή της ανοικτής, δημόσιας ακρόασης που επέλεξε, για σκοπούς διαφάνειας, ορθά ενδεχομένως, μέσα στις δοσμένες συνθήκες ο κ. Πολυβίου -και ασφαλώς δικαιούνταν να το πράξει- ενδεχομένως να λειτούργησε ανασταλτικά ως προς την ποιότητα της διαδικασίας. Αφενός, διότι μάρτυρες γνώριζαν εκ των προτέρων τι λέχθηκε από άλλους εμπλεκόμενους και άρα είχαν τη δυνατότητα προσαρμογής της μαρτυρίας τους, και, αφετέρου, αναπτύχθηκε μια δημόσια συζήτηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης η οποία δημιουργεί την εντύπωση ότι είτε η συζήτηση και η διαδικασία επηρεαζόταν από δημοσιεύματα είτε δημοσιεύματα καθόριζαν το περιεχόμενο της διαδικασίας και σίγουρα αριθμού ερωτήσεων που ετίθεντο ενώπιον της επιτροπής. Εξάλλου, πολλά από όσα γράφτηκαν κατά καιρούς πριν τη δημοσιοποίηση του πορίσματος βρήκαν τη θέση τους και στο πόρισμα.

Πέμπτον, δεν υπάρχει συμβατότητα στις μαρτυρίες μεταξύ εκείνων που λέχθηκαν κεκλεισμένων των θυρών στην επιτροπή Άμυνας και όσων λέχθηκαν ενώπιον του κ. Πολυβίου. Χωρίς να μπαίνω σε λεπτομέρειες, στη γενικότητα να πω ότι ανώτατος αξιωματούχος της Εθνικής Φρουράς, τέως, άλλα δήλωσε στην επιτροπή Άμυνας και άλλα ενώπιον του κ. Πολυβίου.

Να πω επίσης ότι η έκθεση του κ. Σιακαλλή, που παρατίθεται ως έκθεση πραγματογνωμοσύνης για τα εκρηκτικά και τα πυρομαχικά, καταγράφει, μεταξύ άλλων ευρημάτων, το εξής: «Στην περίπτωση αυτή παραβιάστηκαν όλοι οι κανόνες ασφαλούς φύλαξης και αποθήκευσης εκρηκτικών υλών».

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το πόρισμα Πολυβίου προσπάθησε κατά τρόπο υποκειμενικό να αποτυπώσει και να καταγράψει εκείνα τα οποία ο συγγραφέας του, ως μονομελής ερευνητική επιτροπή, θεώρησε ότι αποτελούσαν μια αντικειμενική πραγματικότητα. Στην ουσία, ωστόσο, πράξεις ή παραλείψεις, δηλώσεις και τοποθετήσεις του κ. Πολυβίου οδήγησαν στον καταρτισμό ενός πορίσματος το οποίο χαρακτηρίζεται από υποκειμενισμό, κενά, ελλείψεις και ατεκμηρίωτα συμπεράσματα. Σε πλείστα τόσα ευρήματα και τοποθετήσεις υπάρχει υπέρβαση και όρων εντολής, όπως, για παράδειγμα, η κατάθεση πολιτικών εκτιμήσεων για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης, ο σχολιασμός με απαξία του ρόλου των πολιτικών κομμάτων, των δημόσιων υπαλλήλων και των πολιτών "δούλων", όπως αποκαλούνται, οι εκτενείς πολιτικές και φιλοσοφικές αναφορές του συγγραφέα του πορίσματος και η αποτύπωση και προσωποποίηση ποινικών ευθυνών, που ρητά η ποινική δικονομία καθορίζει ότι αφορούν άλλη διαδικασία. Και βέβαια υπάρχουν σοβαρά ελλείμματα ως προς τις ερμηνείες πολύ σημαντικών όρων που παίζουν καθοριστικό ρόλο για το πόρισμα, όπως οι λέξεις "ευθύνη", "γνώση", "καθήκον" και "αρμοδιότητα", όπου υπάρχει μια διστακτική, μια παρατραβηγμένη ερμηνεία, για να φτάσει μέχρι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας η ευθύνη.

Πρέπει να πούμε ότι μια πιο ισορροπημένη ανάλυση και ένας πιο ισορροπημένος επιμερισμός ευθυνών θα καθιστούσε το ίδιο το πόρισμα πιο χρήσιμο, διότι στο ίδιο το πόρισμα υπάρχουν και δημιουργικές ιδέες που χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας. Ιδιαίτερα, αναφορικά με θεσμικά ζητήματα, συστημικά προβλήματα, αλλά και παγιωμένες νοοτροπίες, τις οποίες, ως ΑΚΕΛ, εδώ και χρόνια αντιπαλεύουμε σε μια προσπάθεια προοδευτικού εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας.

Κύριε Πρόεδρε,

Τον περασμένο Ιούλιο γίναμε μάρτυρες ενός συμβάντος που πλήγωσε την πατρίδα μας, το λαό μας και πιο τραγικά τους οικείους των θυμάτων, τα οποία θύματα έχασαν τη ζωή τους εν ώρα καθήκοντος και άρα τους

αρμόζει ο δέων σεβασμός. Και αυτό ανεξάρτητα από όποιες άλλες ποινικές διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη, για να μπορούν να επιμεριστούν οι ασήκωτες ευθύνες των ζώντων υπαίτιων της καταστροφής, και οι οποίες διαδικασίες προφανώς καταγράφουν και γεγονότα και ευθύνες, όπως γίνεται ακριβώς στα πλαίσια του ανακριτικού έργου.

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε, δεν μπορώ να μη σχολιάσω, εν συντομία, την κυπριακή εκδοχή του κινήματος των αγανακτισμένων. Να πω ότι στο βαθμό που ο δανεισμός του όρου “αγανακτισμένοι”, με αφορμή το τραγικό συμβάν, είχε ως στόχο την έκφραση συσσωρευμένης αγανάκτησης δεκαετιών για κακώς έχοντα, σκάνδαλα, στρεβλώσεις και κοινωνικές αδικίες είναι ένα στοιχείο δημοκρατικής έκφρασης ελευθεροφωνίας, έστω κι αν δεν κινήθηκε πάντοτε στα πλαίσια της κοσμιότητας, του σεβασμού και της δεοντολογίας.

Ωστόσο, η επιτηδευμένη, εν πολλοίς υποκινούμενη και πολιτικά στοχευμένη σε βάρος του Προέδρου και του ΑΚΕΛ προσπάθεια μιας άλλης μερίδας “αγανακτισμένων” να καπηλευτεί τον πόνο των συγγενών των θυμάτων, παραβιάζοντας σωρηδόν τον ποινικό κώδικα και κάθε δεοντολογία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως στοιχείο ελευθεροφωνίας. Αλήθεια, σε ποια εποχή αναφερόταν το μαύρο φανελάκι με την κρεμάλα που φορούσαν οι ηγέτες των αγανακτισμένων; Στην αποικιοκρατία όπου οδηγούνταν στην αγχόνη αγωνιστές της ελευθερίας; Σε ποια αρχή δικαίου εδράζεται το στήσιμο κρεμάλας για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας έξω από το Προεδρικό Μέγαρο; Και ποιον αποκαλούσαν “χούντα”; Τον εκλεγμένο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον προερχόμενο από το χώρο της αριστεράς η οποία μαζί με άλλες δυνάμεις έδωσε αίμα για τη δημοκρατία ενάντια στο φασισμό σε αυτό τον τόπο; Και μήπως οι βωμολοχίες που εκστομίζονταν αποτελούν σύγχρονη σκέψη και “cool” στάση ζωής ή μήπως η εγκληματική δράση μερίδας σε βάρος του συμβόλου της δημοκρατίας, του Προεδρικού Μεγάρου, συνιστά αποδεκτή μορφή διαμαρτυρίας;

Βέβαια, εξίσου, αν όχι πιο σοβαρή, ήταν η στάση πολιτικών προσώπων οι οποίοι από την πρώτη μέρα κατέστησαν ως τον απόλυτο και μοναδικό ένοχο για το τραγικό συμβάν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Τον δίκασαν και τον καταδίκασαν από την πρώτη στιγμή. Και βέβαια ούτως ή άλλως γι’ αυτούς δεν υπήρχε ανάγκη ούτε για πόρισμα αλλά ούτε και για ποινική διερεύνηση. Ήταν δικαστές, κατήγοροι και επί παντός επιστητού ειδικοί.

Όλα αυτά, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έπληξαν περαιτέρω την ήδη τρωθείσα ενότητα, πλήγησαν αξιοπρέπειες και ξέθαψαν από το χρονοντούλαπο της ιστορίας καλά κρυμμένες εμπάθειες, μισαλλοδοξία και φανατισμό. Είναι λοιπόν μεγάλη η ευθύνη όλων μας, αφού επαναβεβαιώσουμε το λαϊκό αίτημα για ορθή απονομή της δικαιοσύνης και τιμωρία όσων κριθούν ένοχοι, που είναι ασφαλώς και δικό μας αίτημα, να εργαστούμε παράλληλα για αποκατάσταση της ομαλότητας και για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για ένα καλύτερο πολιτικό κλίμα.

Η ημικατεχόμενη πατρίδα μας έχει ανάγκη από σταθερότητα και όχι κλιμάκωση της αποσταθεροποίησης, για ενότητα και όχι εμβάθυνση της διχόνοιας και της μισαλλοδοξίας. Σ’ αυτή την προσπάθεια εμείς αναλαμβάνουμε την ευθύνη που μας αναλογεί και δηλώνουμε παρόντες.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Δαμιανού.

Θα παρακαλέσω από το Δημοκρατικό Συναγερμό το συνάδελφο κ. Ανδρέα Μιχαηλίδη να έρθει στο βήμα.

Α. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στέκομαι με σεβασμό μπροστά σας για πρώτη φορά στη σύντομη βουλευτική μου θητεία, μέσα στο ναό της δημοκρατίας, δυστυχώς όμως για ένα τόσο τραγικό ζήτημα, το οποίο απασχόλησε για μήνες κι απασχολεί ακόμα τον κυπριακό λαό. Όταν άρχισα να γράφω τη σημερινή μου ομιλία, προβληματίστηκα έντονα για την προσέγγιση που έπρεπε να ακολουθήσω. Τελικά, αποφάσισα να σας μιλήσω με τη γλώσσα της καρδιάς.

Μέσα από την παρουσία μου στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω όλη τη διαδικασία διερεύνησης της έκρηξης μέσα από συνεδρίες άνω των είκοσι ωρών και να σχηματίσω, πιστεύω, μια αξιόπιστη άποψη για τα γεγονότα που προηγήθηκαν της τραγωδίας όπως ξετυλίχθηκαν μπροστά μας. Εκφράζω ενώπιόν σας την απέραντη θλίψη μου για την ανευθυνότητα που παρέλασε μπροστά από τα μάτια μας! Πρώην υπουργοί, γενικοί διευθυντές υπουργείων, κυβερνητικοί λειτουργοί, αξιωματικοί όλων των βαθμίδων της Εθνικής Φρουράς και άλλων σωμάτων, όλοι προσπάθησαν -ανεπιτυχώς οι πλείστοι- να εναποθέσουν τις δικές τους προσωπικές ευθύνες στους ώμους κάποιου άλλου. Κανένας δε γνώριζε, κανένας δεν ήταν ενήμερος, ενώ πολλοί, φαίνεται, έδωσαν όρκο σιωπής. Σας λέω ειλικρινά, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι καθ’ όλη τη διάρκεια της έρευνας της επιτροπής

Άμυνας αισθανόμουν θλίψη, απογοήτευση και θυμό για την ανευθυνότητα που μας κοίταζε στα μάτια, την ανειλικρίνεια, την αμέλεια και τη δειλία. Οφείλω εδώ να εξάρω την ιώβειο υπομονή που επέδειξαν οι συγγενείς των θυμάτων που παρακολούθησαν τις συνεδρίες της επιτροπής, οι οποίοι ανέχτηκαν σιωπηλοί τα όσα θλιβερά ξετυλίχτηκαν μπροστά στα μάτια τους. Εγώ δεν είμαι βέβαιος ότι θα αντιδρούσα με τον ίδιο τρόπο στη θέση τους.

Η έρευνα για τη φονική έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα μπορούσε να χωριστεί σε δύο μέρη. Πρώτον, στους ανεύθυνους χειρισμούς που μας οδήγησαν στο οδυνηρό αποτέλεσμα και στα όσα ακολούθησαν μετέπειτα και τα οποία δε μας τιμούν καθόλου ως πολιτεία. Λανθασμένοι διπλωματικοί χειρισμοί και εκκλήσεις στελεχών της Εθνικής Φρουράς, οι οποίες απευθύνθηκαν δυστυχώς σε ώτα μη ακουόντων. Έγγραφα, πρακτικά και εκθέσεις που προειδοποιούσαν για την επικινδυνότητα του φορτίου, που αποδεικνύουν ότι ο Πρόεδρος χειρίστηκε προσωπικά το συγκεκριμένο θέμα, παρά τις τοπιοεσθήσεις τοποθετήσεις περί του αντιθέτου. Μια εν δυνάμει ωρολογιακή βόμβα αποτελούσε το μοιραίο φορτίο και η πολιτική απόφαση να τοποθετηθεί δίπλα από το μεγαλύτερο αναπτυξιακό έργο του κράτους επιβάρυνε την οικονομία μας με εκατοντάδες εκατομμύρια ζημιά εν μέσω μεγάλης οικονομικής κρίσης. Ερασιτεχνισμός, ολιγωρία, αμέλεια κι υποτίμηση του κινδύνου μπορούν εύκολα να αποδοθούν στους χειρισμούς του φορτίου από την κυβέρνηση.

Το πόρισμα Πολυβίου ήρθε δυστυχώς να επιβεβαιώσει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο τους φόβους και τις ανησυχίες μας για τις τεράστιες ευθύνες που βαραίνουν τους κρατικούς αξιωματούχους και την κυβέρνηση. Η αντικειμενικότητα του κ. Πολυβίου έκανε τη συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού να νιώσει ότι η δημοκρατία ακόμη λειτουργεί. Κι εκεί που η κοινή γνώμη βρήκε στο πρόσωπό του τον άνθρωπο που θα μπορούσε να εμπιστευτεί και που στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων σε μια κρίσιμη περίοδο για τον τόπο, ήρθαν δυστυχώς οι ίδιοι άνθρωποι που τον διόρισαν να αμφισβητήσουν τα ευρήματα του πορίσματος ως ατεκμηρίωτα και τον άνθρωπο που μας επιβεβαίωσε πως δεν είναι το σύστημα που νοσεί, όπως μας ανέφερε χαρακτηριστικά ο Πρόεδρος Χριστόφιας, αλλά οι άνθρωποι που το αποτελούν και το συντηρούν. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο Πρόεδρος κι οι φίλοι του ΑΚΕΛ μάς προέτρεπαν να μην προβαίνουμε σε συμπεράσματα, αλλά να αναμένουμε την ολοκλήρωση του πορίσματος από τη διερευνητική επιτροπή Πολυβίου, για να αποδοθούν ευθύνες, όσο ψηλά κι αν αυτές φτάνουν.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όσοι με γνωρίζετε προσωπικά, αλλά και από τη σύντομή μου θητεία ως βουλευτή θα ξέρετε πολύ καλά πως δεν είμαι άνθρωπος των ακραίων τοποθετήσεων και των αντιπαραθέσεων. Οι μεγάλες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει το πολύπαθο νησί μας απαιτούν τη συνεργασία όλων μας, τη μέγιστη ενότητα των πολιτικών δυνάμεων κι έχουμε όλοι υποχρέωση να αποφύγουμε το διχασμό στο εσωτερικό μέτωπο. Για να διασφαλιστεί όμως η ενότητα, απαιτείται και η ανάλογη ανάληψη των ευθυνών από τους υπευθύνους της τραγωδίας ειδικά μετά τα συμπεράσματα του πορίσματος από την ερευνητική επιτροπή που διόρισε το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο, απαιτείται κάθαρση και στο μυαλό και στην ψυχή μας.

Σέβομαι την κάθε άποψη για το πόρισμα Πολυβίου, όσο διαφορετική κι αν είναι απ' τη δική μου. Κανένας όμως δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι ο κ. Πολυβίου κατέληξε στα ίδια περίπου συμπεράσματα με τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών της επιτροπής Άμυνας, η οποία συνέταξε τη δική της έκθεση με την ολοκλήρωση της διαδικασίας που ακολούθησε. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει μεγάλη ευθύνη, την οποία οφείλει να αναλάβει, είτε με μια αξιοπρεπή παραίτηση είτε τουλάχιστον με νέα προσφυγή στο λαό, ζητώντας ανανέωση της λαϊκής εντολής. Μόνο έτσι θα είναι δυνατή η δημιουργία ειλικρινούς ενότητας στον τόπο.

Το χειρότερο όμως για μένα είναι ότι ο Πρόεδρος δεν απολογήθηκε ειλικρινά ούτε στις οικογένειες των θυμάτων, αλλά ούτε και στον κυπριακό λαό εκ μέρους της πολιτείας, της οποίας ηγείται, μιας πολιτείας που απέτυχε να προστατεύσει τα παιδιά της, μιας πολιτείας που και στη συγκεκριμένη περίπτωση αποδείχθηκε κατώτερη των περιστάσεων. Καμία συγγνώμη δεν είναι δεδομένη, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για το χαμό των δικών σου ανθρώπων. «Η τραγωδία στο Μαρί θα πρέπει να αποτελέσει την αφετηρία όχι μόνο γι' απόδοση ευθυνών, αλλά και για ευρύτερο προβληματισμό, αυτοκριτική και αυτογνωσία», αναφέρει στο πόρισμά του ο Πόλυς Πολυβίου.

Δικαιολογημένα ο κόσμος έχει αγανακτήσει κι απαξιώνει την πολιτική και τους πολιτικούς. Αρνείται να μας ακούσει, αρνείται να μας εμπιστευτεί. Έχουμε υποχρέωση όλοι μας, παλιοί και νέοι πολιτικοί, να ξανακερδίσουμε την εμπιστοσύνη του απλού πολίτη, να λάβουμε τα απαραίτητα μέτρα, για να διαφυλάξουμε τους θεσμούς, να αρθούμε στο ύψος των περιστάσεων και να υψώσουμε ανάστημα, να πείσουμε τους νέους ότι μπορούν να μας εμπιστευτούν, να δώσουμε ξανά δικαίωμα στην ελπίδα.

Ο λαός μπήκε μπροστά κι όλες οι πολιτικές δυνάμεις οφείλουν να ακούσουν και να προβληματιστούν, όχι να καθοδηγηθούν βέβαια, αλλά να συζητήσουν. Οι πολίτες είναι αγανακτισμένοι, ανησυχούν και διαμαρτύρονται για πολλούς και διάφορους λόγους, λόγους απλούς, λόγους ανθρώπινους, λόγους απόλυτα δικαιολογημένους. Σε παλαιότερες εποχές ιδεολογίες και συνθήματα ήταν ικανά να καθοδηγήσουν το λαό,

σήμερα όμως ο απλός πολίτης έχει ανάγκη και ουσιαστικά ζητά ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα. Ο κόσμος γύρω μας αλλάζει συνεχώς και πολύ φοβάμαι πως, αν η πολιτική ζωή του τόπου δεν προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, τότε οι κοινωνικές επιπτώσεις για τη χώρα θα είναι αβάσταχτες.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μια μεγάλη μου έγνοια είναι ότι πρέπει να διασφαλίσουμε ότι δεν πρόκειται ποτέ να έχουμε ένα νέο Μαρί. Ας μας αφυπνίσουν εκείνες οι αλλεπάλληλες εκρήξεις της 11^{ης} Ιουλίου, ας μας κρατήσουν ξύπνιους οι μορφές των δεκατριών αδικοχαμένων συμπατριωτών μας, ας συνεχίσουν να ενοχλούν τις συνειδήσεις μας οι βασανισμένες ψυχές τους. Και, το κυριότερο, ας δώσουμε όρκο τιμής κι οι πενήντα έξι υπηρέτες της δημοκρατίας εδώ μέσα ότι δε θα επιτρέψουμε καμία προσπάθεια σπίλωσης της μνήμης των δεκατριών ηρώων μας. Αυτοί τουλάχιστον έκαναν το καθήκον τους και με το παραπάνω.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Μιχαηλίδη.

Καλώ στο βήμα τον κ. Άγγελο Βότση, συνάδελφο από το Δημοκρατικό Κόμμα.

A. ΒΟΤΣΗΣ:

Θα ξεκινήσω την πολύ σύντομη παρέμβασή μου ψάχνοντας αυτή τη μαγική λέξη που δυστυχώς όλους αυτούς τους τέσσερις μήνες δεν ακούσαμε από το στόμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, μια μαγική λέξη που η ελληνική γλώσσα ανακάλυψε, ώστε να βάζει βάλαμο, αν θέλετε, σε ψυχές οι οποίες πιθανόν να το έχουν ανάγκη, τη μαγική λέξη "συγγνώμη", μια λέξη που για τέσσερις μήνες δυστυχώς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φρόντισε να κρατήσει σφιχτά στο στόμα του και να μην την πει σε καμία περίπτωση.

Επίσης, θα ήθελα να σημειώσω ότι μέχρι σήμερα, μετά το πόρισμα Πολυβίου, δεν είχαμε καμία επίσημη τοποθέτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, καμία επίσημη τοποθέτηση! Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εν τη σοφία του, επέλεξε να τοποθετηθεί γι' αυτή την τραγωδία και το πόρισμα που αναφερόταν σ' αυτή σε μία εκδήλωση, λίγες ώρες μετά που πήρε το πόρισμα, της ΑΕΜ Μόρφου. Ακολούθως φρόντισε να πει, εξερχόμενος του Προεδρικού, όταν μπήκαν μπροστά του τα μικρόφωνα, ότι έχει μπουχτίσει μαζί μας, με όλους. Στη συνέχεια στην πορεία των Μορφιτών ενώπιον των ευρωβουλευτών και των ξένων αντιπροσωπιών είπε τα παράπονά του. Αυτή ήταν η απάντηση του Προέδρου μετά από ένα τέτοιο πόρισμα, ένα πόρισμα το οποίο έγινε από έναν έγκριτο νομικό που ο ίδιος διόρισε και έβγαλε τα αποτελέσματα που έβγαλε!

Άκουγα συνάδελφο προηγουμένως να λέει «Ευάγγελος Βενιζέλος...», μας διάβαζε συγκεκριμένο κομμάτι, «τη νομική του επάρκεια δεν μπορούμε να την αμφισβητήσουμε». Ε, δεν είμαι σίγουρος! Δεν είμαι σίγουρος! Αυτό άκουα και για τον κ. Πολυβίου! Ποιος ξέρει αύριο, αν αυτό που θα πει ο κ. Βενιζέλος δε μας ικανοποιεί, αν δε θα αμφισβητήσουμε και αυτού τη νομική του επάρκεια, όπως κάναμε για τόσες ώρες σήμερα, δημιουργώντας μια εικόνα ότι μιλούσαμε για ποινική διαδικασία! Δεν είμαι νομικός· έτσι είχα καταλάβει ότι γινόταν εδώ. Αντικρούαμε το πόρισμα, λες και ήταν μια νομική διαδικασία και βάζαμε άλλη νομική διαδικασία, για να το βγάλουμε νοκ-άουτ το πόρισμα. Αυτή ήταν η δουλειά;

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εν τη σοφία του, επέλεξε έναν έγκριτο νομικό να κάνει αυτή τη δουλειά για μας, να ψάξει σίγουρα όχι τα ποινικά αδικήματα, αλλά να ψάξει αυτή την καταστροφή και να βγάλει ένα συμπέρασμα. Το συμπέρασμα του κ. Πολυβίου δε διαφέρει από αυτό που όλος ο κόσμος ανέμενε, δε διαφέρει από αυτό που όλοι εμείς πιστεύαμε. Κάποιοι από εμάς είχαμε πει ότι δε θα τοποθετηθούμε, αν δε βγει το πόρισμα. Αυτός μας έδινε, αν θέλετε, και μια έξωθεν καλή μαρτυρία. Δεν καταδικάσαμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πριν βγει το πόρισμα. Και άντε εμάς να μας απαντήσετε, να μας πείτε τα δικά σας! Θα φύγουμε όλοι από εδώ σήμερα, θα πει ο καθένας τα επιχειρήματά του και θα συνεχίσουμε τη δουλειά μας! Διερωτώμαι -και θα μου πείτε τώρα ότι θα εκμεταλλευτώ κάποιους, θα το κάνω όμως και εσείς ας το πείτε- τι θα απαντήσετε, τι θα απαντήσουμε όλοι στους συγγενείς των ηρώων μας, που είναι και εδώ αρκετοί σήμερα, όταν μας υποβάλουν τα ερωτήματα, και τι θα πάρουν αυτοί οι άνθρωποι σπίτι τους, την ώρα που θα κλείσει η πόρτα. Και δίνω σημασία σε αυτή την πόρτα, όταν κλείνει, γιατί εμείς όλοι εδώ καλά την έχουμε, θα πάμε στα κόμματά μας, θα πάμε στις οικογένειές μας, θα συνεχίσουμε τη ζωή μας! Για κάποιους συνανθρώπους μας η ζωή δεν είναι η ίδια και οφείλουμε να τους απαντήσουμε και δεν μπορούμε να τους απαντούμε με νομικές αλχημείες. Θα πρέπει να τους απαντήσουμε σε αυτό που περιμέναμε, όταν τους έλεγε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και όλοι μας «περιμένετε να βγει το πόρισμα και θα αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας». Αυτό λέγαμε σε αυτούς τους ανθρώπους. Βγήκε το πόρισμα και, από την ημέρα που βγήκε -έχει πόσους μήνες;- προσπαθούμε να το βγάλουμε άχρηστο. Αυτή είναι η αντίδραση του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Για μας είναι ξεκάθαρο ότι, δυστυχώς για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το πόρισμα δείχνει μόνο ένα δρόμο για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και, ναι, είναι ο δρόμος της παραίτησης. Ο Πρόεδρος της

Δημοκρατίας γενναία έπρεπε να πάρει αυτή την απόφαση. Είναι μια δύσκολη απόφαση, όμως, όταν ηγείσαι ενός караβιού, όταν είσαι ο καπετάνιος, θα πρέπει να είσαι έτοιμος και για τις εύκολες και για τις δύσκολες αποφάσεις.

Έχει ολοκληρωθεί ο χρόνος μου. Απλώς κλείνοντας θα πω ότι αυτό που ζητούσαν οι συγγενείς, όταν μιλούσα εγώ τουλάχιστον μαζί τους, ήταν το απλό “δικαιοσύνη και όχι εκδίκηση”. Αυτό μου έλεγαν, όταν τους έβλεπα, και το είπαν σε πολλούς από εσάς. Νομίζω ότι η δικαιοσύνη όσον αφορά τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με έναν τρόπο μπορεί να εκφραστεί και να νιώσουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι ότι υπάρχει δικαιοσύνη, με την παραίτησή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Βότση.

Να παρακαλέσω από το Δημοκρατικό Συναγερμό τον κ. Γεώργιο Γεωργίου να έρθει στο βήμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θεωρώ υπέρτατη υποχρέωσή μου από το επίσημο τούτο βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων να εκφράσω για ακόμα μία φορά τα θεράμια μου συλλυπητήρια προς τις οικογένειες και τους συγγενείς των αδικωμένων ηρώων της φονικής έκρηξης στο Μαρί και να επαναλάβω σ' αυτούς ότι δε θα ξεχάσουμε, δε θα ολιγορήσουμε, αλλά θα σταθούμε μαζί τους “Ανταικά”, ανάχωμα και τροχοπέδη σε όποιους τολμήσουν να επενδύσουν στη λήθη, στην προσπάθειά τους να αποσιέουν τις ασήκωτες ευθύνες τους για το κρατικό έγκλημα στο Μαρί. Γνωρίζουν πια πως δεν καταλήγουν όλα στη λήθη.

Οι όροι εντολής: «Ο κ. Πολυβίου έδρασε εκτός των όρων εντολής του». Αυτό είναι το ανεδαφικό επιχείρημα του απερχόμενου Προέδρου και της ακελικής ηγεσίας από τις πρώτες ώρες που παρέλαβαν το πόρισμα. Προ ολίγου ακούσαμε την εξήγηση του αντιπορίσματος του ΑΚΕΛ, ασθμαίνοντας, από το συνάδελφο τον Άριστο το Δαμιανού. Οι όροι εντολής της επιτροπής καθορίζονται με σαφήνεια στο διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 20 του Ιούλη του 2011, με το οποίο διορίστηκε ερευνητική επιτροπή, όπως αυτό αναφέρεται αυτούσιο στις σελίδες 8 και 9 του πορίσματος. Στους όρους αυτούς περιλαμβάνεται ρητά η απόδοση ευθυνών, αν υπάρχουν, σε σχέση με τα γεγονότα και τις αποφάσεις βάσει των οποίων τα εμπορευματοκιβώτια εκφορτώθηκαν και κρατήθηκαν στη Δημοκρατία [όρος εντολής (β)].

Ο κ. Πολυβίου κρίνει ορθή και επιβεβλημένη την απόφαση του Προέδρου για κατάσχεση των εμπορευματοκιβωτίων και αποδίδει ευθύνες σ' αυτόν για την απόφασή του να τα κρατήσει στη Δημοκρατία για δύομισι χρόνια χωρίς τη λήψη μέτρων προστασίας τους και για την απουσία ελέγχου εκ μέρους του για έλεγχο της κατάστασης. Ο ίδιος ο Πρόεδρος αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος της μαρτυρίας του ισχυριζόμενος ότι απέσπασε συγχαρητήρια για την κατάσχεση των εμπορευματοκιβωτίων, προσθέτοντας πολιτικά κατά βάση επιχειρήματα για τους χειρισμούς του και εισάγοντας ο ίδιος μια έντονη πολιτική διάσταση στην υπόθεση. Απέδωσε την ευθύνη φύλαξης και ασφάλειας στους στρατιωτικούς, αποτυγχάνοντας όμως να παραθέσει οποιαδήποτε ενέργεια που να καταδεικνύει ότι ο ίδιος έπραξε οτιδήποτε που να αποσιέει την εκ του συντάγματος και εκ των πολιτικών ηθών απορρέουσα πολιτική και προσωπική του ευθύνη. Η επιτροπή ορθά υπεισήλθε σε εξέταση των πολιτικών πτυχών της κράτησης του φορτίου στην Κύπρο. Ο Πρόεδρος, με λίγα λόγια, επεδίωξε τον έπαινο για τον ορθό πολιτικό χειρισμό του, αλλά αρνείται την ευθύνη για τους ολέθριους μετέπειτα χειρισμούς του.

Σύμφωνα με τον όρο εντολής (λ), η επιτροπή δύναται να εξετάσει το θέμα “Οι ευθύνες για την έκρηξη”, με αναφορά σε οποιεσδήποτε άλλες συναφείς πτυχές ή ζητήματα ή θέματα που σχετίζονται με τα πιο πάνω κατά την απόλυτη κρίση της, να ερευνήσει κατά πόσο προκύπτουν οποιεσδήποτε ευθύνες και, αν η απάντηση είναι καταφατική, ποιες είναι αυτές και ποιά αποδίδονται. Σύμφωνα με τον όρο εντολής (ι), η επιτροπή έχει τη δυνατότητα να υποβάλει εισηγήσεις για τον τρόπο βελτίωσης της κατάστασης προς αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

Αυτοί οι όροι εντολής αντανακλούν την ανάγκη να παρασχεθεί στην επιτροπή η δυνατότητα εντοπισμού διαρθρωτικών, παθογενών ή συστηματικών προβλημάτων, η ύπαρξη των οποίων μπορεί να συντείνει αποφασιστικά στη δημιουργία τραγικών επιπτώσεων. Γι' αυτό το λόγο δίδεται και η δυνατότητα υποβολής εισηγήσεων για εξάλειψή τους. Η πολιτικολογία, όπως την αποκάλυψε ο Πρόεδρος Χριστόφιας και η ακελική ηγεσία, δεν ήταν τίποτε άλλο από μια πιστή εφαρμογή των όρων εντολής (λ) και (ι) του διατάγματος που το Υπουργικό Συμβούλιο εξέδωσε. Το πολιτικό σύστημα αποτελεί τη βασική αιτία κατάρρευσης του συστήματος της κρατικής μηχανής, την οποία ο ίδιος ο Πρόεδρος επικαλέστηκε στη μαρτυρία του ως βασική αιτία της έκρηξης. Οι παλινδρομήσεις στην εξωτερική μας πολιτική και η ελλειμματική κατανόηση των υποχρεώσεων και του κώδικα πολιτικής συμπεριφοράς που επιβάλλει η συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούν επίσης πηγή δομικών στρεβλώσεων και συνδρόμων αυτοεγκλωβισμού.

Με βάση αυτούς τους όρους εντολής και κατά την απόλυτη κρίση της επιτροπής, δηλαδή κατά την απόλυτη κρίση του Πόλυ Πολυβίου, εξεδόθη το πόρισμα ενδεδυμένο πλήρως με το νομικό μανδύα των όρων εντολής που τέθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο και αποδόθηκαν ευθύνες πολιτικές, θεσμικές και προσωπικές στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως τον κύριο υπαίτιο της τραγωδίας. Για πρώτη φορά μια διερευνητική επιτροπή κατέληξε σε συμπεράσματα που δεν είναι “ήξεις αφήξεις” και δεν επιδέχονται πολλαπλών ερμηνειών. Ένα πόρισμα κατανοητό στο λαό, με νομική επάρκεια, μακριά από νομικισμούς και φιλολογικά φληναφήματα: μια ερευνητική επιτροπή που διορίστηκε από αυτούς που κρίθηκαν υπεύθυνοι και οι οποίοι μας είπαν να εμπιστευτούμε την επιτροπή: ακόμα και το γεγονός πως ήταν μονομελής μάς είπαν να μη μας ξενίζει.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα λογύδριά τους. Θαυμάστε τα λογύδριά τους από τα ηχεία του Προεδρικού στα αντηχεία της ακελικής ηγεσίας! «Υπάρχουν οι αρχές του κράτους, υπάρχουν οι θεσμοί οι οποίοι είναι υπεύθυνοι και για να ερευνηθούν και για να αποδώσουν ευθύνες και εκεί που υπάρχουν μέχρι, όπως είπα, το ανώτατο επίπεδο, και το ανώτατο επίπεδο είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας -αφού θέλουν κάποιος να το ακούσουν, να το ακούσουν- θα αναλάβουν πλήρως και απόλυτα τις ευθύνες τους»: Δημήτρης Χριστόφιας, 15 Ιουλίου 2011. «Απορρίπτω κατηγορηματικά ότι υπέχω προσωπική ευθύνη για το συμβάν. Η παραίτηση από την προεδρία και η είσοδος της Κύπρου σε μια παρατεταμένη προεκλογική αντιπαράθεση θα οδηγούσε σε περίοδο αστάθειας και εντάσεων, που είναι ό,τι χειρότερο για την Κύπρο»: Δημήτρης Χριστόφιας, 3 Οκτωβρίου 2011. «Ο Δημήτρης Χριστόφιας έχει ξεκαθαρίσει ότι, εάν το πόρισμα του απονεμίσει ευθύνες, θα τις αναλάβει με ό,τι αυτό σημαίνει»: Άντρος Κυπριανού, 24 Ιουλίου 2011. «Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δε θα παραιτηθεί. Θα ήταν φυγομαχία να αποχωρήσει και να παραιτηθεί από το πόστο του και να οδηγήσει τον τόπο σε μια έντονη προεκλογική διαμάχη»: Άντρος Κυπριανού, 3 Οκτωβρίου 2011. «Υπάρχει μια διαδικασία σε διερευνητική εξέλιξη. Ο κ. Πολυβίου έχει όλα τα έγγραφα μπροστά του, στη βάση αυτών των εγγράφων μπορεί να κρίνει και να αξιολογήσει»: Στέφανος Στεφάνου, 17 Σεπτεμβρίου 2011. «Ο κ. Πολυβίου έχει υπερβεί τους όρους εντολής του προβαίνοντας ακόμη και σε υποδείξεις και αξιολογήσεις»: Δημήτρης Χριστόφιας, 3 Οκτωβρίου 2011. «Το ΑΚΕΛ με πολλή υπομονή λέει ότι θα αναμένει τα πορίσματα και θα αποδώσει ευθύνες στη βάση των πορισμάτων και ο Πρόεδρος θα ξεκαθαρίσει ότι, εάν τα πορίσματα του επιρρίπτουν ευθύνες, είναι έτοιμος να τις αναλάβει»: Άντρος Κυπριανού, 18 Σεπτεμβρίου 2011. «Ο κ. Πολυβίου έχει υπερβεί τους όρους εντολής του. Στο πόρισμα είναι πάρα πολλές οι αναφορές που είναι ατεκμηρίωτες. Θα ήταν φυγομαχία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να παραιτηθεί»: Άντρος Κυπριανού 3 Οκτωβρίου 2011.

Με αυτούς τους όρους εντολής τού έδωσαν σαφέστατες οδηγίες να κρίνει ο ίδιος προσωπικά από το σύνολο των γεγονότων που θα είχε μπροστά του ποιες είναι οι ευθύνες οποιασδήποτε μορφής και που αποδίδονται, αλλά επίσης να κάνει εισηγήσεις για βελτίωση της κατάστασης και κυρίως να ασχοληθεί και με οποιοσδήποτε άλλες συναφείς πτυχές που θα κρίνει ο ίδιος ότι σχετίζονται. Όταν όμως ο Πόλυς Πολυβίου έκανε αυτό ακριβώς που του ανέθεσαν, βρέθηκε κατηγορούμενος ότι ξέφυγε από τους όρους εντολής του, ότι πολιτικολογεί, γιατί ασχολήθηκε με την εξωτερική πολιτική, με τα κόμματα, με το σύστημα, αλλά, αν κατά την απόλυτη κρίση του, όπως έλεγαν οι όροι εντολής του, έκρινε ότι η εξωτερική πολιτική που άσκησε ο Πρόεδρος με τις “διπλωματικές διαβεβαιώσεις” που έδινε στον Άσαντ σχετίζονται με την υπόθεση, καθώς ασχολήθηκε. Και από το πόρισμα φαίνεται ότι όχι μόνο σχετίζονται, αλλά είχαν καταλυτικό ρόλο, διότι με τις διαβεβαιώσεις του ο Πρόεδρος εγκλωβίζει τόσο τον εαυτό του όσο και την Κυπριακή Δημοκρατία σε μια πολιτική που περιόριζε τα μέγιστα την ελευθερία κινήσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία στο χειρισμό του θέματος, όπως ο κ. Πολυβίου διαπίστωσε στο πόρισμα. Και, όταν αναφέρθηκε στο πόρισμά του ο κ. Πολυβίου στο πολιτειακό σύστημα, καθόλου δεν πολιτικολογούσε, αλλά έκανε αυτό που του ζήτησαν και που ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε στην κατάθεσή του, υποστηρίζοντας ότι φταίει το σύστημα για τη φονική έκρηξη.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ανεξάρτητα από τις θεσμικές και προσωπικές του ευθύνες και ως ο κύριος υπαίτιος της τραγωδίας στο Μαρί, προχώρησε όντως σε μια δημοκρατική τομή στα πολιτειακά πράγματα της χώρας. Διόρισε ανεξάρτητη επιτροπή, για να διερευνήσει και τον ίδιο, συνεργάστηκε με την επιτροπή και κατέθεσε σε αυτή. Ο Πρόεδρος και ολόκληρος ο κυβερνητικός μηχανισμός συνεργάστηκαν με την επιτροπή Πολυβίου, καταθέτοντας όλα τα στοιχεία που υπάρχουν. Με λίγα λόγια, στη διαδικασία που ακολουθήθηκε όλοι οι πολίτες αυτής της χώρας είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, ακόμα και ο πρώτος πολίτης αυτής της χώρας.

Από τις 11 του Ιούλη η Κυπριακή Δημοκρατία ζει ιστορικές και συνάμα τραγικές μέρες. Το θεσμικό και πολιτικό υπόβαθρο της χώρας κλονίστηκε συθέμελα από τον τραγικό θάνατο των δεκατριών συμπατριωτών μας στο Μαρί και την καταστροφή του ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού στο Βασιλικό. Το πόρισμα έγινε κτήμα του λαού. Όλα τα κόμματα, πλην Λακεδαιμονίων Ακελιστών, ζητούν την παραίτηση του Προέδρου της

Δημοκρατίας, του ζητούν να αναλάβει τις πολιτικές του ευθύνες. Αυτός αρνείται, δημιουργεί κλίμα πολιτικής απάθειας και κοινωνικής μοιρολατρίας, γαντζώνεται από τις πρόνοιες του συντάγματος, ενώ γνωρίζει πολύ καλά ότι η μη ανάληψη ευθύνης από τα πρόσωπα της κορυφής μέχρι το ανώτατο επίπεδο -αφού θέλουν κάποιοι να το ακούσουν, να το ακούσουν- οδηγεί σε ευρύτερη κοινωνική ασυδοσία. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Μια επικίνδυνη πραγματικότητα, η οποία δυστυχώς καθιστά δεδομένη την ασυδοσία των πάντων με πρωτεργάτες τον Πρόεδρο και την ακελική ηγεσία.

Κλείνω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δε σας το ζήτησα, διότι έχετε πολύ χρόνο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Το να διαφωνεί κάποιος με ορισμένες πτυχές του πορίσματος είναι ένα, το να το εξευτελίζει είναι εντελώς διαφορετικό και επικίνδυνο ζήτημα. Είναι ως να μετατρέπουν αυτή την ασυδοσία σε αξίωμα της κυπριακής κοινωνίας.

Έλεγα προηγουμένως ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, παρά τις επικρίσεις που δέχτηκε, προχώρησε σε μια δημοκρατική τομή με το διορισμό της ερευνητικής επιτροπής Πολυβίου. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει λοιπόν να ολοκληρώσει αυτή τη δημοκρατική τομή με την υποβολή της παραίτησής του και την ανάληψη των ευθυνών του. Έχασε τη λαϊκή κυριαρχία. Ο λαός δεν τον εμπιστεύεται. Δε νομιμοποιείται να ασκεί εξουσία και να επικαλείται το λαό και δεν πιστεύω, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι θα εξακολουθήσει ο Πρόεδρος να θέλει να καταστεί ανομιμοποίητος κουστωδός της εξουσίας, γιατί, εκτός από τις Ερινύες, θα τον κατατρέχει αενάως και η οργή του λαού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γεωργίου.

Τελειώσατε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα καλέσω τώρα στο βήμα τον κ. Σταύρο Ευαγόρου από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Παρακαλώ.

ΣΤ. ΕΥΑΓΟΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ξεκινήσω δηλώνοντας Έλλην Κύπριος και όχι Έλλην Λακεδαιμόνιος, όπως ανέφερε ο αγαπητός συνάδελφος.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχει ακουστεί πάμπολλες φορές ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αρνείται να παραιτηθεί -και επαναλαμβάνεται αυτή η φράση- γαντζωμένος στο σύνταγμα. Είναι ιδιαίτερα παράδοξο να μιλούμε για έναν Πρόεδρο ο οποίος εκλέχθηκε στη βάση του συντάγματος, ορκίστηκε στο σύνταγμα και υπηρετεί την πολιτεία και το λαό στη βάση του συντάγματος και να επικαλούμαστε ότι γαντζώνεται στο σύνταγμα και δεν παραιτείται· είναι από τις πολιτικές παραδοξότητες τις οποίες ακούμε καθημερινά.

Ένα δεύτερο σχόλιο το οποίο θα ήθελα να κάμω αφορά δύο αναφορές οι οποίες έγιναν από τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Αναστασιάδη. Η μια, μια αδόκιμη, αλλά και βαριά αναφορά, είναι ότι η Κύπρος μπήκε σε στάση πληρωμών. Ουδέν αναληθέστερον! Και είναι το χειρότερο μήνυμα που μπορεί να στείλει αρχηγός πολιτικού κόμματος όσον αφορά στην ευρωστία και τις δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας. Άραγε σε ποιους στέλλουμε αυτά τα μηνύματα; Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά το σύνηθες; Στις υπεράκτιες εταιρείες οι οποίες επιθυμούν να επενδύσουν στην Κύπρο; Όταν εκστομίζουμε τόσο βαριές κουβέντες, θα πρέπει να αναλογιζόμαστε και τις αρνητικές επιπτώσεις που θα έχουν αυτές μας οι ενέργειες.

Η δεύτερη αναφορά αφορά στην ίδια την κυπριακή οικονομία. Δεν προέβλεψε, λέγεται, αυτή η κυβέρνηση την κρίση, δεν κατάφερε να αναλύσει την έκταση και το βάθος της κρίσης. Πείτε μου αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι γκουρού της οικονομίας παγκόσμια, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, οι πρόεδροι

των Κεντρικών Τραπεζών κατάφεραν με επιτυχία να εκτιμήσουν το βάθος και την έκταση της κρίσης, το πρώτο και το δεύτερο και, όπως προβλέπεται ή λέγεται από αναλυτές, το τρίτο κύμα της κρίσης.

Να θυμηθούμε ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ως κρίση του χρηματοπιστωτικού τομέα, με την κατάρρευση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου ανάπτυξης του καπιταλισμού, ενός άπληστου καπιταλισμού, και μεταφέρθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και στην Κύπρο στη συνέχεια, ως κρίση στην πραγματική οικονομία, επηρεάζοντας τον τουρισμό και τις κατασκευές. Μέχρι και το 2008 η Κυπριακή Δημοκρατία είχε να επιδείξει επιτυχίες. Μπήκαμε σε ύφεση το 2009, γιατί ακριβώς επηρεάστηκε ο τουρισμός, μπήκαμε σε ύφεση, γιατί επηρεάστηκαν οι κατασκευές. Και απορώ γιατί ο κ. Αναστασιάδης θεωρεί, κρίνοντας από τα αποτελέσματα του 2010, ότι δεν ενομιμοποιείτο η κυβέρνηση να πει, να μιλήσει για έξοδο από την ύφεση. Τα οικονομικά δεδομένα και οι οικονομικές πραγματικότητες ήταν τέτοια, που το κατεδείκνυαν.

Αν λοιπόν σήμερα αντιμετωπίζουμε ένα νέο κύμα κρίσης, που οφείλεται στην κρίση χρέους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα στην έκθεση των κυπριακών τραπεζών στα ελληνικά ομόλογα, αυτό είναι ένας εξωγενής παράγοντας, ο οποίος σίγουρα επηρέασε, αλλά όχι εξ υπαιτιότητας ή από τη μη λήψη μέτρων για την κυπριακή οικονομία.

Αναφέρθηκε ο κ. Αναστασιάδης και στη γνωστή υπόθεση με τη Shell κατηγορώντας τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι επεδίωκε και ωθούσε τα πράγματα στην άμεση υπογραφή του συμβολαίου. Ουδέν αναληθέστερον! Υπενθυμίζω, με βάση και δήλωσή του, ότι είναι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που παρενέβη, για να μην πέσουν υπογραφές, και ο Πρόεδρος τότε είπε ότι θα ληφθούν αποφάσεις, όταν θα έχουμε ενώπιόν μας όλα τα δεδομένα. Και αυτό έγινε! Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να κτίζουμε πάνω σε ψευδή επιχειρήματα ή ανακριβή επιχειρήματα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αναρωτιέμαι, αλήθεια, αν έχασε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του ή σχεδιασμένα, εργολαβικά και οργανωμένα επιχειρούν να τον ακυρώσουν και να τον παρουσιάσουν αναξιόπιστο μέσα στο λαό κάποιες πολιτικές δυνάμεις. Εκείνο που ισχύει είναι σίγουρα το δεύτερο. Το παραδέχονται άλλωστε και το ομολογούν με συγκεκριμένες δηλώσεις τους ανώτατα στελέχη πολιτικών κομμάτων.

Έχουμε άραγε την ψυχική δύναμη να δούμε την αλήθεια κατάματα; Την αλήθεια την πραγματική, την αντικειμενική και όχι τη δική μας αλήθεια, αυτή που βολεύει πολιτικά ορισμένες πολιτικές δυνάμεις; Ας αναρωτηθούμε λοιπόν αν δώσαμε ευκαιρία στη νηφάλια ανάλυση και εξέταση των γεγονότων που οδήγησαν στην τραγική έκρηξη στο Μαρί. Λειτουργήσαμε άραγε μακράν και πέραν του λαϊκισμού; Του έντονου συναισθηματισμού; Ή ορισμένοι με τη συμπεριφορά τους δημιούργησαν ψύχωση, πόλωση, κάθετο διαχωρισμό, αλλά και κατακερματισμό της κοινωνίας.

Ποιος ήταν άραγε ο λόγος που ορισμένοι συνειδητά υποδαύλισαν το μίσος, τη διάθεση για εκδίκηση, το φανατισμό, το κυνηγητό και τον πολιτικό κανιβαλισμό; Πού στόχευαν άραγε εκείνοι που έστησαν σε πλατείες λαϊκά δικαστήρια, δίκες δημόσιες, αλλά και δημόσιες καταδίκες; Γιατί δεν περίμεναν το πόρισμα, γιατί δεν περίμεναν το μαρτυρικό υλικό της αστυνομίας και έσπευδαν από την πρώτη ημέρα της έκρηξης να δικάσουν, να καταδικάσουν και να εξοντώσουν ανθρώπους και προσωπικότητες; Πού χάθηκαν άραγε οι αναγκαίες ηθικές αναστολές, για να αποτρέψουν την άγρια εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου, πάνω στον οποίο επιχειρήθηκε να κτιστούν πολιτικές με ευτελή πολιτικά κίνητρα; Ακόμα και σήμερα από αυτό το βήμα ακούστηκαν περίπου... ήμασταν μάρτυρες παρόμοιων συμπεριφορών.

Είμαι από εκείνους τους πολιτικούς που υπερασπίζομαι με πάθος το δικαίωμα του οποιουδήποτε για διαμαρτυρία, πόσο μάλλον όταν υπάρχει πόνος και άδικος χαμός δικών μας ανθρώπων. Φυσιολογικά ο πόνος φέρνει και θυμό. Και ο θυμός μπορεί να φέρει αγανάκτηση. Αναπόφευκτα και δικαιολογημένα απαιτείται δικαιοσύνη, όταν τα "γιατί" είναι πολλά. Την ίδια στιγμή όμως πώς συνταίριαξαν τα πολιτικά, τα οικονομικά και οποιαδήποτε άλλα συνθήματα μέσα στην έκφραση αυτής της αγανάκτησης; Πού κολλούσαν μέσα στις διαμαρτυρίες τα φυλλάδια που κυκλοφορούσαν για την οικονομία ή τα φυλλάδια τα οποία κυκλοφορούσαν για το Κυπριακό; Ήταν κάτι το οποίο δε συνταίριαζε με την όλη εικόνα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η παραίτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας ζητήθηκε και πολύ πιο πριν από το Μαρί. Ας μην ξεχνούμε ότι πριν από την έκρηξη διανύσαμε μία παραγμένη προεκλογική περίοδο, μία περίοδο έντασης, πόλωσης και διχασμού. Ο στόχος τότε για ορισμένες πολιτικές δυνάμεις δεν επετεύχθη. Το βασικό στήριγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, το ΑΚΕΛ, παρά την οργανωμένη πολεμική, όχι μόνο κράτησε γερά, αλλά μεγάλωσε. Και αυτό δεν το χώνεψαν ποτέ!

Στηρίχτηκαν λοιπόν, πάτησαν, έκτισαν πολιτικές πάνω στον ανθρώπινο πόνο και εκμεταλλεύτηκαν με τον πιο βάνουσο τρόπο την έκρηξη στο Μαρί, ένα μεγάλο τραύμα σίγουρα στο σώμα της κοινωνίας μας, μια τεράστια ανοιχτή πληγή για τους ανθρώπους που έχασαν τους αγαπημένους τους, αλλά στηρίχτηκαν και έκτισαν και πήραν συνάμα την πολιτική απόφαση. Ο Χριστόφιας είναι ένοχος, ο Χριστόφιας είναι ο στόχος και ο Χριστόφιας πρέπει και οφείλει να παραιτηθεί. Δικάστηκε και καταδικάστηκε άμεσα, ανεξάρτητα και μακριά από τα όποια πορίσματα, το μαρτυρικό υλικό της αστυνομίας, τις μαρτυρίες, τις πραγματικές μαρτυρίες που κατατέθηκαν ενώπιον του κ. Πόλυ Πολυβίου. Ανεξάρτητα από το αν κανένας δε μαρτύρησε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας γνώριζε το βαθμό επικινδυνότητας του υλικού. Ανεξάρτητα από το αν κανένας δεν ισχυρίστηκε ότι ο Πρόεδρος είχε το πρόσταγμα για την ασφαλή φύλαξη του υλικού, όπως κανένας δεν ισχυρίστηκε ότι ο Πρόεδρος ήτο ενήμερος για όσα έγιναν την τελευταία βδομάδα. «Όχι», λένε, «πρέπει να παραιτηθεί, διότι οφείλει να γνωρίζει!». Αλήθεια πόσο παράδοξη είναι αυτή η λογική;

Θα ήθελα, κύριε Πρόεδρε και κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρ' όλο που έχει γίνει αναφορά από το φίλο γενικό γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ σε μια μελέτη που έγινε από τον κ. Ανδρέα Παναγιώτου, τον καθηγητή Ανδρέα Παναγιώτου, να αναφέρω πολύ σύντομα και περιεκτικά τέσσερα βασικά συμπεράσματα αυτής της μελέτης όσον αφορά στο ρόλο που έπαιξαν ορισμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης συνεπικουρούμενα και στηρίζοντας τις πολιτικές που αποφασίστηκαν με στόχο να υποχρεωθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σε παραίτηση.

Κατασκεύαζαν, λέει, σπτικό και φωτογραφικό υλικό καταδεικνύοντας έντεχνα το στόχο, το "βασικό ένοχο", σε εισαγωγικά πάντα, τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν υπήρχε ισομερής παρουσίαση διαφορετικών απόψεων. Αντίθετα, κατασκεύασαν από την πρώτη ημέρα το αυτονόητο κατ' εκείνους, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ευθύνεται για όλα, στοχοποίησαν και το ΑΚΕΛ, αλλά και οποιονδήποτε άλλο τολμούσε εκείνη την περίοδο να υπερασπιστεί τον Πρόεδρο. Υπήρχε ξεκάθαρη προκατάληψη στην ιεράρχηση των ειδήσεων, με επίκεντρο την εστίαση των επιθέσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και στις περιπτώσεις αντιπαραθέσεων μεταξύ αντιπάλων και υποστηρικτών του Προέδρου της Δημοκρατίας παρουσιάστηκε το φαινόμενο θετικής και ενθαρρυντικής παρουσίασης και μεταχείρισης των αντιπάλων του Προέδρου και από την άλλη εχθρική μέχρι λογοκριτική παρουσίαση των υποστηρικτών του. Αυτό όσον αφορά και στη συμπεριφορά ορισμένων μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως ανέφερα και στην εισαγωγή της ομιλίας μου, υπάρχουν μαρτυρίες και δηλώσεις, έχουμε δημόσιες δηλώσεις ότι προηγήθηκαν αμέσως μετά την έκδοση του πορίσματος προκαταρκτικές συνεννοήσεις μεταξύ των πολιτικών κομμάτων, δηλαδή οργανωμένα συνεννοήθηκαν να πάρουν συγκεκριμένα μέτρα και προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις, με στόχο να υποχρεώσουν τον Πρόεδρο σε παραίτηση. Εξάλλου, είναι ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης ο οποίος εφίλοδοξούσε -και το εδήλωσε άλλωστε- να αποτελέσει το βασικό συντονιστή των υπόλοιπων πολιτικών δυνάμεων. Και με ποιο στόχο άραγε; Να υποχρεωθεί να φύγει με κάθε τρόπο, να παραιτηθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ε, λυπούμαι που το λέω, αλλά δεν μπορεί ο κ. Αναστασιάδης να αντέξει μέχρι τις επόμενες προεδρικές εκλογές; Και γιατί άραγε;

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να τονίσω τα εξής: Αυτή την περίοδο που υπήρχε έντονος συναισθηματισμός ακούστηκαν ύβρεις και προπηλακισμοί. Υπάρχει μία σειρά καταγεγραμμένων ύβρεων και προπηλακισμών που δε θέλω να αναφέρω. Και σίγουρα εκεί όπου υπάρχει πόνος και αγανάκτηση κάποιος μπορεί να πει ότι υπάρχει συμπάθεια, ακόμα και όταν κάποιος εκτραπεί από τα όρια της κοσμιότητας. Αλλά την ίδια στιγμή δε δικαιολογείται ανώτατα πολιτικά στελέχη κομμάτων -άνθρωποι που βρίσκονται εδώ, ανάμεσά μας- να χαρακτηρίζουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δολοφόνο, έκπτωτο, υπόδικο, ηθικά και πολιτικά έκπτωτο. Και γνωρίζουμε πολύ καλά τι σημαίνουν οι λέξεις "ηθικά" και ιδιαίτερα "πολιτικά έκπτωτος". Χωρίς να κάμνω παραλληλισμούς, αυτό μας πάει πολύ πίσω, στην προ του 1974 περίοδο. Μου θυμίζει την "καθάριση", σε εισαγωγικά πάντοτε, του Μακαρίου από τους τρεις μητροπολίτες, αλλά και μια γνωστή εφημερίδα που βγήκε με πρωτοσέλιδο "έκπτωτος ηθικά και πολιτικά!", χωρίς να κάμνω τον οποιοδήποτε παραλληλισμό.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εμείς ως ΑΚΕΛ κοιτάζουμε μπροστά. Προτεραιότητά μας είναι το καλό του τόπου, προτεραιότητά μας η Κύπρος. Δίνουμε τη μάχη για τη λύση του Κυπριακού, εργαζόμαστε για μια επιτυχημένη προεδρία, αξιοποιούμε τον εθνικό πλούτο, παρά τα εμπόδια που μας βάζουν ορισμένοι, και θωρακίζουμε την οικονομία. Αντιπαρερχόμαστε τις ύβρεις, τους προπηλακισμούς και τους ευτελείς πολιτικούς στόχους στους οποίους ορισμένοι έχουν υποτάξει τα πάντα. Προχωρούμε μπροστά.

(Κατά τη διάρκεια της αγόρευσης του κ. Σταύρου Ευαγόρου τον Πρόεδρο της Βουλής αντικατέστησε στην έδρα ο κ. Σοφοκλής Φυττής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Σ. ΦΥΤΤΗΣ)

Ευχαριστούμε τον κ. Ευαγόρου.

Ακολουθεί ο κ. Τορναρίτης του ΔΗΣΥ.

N. ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Κύριε πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Να μου επιτρέψετε να σχολιάσω μόνο μία αναφορά του συνάδελφου του κ. Ευαγόρου, αυτή που αναφέρεται στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και στο γεγονός ότι το ΑΚΕΛ χρεώνει και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας τον τρόπο ή, αν θέλετε, το δρόμο που ακολούθησε ο κ. Χριστόφιας. Απλά να υπενθυμίσω ότι μόλις πριν από λίγα χρόνια ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε στοχοποιηθεί εδώ στην Κύπρο, στην πατρίδα μας, όλοι τα ζήσαμε. Δεν τα ρίξαμε στα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Η πατρίδα μας, κυρίες και κύριοι, βρίσκεται σήμερα μπροστά σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Ποτέ στο παρελθόν, με εξαίρεση την περίοδο της τουρκικής εισβολής, η Κύπρος δε βίωσε μιας τέτοιας έκτασης οικονομική κρίση, με τόσο βαθιές κοινωνικές συνέπειες. Οι εξελίξεις είναι μάλιστα απρόβλεπτες, μέρα με τη μέρα αλλάζουν! Δέστε μια στιγμή την ελληνική τραγωδία και σκεφτείτε τις απροσμέτρητες επιπτώσεις στην Ευρωζώνη και στην Κύπρο. Ποτέ στο παρελθόν δε βρεθήκαμε τόσο κοντά στη διχοτόμηση της πατρίδας μας. Προσέξτε την αναφορά του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ότι πλησιάζει το "end game", το τέλος μιας διαδικασίας σχεδόν τεσσάρων χρόνων διαπραγματεύσεων. Και ποτέ στο παρελθόν... Ένα δώρο που ενδεχομένως να μας χαρίσει η φύση, το φυσικό αέριο, αντί να είναι η καλύτερη αφορμή, για να ενωθούμε, να αναζητήσουμε μια κοινή πορεία, μετατρέπεται σε αντικείμενο μιας ατέλειωτης εσωτερικής ενδοκυβερνητικής φιλονικίας. Αντί να βάλουμε τα καλύτερα μυαλά να δουλεύουν, επιλέγουμε τον πιο προκλητικό ερασιτεχνισμό.

Στα τρία αυτά κορυφαία ζητήματα, η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια δυστυχώς επέλεξε να είναι διασπαστική. Αρνήθηκε τη συλλογική σοφία, την υψηλού επιπέδου συνεννόηση με τις πολιτικές δυνάμεις, την αξιοποίηση των καλύτερων μυαλών. Επέλεξε την οδό της μίας αλήθειας, της δικής της κομματικής αλήθειας. Τα αποτελέσματα αυτής της νοοτροπίας τα βλέπουμε σήμερα.

Στην οικονομία σπεύδει εκ των υστέρων! Και ας μην τα επιρρίπτει σήμερα ο κ. Ευαγόρου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Στο Κυπριακό κινείται στην τύχη!

Στην εσωτερική διακυβέρνηση και το χειρισμό του φυσικού αερίου, προχειρότητες!

Και ερωτώ: Πιστεύει κανείς στα αλήθεια ότι διαθέτουμε σήμερα μια κυβέρνηση που δείχνει ότι έχει όραμα, ότι έχει στρατηγική, ότι έχει σχέδιο και είναι ικανή, εν τέλει, να αντιμετωπίσει όλες αυτές τις προκλήσεις; Πιστεύει κανείς στα αλήθεια ότι διαθέτουμε σήμερα μια κυβέρνηση που να τυγχάνει της εμπιστοσύνης των πολιτών, αλλά και να διαθέτει και την αξιοπιστία διεθνώς, προκειμένου να αντιστρέψει την αρνητική πορεία των προηγούμενων χρόνων;

Τα έργα και οι ημέρες της διακυβέρνησης Χριστόφια δυστυχώς δεν αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας, ούτε καν σε αυτούς που έχουν μείνει και τη στηρίζουν. Μια κυβέρνηση των προχειροτήτων, της διαρκούς αναβλητικότητας, της αναποφασιστικότητας, της ατολμίας. Μια κυβέρνηση που διακρίνεται για την απρονοησία, για την έλλειψη διορατικότητας. Μια κυβέρνηση που ανέλαβε την εξουσία κάτω από ιδανικές, για την ίδια, συνθήκες, με όλα τα κόμματα σχεδόν να τη υποστηρίζουν και μια υπεύθυνη και υποδειγματική αντιπολίτευση, έτοιμη να στηρίξει επιλογές και να μοιραστεί την ευθύνη, προκειμένου να δοθούν λύσεις στα μεγάλα εθνικά θέματα, μακριά από ιδεολογικά συμπλέγματα και δογματισμούς.

Ας αναλογιστεί ο Πρόεδρος Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ πώς κατάφεραν μέσα σε τέσσερα χρόνια να βρεθούν τόσο τραγικά μόνοι. Και ας αναλογιστούν πόση αξιοπιστία τους έχει απομείνει από τότε που υπόσχονταν στον κυπριακό λαό δίκαιη λύση και δίκαιη κοινωνία.

Η συζήτησή μας σήμερα αφορά την πρωτοφανή τραγωδία στο Μαρί. Κατά την άποψή μου, η τραγωδία αυτή είναι αποτέλεσμα μιας αλυσίδας προχειροτήτων, τόσο από πλευράς πολιτικής όσο και από πλευράς υπηρεσιακών. Συζητάμε συχνά τις λεπτομέρειες και χανόμαστε μέσα σ' αυτές, ιδιαίτερα όταν η κυβέρνηση θέλει να αποποιηθεί την ευθύνη της και να αρνηθεί τα αυτονόητα γεγονότα.

Μέσα στους πολλούς καυγάδες, νομίζω, πάει να χαθεί η ουσία.

Η ουσία είναι ότι η τετραετής διακυβέρνηση Χριστόφια επιδείνωσε σοβαρά, χρόνια προβλήματα στην πολιτική και στην υπηρεσιακή διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η διακυβέρνηση του τόπου μοιάζει με κακοκουρδισμένη ορχήστρα, γιατί απλούστατα ο μάεστρος έμεινε σε λάθος εποχή. Ο κ. Χριστόφιας δεν

κατάφερε να διαχωρίσει το εθνικό από το κομματικό συμφέρον. Δογματικός, αγκυλωμένος σε ξεπερασμένες αντιλήψεις, ομολογεί σε μια συνέντευξή του ότι είναι “αναγκασμένος” να εφαρμόσει ένα σύστημα με το οποίο ο ίδιος διαφωνεί! Με τέτοιες αναλύσεις πώς μπορεί, για παράδειγμα, να διαχειριστεί θέματα της οικονομίας σε μια σύνοδο κορυφής της Ευρωζώνης;

Προφανώς το πρόβλημα σήμερα για την κυβέρνηση δεν είναι ο καπιταλισμός. Το πρόβλημα είναι ότι το ΑΚΕΛ με τον κ. Χριστόφια τέθηκαν για πρώτη φορά μπροστά στην ευθύνη να κυβερνήσουν και απέτυχαν! Εξού και οι συνεχείς παλινδρομήσεις, η αναποφασιστικότητα, οι αναβολές, οι αντιφάσεις και οι ιδεοληψίες.

Αγαπητοί κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η τραγωδία στο Μαρί είναι, κατά την άποψή μου, το αποκορύφωμα μιας αντιφατικής και υποκριτικής αντίληψης για τις διεθνείς σχέσεις και τις υποχρεώσεις της χώρας μας, με υπεύθυνο διαχειριστή της εξωτερικής πολιτικής το Δημήτρη Χριστόφια. Η τραγωδία είναι όμως και ένα ισχυρό μάθημα για τα ζητήματα εσωτερικής διακυβέρνησης, χρηστής διοίκησης, εμπιστοσύνης στους θεσμούς, εμπιστοσύνης στην ίδια την πολιτική.

Μπορούμε για ώρες να συζητάμε για το ποιος ευθύνεται γι’ αυτή την κατάντια: οι νυν κυβερνώντες, οι προηγούμενοι ή οι προπροηγούμενοι; Μπορούμε να πάμε πίσω μέχρι τη λίθινη εποχή! Η αλήθεια όμως είναι, κατά την άποψή μου, μία: Η διακυβέρνηση Δημήτρη Χριστόφια δικαιούται να διεκδικήσει την πιο τιμητική διάκριση για την ολική επαναφορά της αναξιοκρατίας, της κομματοκρατίας, του ακατάσχετου ρουσφετιού, της ανακύκλωσης ανίκανων αξιωματούχων, της ικανοποίησης ημετέρων!

Δεχόμαστε την όποια κριτική αφορά τις επιλογές που κάναμε ως Δημοκρατικός Συναγερμός την περίοδο διακυβέρνησης του τόπου. Κάναμε λάθη, αλλά κάναμε και την αυτοκριτική μας. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι χρωστάμε στην κυπριακή κοινωνία περισσότερη αξιοκρατία, περισσότερη προσπάθεια για εκσυγχρονισμό.

Όμως, αυτό που συμβαίνει με το ΑΚΕΛ και το κομματικό σύστημα που κυβερνά υπό τον Δημήτρη Χριστόφια είναι προκλητικό: Όχι μόνο δεν ανέλαβαν τις ευθύνες που τους βαραίνουν για την τραγωδία στο Μαρί, όχι μόνο δεν αντιλήφθηκαν πόσο αναχρονισμό και ρουσφέτι φόρτωσαν την κυπριακή κοινωνία, αλλά φαίνεται ότι θα συνεχίσουν το ίδιο βιολί, οχυρωμένοι πίσω από τα τείχη των κομματικών συμφερόντων τους! Πολύ λίγο τους ενδιαφέρει τι συμβαίνει έξω από τα τείχη. Τους ενδιαφέρει μόνο να φανατίσουν, να συσπειρώσουν με τα ιδεολογήματά τους περί πολιτικού πραξικοπήματος. Καταργούν μόνοι τους την ιδέα της υγιούς πολιτικής αντιπαράθεσης. Ξεφιλίζουν στα μάτια των πολιτών την ιδέα της πολιτικής και αυτό το τελευταίο -προσέξτε- θα το πληρώσουμε όλοι μας, γιατί στο τέλος οι πολίτες δε θα πιστεύουν κανέναν. Έτσι, αφήνουν τον τόπο χωρίς όραμα και συγκεκριμένο στόχο.

Θέλω να σταθώ για λίγο στο πρόσωπο του Προέδρου, όχι για να ισχυριστώ ότι θα πρέπει να τον διώξουμε για ποινικές ευθύνες. Δε συμμερίζομαι αυτές τις ακραίες θέσεις. Θέλω να μιλήσω για το πόσο διέψευσε τους πολίτες με τη στάση και τη συμπεριφορά του.

Ο Πρόεδρος δε βρήκε το θάρρος να πει ένα συγγνώμη. Εξαφανίστηκε για τρία εικοσιτετράωρα και επέστρεψε στις οθόνες με μισόλογα. Μετά τις αυθόρμητες διαδηλώσεις και το κύμα κατακραυγής, βγήκε σε διάγγελμα, υποσχόμενος ανεξάρτητη διερεύνηση και σεβασμό του πορίσματος. Όταν βγήκε το πόρισμα Πολυβίου, έκανε το παν να εκτελέσει εν ψυχρώ το συντάκτη του!

Ερωτώ από το επίσημο βήμα της Βουλής: Πέστε μου, κύριοι του ΑΚΕΛ, τι από το πόρισμα Πολυβίου δέχεστε; Τίποτα; Τίποτα δε σας άγγιξε; Τι μάθημα πήρατε από το Μαρί; Τι αλλαγές έχετε δρομολογήσει, για να αντιμετωπίσουμε όλοι μαζί τα προβλήματα;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στους πολίτες και το πολιτικό σύστημα έχει πληγεί σε πρωτοφανή βαθμό. Τα γεγονότα και οι προκλήσεις που περιβάλλουν την Κύπρο είναι πολύ μεγαλύτερες και πολύ πιο απρόβλεπτες από όσες μπορεί ο καθένας μας να φανταστεί ή να υποθέσει. Οι πολίτες ζητούν από τους πολιτικούς να έχουν το θάρρος να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους. Ζητούν από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας να είναι εγγυητής και θεματοφύλακας των θεσμών. Εξάλλου, πώς μπορεί άραγε να αναμένει από τους πολίτες να σέβονται τους θεσμούς, όταν ο πρώτος πολίτης της χώρας, με τόση ευκολία, τους αγνοεί και τους απαξιώνει; Αυτό για μένα είναι μείζον πολιτικό ζήτημα. Γιατί είναι ζήτημα δημοκρατίας! Εδώ κρίνεται η ποιότητα της πολιτικής και το επίπεδο της δημοκρατίας στον τόπο μας. Τα περιθώρια που έχουμε μπροστά μας, για να διορθώσουμε τα κακώς έχοντα, στενεύουν. Είναι φανερό ότι απαιτείται μια νέα εθνική πορεία, με καθαρές πολιτικές προτάσεις για όλα τα ζητήματα.

Όλοι μας δίνουμε καθημερινά εξετάσεις και όλοι κρινόμαστε. Αυτή την ώρα δε χωρούν κομματικές περιχαράκωσεις. Είναι η ώρα να προτάξουμε το συμφέρον του τόπου πάνω από το προσωπικό ή το κομματικό συμφέρον. Είναι η ώρα, επιτέλους, να ακούσουμε τη φωνή των πολιτών, τη φωνή της κοινωνίας και να αναλάβουμε τις ευθύνες μας. Το λόγο σήμερα πρέπει να έχει ο λαός. Αυτή είναι η ώρα που οι πολίτες θέλουν από εμάς τους πολιτικούς να επιδείξουμε τη μεγαλύτερη σοβαρότητα, για να προσδεύσει και να βγει από το αδιέξοδο ο τόπος μας. Με μοντέρνες ιδέες, με σύγχρονες αξίες, με πίστη ότι στο λαό μας αξίζει κάτι

πολύ περισσότερο από την παρατεταμένη γκρίζα εποχή στην οποία μας οδήγησε η κυβέρνηση του ΑΚΕΛ και ο κ. Χριστόφιας.

Ας είναι αιωνία η μνήμη των δεκατριών ανθρώπων μας, που χάσαμε τόσο άδικα.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Τορναρίτη.

Θα παρακαλέσω τον κ. Νικολαΐδη, από το Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ να έρθει στο βήμα.

Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δε θα μπορούσα να αρχίσω την ομιλία μου χωρίς να αναφερθώ πρώτα στα δεκατρία θύματα της τραγωδίας της 11^{ης} του Ιούλη, στους δεκατρείς ήρωες που έχασαν τη ζωή τους πιστοί στο καθήκον τους. Να εκφράσω ακόμα μια φορά το σεβασμό και το θαυμασμό όλων μας για τη θυσία τους. Και, ταυτόχρονα, τη βαθειά εκτίμησή μας προς τις οικογένειες των ηρώων μας, τις πονεμένες αλλά υπερήφανες οικογένειες των ηρώων μας.

Ο τόπος μας βιώνει τον τελευταίο καιρό μια πρωτόγνωρη πολιτική κρίση. Για πρώτη φορά κρίνονται και αμφισβητούνται αρχές, θεσμοί και απόψεις που μέχρι πρότινος ευρίσκοντο υπεράνω αμφισβήτησης και υπεράνω κριτικής. Είναι μια κρίση που αγγίζει όλο τον κυπριακό λαό, από τον πρώτο πολίτη της χώρας μέχρι τον τελευταίο. Είναι μια κρίση που έχει ήδη δημιουργήσει έντονες απόψεις με κάθετη διαφωνία μεταξύ τους, διαφωνία που επηρεάζει επικίνδυνα την εθνική και κοινωνική μας συνοχή.

Εδώ και τέσσερις σχεδόν μήνες, ο τόπος μας ζει σε ακραίες συνθήκες, που δοκιμάζουν τις δυνάμεις μας και τις αντοχές μας. Μέσα σε αυτές τις ακραίες συνθήκες, αναπόφευκτα, ευδοκίμησε και ευδοκίμει ο ακραίος πολιτικός λόγος. Ο ακραίος πολιτικός λόγος, που ουδέποτε προσέφερε καλήν υπηρεσία στον τόπο. Και είναι υποχρέωση όλων μας να συμβάλουμε στην επικράτηση ενός πολιτικού λόγου μακριά από φανατισμούς και ακρότητες.

Δυστυχώς όμως, ακούσαμε και σήμερα από το βήμα της Βουλής παραδείγματα πολιτικού λόγου που καθόλου δε συμβάλλει στην ενίσχυση ενός αξιόπιστου και παραγωγικού, δημοκρατικού διαλόγου. Ακούσαμε το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ -και το λέω με κάθε σεβασμό- στην προσπάθειά του να μεταφέρει τη συζήτηση από τις ευθύνες της φονικής έκρηξης της 11^{ης} Ιουλίου στους χειρισμούς του κυπριακού, να επιτίθεται αναίτιολογητα και αβάσιμα εναντίον της ΕΔΕΚ, με τον ισχυρισμό ότι χαρακτηρίζουμε ως ρατσιστική τη λύση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Αυτό είναι διαστρέβλωση. Η θέση της ΕΔΕΚ, που επανειλημμένα και φορτικά έχουμε διατυπώσει, είναι σαφής: Δεν ασχολούμαστε με τις ονομασίες της λύσης, αλλά με το περιεχόμενό της, δεδομένου ότι η διζωνικότητα είναι όρος αδόκιμος τόσο στο συνταγματικό δίκαιο όσο και στην επιστήμη της πολιτειολογίας. Και έχουμε επίσης τονίσει επανειλημμένα ότι το περιεχόμενο του ομόφωνου, κοινού ανακοινωθέντος του Εθνικού Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου του 2009, που καθόρισε το περιεχόμενο της λύσης, μας βρίσκει απόλυτα σύμφωνους. Τώρα, το πώς και γιατί φτάσαμε από τις ομόφωνες εκείνες αποφάσεις να προβάλλουμε σήμερα θέσεις και προτάσεις με τις οποίες διαφωνεί η πλειοψηφία του λαού μας, είναι ένα ερώτημα που δεν είναι η ΕΔΕΚ που πρέπει να απαντήσει.

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι,

Σήμερα η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σειρά από κρίσιμα, ανοικτά ζητήματα, ζητήματα που αναμένουν αποφάσεις. Η πολιτική και πολιτειακή κρίση που ενέσκηψε τον τελευταίο καιρό και κορυφώθηκε με την τραγωδία στο Μαρί αναπόφευκτα επηρεάζει αρνητικά τη δυνατότητά μας να διαχειριστούμε σωστά αυτά τα ζητήματα.

Εν μέσω της χειρότερης οικονομικής κρίσης των τελευταίων δεκαετιών, μπροστά σε φοβερά αδιέξοδα στο εθνικό μας θέμα, κάτω από τις ιταμές απειλές της Τουρκίας για περαιτέρω καταπάτηση της κυριαρχίας του κράτους μας, μπροστά στην ευκαιρία των ενεργειακών κοιτασμάτων στην οικονομική μας ζώνη, εν μέσω όλων αυτών, αν η παρούσα πολιτική και πολιτειακή κρίση δεν αποπυροδοτηθεί σύντομα, υπάρχει τρομαχτικός κίνδυνος να συμπαρασύρει σε καταστροφικές εξελίξεις και όλα τα υπόλοιπα θέματα.

Όλοι λέμε ότι απαιτείται όσο ποτέ άλλοτε η ύψιστη υπευθυνότητα απ' όλους, ότι θα πρέπει να θέσουμε το εθνικό συμφέρον, το συμφέρον του τόπου μας πάνω απ' όλα, ότι δεν υπάρχουν περιθώρια για προσωπικές ή παραταξιακές σκοπιμότητες, ότι θα πρέπει να διαφυλάξουμε τους θεσμούς. Τώρα είναι η ώρα να δείξουμε όλοι πόσο εννοούμε αυτά που λέμε! Στη σημερινή άμεση συγκυρία, είναι η στάση όλων μας απέναντι στο πόρισμα που θα κρίνει πόσο πραγματικά εννοούμε αυτά που όλοι διακηρύσσουμε.

Το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για την τραγωδία της 11^{ης} Ιουλίου, που εκδόθηκε στις 3 του Οκτώβρη, ήταν ένα πόρισμα καταδικαστικό. Καταδικαστικό για το πολιτικό μας σύστημα, για τους θεσμούς της κοινωνίας μας, για τη λειτουργία της κρατικής μας μηχανής, για την υπευθυνότητα και την ευθύνη όλων μας, τόσο σε θεσμικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο.

Τα ευρήματα του πορίσματος ήταν αδυσώπητα και ανέδειξαν φαινόμενα ανεπάρκειας, ευθυνοφοβίας, ανικανότητας, νεποτισμού και κομματοκρατίας. Ανέδειξαν όλα αυτά τα φαινόμενα και μας ενοχοποίησαν όλους για όλα αυτά. Όλους όσοι διαχρονικά είχαν την ευθύνη, μεγαλύτερη ή μικρότερη, να διαχειριστούν ή να συμμετάσχουν στη λειτουργία της κυπριακής πολιτείας. Το πόρισμα Πολυβίου ανέδειξε με τρόπο καθαρό μια ευρύτερη, διαχρονική πολιτική και θεσμική κρίση. Το πρώτο συμπέρασμα από το πόρισμα, το πρώτο δυνατό μήνυμα που στέλλει το πόρισμα, είναι η ανάγκη για αλλαγή. Για πολλές αλλαγές. Αλλαγές που να συνιστούν μια εκ βάθρων ανασυγκρότηση του κράτους, των θεσμών και του πολιτικού μας συστήματος. Κυρίως όμως μια εκ βάθρων αλλαγή του τρόπου που σκεφτόμαστε, του τρόπου που αντιμετωπίζουμε τα κοινά πράγματα, τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις μας. Αυτό είναι και το γενικότερο μήνυμα του πορίσματος προς όλους μας!

Αναπόφευκτα όμως, η προσοχή όλων στράφηκε προς την κορυφή της πυραμίδας της πολιτείας μας. Στράφηκε προς τις ευθύνες σε θεσμικό και προσωπικό επίπεδο του πρώτου πολίτη της χώρας μας. Του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το τι πράττει ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας επηρεάζει σε καθοριστικό βαθμό τις εξελίξεις στον τόπο μας. Ταυτόχρονα, και αυτό είναι το σημαντικότερο, οι αποφάσεις του Προέδρου μπορούν είτε να στηρίξουν και να ενισχύσουν τους θεσμούς της χώρας μας είτε να τους πλήξουν και να τους αποδυναμώσουν.

Κύριε Πρόεδρε,

Ως υπουργός εργάστηκα για δυο χρόνια για την υλοποίηση του προγράμματος της διακυβέρνησης Χριστόφια, εκπροσωπώντας και εκφράζοντας στην εκτέλεση των καθηκόντων μου και τις αρχές και τις θέσεις του κόμματος μου, της ΕΔΕΚ. Σέβομαι και τιμώ την εντιμότητα και τον πατριωτισμό του Δημήτρη Χριστόφια. Μέσα στα πλαίσια αυτού του σεβασμού, αισθάνομαι την υποχρέωση, που είναι ταυτόχρονα υποχρέωση απέναντι στις αρχές μου και υποχρέωση απέναντι στο λειτούργημα του αντιπρόσωπου του λαού που ασκώ στο κοινοβούλιο, να καταθέσω με εντιμότητα και ειλικρίνεια τις απόψεις μου αυτή την πολύ δύσκολη ώρα για όλους μας.

Το πόρισμα Πολυβίου απέδωσε καθοριστικές ευθύνες στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας αναφορικά με τα αίτια που οδήγησαν στην τραγωδία στο Μαρί. Με το πόρισμα αυτό ουσιαστικά αμφισβητήθηκε η νομιμοποίησή του να συνεχίσει να ασκεί τα καθήκοντά του ως Πρόεδρος. Αμφισβητήθηκε η νομιμοποίησή του στη βάση της δυνατότητάς του να έχει την αποδοχή και να εκφράζει την ενότητα του λαού. Αμφισβητήθηκε η νομιμοποίησή του να έχει την αξιοπιστία να χειρίζεται κατά τρόπο αποτελεσματικό και κυρίως αποδεκτό τα μεγάλα εθνικά μας θέματα. Αυτό το τελευταίο, το τεκμήριο δηλαδή της αποδοχής από την πλειοψηφία ενός λαού, είναι και η πεμπτουσία της δημοκρατίας.

Αυτό είναι το πόρισμα. Ένα πόρισμα που έχει τη βαρύτητα, την εγκυρότητα και την επισημότητα ως θεσμική διαδικασία του κράτους. Ένα πόρισμα που εξέφρασε και εναρμονίστηκε με την πλειοψηφία του κυπριακού λαού. Όχι όπως αυτή η πλειοψηφία εκφράζεται από τα κοινοβουλευτικά κόμματα, αλλά όπως εκφράζεται από τον ίδιο τον λαό, που εδώ και τέσσερις σχεδόν μήνες συζητά, προβληματίζεται, δηλώνει και διαδηλώνει την άποψή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ να ολοκληρώσετε, κύριε συνάδελφε, γιατί εξηντλήθη ο χρόνος για την ΕΔΕΚ.

N. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας βρέθηκε μπροστά σε ένα πραγματικά δραματικό από πολιτικής άποψης, αλλά και τραγικό από την ανθρώπινη πλευρά δίλημμα: Να παραιτηθεί ή να παραμείνει στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ήταν ένα δίλημμα που βασάνισε, όχι μόνο τον ίδιο τον Πρόεδρο, αλλά και τον τελευταίο πολίτη της Δημοκρατίας μας. Την απόφαση αυτή όμως, αν θα παραιτηθεί ή αν θα μείνει, μόνο ο ίδιος ο Πρόεδρος μπορούσε να την πάρει. Ήταν και είναι αποκλειστική ευθύνη του Προέδρου να αποφασίσει αν θα παραμείνει ή αν θα παραιτηθεί. Συνταγματικά, θεσμικά, πολιτικά, είναι μια δική του, εντελώς δική του, απόφαση. Στην απόφασή του αυτή ο Πρόεδρος προσμέτρησε -και όφειλε να προσμετρήσει ασφαλώς- πολλά πράγματα. Όφειλε, κυρίως, να προσμετρήσει την ανάγκη που έχει η κάθε χώρα να έχει έναν Πρόεδρο που να διασφαλίζει, να εγγυάται και να εκφράζει την ενότητα του λαού, που να μπορεί αξιόπιστα και με ευρεία αποδοχή να χειριστεί τα εθνικά θέματα. Αν για κάθε άλλη χώρα αυτή η ανάγκη είναι απαραίτητη, για μια χώρα κατεχόμενη και υπό απειλή, όπως η Κύπρος, η ανάγκη αυτή είναι θέμα επιβίωσης.

Ο Πρόεδρος πήρε την απόφασή του, παρά τις υποδείξεις της πλειοψηφίας των πολιτικών δυνάμεων του τόπου. Η απόφασή του αυτή θα κριθεί από τις εξελίξεις, αν ήταν μια απόφαση που εξυπηρέτησε το εθνικό συμφέρον κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Απ' εκεί και πέρα ο καθένας πλέον τίθεται ενώπιον των ευθυνών του, των ιστορικών του ευθυνών απέναντι στην πατρίδα.

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Ήδη, μέσα στη δίνη της πολιτικής αντιπαράθεσης και πίεσης, έχουν παρθεί κάποιες αποφάσεις και έχουν λεχθεί κάποια πράγματα. Αυτό δε σημαίνει ότι δε θα πρέπει να συνεχιστεί ο προβληματισμός. Ότι δεν πρέπει να μην εξαντληθεί η προσπάθεια, για να βρεθούν λύσεις, οι λύσεις που χρειάζεται ο τόπος. Χρειάζεται να ληφθούν οι μεγάλες αποφάσεις, οι δύσκολες αποφάσεις, οι οποίες μακροπρόθεσμα θα δικαιώσουν και θα τιμήσουν εκείνον που θα έχει την τόλμη να τις πάρει.

Κύριε Πρόεδρε,

Στη μακρά της ιστορία η πατρίδα μας αντιμετώπισε αναρίθμητους εχθρούς. Ακόμα αντιμετωπίζει και θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει πολλούς εχθρούς. Κανένας εχθρός δεν μπορεί να μας βλάψει περισσότερο από όσο εμείς μπορούμε να βλάψουμε τους εαυτούς μας με μια λανθασμένη απόφασή μας, με μια απόφαση που θα επιβληθεί από σκοπιμότητες και λανθασμένα κριτήρια.

Στην ιστορική διαδρομή του χρόνου δε θα έχει καμιά σημασία αν θα περάσει η άποψη της μιας ή της άλλης πολιτικής παράταξης. Ούτε έχει σημασία αν μια προεδρική θητεία εξάντλησε την πενταετία ή όχι. Όλα αυτά στην ιστορική κλίμακα είναι εντελώς δευτερεύοντα και σε μεγάλο βαθμό ασήμαντα. Εκείνο που έχει σημασία είναι η διαφύλαξη και ο σεβασμός στις διαχρονικές αρχές και αξίες μας. Τις διαχρονικές αρχές και αξίες μας, που μας καθορίζουν και μας προδιαγράφουν ως άτομα και ως λαό. Μόνο αυτές οι διαχρονικές αρχές και αξίες μπορούν να διασφαλίσουν την επιβίωση και το γενικότερο, το διαχρονικότερο καλό της κυπριακής πολιτείας. Αυτό το διαχρονικό καλό της πατρίδας μας έχουμε όλοι ύψιστη υποχρέωση, υποχρέωση πολιτική, υποχρέωση ηθική, υποχρέωση προσωπική, να υπηρετήσουμε.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Νικολαΐδη.

Παρακαλώ τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο από το Δημοκρατικό Κόμμα να ανέλθει στο βήμα.

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κάθε άλλο παρά ευχάριστο είναι το καθήκον που έχουμε σήμερα, γιατί είναι με θλίψη και λύπη που θυμόμαστε τα γεγονότα που οδήγησαν στην έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου, αλλά και τα γεγονότα που ακολούθησαν μετά από εκείνη τη σημαδιακή ημέρα. Γιατί μαζί με τους δεκάδες τραυματίες, τους ηρωικούς νεκρούς μας, μαζί με την καταστροφή της ναυτικής βάσης και του σταθμού του Βασιλικού ανατινάχθηκε και καταστράφηκε κάτι άλλο. Καταστράφηκε η αξιοπιστία και το κύρος του ίδιου του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας· και αντί να μας απασχολούν αυτά, είναι με έκπληξη που άκουσα σήμερα το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ να διερωτάται «Μα καλά, δε δικαιούται το ΑΚΕΛ να λείπει την άποψή του και να οργανώνει συναυλίες;»! Φυσικά και δικαιούται το ΑΚΕΛ να λείπει και την άποψή του, να διαφωνεί και να οργανώνει και συναυλίες.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Δεν οργανώσαμε πάντως συναυλία, κύριε Παπαδόπουλε!

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Να μου επιτρέψετε να διαφωνήσω, κύριε Κυπριανού. Και εγώ δικαιούμαι να διαφωνώ.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εσείς ξέρετε καλύτερα από εμάς για το τι κάμνουμε εμείς! Μπράβο σας!

Ζ. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Ο Μικρούτσικος ήρτεν τρεις φορές. Ξεχάσατε;

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Το ερώτημα, κύριε Κυπριανού, δεν είναι αν δικαιούστε να διοργανώνετε συναυλίες. Το ερώτημα είναι, όταν την ίδια περίοδο κάποιοι άλλοι θάβουν και μνημονεύουν νεκρούς, κάποιοι άλλοι οργανώνουν συναυλίες και πανηγύρια!

Επίσης, αυτό που επιθυμώ να επισημάνω είναι μία αντίφαση. Από τη μία μάς λέει ο κ. Άριστος Δαμιανού ότι το πόρισμα δεν είναι δικαστικό έγγραφο και συμφωνώ μαζί του, αλλά από την άλλη ακούω τον κ. Κυπριανού να μας λέει ότι ανέμεναν ένα νομικό κείμενο. Άκουσα τον κ. Δαμιανού να παραπέμπει σε νομολογία. Κατ' ακρίβειαν όλη του η παρουσία εδώ ήταν ωσάν να αγόρευε σε δικαστήριο. Εγώ αυτό που

αντιλήφθηκα είναι ότι οι όροι εντολής του κ. Πολυβίου ήταν να διαπιστώσει αν υπάρχουν πολιτικές ευθύνες, όχι μόνο ευθύνες άλλης φύσεως. Εάν δεν ήθελαν κάποιοι να ακούσουν για τις πολιτικές ευθύνες, εάν φοβούνταν τις πολιτικές ευθύνες, ας περιορίζαν τους όρους εντολής του κ. Πολυβίου. Δεν μπορεί να του ζητάμε από τη μία να διαπιστώσει αν υπήρχαν πολιτικές ευθύνες και μετά, όταν τις διαπιστώνει, να έχουμε παράπονο.

Καταρρίφθηκε ένας μύθος, λέγεται. Ότι δεν είναι η πολιτική απόφαση κατακράτησης του φορτίου των εμπορευματοκιβωτίων που οδήγησε στην έκρηξη. Εδώ συμφωνώ απόλυτα, ναι. Δεν ήταν εκείνη η απόφαση. Ήταν τα δυόμισι χρόνια ασύγγνωστης αμέλειας που οδήγησαν στην έκρηξη, που ακολούθησαν εκείνη την απόφαση· και αυτή την ασύγγνωστη αμέλεια την επέδειξε η κυβέρνηση, η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Λέγεται ότι δεν είχε καμία ανάμειξη ο Πρόεδρος την τελευταία εβδομάδα που οδήγησε στην έκρηξη της 11^{ης} του Ιούλη, την περίοδο 4 με 11 Ιουλίου. Μπορεί να μην είχε ανάμειξη, αυτό όμως δε σημαίνει ότι δεν είχε αμέλεια για τα προηγούμενα δυόμισι χρόνια. Όταν εγώ οδηγώ το αυτοκίνητό μου με ιλιγγιώδη ταχύτητα και μου ανακόπτει κάποιος άλλος την πορεία από αμέλεια, σημαίνει ότι, όταν θα τον χτυπήσω, εγώ δε θα έχω αμέλεια; Και οι δύο μπορεί να έχουμε αμέλεια. Και ο ένας και ο άλλος. Και αυτοί που ενδεχομένως να είχαν και εγκληματική, αν θέλετε, αμέλεια την τελευταία εβδομάδα και αυτοί που είχαν αμέλεια για δυόμισι χρόνια προηγούμενων, που δεν έπραξαν τίποτε, που δεν αποθήκευσαν σωστά τα κιβώτια. Που εκείνοι αποφάσισαν πού να τα φυλάξουν και τα άφησαν εκεί, τετρακόσιους τόνους πυριπίδας κάτω από τον ήλιο και δίπλα από τη θάλασσα!

Όντως ο Πρόεδρος έθεσε τον εαυτό του στη διάθεση της ερευνητικής επιτροπής. Είναι ο πρώτος Πρόεδρος της Δημοκρατίας που έπραξε κάτι τέτοιο. Στη συνέχεια τι έγινε; Αμφισβητήθηκε αυτή η διαδικασία. Το ΑΚΕΛ μιλά για πλημμελή διαδικασία. Σήμερα ο κ. Δαμιανού μάς είπε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που ελέγχει την Εθνική Φρουρά, το στρατό και ολόκληρη τη δημόσια υπηρεσία και τη Νομική Υπηρεσία, δεν είχε ίση μεταχείριση.

Τόσο σπουδαία τα πήγε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στη μαρτυρία του, που για τρεις μέρες μετά το Προεδρικό εξέδιδε ανακοινώσεις για να διευκρινίσει το τι είπε και τις αντιφάσεις του. Και έφτασαν στο σημείο να εκδίδουν ανακοινώσεις, για να κατευθύνουν και να καθοδηγήσουν τη μαρτυρία του κ. Παντελίδη, ο οποίος θα ακολουθούσε.

Εμείς πάντως αναμέναμε να ακούσουμε απαντήσεις, εξηγήσεις, αλλά δυστυχώς αυτό που είδαμε ήταν έναν Πρόεδρο που δήλωνε άγνοια για τα πάντα. Ακούσαμε αοριστίες, υπεκφυγές. Σαν να ακούγαμε ένα μάρτυρα που δεν έλεγε την αλήθεια. Από τη μία είχαμε έναν Πρόεδρο που δήλωνε ότι δε γνώριζε τι έκαναν οι υπουργοί του, δε γνώριζε τι έκανε η κυβέρνησή του, δε γνώριζε αν υλοποιούνταν οι αποφάσεις του, δε γνώριζε για την επικινδυνότητα του φορτίου, δε γνώριζε πού πέφτει το Μαρί. Δε φαίνεται να αντιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ότι με το να παρουσιάζει μία εικόνα αποχαύνωσης της δικής του κυβέρνησης, αυτό αποτελεί ομολογία της δικής του ανεπάρκειας. Φταίνε οι άλλοι. Αυτή είναι η μόνη υπεράσπιση του Δημήτρη Χριστόφια. Φταίνε οι υπουργοί, φταίνε οι δημόσιοι υπάλληλοι, φταίει το σύστημα. Φταίει οτιδήποτε άλλο εκτός από τον ίδιο.

Εμένα δεν ξέρω τι με φοβίζει όμως περισσότερο. Ένας Πρόεδρος που είναι υπεύθυνος γι' αυτή την τραγωδία ή ένας Πρόεδρος που είναι ανεύθυνος; Ίσως, επειδή ο ίδιος θεωρεί ότι για όλα φταίνε οι άλλοι, να έκρινε ότι δεν έπρεπε να απολογηθεί εκείνες τις πρώτες μέρες μετά την τραγωδία και δεν απολογήθηκε στους συγγενείς των θυμάτων, δεν απολογήθηκε στον κυπριακό λαό για την καταστροφή που επέφερε η αμέλεια της δικής του κυβέρνησης.

Ακούγαμε συνεχώς -μόνιμη επωδός- «δε γνώριζε ο Πρόεδρος» για μέρες μετά την έκρηξη, ακόμα και σήμερα το ακούσαμε εδώ σ' αυτή την αίθουσα. Δε γνώριζε για την επικινδυνότητα ο Πρόεδρος και όμως ο ίδιος εξήγησε την επικινδυνότητα του φορτίου στο Υπουργικό του Συμβούλιο στις 6 Φεβρουαρίου 2009. Τους είπε ότι κάποια κιβώτια είναι επικίνδυνα. Δε γνώριζε για την επικινδυνότητα και όμως διάβασε το πρακτικό της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 2010 που ετοίμασε ο κ. Παντελίδης, το οποίο προειδοποιούσε για τον κίνδυνο έκρηξης και κατέγραφε την εισήγηση των στρατιωτικών για καταστροφή του φορτίου. Δε γνώριζε για την επικινδυνότητα, αλλά έδωσε οδηγίες να καταστραφεί το φορτίο. Δε γνώριζε για την επικινδυνότητα, αλλά είπε ότι, αν ήξερε ότι θα το έβαζαν δίπλα από την ΑΗΚ, δε θα το επέτρεπε και για ένα χρόνο μετά που διάβασε ότι υπάρχει κίνδυνος έκρηξης, για ένα χρόνο μετά που έδωσε οδηγίες να καταστραφεί το φορτίο, δε ρώτησε κανέναν τι γίνεται μ' εκείνα τα κιβώτια. Αλλά δε γνώριζε!

Η εισήγηση να τοποθετηθούν εκείνα τα κιβώτια στο συγκεκριμένο χώρο όντως προήλθε από την Εθνική Φρουρά. Η πολιτική απόφαση όμως πάρθηκε από τον Υπουργό Άμυνας και επικύρωσε αυτή την απόφαση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αυτό καταγράφεται ρητά στη σελίδα 347 του πορίσματος και παρατίθενται τα συγκεκριμένα και σχετικά στοιχεία και έγγραφα που επιδεικνύουν τελεσίδικα, αν μου επιτρέπεται, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ενέκρινε την τοποθέτηση των κιβωτίων σ' εκείνο το συγκεκριμένο σημείο δίπλα από το μεγαλύτερο ηλεκτροπαραγωγό σταθμό της Κύπρου.

Το ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε τον πρώτο λόγο καταγράφεται επίσης μέσα από όλη τη μαρτυρία και όλα τα δεδομένα. Δεν ήταν συνηθισμένα πυρομαχικά. Από την πρώτη στιγμή ο ίδιος ο Πρόεδρος ανέλαβε τη διαχείριση αυτών των κιβωτίων. Εκείνος αποφάσισε να τα κρατήσει, εκείνος ενέκρινε, όπως είπα προηγουμένως, την τοποθέτηση στη συγκεκριμένη περιοχή, εκείνος ήθελε να κρατείται ενήμερος για το αν θα καταστραφούν τα φορτία και εκείνος πάνω απ' όλα σύγχυσε τους υφισταμένους του. Σύγχυσε τους υφισταμένους του, επειδή με τις διαβεβαιώσεις που έδωσε στον κ. Άσαντ πέρασε την εικόνα ότι ήθελε να κρατήσει εκείνα τα κιβώτια, ανεξάρτητα του αν αυτή ήταν η πραγματική του επιθυμία.

Αυτή ήταν η εικόνα. Ο ίδιος τα δημιούργησε και επομένως το πόρισμα εκεί καταλήγει. Μπορεί να είχαν και άλλοι ευθύνη. Και ο Υπουργός Άμυνας και ο Υπουργός Εξωτερικών και ενδεχομένως στελέχη της Εθνικής Φρουράς, ίσως και της Πυροσβεστικής, ίσως και η ΑΗΚ. Την κύρια ευθύνη την είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Το πόρισμα είναι ξεκάθαρο, το πόρισμα είναι ασήκωτο. Και, αν θέλουμε να κρατήσουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο ύψος της πολιτικής ευθιξίας που ανέφερε ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ και ο ίδιος ο Πρόεδρος πριν από το πόρισμα, τώρα που του έχουν αποδοθεί οι ευθύνες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει και πρέπει να παραιτηθεί. Γιατί, κύριε Πρόεδρε, πολύ φοβούμαι πως, αν συνεχίσουμε όπως πάμε, θα έχουμε παρόμοια περιστατικά όπως αυτό που θα διαβάσω· γιατί άκουσα προηγουμένως για το δέοντα σεβασμό που πρέπει να επιδεικνύεται στα θύματα αυτής της τραγωδίας. Η κ. Γκιούρωφ στη Χαραυγή τι λέει στις 6 Σεπτεμβρίου 2011; «Ποιος ή ποιοι θα προστατεύσουν τους θεσμούς, όταν συγγενής ενός εκ των θυμάτων του Μαρί εξύβρισε χθες τον Πρόεδρο ως δολοφόνο; Αντί να κληθεί σε τάξη, αφέθηκε να ζητά τα ρέστα.»! Η αναφορά για το γιο του Ανδρέα Ιωαννίδη. Τον πλήρωσε με το παραπάνω η κυβέρνηση και ζητά και τα ρέστα, έχει την αναιδεια να ζητά και τα ρέστα! Αυτή είναι η αντιμετώπιση των συγγενών των θυμάτων.

Επομένως, κύριε Πρόεδρε, εγώ καταλήγω και λέω το εξής: Αν κάποιος θέλουν να συντάξουν αντιπορίσματα, να τα συντάξουν. Να παραιτηθεί ο Πρόεδρος και να σχολιάσει το πόρισμα, να το αμφισβητήσει. Έτσι θα είχε αξιοπιστία και θα γλιτώναμε και τις €200.000 που μας κόστισε να το συντάξουμε. Αν μόνο αθωωτικά πορίσματα θα ικανοποιούσαν τον Πρόεδρο, έπρεπε από την αρχή να αναθέσει στο ΑΚΕΛ να συντάξει αυτό το πόρισμα και όχι να ταλαιπωρήσει την κοινωνία της Κύπρου. Δεκαέξι χιλιάδες σελίδες καταθέσεων, δυόμισι χιλιάδες πρακτικά με προφορικές μαρτυρίες, εξακόσιες πενήντα σελίδες πόρισμα και μέσα σε λίγες ώρες κάποιος έκριναν ότι ήταν ανεπαρκές και ελλιπές.

Επομένως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καταλήγω και λέω: Αυτά που βιώσαμε αυτούς τους μήνες θα μας σημαδέψουν και θα τα φέρουμε βαρέως για πάρα πολλά χρόνια ακόμα. Θα χρειαστούν χρόνια, για να ξαναβρούμε τη χαμένη εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Θα χρειαστούν χρόνια, για να ξανακερδηθεί το αίσθημα ασφάλειας της κοινωνίας. Θα χρειαστούν χρόνια, για να ξαναστήσουμε την ενεργειακή μας υποδομή, θα χρειαστούν χρόνια, για να αποκαταστήσουμε την κατεδαφισμένη οικονομία μας. Όμως σε αυτή τη δύσκολη προσπάθεια μπορούμε να αντλήσουμε κουράγιο από τη γνώση ότι έχουμε ήρωες ανάμεσά μας όπως τους ήρωες του Μαρί.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Παπαδόπουλε, και θα παρακαλέσω τον κ. Ιωνά Νικολάου από το Δημοκρατικό Συναγερμό.

Ι. ΝΙΚΟΛΑΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συζητάμε το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής σχετικά με την έκρηξη στο Μαρί χωρίς να είναι πρόθεση ή ρόλος μας να αξιολογήσουμε σε νομικό επίπεδο αν ο κ. Πολυβίου και οι συνεργάτες του έκαναν καλά τη δουλειά τους. Και αυτό όχι ασφαλώς, γιατί μας βολεύει το περιεχόμενό του, όπως θα σπεύσουν να πουν μερικοί, αλλά γιατί εμείς από την πρώτη στιγμή ξεκαθαρίσαμε ότι οι πολιτικές ευθύνες δεν απονέμονται αλλά αναλαμβάνονται.

Συζητάμε το θέμα λόγω της θεσμικής κρίσης που προκάλεσε η από μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας παντελής έλλειψη πολιτικής ευθύνης και ευθιξίας ακόμα και όταν η ερευνητική επιτροπή, που ο ίδιος διόρισε, του καταλόγισε ξεκάθαρες και ασήκωτες ευθύνες. Οι πολίτες θυμούνται τον Πρόεδρο Χριστόφια να δηλώνει, να επαναλαμβάνει και να δεσμεύεται ενώπιον του λαού ότι οι ευθύνες θα αποδοθούν και θα αναληφθούν μέχρι το ψηλότερο επίπεδο.

Τώρα μας λένε ότι ανέλαβε τις θεσμικές του ευθύνες. Με ποιο τρόπο δεν έχουμε ακόμη αντιληφθεί, αλλά απορρίπτει κατηγορηματικά μεν, χωρίς καμία αιτιολόγηση δε τις προσωπικές ευθύνες. Ευθύνεται ή δεν ευθύνεται προσωπικά γιατί το φορτίο παρέμεινε για δυόμισι χρόνια στην Κύπρο; Γνώριζε ή όχι την

επικινδυνότητα του φορτίου από το Σεπτέμβριο του 2010 και δε μερίμνησε ή δεν παρακολούθησε την καταστροφή του; Αξιοποίησε ως όφειλε τους μηχανισμούς του Προεδρικού και τους συνεργάτες του, για να παρακολουθεί άμεσα το θέμα και να συντονίζει τις υπηρεσίες και τα υπουργεία; Η δήλωση άγνοιας από μέρους του για μία σειρά από θέματα δεν καταδεικνύει την προσωπική του ευθύνη να είναι ενήμερος; Έχει ή δεν έχει ευθύνη για την ανεπάρκεια, την αμέλεια και την ολιγωρία που επιδείχθηκε από τους υπουργούς και συνεργάτες του; Κρατούσε ενήμερο το Υπουργικό του Συμβούλιο ή ανέλαβε προσωπικά το χειρισμό του θέματος;

Όλα αυτά τα κραυγαλέα ερωτήματα και πολλά άλλα τα οποία καθημερινά θέτουν οι πολίτες κατά τη γνώμη μας απαντώνται με τρόπο σαφέστατο και τεκμηριωμένο στο πόρισμα του Πολυβίου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αντί της πραγματικής ανάληψης ευθύνης και της επίδειξης στοιχειώδους πολιτικής ευθιξίας εντεύθεν της 11^{ης} Ιουλίου, γίναμε δυστυχώς μάρτυρες μίας κατευθυνόμενης από την ηγεσία του ΑΚΕΛ αισχρής προπαγάνδας σε βάρος όποιου τολμά να διατυπώσει διαφορετική άποψη από τη δική τους, σε βάρος όποιου με τις πράξεις ή έστω με τις παρεμβάσεις του κρίνεται από την ηγεσία του ΑΚΕΛ ότι δεν εξυπηρετεί το κομματικό συμφέρον, το οποίο, όπως αποδείχθηκε για μία ακόμα φορά, τίθεται υπεράνω όλων. Μίας προπαγάνδας η οποία αποκαλύπτει την αντίληψή τους περί δημοκρατίας και σεβασμού της αντίθετης άποψης. Γι' αυτό ας μη μας παραδίδουν μαθήματα πολιτικού πολιτισμού. Η στάση του ΑΚΕΛ και του Προεδρικού απλά επιβεβαιώνει τη λαϊκή ρήση "φωνάζει ο κλέφτης, για να φοβηθεί ο νοικοκύρης". Σε αυτή την περίπτωση όμως ούτε ο λαός ούτε σύσσωμα τα κόμματα, πλην του ΑΚΕΛ, πρόκειται να φοβηθούν.

Κυρίες και κύριοι,

Δεν είναι δυστυχώς μόνο οι अपαράδεκτες, προσβλητικές και αήθεις αναφορές για τις δήθεν ευθύνες των νεκρών αξιωματικών του Ναυτικού. Δεν είναι καν οι συνωμοσίες που οπτασιάζονται πίσω από κάθε πολιτικό, πολίτη ή οργανωμένο σύνολο σ' αυτό τον τόπο. Ξέρετε τι λένε στα μέλη τους προσπαθώντας να δικαιολογήσουν τα αδικαιολόγητα; Ότι ο Πόλυς Πολυβίου ήταν αυτός που είχε συμβουλευσει τον Πρόεδρο Χριστόφια να καταθέσει ότι δεν ήξερε πού είναι το Μαρί. Διαβάσατε τι αποκάλυψαν τα φανερά και μυστικά εκφραστικά όργανά τους μετά τη δημοσιοποίηση του πορίσματος; Ότι ο Πόλυς Πολυβίου είναι πολέμιος της πολιτικής Χριστόφια στο Κυπριακό, ότι είναι διαπρύσιος κήρυκας της πολιτικής του Δημοκρατικού Συναγερμού, ότι τάσσεται υπέρ της παραμονής κατοχικών στρατευμάτων και εποίκων και πολλά άλλα.

Δεν αντιλαμβάνονται ότι η συκοφαντία τον πρώτο που προσβάλλει είναι τον ίδιο τον Πρόεδρο Χριστόφια που τον διόρισε; Είναι πλέον τόσο φθηνές και τόσο νοσηρές αυτές οι πρακτικές, που ίσως δεν αξίζει τον κόπο κάποιος να μπει καν στη διαδικασία να θέσει τα απλά ερωτήματα που προκύπτουν. Καλά, αυτός ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος πιστεύουν ότι είναι ικανός να παραμένει ακόμα στο πηδάλιο της χώρας, άγεται και φέρεται άβουλος και ανίσχυρος; Όλα αυτά που σήμερα λένε για τον κ. Πολυβίου δεν τα ήξεραν, όταν τον διόριζαν; Άραγε θα έμπαιναν στον κόπο να τα ανασύρουν από τα συρτάρια και τους φακέλους της Επαγρύπνησης, αν το πόρισμα αθώωνε πανηγυρικά τον κ. Χριστόφια;

Μετά τα όσα νοσηρά λέχθηκαν για το συντάκτη του πορίσματος, θα έπρεπε να δαιμονοποιηθεί και το ίδιο το πόρισμα. Προχώρησαν στη σύνταξη της λεγόμενης κριτικής θεώρησης του πορίσματος που αβίαστα απέρριψαν ως αβάσιμο και ατεκμηρίωτο μερικά μόλις λεπτά μετά τη δημοσιοποίησή του. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Πρόεδρος έκανε λάθος που διόρισε τον Πολυβίου, που διόρισε μόνο αυτόν, που αποδέχτηκε να παρουσιαστεί ενώπιον της επιτροπής και πολύ περισσότερο που δεσμεύτηκαν από το αποτέλεσμα του πορίσματος.

Ισχυρίζονται ότι το πόρισμα αποτελεί την υποκειμενική κρίση ενός ανθρώπου ωσάν να μην το γνώριζαν. Επαναλαμβάνουν τις αμφισβητήσεις για τη συγγενεία του με υπουργούς της κυβέρνησής τους ωσάν να μην τα ήξεραν πριν να τον διορίσουν. Τα έβαλαν μαζί του για τη διαδικασία, την τεκμηρίωση και την έκταση της έρευνας παραγνωρίζοντας ότι αυτά βρίσκονται στους όρους εντολής και όχι στην ποινική δικονομία. Ακατανόητη είναι και η αντίληψή τους για την ανάληψη των πολιτικών ευθυνών και τη δημοκρατία. Καλυπτόμενοι πίσω από συνταγματικές διατάξεις και παρά τον καταλογισμό πολιτικών ευθυνών στον Πρόεδρο Χριστόφια σήμερα υποστηρίζουν ότι ο μόνος τρόπος αντικατάστασής τους στην εξουσία είναι μέσα από εκλογές, έστω και αν ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ διαβεβαίωνε ότι ο Πρόεδρος είναι έτοιμος και να παραιτηθεί, αν του αποδοθούν πολιτικές ευθύνες.

Η αντίληψή τους για τη δημοκρατία και τις δημοκρατικές αρχές υποχωρεί για χάρη της εξυπηρέτησης του κόμματος. Υποστηρίζουν ότι οι προσωπικές πολιτικές ευθύνες δε βρίσκουν έρεισμα σε προεδρικά συστήματα, όταν ο καθηγητής Ευάγγελος Βενιζέλος διευκρινίζει ότι η πολιτική ευθύνη είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη δημοκρατική αρχή και ότι δε νοείται λειτουργία οποιουδήποτε δημοκρατικού πολιτεύματος διακυβέρνησης χωρίς ανάληψη ή καταλογισμό πολιτικής ευθύνης. Σύντροφοι, πώς σας διέφυγε η άποψη που αναδεικνύει την πολιτική ευθύνη ως απόλυτα συνυφασμένη με τη λειτουργία και του προεδρικού συστήματος; Γιατί ο λαός να πιστέψει έναν Πρόεδρο που δεν ήταν ποτέ έτοιμος να αναλάβει τις προσωπικές του πολιτικές ευθύνες και να παραιτηθεί όπως διαβεβαίωνε ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όσα μας οδήγησαν στην έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου, όπως τεκμηριωμένα αποτυπώνονται στο πόρισμα Πολυβίου, αποδεικνύουν τις ασήκωτες θεσμικές και προσωπικές πολιτικές ευθύνες του Προέδρου Χριστόφια. Όσα δε ακολούθησαν την έκρηξη απέδειξαν την αδυναμία -επιτρέψτε μου να πω και την ανικανότητά του- να χειριστεί με τρόπο υπεύθυνο και πάνω απ' όλα ενωτικό τα σοβαρά προβλήματα ενώπιον των οποίων ο ίδιος έφερε τον τόπο.

Να θυμίσω το διάγγελμα από το οποίο απουσίαζε κάθε διάθεση απολογίας προς τις οικογένειες των θυμάτων και τον κυπριακό λαό; Να θυμίσω την προσπάθειά του να βαφτίσει τους αγανακτισμένους πολίτες που κατά χιλιάδες συγκεντρώνονταν έξω από το Προεδρικό "πραξικοπηματίες"; Γι' αυτό δε μας εκπλήττει που σήμερα ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ χαρακτηρίζει όλα τα άλλα κόμματα, ακόμη και αυτά που μέχρι πριν από λίγο καιρό στήριζαν την κυβέρνηση, "πραξικοπηματίες". Να θυμίσω την επιμονή του να οργανώσει μέσα στο Προεδρικό Μέγαρο τη συγκέντρωση καταδίκης του πραξικοπήματος και της εισβολής, η οποία μετατράπηκε σε κομματικό παραλήρημα του σκληρού πυρήνα του ΑΚΕΛ υπέρ του, τη στιγμή που έξω από το Προεδρικό διαδήλωναν χιλιάδες αγανακτισμένοι πολίτες; Να θυμίσω την τραγική του παρουσία ενώπιον της ερευνητικής επιτροπής, όπου ο λαός άκουγε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να ομολογεί, νομιζόμενος ότι αυτό θα τον απάλλαζε από τις ευθύνες του, ότι αγνοούσε όχι απλώς σημαντικές πτυχές του υπό εξέταση θέματος αλλά και τα πλέον στοιχειώδη; Να θυμίσω ότι την ημέρα της δημοσιοποίησης του πορίσματος Πολυβίου συγκάλεσε έκτακτη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στο σπίτι του στις εννέα το βράδυ, για να το μελετήσει, αλλά μία ώρα προηγουμένως, ενώπιον και πάλι ενός κομματικού ακροατηρίου, το πετούσε προκαταβολικά στον κάλαθο των αχρήστων ή μήπως τη δήλωσή του ότι έχει μπουχτίσει από τις επιθέσεις των κομμάτων και την απαράδεκτη ενέργειά του να χρησιμοποιήσει το βήμα της αντικατοχικής εκδήλωσης των Μορφιτών, για να απαντήσει ενώπιον ξένων βουλευτών φίλων της Κύπρου με μανιώδη εκνευρισμό στους επικριτές του;

Είναι πλέον κοινή πεποίθηση ότι ο Πρόεδρος και η ηγεσία του ΑΚΕΛ, του μοναδικού κόμματος που τον στηρίζει, βρίσκονται σε έναν κατήφορο χωρίς τέλος. Δυστυχώς όμως σ' αυτό τον κατήφορο δε βουλιάζει μόνο ο Πρόεδρος Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ. Συμπαράσύρουν και τον τόπο και το δύσμοιρο λαό μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα κλείσω λέγοντας ότι αυτός που έχει μπουχτίσει από τον Πρόεδρο της ακυβερνησίας, της αλαζονείας και του αυταρχισμού είναι ο κυπριακός λαός. Δε λέω κάτι που δεν ξέρουν. Ξέρουν πολύ καλά ότι ακόμη και στις τάξεις των δικών τους ψηφοφόρων υπάρχει, πέραν της μεγάλης απογοήτευσης, θυμός και εκνευρισμός και πολλοί υποστηρίζουν ότι ο Πρόεδρος Χριστόφιας πρέπει να παραιτηθεί. Γι' αυτό καταφεύγουν στις μεθόδους που μόλις περιέγραψα. Βαρούν αδιακρίτως εναντίον όλων των άλλων, διχάζουν το λαό, δημιουργούν παντού εχθρούς, γιατί θεωρούν ότι η αυτοαπομόνωση θα τους συσπειρώσει. Δε διστάζουν να επαναλαμβάνουν και να ισχυρίζονται ότι όσοι δε συμφωνούν μαζί τους απεργάζονται την πολιτική εξόντωση του Προέδρου Χριστόφια. Τρέφουν την ψευδαίσθηση ότι, αν περάσουν μερικοί μήνες, ο λαός θα ξεχάσει. Ότι, αν αρχίσουν τα πηγαινέλα και τις φιέστες στην πλατφόρμα φυσικού αερίου, θα διαφοροποιήσουν επικοινωνιακά την τραγική τους εικόνα. Δεν είναι καν σε θέση να αντιληφθούν ότι το πρόβλημά τους έπαψε προ πολλού να είναι επικοινωνιακό.

Την απάντησή τους θα την πάρουν από το λαό. Το ξέρουν, γι' αυτό φοβούνται να τεθούν ενώπιον της κρίσης του μέσα από δημοκρατικές εκλογικές διαδικασίες. Ο τόπος όμως και τα πολλά προβλήματα τα οποία έχουν συσσωρευτεί, τα περισσότερα εκ των οποίων λόγω των δικών τους τραγικών λαθών, παραλείψεων και ιδεοληψιών, δεν έχει την πολυτέλεια να τους περιμένει. Δεν μπορεί να παραμείνει στην ίδια πορεία οπισθοδρόμησης και παρακμής.

Αν συμφωνούμε σε κάτι με το ΑΚΕΛ, αυτό είναι ότι πρέπει όλοι να προασπίσουμε τους θεσμούς του κράτους. Εκείνο όμως που προσποιούνται πως δεν αντιλαμβάνονται είναι πως αυτοί έχουν καταρρακώσει τους θεσμούς και πρωτίστως το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Νιώθει σήμερα ο κ. Χριστόφιας ότι είναι Πρόεδρος όλων των Κυπρίων; Ας μας το απαντήσουν αυτό οι φίλοι του ΑΚΕΛ. Γι' αυτό είναι πατριωτικό μας καθήκον να βρούμε τις διεξόδους από τα τραγικά αδιέξοδα στα οποία μας έχουν οδηγήσει, να βρούμε τις δημοκρατικές λύσεις που να διασφαλίζουν τα συμφέροντα του τόπου και του λαού.

Το ψήφισμα που θα κληθούμε να εγκρίνουμε μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης στέλνει το μήνυμα στον Πρόεδρο Χριστόφια ότι πρέπει να αναλάβει τις προσωπικές του πολιτικές ευθύνες και να παραιτηθεί όπως αρμόζει στον ηγέτη ενός δημοκρατικού κράτους και στις δημοκρατικές μας αρχές. Η επιμονή του θα τον καταστήσει πολιτικά έκπτωτο των δεσμεύσεων και των προσδοκιών του λαού. Εμείς δεσμευόμαστε ότι θα πολιτευθούμε με αίσθημα ευθύνης χωρίς αποκλεισμούς, θα συνεργαστούμε με όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που πιστεύουν ότι η πραγματική Κύπρος δεν είναι η Κύπρος του Χριστόφια και του ΑΚΕΛ. Η Κύπρος αξίζει καλύτερα, ασυγκρίτως καλύτερα. Ο τόπος χρειάζεται όραμα και αξίες, ανάπτυξη και ευημερία και όχι θεωρίες συνωμοσίας, ανασφάλεια και μιζέρια.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Ιωνά Νικολάου.

Παρακαλώ τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΑΚΕΛ, τον κ. Νίκο Κατσουρίδη, να έρθει στο βήμα.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα υποχρεωθώ να περιοριστώ σε πολύ λίγα σχόλια λόγω χρόνου.

Πρώτα θέλω να εκφράσω για μια ακόμα φορά τη συμπάθεια, το σεβασμό και την εκτίμησή μας για την ανείπωτη οδύνη και τη λύπη των συγγενών των νεκρών της τραγικής έκρηξης στο Μαρί. Δεν υπάρχει τρόπος να επουλωθεί πραγματικά αυτή η οδύνη, γιατί δυστυχώς κανένας νεκρός δεν επιστρέφει. Αν κάτι μπορούμε να κάνουμε, είναι να μην παρουσιάζουμε την εικόνα που παρουσιάσαμε κι αυτή τη φορά και να δούμε πώς θα διορθώσουμε θεσμικές λειτουργίες, για να μην επαναλαμβάνονται τέτοια συμβάντα.

Το δεύτερο που θέλω να πω είναι ότι επιτέλους τόσα χρόνια μετά την κυπριακή ανεξαρτησία πρέπει να παύσουμε να κρίνουμε με δύο μέτρα και δύο σταθμά.

Το τρίτο είναι ότι δεν υπάρχει απαγορευτική γραμμή στη σύγκριση και τον παραλληλισμό ούτε μπορεί να υπάρχει αξιολόγηση, εκτίμηση και πρόβλεψη χωρίς αναφορά σε γεγονότα του παρελθόντος. Ούτε μπορεί να λέμε ότι ο διχασμός του παρελθόντος είναι κακός, γιατί έτσι συμφέρει, αλλά ο διχασμός του παρόντος είναι καλός, γιατί έτσι βολεύει. Ούτε μπορεί να λέμε ότι το ΑΚΕΛ προσπαθεί να στηριχθεί στη λήθη, ότι τάχατες θα ξεχαστεί το Μαρί. Δε θα ξεχαστεί. Τέτοια γεγονότα δεν μπορούν να ξεχαστούν. Αλλά κατά τ' άλλα στη λήθη έχουμε εξαποστείλει το τραγικότερο των συμβάντων. Είναι τραγικό συμβάν το Μαρί, κύριοι συνάδελφοι, το λέω και το εννοώ από τα βάθη της ψυχής μου, αλλά τραγικότερο όλων ήταν το '74. Ε, δεν μπορεί το πόρισμα της Βουλής για το '74 να το ρίχνουμε στην πυρά, αλλά το πόρισμα ενός ανθρώπου γι' αυτά τα γεγονότα να το αναγορεύουμε στο πενταπόσταγμα της σφιάς.

Υπάρχουν ευθύνες για το Μαρί; Βεβαίως υπάρχουν. Υπάρχουν διοικητικές, υπάρχουν πειθαρχικές, υπάρχουν πολιτικές, υπάρχουν ποινικές. Έχουν αναληφθεί οι θεσμικές από τον Πρόεδρο, έχουν αναληφθεί πολιτικές ευθύνες και από τους υπουργούς, οι υπόλοιπες θα αποδοθούν μέσα από τη δικαιοσύνη.

Και εδώ είναι που θέλω να πω για τα δύο μέτρα και τα δύο σταθμά. Αν το πόρισμα του κ. Πολυβίου -εμένα δε με ενδιαφέρει αν είναι δεσμευτικό ή όχι, η νομική του πλευρά- πρέπει να γίνει σεβαστό και σεβασμός σημαίνει μόνο παραίτηση, τότε το ομόφωνο πόρισμα των πενήντα έξι για το χρηματιστήριο δεν έπρεπε να γίνει σεβαστό; Γι' αυτό εγώ είπα ότι δεν αποδέχομαι τη θεωρία ότι δεν μπορώ να κάνω αναφορά σε άλλα γεγονότα. Κανένα γεγονός δεν είναι ίδιο με το άλλο. Κανένα δε συγκρίνεται. Ούτε οι πόνοι συγκρίνονται. Ο πόνος του καθενός είναι ξεχωριστός. Η λογική είναι η ίδια. Αν θεωρούμε ότι εδώ υπήρξε εγκληματική αμέλεια του κράτους, υπήρξε και στην περίπτωση του χρηματιστηρίου. Κι αν θλιβόμαστε -και θλιβόμαστε- για τους δεκατρείς νεκρούς, πρέπει να το ίδιο να νιώθουμε και για τους σαράντα εννιά που αυτοκτόνησαν τότε.

Δεν μπορεί να λέμε από το βήμα της Βουλής «όλα τα άλλα έρχονται δεύτερα»! Σημασία έχει πια απαντούμε σε αυτούς που, όταν κλείνουν την πόρτα τους, είναι αντιμέτωποι με τον πόνο τους κι εγώ συμφωνώ. Αλλά, αν ισχύει γι' αυτή την περίπτωση, ισχύει και για τους εκατόν είκοσι έναν της "Helios", ισχύει και για τους σαράντα εννιά του χρηματιστηρίου, ισχύει και για τους δυόμισι χιλιάδες του '74.

Ε, δεν μπορεί να είναι έγκλημα, γιατί ήρθαν κάποιοι καλλιτέχνες σε μια συναυλία, όπως τζιαι αν την κρίνει κάποιος, που δεν την οργάνωσε το ΑΚΕΛ, αλλά, όταν τες νύχτες έξω από το Προεδρικό εξαγγέλλονταν μουσικές και τραγούδια, δεν ήταν ασέβεια προς τους νεκρούς!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Μεταδίδονταν από τις τηλεοράσεις.

Με εκπλήσσουν και οι αναφορές στις ερινύες, όταν προέρχονται από τους φίλους μου του Δημοκρατικού Συναγερμού. Εγώ συμφωνώ -και ειδικά από συγκεκριμένους συναδέλφους- ναι, υπάρχουν πολλές ερινύες που μας κυνηγούν σε αυτό τον τόπο. Και δεν είναι εμείς που δημιουργήσαμε αυτό το σάπιο σύστημα, που κατά καιρούς λέμε «φταίει το σύστημα για πολλά». Μόνο σε αυτή την περίπτωση δε φταίει! Εγώ είπα για τις ευθύνες που ανήκουν στην πλευρά της κυβέρνησης. Τις άλλες; Αυτό το σύστημα ποιος το δημιούργησε; Έχουμε μικρό μέρος της ευθύνης, γιατί λέχθηκε «εστηρίξαμε Προέδρους», άστε που άλλο να στηρίζω και άλλο να συμμετέχω και άλλο να συγκυβερνώ.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ανδρέα Κυπριανού)

Σε παρακαλώ, κύριε Κυπριανού. Είναι πολύ σοβαρό το θέμα, για να δεχθώ παρεμβάσεις. Ξέρετε ότι πάντα δέχομαι και είναι χαρά μου να γίνονται παρεμβάσεις, αλλά αυτή τη φορά, αν εννοούμε ότι είναι τόσο σοβαρό το θέμα, οφείλουμε όλοι να ακούμε με σεβασμό τον άλλο.

Λοιπόν, ποιοι δημιούργησαν αυτό το σύστημα; Κατά καιρούς τα έχετε πει μεταξύ σας. Τιμάτε στα μνημόσυνα αυτούς που κατηγορήσετε -δεν εννοώ και να μην παρεξηγηθώ το θέμα του Μαρί- αυτούς που δημιούργησαν το '60-'63, αυτούς που δημιούργησαν το '64-'67, αυτούς που δημιούργησαν το '72-'74. Άρα, στηρίζετε στη λήθη και κανέναν δεν κυνηγούν οι ερινύες.

Θέλω να θυμίσω ακόμα κάτι. Δεν υπήρξε Πρόεδρος της Δημοκρατίας που να μην έτυχε της ίδιας μεταχείρισης που τυχαίνει ο σημερινός από πλευράς του Δημοκρατικού Συναγερμού. Ήταν ο Σπύρος Κυπριανού; Μέχρι κίτρινο βιβλίο γελοιοποίησής του εκδόθηκε.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Από το Δημοκρατικό Συναγερμό...

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ήταν... Σε παρακαλώ, κύριε Αναστασιάδη, δε δέχομαι διακοπή!

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Αναστασιάδη)

Δε δέχομαι, κύριε Αναστασιάδη, δεν έχεις δικαίωμα να πάρεις το λόγο!

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Επιφυλάσσω το δικαίωμα δευτερολογίας εν τοιαύτη περιπτώσει.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Θα δευτερολογήσω κι εγώ τότε.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ε, τζιαι άμα τριτολογήσεις;

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, δεν μπορείς ποτέ να κρατήσεις την ψυχραιμία σου! Μετά να πάρεις το λόγο να μου πεις ό,τι θέλεις, δεν έχω παράπονο.

Είμαι εγώ που από το βήμα της Βουλής εσύγχιζα το όνομα του Βασιλείου και τον έλεγα τάχατές μου Βασιλειάδη; Ή είμαι εγώ που μέρα νύκτα εσταύρωνα τον Τάσσο Παπαδόπουλο που τα ράδια και τις τηλεοράσεις;

Λέτε για τη μοναξιά τη δική μας σήμερα. Υπήρξε χειρότερη μοναξιά. Υπήρξε στιγμή που ο Συναγερμός διαφωνούσε με τον Πρόεδρο που εξέλεξε.

Δε θα πω για τα σκάνδαλα και όλα τα άλλα. Λέχθηκαν εκατό φορές από το Συλλούρη, από το Ρίκκο Ερωτοκρίτου, από τον Πουργουρίδη και άλλους. Και λυπούμαι γιατί κάμνουμε αυτή τη συζήτηση τώρα, αλλά δεν την προκαλέσαμε εμείς.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Μπορείτε να μιλήσετε για τα δικά σας τα σφάλματα...

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Συλλούρη...

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Εμιλήσαμε εμείς τότε, που είχαμε την τόλμη και το εκάμαμε. Εσείς σήμερα το μεγαλύτερο σκάνδαλο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, παρακαλώ, να παίρνουμε το λόγο, να εξελιχθεί ομαλά η συζήτηση και να ολοκληρωθεί ομαλά.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Συλλούρη, κι εσείς μπορείτε να...

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Και εσείς δε δικαιούστε να κάμνετε προσωπική αναφορά...

Κύριε Πρόεδρε, δε δικαιούται ο ομιλών να κάμνει προσωπική αναφορά. Ξέρω τους κανόνες.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απολογούμαι στον κ. Συλλούρη.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Ευχαριστώ!

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ο τότε γενικός γραμματέας του Δημοκρατικού Συναγερμού είχε κάμει παρόμοιες δηλώσεις.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Μακάρι να έκαμνε και ο σημερινός σας για το παρόν σκάνδαλο!

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Δεν ξέρω, κύριε, αν ήταν τα ίδια πρόσωπα ή όχι, όπως δεν ξέρω ποια ήταν η πολιτική τους τότε και σήμερα.

Γίνεται λόγος συχνά πυκνά για τους ακελικούς που εκφράζουν διαφορετική άποψη. Όταν εκφράζουν διαφορετική άποψη, είναι πρόβλημα, όταν έχουμε 100% τες ίδιες απόψεις είμαστε μονολιθική δικτατορία. Καλά, θέλω να μου εξηγήσει -και ελπίζω να μη θιχτεί ούτε αυτός- ο επόμενος ομιλητής, όταν το 66% των συναγερμικών ψηφοφόρων διαφώνησαν για το ζήτημα ζωής και θανάτου του τόπου, το σχέδιο λύσης του Κυπριακού, το Σχέδιο Ανάν, πώς τους σεβαστήκατε; Λέτε ότι εχάθη η αξιοπιστία και δεν μπορούμε εμείς να είμαστε κυβερνώντες αυτή τη στιγμή...

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Θα είστε ακόμα πιο συνεπής με το θέμα τούτο...

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, σας παρακαλώ! Θα είμαι πολύ ευτυχισμένος αποχωρώντας κάποια στιγμή από τη Βουλή να κάμω μια ομιλία και να μη με διακόπτετε.

Λοιπόν, θέμα αξιοπιστίας και δεν μπορεί να διαχειριστεί από εδώ και μπρος αυτή η κυβέρνηση τίποτε και το κυβερνών κόμμα. Ε, καλά, γιατί κανένας δεν είχε με τη συνείδησή του πρόβλημα, όταν πέρα από τους S300, πέρα από το χρηματιστήριο είχαμε το Σχέδιο Ανάν; Και δεν υπήρχε πρόβλημα για την τότε κυβέρνηση.

Έγινε πολύς λόγος για τον κ. Πολυβίου. Λογικά έπρεπε να αφήσουμε τον άνθρωπο ήσυχο. Έκαμε αυτό που έκαμε. Εμείς δεν εκρίναμε τον άνθρωπο, κύριοι συνάδελφοι, εκρίναμε το πόρισμά του, το περιεχόμενό του. Ας είμαστε ειλικρινείς. Ας πούμε ότι ο κ. Πολυβίου ενεργούσε όπως αναμενόταν ότι θα ενεργούσε από πλευράς Δημοκρατικού Συναγερμού, ότι θα δικαίωνε τον Πρόεδρο και την κυβέρνηση. Σήμερα αυτά θα ελέγονταν για τον Πόλυ Πολυβίου ή εκείνα που λέγονταν τότε; Γι' αυτό λέω πρέπει να σταματήσουν τα δύο μέτρα και τα δύο σταθμά.

Τίθεται συνεχώς ένα θέμα, ότι η μόνη λύση και η λύση στη δημοκρατία είναι οι εκλογές. Εκλογές γίνονται -δεν ξέρω αν θα πω ευτυχώς ή αν θα πω δυστυχώς- κάθε ενάμιση χρόνο στην Κύπρο. Η δύναμη του καθενός μας επιβεβαιώνεται τακτικά.

Κύριε Πρόεδρε, αιτούμαι των τεσσάρων λεπτών που edώσετε στον κ. Νικολαΐδη και στον κ. Παπαδόπουλο. Όλα τα άλλα θα τα πω στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, ναι, απλώς σας ενημερώνουν οι γραμματείς ότι έληξε ο χρόνος.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Γιατί είναι πολλά άλλα που θέλω να θίξω. Γιατί έφτασε αυτή τη κοινωνία εδώ; Το Μαρί τι αποτέλεσε;

Θα κλείσω, κύριε Πρόεδρε, με ακόμα δυο σχόλια. Τι είναι το Μαρί στη συνείδησή μας; Είναι η προσπάθεια μιας ολόκληρης κοινωνίας να ξεπλύνει κάθε φορά με διαβάθμιση ευθυνών -απλή του πολίτη, μεγάλη εμάς, μέγιστη των πιο μεγάλων αξιωματούχων- να ξεπλύνει ενοχές και αμαρτίες, γιατί εφέραμε, εδημιουργήσαμε αυτή την κατάσταση. Αλλά, για να φτάσουμε εδώ, ιστορικά αποδεδειγμένα έχουμε τη λιγότερη ευθύνη, που δεν μπορεί να αποτελεί "κολυμβήθρα του Σιλβάμ" για πολλά άλλα εγκλήματα και κακά. Ούτε αποτελεί ισοφάριση. Ποια ισοφάριση; Τίποτε δεν ισοφαρίζεται στη ζωή. Το καθένα έχει το δικό του βάρος.

Θέλω να πω ότι με εξέπληξε και το γεγονός ότι από όλες τις αναφορές που έγιναν σήμερα ένα-δύο συναδέλφους τούς ενόχλησε η αναφορά του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ για τη θέση της ΕΔΕΚ για τη διζωνική κοινοτική ομοσπονδία. Δε θα μπω στη συζήτηση -στους προϋπολογισμούς θα έχουμε χρόνο να τα πούμε- αν έχει ονομαστεί η διζωνική -όχι η κοινοτική- η διζωνική "ρατσιστική" ή όχι. Τζιαι θέλω να το πω τεκμηριωμένα, έχοντας ομιλίες και άρθρα μπροστά μου. Αλλά τόσα άλλα που ελέχθησαν προς την κατεύθυνσή μας, τι "ανίκανοι", τι "αφελείς", τι, τι, τι, σήμερα -αφήνω αυτά που λέγονταν τους τρεις μήνες- δεν ενόχλησαν κανέναν!

Και το τελευταίο, κύριε Πρόεδρε, γιατί πρέπει να τελειώσει. Δεν ελέχθη από πλευράς μας ότι είναι τα κόμματα πραξικοπηματίες. Εάν και εφόσον κάποιος ομολόγησε σχεδιασμό εξαναγκασμού του Προέδρου, εξαναγκασμού του Προέδρου σε παραίτηση, αυτή είναι μια λογική εκτροπή, ανατροπή. Και αυτά ήταν δηλώσεις που έγιναν μια συγκεκριμένη μέρα. Αλίμονο, αλίμονο, τζιαι εγώ λέω ότι είναι κρίμα να λέγετε αυτό το πράμα τζιαι να πιστεύετε ότι σας θεωρούμε πραξικοπηματίες.

Ι. ΝΙΚΟΛΑΟΥ:

Αν το αποσύρετε, έν' σωστά που 'ννά κάμετε.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Ιωνά, είπα τι είπα, ότι η προσπάθεια εκτροπής και ο εξαναγκασμός με ομολογημένο σχεδιασμό είναι εκτροπή από τη συνταγματική τάξη.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Έν' γραπτές οι δηλώσεις, κύριε Νικολάου, έν' γραπτές.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, να ολοκληρώσει ο αγορητής...

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θέλω να κλείσω...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άστε τον αγορητή να ολοκληρώσει, παρακαλώ!

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ζαχαρία Κουλία)

Παρακαλώ!

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Όταν θα γίνουν και οι δίκες, όταν στον καθένα θα αποδοθεί η ευθύνη που του ανήκει και η δικαιοσύνη και εκείνοι οι οποίοι έχουν την ευθύνη, γιατί πέθαναν με τον τραγικό τρόπο που πέθαναν δεκατρείς συμπατριώτες μας, θα πληρώσουν γι' αυτή την ευθύνη, τότε μπορούμε να μπούμε και στη μάχη την προεκλογική, που έτσι κι αλλιώς ξεκινά. Τώρα, αν θα ξεκινήσει σε δύο μήνες, αν θα ξεκινήσει σε έξι μήνες που τα κόμματα περίπου Ιούνιο-Ιούλιο του επόμενου χρόνου θα ορίσουν τους υποψηφίους τους, έχουμε χρόνο.

Έχει και κάτι άλλο που προέχει όμως.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Είναι και οι εκλογές στις 18 του Δεκέμβρη.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Είναι και οι εκλογές αυτές, αλλά άλλο θέλω να πω, κύριε Αναστασιάδη, και είμαι σίγουρος ότι θα συμφωνήσεις.

Μέσα σε αυτό το κακό που μας βρήκε, το ίδιο πικρό καλοκαίρι βρέθηκε κι ένα καλό, μια ευλογία. Αυτό το αέριο, το οποίο, αν δεν το διαχειριστούμε μαζί και αν δεν μπορέσουμε να ομονοήσουμε μπροστά σε αυτή την ευλογία, που, αν δεν την χειριστούμε καλά, θα είναι κατάρρα, και, αν δεν μπορέσουμε να χειριστούμε την αυξανόμενη επιθετικότητα της Τουρκίας, θα μας μείνουν αυτές οι συζητήσεις, όπως μας έμειναν κι εκείνες προ του '74, αλλά η Τουρκία ήλθε και κατέλαβε τη μισή Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Κατσουρίδη.

Θα παρακαλέσω τον τελευταίο ομιλητή, που είναι ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο κ. Τάσος Μητσόπουλος.

Τ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα πρέπει αναπόφευκτα να ξεκινήσω την παρέμβασή μου κάνοντας αναφορά σε κάποιες από τις αβάσιμες, εκτιμώ, αιτιάσεις του προηγούμενου ομιλητή, του εκλεκτού συναδέλφου του κ. Κατσουρίδη.

Θα ήθελα λοιπόν να αναφέρω ότι, εάν ο Δημοκρατικός Συναγερμός τιμά κάποιους, είναι αυτούς που τιμά σύσσωμος ο κυπριακός ελληνισμός. Και, ναι, τιμούμε όλους εκείνους που με τον αγώνα και τη θυσία τους έδωσαν τη δυνατότητα σήμερα στο ΑΚΕΛ να είναι κόμμα εξουσίας, έδωσαν τη δυνατότητα στον κ. Δημήτρη Χριστόφια να είναι σήμερα Πρόεδρος της Δημοκρατίας και σε όλους εμάς να αναπνέουμε τον αέρα της ελευθερίας.

Οφείλω να ομολογήσω πως η κοινοβουλευτική μου εμπειρία είναι σχετικά μικρή. Όμως ταυτόχρονα θα παραδεχτώ ότι η επιχειρηματολογία την οποία έχει παραθέσει ο κ. Κατσουρίδης, μια επιχειρηματολογία η οποία ανατρέχει στο χρηματιστήριο, στους S300 και σε γεγονότα ακόμα πιο παλιά, είναι μια επιχειρηματολογία την οποία προσωπικά την έχω ξανακούσει από το ίδιο αυτό βήμα. Και οφείλω επίσης να σημειώσω ότι είναι μια επιχειρηματολογία μονότονη η οποία επιστρατεύεται κάθε φορά που το ΑΚΕΛ βρίσκεται μπροστά σε αζεπέραστα πολιτικά αδιέξοδα και κυρίως ετούτη την ώρα που το ΑΚΕΛ καλείται να αναμετρηθεί με τις ιστορικές, πολιτικές του ευθύνες.

Αυτό που έχω επίσης διαπιστώσει, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα είναι ότι η όλη επιχειρηματολογία των αγορητών του ΑΚΕΛ είναι μια επιχειρηματολογία η οποία κινείται σε μια συγκεκριμένη και μονόδρομη κατεύθυνση, στην κατεύθυνση δηλαδή της καθιέρωσης μιας ιδιότυπης και απόλυτης ασυλίας για τον ανώτατο άρχοντα της χώρας. Είναι μία λογική η οποία λέγει λίγο πολύ ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να βρίσκεται εσαεί στο απυρόβλητο και να μην υπέχει προσωπικές και πολιτικές και θεσμικές ευθύνες. Θεωρούμε ότι αυτή η αντίληψη είναι μια αντίληψη που δεν ταιριάζει σε σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες και προσιδιάζει σίγουρα σε κάποια άλλα καθεστώτα παλαιότερων εποχών, τα οποία δε θα ήθελα να χαρακτηρίσω, έχοντας πάντοτε υπόψη ότι η έννοια της πολιτικής ευθύνης η οποία υπάρχει σε όλα τα δημοκρατικά συστήματα, είτε είναι κοινοβουλευτικού είτε είναι προεδρικού τύπου, είναι μία έννοια απόλυτα συνυφασμένη με την αρχή της δημοκρατικής νομιμότητας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η τραγωδία που έπληξε την πατρίδα μας την 11^η Ιουλίου ήταν ανείπωτη σε ένταση και οδύνη. Η τεραστίων διαστάσεων έκρηξη θέρισε δεκατρείς ανθρώπινες ζωές, θρυμμάτισε την ήδη λαβωμένη κυπριακή οικονομία, κατέστρεψε στρατηγικές υποδομές του τόπου και καταρράκωσε το κύρος και την αξιοπιστία της διοίκησης και των θεσμών. Ένα μεγάλο “γιατί” βασανίζει από τότε το λαό μας, που εναγώνια διερωτάται πώς προέκυψε αυτή η τραγωδία και ποιος επιτέλους ευθύνεται για αυτήν.

Όσο τα γεγονότα ξετυλίγονταν τόσο πιο ευδιάκριτα προέκυπταν και οι ευθύνες, ευθύνες, όπως ειπώθηκε, πολιτικές, προσωπικές, ποινικές, θεσμικές, διοικητικές. Ευθύνες όμως που αρχίζουν από τον ύπατο πολιτικό αξιωματούχο του κράτους, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και διαχέονται σε όλο το εύρος μιας διοίκησης που αποδείχτηκε τραγικά ανεύθυνη και κατώτερη δυστυχώς της κρισιμότητας των περιστάσεων, ευθύνες που κατέγραψε στο ακέραιο το πόρισμα της επιτροπής Πολυβίου. Δυστυχώς, αυτά που το αλάνθαστο κοινωνικό αισθητήριο είχε διαπιστώσει από την πρώτη κιόλας στιγμή της μεγάλης τραγωδίας επιβεβαιώθηκαν πλήρως στην πορεία. Οι υπεύθυνοι της τραγωδίας και πρώτος απ’ όλους ο βασικός υπεύθυνος για τη διαχείριση του όλου ζητήματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε ευθύς μετά την κατάσχεση του μοιραίου φορτίου, αποκάλυψαν γρήγορα τις προθέσεις τους. Καταφεύγοντας σε προφάσεις, σε υπεκφυγές, αρνήθηκαν να προβούν σε μια απλή, αυτονόητη και συνάμα γενναία πράξη αυτογνωσίας, αναλαμβάνοντας προσωπική και πολιτική ευθύνη. Και δεν αρκέστηκαν μόνο σε αυτό. Προχώρησαν δυστυχώς εργολαβικά στην υπονόμηση τόσο του κύρους και της αξιοπιστίας του πορίσματος όσο και της ίδιας της διαδικασίας και προσωπικά του ερευνηντος επιτρόπου, του κ. Πολυβίου, ο οποίος δε λειτούργησε σε θεσμικό κενό αλλά εις επίρρωσιν συγκεκριμένων προνοιών του συντάγματος και στη βάση μιας ευρύτατης εντολής που πήρε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο.

Όπως κι αν έχει όμως το πράγμα, η επιλογή του κ. Χριστόφια με την πεισματική άρνηση ανάληψης ευθυνών και την οχύρωσή του πίσω από επιχειρήματα του τύπου «δε γνώριζα», «δεν άκουσα», «δεν ενημερώθηκα», «δεν ήξερα» συνιστά ένα πρωτόφαντο δείγμα πολιτικής “αν-ευθύνης” που καθιερώνει επικίνδυνες για τη δημοκρατία πρακτικές. Και, ναι, αυτό συνιστά εκτροπή. Αν κρίνουμε λοιπόν από τις νεοκρίσεις και αψυχολόγητες αντιδράσεις της κυβέρνησης και του ΑΚΕΛ, φαίνεται πως κάποιος είχαν λίγο πολύ προκαταλάβει το περιεχόμενο του πορίσματος, πιστεύοντας ότι ουδείς σε αυτό τον τόπο θα τολμήσει να ορθώσει το ανάστημα και να υψώσει τη φωνή του ενάντια στους πανίσχυρους μηχανισμούς μιας ψυχρής και

απρόσωπης, όπως αποδεικνύεται, εξουσίας, μιας εξουσίας που δεν είχε το ηθικό ανάστημα και τη γενναιότητα να προχωρήσει σε μια ελάχιστη πράξη συγγνώμης απέναντι στη μνήμη των νεκρών και την οργή των ζωντανών.

Λησμόνησε δυστυχώς ο Πρόεδρος Χριστόφιας τη σοφή ρήση των αρχαίων, που έλεγαν «δει τον αληθινόν άρχοντα και νόμιμον είναι», που πάει να πει «ο σωστός άρχοντας πρέπει να υπακούει κι ο ίδιος στους νόμους». Η κυβέρνηση Χριστόφια όμως προχώρησε σε ένα ακόμη μοιραίο πολιτικό ολίσθημα. Δεν αρκέστηκε στην αμφισβήτηση των θεσμών, στην υπονόμηση της αξιοπιστίας του πορίσματος και της διαδικασίας επιχείρησε και μετάθεση ευθυνών. Θέλησε η κυβέρνηση, επιστρατεύοντας διαβολές, ψιθύρους και ενορχηστρωμένα δημοσιεύματα, να πλήξει τη μνήμη των νεκρών -έγκλημα καθοσιώσεως!- εκείνων δηλαδή που με απaráμιλλη αυτοθυσία έδωσαν τη ζωή τους, για να προστατεύσουν το δημόσιο συμφέρον, εκείνων που κλήθηκαν να υπερασπίσουν μια προδομένη υπόθεση και να σηκώσουν στους ώμους τους ευθύνες πολιτικές και ανεπάρκειες θεσμικές και διοικητικές, που σίγουρα δεν τους αναλογούσαν. Λησμόνησε φαίνεται η κυβέρνηση την προτροπή του Αριστοτέλη, ο οποίος έλεγε ότι με τους νεκρούς δε θυμώνουμε, γιατί αυτοί έπαθαν το μεγαλύτερο κακό. Ο θάνατος των δεκατριών παλικαριών, που με τη θυσία τους υπερασπίστηκαν τη χαμένη τιμή αυτής της πολιτείας, αποτελεί το μέτρο, το αληθινό μέτρο, της αξίας ενός ανθρώπου.

Δε θα επαναλάβουμε ασφαλώς τα γεγονότα που ακολούθησαν τη δημοσιοποίηση του πορίσματος, γιατί η ευθύνη η δική μας δεν είναι να πράξουμε αυτό, αλλά ούτε και να υποκαταστήσουμε την όποια θεσμική ή δικαστική διαδικασία. Ευθύνη μας είναι να αναδείξουμε με νηφαλιότητα και ευθυκρισία την πολιτική διάσταση των γεγονότων, γιατί η τραγωδία στο Μαρί δεν ήταν ένα ατυχές γεγονός ή μια κακή συγκυρία. Ήταν το αποτέλεσμα της λανθασμένης πολιτικής κρίσης και ανικανότητας της κυβέρνησης και ειδικά του Προέδρου της Δημοκρατίας να εκτιμήσουν τους διεθνείς συσχετισμούς και να διαχειριστούν ένα ευαίσθητο θέμα υψίστης εθνικής σημασίας, να προστατεύσουν εν τέλει τους πολίτες και την καλή εικόνα της χώρας στο εξωτερικό.

Πολιτικά η τραγωδία στο Μαρί δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου της διακυβέρνησης Χριστόφια, μιας διακυβέρνησης μειωμένης προβλεπτικότητας, με περιορισμένη ή στρεβλή αντίληψη για τη θέση της χώρας μας στη διεθνή σκηνή, μιας κυβέρνησης ανεπάρκειας, περιορισμένων αντανάκλαστικών και παντελούς έλλειψης ευθύνης. Το μόνο το οποίο φαίνεται να ξέρει καλά αυτή η κυβέρνηση είναι να ενοχοποιεί όλους τους άλλους για τα δικά της λάθη και παραλείψεις, μη διστάζοντας να ανατρέχει κάθε φορά στο απώτερο ή απώτατο παρελθόν, επιστρατεύοντας τη γλώσσα της ξύλινης επιχειρηματολογίας, και να αναμοχλεύει πάθη, εντάσεις και πληγές. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου σήμερα ότι είδαμε αυτό το έργο, ΑΚΕΛ κατά πάντων, το ΑΚΕΛ να στρέφεται κατά του πορίσματος και της διαδικασίας, το ΑΚΕΛ να στρέφεται κατά των πολιτικών δυνάμεων συλλήβδην, κατά των μέσων μαζικής ενημέρωσης και τελικά κατά της ίδιας της κοινωνίας των πολιτών, κατά δηλαδή όλων εκείνων των φορέων που συγκροτούν αυτό που σήμερα αποκαλούμε “ανοιχτή και ελεύθερη δημοκρατική κοινωνία”.

Είναι σαφές ότι το κεντρικό πολιτικό πρόβλημα της Κύπρου σήμερα είναι πρόβλημα διακυβέρνησης και όχι γενικώς και αορίστως πρόβλημα του πολιτικού συστήματος. Από την κρίση διακυβέρνησης ξεκινά και η ευρύτερη πολιτική κρίση. Είναι η πολιτική στάση, η έλλειψη ευαισθησίας, η άρνηση ανάληψης ευθύνης της κυβέρνησης και του Προέδρου που παράγουν και αναπαράγουν τα αδιέξοδα, που κλονίζουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στην πολιτική, που μετατρέπουν την κυβερνητική ανεπάρκεια σε κρίση εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς.

Απέναντι σε αυτή τη ζοφερή πολιτική πραγματικότητα οι πολίτες δεν πρέπει και δεν μπορούν να μείνουν απαθείς. Διεκδικούν να έχουν ρόλο και λόγο στις εξελίξεις. Αυτό δε σημαίνει, φίλες και φίλοι, ότι όλες οι απόψεις που ακούγονται είναι σωστές ή δίκαιες, όμως η δυνατότητα να έρχονται όλες οι απόψεις στο προσκήνιο τροφοδοτεί το δημόσιο διάλογο, αναζωογονεί την πολιτική διαδικασία και δεν την απαξιώνει. Ιδίως το ΑΚΕΛ θα έπρεπε να το γνωρίζει αυτό και να σέβεται περισσότερο τις κοινωνικές αντιδράσεις. Το λέω αυτό, γιατί με λύπη μας διαπιστώνουμε ότι ακόμη και στον τομέα του σεβασμού των κοινωνικών κινημάτων το ΑΚΕΛ έχει επιλέξει το δρόμο της αμφισβήτησης του πρωταρχικού δικαιώματος των πολιτών να έχουν δημόσια γνώμη και να την εκφράζουν ελεύθερα, μια γνώμη που, είτε μας αρέσει είτε όχι, θα πρέπει να γίνεται σεβαστή, ιδιαίτερα όταν είναι επικριτική και καταδικαστική των δικών μας πολιτικών θέσεων και επιλογών, γιατί τελικά αυτό που έχει αξία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι η δημοκρατία των διαφωνούντων και όχι η καταθλιπτική ομογνωμία των συμφωνούντων.

Κύριε Πρόεδρε,

Σε λίγες βδομάδες από σήμερα θα στηθούν κάλπες για τις τοπικές εκλογές. Κάθε κάλπη στέλνει και πολιτικά μηνύματα για την κυβέρνηση Χριστόφια, το κυβερνών ΑΚΕΛ και τα αρνητικά πεπραγμένα της τετραετίας. Είναι τώρα η ευκαιρία για κάθε πολίτη να βροντοφωνάξει «ναι, δεν ξεχνούμε τίποτα»! Αυτό είναι το πολιτικό μήνυμα των τοπικών εκλογών που έρχονται. Δε θα ξεχάσουμε τίποτα από όλα όσα έγιναν και γίνονται. Θα προχωρήσουμε με γνώμονα το καλό και την πρόοδο της πατρίδας μας. Θα δώσουμε την απάντησή μας στην κρίση και τη σύγκρουση της κυβέρνησης, συνεκτιμώντας ταυτόχρονα και την ανάγκη που έχει η κοινωνία να στείλει ένα ισχυρό μήνυμα μνήμης στο σημερινό σύστημα εξουσίας και σε όσους επιλέγουν ετούτη την ώρα να του προσφέρουν ανέλπιστα σωσίβιο σωτηρίας.

Το μέγα ζήτημα της έκρηξης στο Μαρί φέρνει επιτακτικά στην επιφάνεια την ιστορική ανάγκη για καθιέρωση στον τόπο νέων μορφών δημοκρατίας και σύγχρονων αρχών διοίκησης, διακυβέρνησης και λογοδοσίας. Μόνο αν με τόλμη ψηλαφίσουμε τα θέματα αυτά, θα μπορούμε να αντικρίσουμε κατά πρόσωπο την κοινωνία των πολιτών, δίνοντας τη δική μας πειστική απάντηση στο ογκούμενο κοινωνικό αίτημα για μια νέα ποιότητα στις σχέσεις πολιτών και πολιτικής.

Στα πλαίσια αυτά, νομίζω, θα ήταν χρήσιμο να καταθέσουμε κάποιες σκέψεις και απόψεις οι οποίες υπό μορφή προβληματισμών εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα απασχολούν τις σύγχρονες και ανεπτυγμένες κοινωνίες του κόσμου.

1. Είναι ιστορικά επιβεβλημένη η θεσμική ανασυγκρότηση, ώστε να απαλλαγεί η χώρα μας από τα φαινόμενα αναξιοκρατίας, φαυλότητας, διαπλοκής, πελατειακών πρακτικών, τη διολίσθηση σε φαινόμενα αυταρχισμού και αλαζονείας και πολιτικής ασυλίας, όπως επισήμανα και προηγουμένως, και προνομίων, πολιτικών και συντεχνιακών προνομίων, που χαρακτηρίζουν τριτοκοσμικά και ολιγαρχικά καθεστώτα.
2. Εξίσου αναγκαία είναι η ριζική ανανέωση του πολιτικού δυναμικού κυρίως σε επίπεδο δημοκρατικής κουλτούρας, αξιών, απόψεων, προτάσεων, οραμάτων και ιδεών.
3. Το πολιτικό προσωπικό, στα πλαίσια μιας νέας αντίληψης αυξημένης λογοδοσίας, την οποία οφείλουμε να καθιερώσουμε, θα πρέπει να υπαχθεί στο κοινό δίκαιο για τη βλάβη που προκαλεί η πολιτική του δράση, λαμβάνοντας υπόψη ότι το πολιτικό αδίκημα βλάπτει δυσανάλογα πολλούς σε σχέση με το κοινό αδίκημα.
4. Είναι αναγκαίο να καθιερωθεί η πολιτική ευθύνη και λογοδοσία του πολιτικού προσωπικού για τις πολιτικές του πράξεις ή παραλείψεις οι οποίες βλάπτουν την κοινωνία των πολιτών.
5. Είναι αναγκαίο να αναγνωρισθεί στον πολίτη το δικαίωμα του έννομου συμφέροντος για τη βλάβη που προκαλούν οι φορείς της πολιτικής εξουσίας, της δικαιοσύνης και της διοίκησης, ώστε και ο πολιτικός και ο δικαστικός αξιωματούχος, όπως επίσης και ο διοικητικός λειτουργός να ευθύνονται ευθέως απέναντι στον κάθε πολίτη.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι πολιτικές δυνάμεις της Κύπρου έχουν ιστορική ευθύνη να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων, να βγάλουν τον τόπο από την κρίση ανευθυνότητας και αναξιοπιστίας και ακυβερνησίας, να συντονιστούν με την κοινωνία των ενεργών πολιτών, να προσφέρουν υπεύθυνη και αξιόπιστη διέξοδο ελπίδας και προοπτικής, να καταρρίψουν την επιχειρηματολογία του φόβου, της οπισθοδρόμησης και της ανασφάλειας και να δεσμευτούν για κοινή δράση που θα θέσει τέρμα στις θεσμικές ανεπάρκειες, στα εκφυλιστικά συμπτώματα διαφθοράς και διαπλοκής, στα φαινόμενα αναξιοκρατίας και πολιτικής ανεπάρκειας και να προσφέρουν στο λαό και τον τόπο τη μεγάλη εκείνη θεσμική αλλαγή, τη μεγάλη εκείνη εκσυγχρονιστική μεταρρύθμιση, που απαιτεί πειστικά η κοινωνία με μπροστάρη τη νέα γενιά.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Έχει ολοκληρωθεί η συζήτηση του θέματος. Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει πρόταση για υιοθέτηση ψηφίσματος.

Ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου έχει το λόγο.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως είναι υπόψη τόσο του προεδρείου όσο και των υπόλοιπων συναδέλφων, έχει κυκλοφορήσει ένα ψήφισμα, με απόλυτο σεβασμό στο άρθρο 44(1)(β) του συντάγματος, το οποίο καλούμε το προεδρείο να το θέσει σε ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Άντρος Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εμείς σεβόμαστε το δικαίωμα της πλειοψηφίας της Βουλής να θέσει την πρότασή της προς ψήφιση. Απλώς θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε ότι -και δε θα ταλαιπωρήσω την ολομέλεια της Βουλής- με βάση την επιχειρηματολογία την οποία αναπτύξαμε κατά τη διάρκεια της ολοήμερης συζήτησης θεωρούμε ότι αυτό το

ψήφισμα αντιβαίνει προς την πραγματικότητα και καθοδηγείται από σκοπιμότητες και, ως εκ τούτου, εμείς θα το καταψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ.

Ο κ. Μάριος Καρογιάν.

Μ. ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς θα υποστηρίξουμε το συγκεκριμένο ψήφισμα. Θέλω να διαβεβαιώσω ότι εμείς δεν καθοδηγούμαστε από καμιά σκοπιμότητα, γιατί ακριβώς στο ψήφισμα αυτό υπήρξε και συμβολή του Δημοκρατικού Κόμματος. Πιστεύουμε ότι τα γεγονότα είναι εκεί, το πόρισμα είναι εκεί, συνάδει πλήρως με την τοποθέτηση που κάναμε ως κόμμα, και γι' αυτό εμείς θα το υποστηρίξουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γιώργος Βαρνάβα.

Γ. ΒΑΡΝΑΒΑ:

Κύριε Πρόεδρε, εκ μέρους της ΕΔΕΚ να πω ότι και εμείς θα ψηφίσουμε υπέρ του ψηφίσματος το οποίο έχουμε ενώπιόν μας και ταυτόχρονα να δηλώσω ότι ούτε εμείς καθοδηγούμαστε από τις οποιοσδήποτε σκοπιμότητες. Νομίζω ότι, το αντίθετο απ' αυτό που έχει πει ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ, η διεξαχθείσα σήμερα συζήτηση ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων και τα όσα έχουν ακουστεί δε θα μπορούσαν να οδηγήσουν πουθενά αλλού εκτός από το ψήφισμα το οποίο έχουμε ενώπιόν μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε, κύριε Συλλούρη.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, και εμείς θα υποστηρίξουμε το ψήφισμα, ακριβώς διότι αντιλαμβανόμαστε πλήρως την κατάσταση. Και έχουμε ακούσει όλες τις ομιλίες· ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ και το ΑΚΕΛ φαίνεται ότι έχουν ακούσει μόνο τις δικές τους ομιλίες!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γιώργος Περδίκης.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πρέπει να κάνουμε μια σαφή διάκριση μεταξύ της έννοιας του σκοπού και της σκοπιμότητας. Σαφέστατα υπάρχει ένας σκοπός μέσα σ' αυτό το ψήφισμα και ο σκοπός είναι ένας και καθαρός, να εκφραστεί η άποψη της πλειοψηφίας του λαού και των κομμάτων. Είναι ξεκάθαρος σκοπός και είναι σκοπός άγιος, γιατί είναι ο σκοπός που αγιάζει και καθαγιάζει τη δημοκρατία. Αυτό το ψήφισμα αντανάκλα τη μορφή και την εικόνα της δημοκρατίας σήμερα. Είναι καθήκον μας να υποστηρίξουμε αυτό το ψήφισμα και ως Κίνημα Οικολόγων θα το υποστηρίξουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασιάδης, παρακαλώ.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή υπήρξαν πολλές αναφορές περί εκτροπής, περί αντισυνταγματικών συμπεριφορών, θέλω να πιστεύω ότι το ψήφισμα που η συντριπτική πλειοψηφία της Βουλής θα υιοθετήσει δε θα χαρακτηριστεί ως απόπειρα πολιτικού πραξικοπήματος ούτε ότι υποκινείται -και λυπούμαι, γιατί το είπατε- από τάχατες σκοπιμότητες. Ποιες άλλες σκοπιμότητες μπορεί να υπηρετούνται, όταν υποσκάπτονται οι θεσμοί, όταν ανατρέπονται αρχές, όταν πέρα και πάνω από κάθε λογική προσπαθούμε να συνδέσουμε τα παρόντα με τα οποιαδήποτε του παρελθόντος ή του μέλλοντος; Κάθε γεγονός κρίνεται, όπως πολύ ορθά ελέχθη, στην ώρα του. Και αυτή την ώρα αυτό το οποίο κρίνεται είναι οι πράξεις, οι παραλείψεις, οι ευθύνες όπως έχουν αποδοθεί μέσα ακριβώς από ένα θεσμοθετημένο όργανο που ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επέλεξε και διόρισε και που του απέδωσε πλήρως προσωπικές, θεσμικές, πολιτικές ευθύνες. Θα έπρεπε να τις αναλάβει. Αυτό λέει το ψήφισμα και γι' αυτό θα το υποστηρίξουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Άντρος Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχω πρόθεση να αναπαραγάγουμε την ολόημερη συζήτηση που είχαμε, γι' αυτό επεδίωξα να είμαι όσο το δυνατό πιο συνοπτικός, να μην πω τίποτε. Δικαίωμα των υπολοίπων να πουν ό,τι θέλουν. Δε θα σας ακολουθήσουμε σε αυτό τον... Είπετέ μας ότι πήραμε τον κατήφορο. Ευχαριστούμε για τον «κατήφορο τον οποίο έχουμε πάρει»! Απ' εκεί και πέρα, η ίδια η ζωή θα αποδείξει διαχρονικά ποιος είναι ο καθένας από εμάς στην Κύπρο. Εμείς έχουμε απόλυτη εμπιστοσύνη στο λαό. Δε φοβούμαστε καθόλου το λαό. Και, επαναλαμβάνω, ο κυπριακός λαός θα μας κρίνει διαχρονικά και όταν θα ξεκαθαρίσει το τοπίο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ο κ. Ζαχαρίας Κουλίας.

Και θα προχωρήσω να δώσω οδηγίες στο γραμματέα να αναγνώσει το ψήφισμα, προκειμένου να τεθεί σε ψηφοφορία.

Ορίστε, κύριε Κουλία.

Ζ. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εδώ βρισκόμαστε εν μέσω μίας τραγωδίας, εξού και το κοινοβούλιο σε ολόημερη συζήτηση συζητήσε όλο αυτό το τραγικό γεγονός. Εδώ είναι ο σημαντικότερος θεσμός μετά το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, είναι το κοινοβούλιο, και καθηκόντως έχει υποχρέωση το κοινοβούλιο να τοποθετηθεί. Και το ψήφισμα που βρίσκεται ενώπιον όλων μας είναι ένα συγκροτημένο ψήφισμα για το οποίο υποχρέωση έχουμε όλοι να λάβουμε θέση. Τον καθένα, όπως είπε και ο συνάδελφος ο Άντρος ο Κυπριανού, θα τον κρίνει ο λαός, αλλά τώρα κριτές εδώ είναι οι βουλευτές, οι εκπρόσωποι του λαού, και καθηκόντως πρέπει να τοποθετηθούμε όλοι. Ως εκ τούτου, θα υποστηρίξω το ψήφισμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Παρακαλώ το γραμματέα να αναγνώσει το ψήφισμα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων

Η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Αφού συζητήσε στο Τέταρτο Κεφάλαιο της ολομέλειας του σώματος σε ολόημερη συνεδρία της, στις 4 Νοεμβρίου 2011, το θέμα «Το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την έκρηξη που επισυνέβη την 11^η Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” στο Μαρί».

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ η πιο πάνω μονομελής ερευνητική επιτροπή έλαβε την εντολή από το Υπουργικό Συμβούλιο, που τη διόρισε σύμφωνα με τον περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμο, «να εξετάσει το θέμα ευθύνης και/ή ευθυνών για την έκρηξη η οποία επισυνέβη στις 11 Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” στο Μαρί», με αναφορά μεταξύ άλλων στο «κατά πόσο προκύπτουν οποιοσδήποτε ευθύνες (οποιασδήποτε μορφής) -και, αν η απάντηση είναι καταφατική, ποιες είναι αυτές και πού αποδίδονται- από το σύνολο των ενεργειών, παραλείψεων, γεγονότων, συνθηκών, ή το συνδυασμό τους, που οδήγησαν στην έκρηξη».

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ στο διάγγελμά του προς τον κυπριακό λαό, στις 14 Ιουλίου 2011, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε τα εξής: «Απαίτηση όλων μας είναι η πλήρης διερεύνηση των συνθηκών, των αιτίων και των λόγων που τελικά προκάλεσαν τη μεγάλη τραγωδία. Η απαίτηση όλων είναι να εντοπιστούν και να αποδοθούν οι ευθύνες, όποιους και αν αυτές βαρύνουν. Από το χαμηλότερο μέχρι το ανώτατο επίπεδο. Οι ευθύνες, σας διαβεβαιώ, θα αποδοθούν και θα αναληφθούν. Σήμερα», δηλαδή στις 14 Ιουλίου 2011, «στο Υπουργικό Συμβούλιο αποφασίστηκε ο διορισμός του διακεκριμένου νομικού κ. Πόλυ Πολυβίου ως μονομελούς ερευνητικής επιτροπής. Η ευθύνη του θα είναι να ερευνήσει με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα όλες ανεξαιρέτως τις πτυχές και όλα τα συμβάντα για την τραγωδία».

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ η πιο πάνω μονομελής ερευνητική επιτροπή, ενεργώντας μέσα στα πλαίσια των πιο πάνω όρων εντολής που έλαβε από το Υπουργικό Συμβούλιο, που τη διόρισε, κατέληξε στη βασική *διαπίστωση* ότι «η κύρια ευθύνη ανήκει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος προΐσταται του κράτους και της κυβέρνησης» και διευκρινίζοντας κατέληξε ότι δεν αναφέρεται απλώς σε θεσμική και εξ αξιώματος πολιτική ευθύνη, που πάντα υπάρχει. Στην προκειμένη περίπτωση καταλογίζει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σοβαρότατες προσωπικές ευθύνες για το τραγικό συμβάν και τις συνέπειές του.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ η έκρηξη στο Μαρί είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο δεκατριών συμπολιτών μας, στους συγγενείς των οποίων η Βουλή εκφράζει τα ειλικρινή συλλυπητήρια και τη συμπαραστάση της, και τον *τραυματισμό* πολλών άλλων, καθώς και την πρόκληση σημαντικών ζημιών και επιπτώσεων στο σύνολο της οικονομίας και των πολιτών.

Σημειώνοντας ότι το πόρισμα Πολυβίου απέδωσε κατά τρόπο σαφή και απερίφραστο πολιτικές ευθύνες για τις ενέργειες, πράξεις και παραλείψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας σχετικά με την τραγωδία της 11^{ης} Ιουλίου,

Σημειώνοντας ότι το πόρισμα Πολυβίου είναι βασισμένο σε μια σειρά από βασικά αναντίλεκτα γεγονότα, που υποστηρίζονται από τα έγγραφα που έγιναν δεκτά στη διερευνητική διαδικασία και από τις καταθέσεις που λήφθηκαν από τη μονομελή επιτροπή,

Σημειώνοντας ότι η ερευνητική επιτροπή έχει ενεργήσει αυστηρά μέσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Υπουργικό Συμβούλιο και ότι οι αποδοθείσες ευθύνες, αντικειμενικά κρινόμενες, ήταν το *προβλεπτό* αποτέλεσμα των ενεργειών, πράξεων και παραλείψεων του Προέδρου της Δημοκρατίας,

Υπογραμμίζοντας ότι, ως θέμα κορυφαίας πολιτικής αρχής στα δημοκρατικά πολιτεύματα και ως βασική εγγύηση *τήρησης* του συντάγματος, η άσκηση εξουσίας έχει ως αποτέλεσμα και είναι σύμφυτη με την ύπαρξη ευθύνης από αυτόν που την ασκεί,

Σημειώνοντας ότι η άρνηση του Προέδρου της Δημοκρατίας να συμμορφωθεί προς όσα ο ίδιος διακήρυξε με το διάγγελμά του δε συμβάλλει στη δημιουργία συνθηκών ενόητας και είναι αιτία και πηγή αποσταθεροποίησης.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ η Βουλή, μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης του πιο πάνω θέματος, θεωρεί ότι οι πιο πάνω ευθύνες που αποδίδονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από το πλέον θεσμικά εξουσιοδοτημένο όργανο πρέπει να αναληφθούν έμπρακτα από τον ίδιο, όπως και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε δεσμευτεί ενώπιον του κυπριακού λαού.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Η κρισιμότητα της δημιουργηθείσας εξ υπαιτιότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας έκρυθμης κατάστασης υπαγορεύει και επιβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αναλάβει τις ευθύνες που του έχουν καταλογιστεί, όπως άλλωστε ο ίδιος έχει διακηρύξει, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία κλίματος σταθερότητας και αποφυγής αχρείαστης πόλωσης, μισαλλοδοξίας και διχασμού.
2. Η Βουλή των Αντιπροσώπων καλεί, ως εκ τούτου, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και με την εθελούσια παραίτησή του να συμβάλει στη δημιουργία των επιθυμητών συνθηκών, για να μπορέσει ο τόπος και ο λαός να ξεπεράσουν τα προβλήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέτω το προταθέν ψήφισμα ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της έγκρισης του ψηφίσματος;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα τρεις, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκαοχτώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι απέχουν;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ και δεκαοχτώ εναντίον, το κατατεθέν ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων για την τραγωδία στο Μαρί εγκρίνεται.

Παρακαλώ, κύριοι συνάδελφοι, θέλω να καταθέσω καθηκόντως ως επίλογο αυτής της συζήτησης τα εξής: Εκ μέρους του σώματος να εκφράσω προς τους συγγενείς των ηρωικών θυμάτων της τραγωδίας της 11^{ης} Ιουλίου τη βαθιά μας συμπάθεια, τη συμπαραστάση και την αλληλεγγύη μας για μια ακόμα φορά με την ευκαιρία της παρουσίας τους σε αυτή τη συνεδρία της Βουλής. Είμαστε δίπλα σας και μαζί σας στο δράμα που βιώνετε. Η ψυχική σας αντοχή και το ηθικό μεγαλείο που έχετε επιδείξει καθ' όλη την περίοδο της δοκιμασίας σας είναι ρωμαλέο μήνυμα θάρρους, αγωνιστικότητας και εγκαρτέρησης προς ολόκληρο το λαό μας και αυτή σας η στάση είναι η μεγαλύτερη ελπίδα για το μέλλον.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 10 Νοεμβρίου 2011, στις 4.00 μ.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

1. Οι περί Ρύθμισης Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.056-2011).
2. Ο περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2011.
(Πρόταση νόμου).
(Αρ. Φακ. 23.02.052.051-2011).
3. Ο περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2011.
(Πρόταση νόμου).
(Αρ. Φακ. 23.02.052.052-2011).
4. Ο περί Ορφανοτροφείου και Τεχνικής Σχολής (Δημητράκης Γ. Διανέλλος εκ Λάρνακος) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010.
(Πρόταση νόμου).
(Αρ. Φακ. 23.02.051.058-2010).
5. Ο περί του Ελέγχου της Ανάληψης Εργασίας στον Ιδιωτικό Τομέα από πρώην Κρατικούς Αξιωματούχους και Ορισμένους Πρώην Υπαλλήλους του Δημόσιου και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010.
(Πρόταση νόμου).
(Αρ. Φακ. 23.02.051.004-2010).
6. Ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010.
(Αρ. Φακ. 23.01.051.203-2010).
7. Ο περί Εγγραφής Επιστημόνων Τροφίμων και Διαιτολόγων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.01.052.059-2011).
8. Οι περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Διεξαγωγή Έρευνας για την Πηγή των Οικονομικών Πόρων των Εκπαιδευτικών Λειτουργιών) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. ΔΝ. 61/99).
9. Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Έλεγχος Διαφημίσεων) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.251.2002).
10. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.2005).
11. Οι περί Ακτοπλοϊκών και Άλλων Επιβατηγών Σκαφών Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.046.085-2009).
12. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ταμείο Ευημερίας Προσωπικού) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.046.086-2009).
13. Οι περί Συντεχνιών Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.046.114-2009).

14. Οι περί Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών - Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών, Ανώτερου Επιθεωρητή Κρατικών Αγορών και Προμηθειών, Επιθεωρητή Κρατικών Αγορών και Προμηθειών, Ανώτερου Αποθηκάρου και Αποθηκάρου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.046.125-2009).
15. Οι περί Αποχετεύσεων Πάφου (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.014-2010).
16. Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Όροι Υπηρεσίας Υπαλλήλων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.072-2010).
17. Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Σχέδια Υπηρεσίας Θέσεων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.073-2010).
18. Οι περί Υπουργείου Υγείας, Διοίκηση - Θέση Προϊσταμένου Κέντρου Αίματος (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.088-2010).
19. Οι περί της Εξαγωγής, Διαμεσολάβησης και Παροχής Τεχνικής Βοήθειας σε σχέση με Ελεγχόμενο Είδος (Στρατιωτικός Εξοπλισμός) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.108-2010).
20. Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών (Δημοτικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.116-2010).
21. Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών (Όργανισμοί Δημοσίου Δικαίου και Κοινότητες) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.120-2010).
22. Οι περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.124-2010).
23. Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Προστασία των Νέων) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.125-2010).
24. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.129-2010).
25. Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών στους Τομείς του Ύδατος, της Ενέργειας, των Μεταφορών και των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (Αναθέτουσες Αρχές του Κράτους) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.132-2010).
26. Οι περί Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας - Θέση Προϊσταμένου Υγειονομικής Υπηρεσίας (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.047.144-2010).
27. Οι περί Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας - Θέσεις Πρώτου Ειδικού Ψυχολόγου, Ανώτερου Ειδικού Ψυχολόγου, Ειδικού Ψυχολόγου Α΄ και Ειδικού Ψυχολόγου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.001-2011).
28. Οι περί Εμπορικών Αντιπροσώπων (Συγκρότηση και Λειτουργία Συμβουλίου, Εγγραφή Μέλους και Τέλη) (Τροποποιητικοί)

- Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.002-2011).
29. Οι περί της Σύμβασης Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας (Πιστοποίηση και Κρατική Εποπτεία Αεροδρομίων) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.006-2011).
30. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Απολαβές, Επιδόματα και άλλα Οικονομικά Ωφελήματα των Δημόσιων Υπαλλήλων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.018-2011).
31. Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργών (Τοποθετήσεις, Μετακινήσεις και Μεταθέσεις) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.026-2011).
32. Οι περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.033-2011).
33. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Γλώσσες Διδασκαλίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.041-2011).
34. Οι περί Υπουργείου Υγείας, Διοίκηση - Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών, Νοσηλευτικός Κλάδος Ψυχικής Υγείας - Θέση Ανώτερου/ης Νοσηλευτικού Λειτουργού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.043-2011).
35. Οι περί Ιδιωτικών Γραφείων Εξεύρεσης Εργασίας Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.050-2011).
36. Οι περί Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης - Θέση Διευθυντή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.057-2011).
37. Οι περί Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας - Θέσεις Διευθυντή Κλινικής/Τμήματος και Βοηθού Διευθυντή Κλινικής/Τμήματος (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.058-2011).
38. Οι περί Ενεργειακής Απόδοσης κατά την τελική χρήση και τις Ενεργειακές Υπηρεσίες (Ενεργειακοί Ελεγκτές) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.059-2011).
39. Οι περί Παγκύπριας Ένωσης Προσφύγων (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.068-2011).
40. Οι περί Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων (Τέλη) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.078-2011).
41. Οι περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας της Δημοκρατίας (Διάθεση) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.079-2011).
42. Οι περί Ελεγχόμενων Ειδών (Ενδοκοινοτική Μεταφορά Προϊόντων Συνδεδεμένων με τον Τομέα της Άμυνας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.081-2011).
43. Οι περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου - Θέσεις Προϊστάμενου Τομέα, Ανώτερου Λειτουργού και Λειτουργού Α΄ (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.082-2011).

44. Οι περί Τμήματος Δασών - Θέσεις Μηχανικού Πτητικών Μέσων Α΄ και Μηχανικού Πτητικών Μέσων (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.083-2011).
45. Οι περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.085-2011).
46. Οι περί Γενικού Χημείου του Κράτους - Θέση Πρώτου Χημικού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.087-2011).
47. Οι περί Ιδιωτικών Σχολών Γυμναστικής (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.090-2011).
48. Οι περί Δασών (Διάθεση Κρατικής Δασικής Γης) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.091-2011).
49. Οι περί Δασών (Άδειες, Χρήση Δασικών Δρόμων και Εξαγωγή Δασικών Προϊόντων) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.092-2011).
50. Οι περί Δασών (Αναγνώριση Οργανώσεων Ιδιοκτητών Ιδιωτικών Δασών) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.093-2011).
51. Οι περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2011.
(Αρ. Φακ. 23.03.048.096-2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων

Ερωτήσεις και απαντήσεις

Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση

1. «Η ανάγκη για λήψη άμεσων πολιτικών αποφάσεων για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην ΑΟΖ Κύπρου και στην περιοχή μας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των βουλευτών του Κ.Σ. ΕΔΕΚ κ. Γιώργου Βαρνάβα και Νίκου Νικολαΐδη).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.008-2011).
2. «Η μειωμένη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψεως αποφάσεων και τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση της βουλευτού κ. Ρούλας Μαυρονικόλα εκ μέρους του Κ.Σ. ΕΔΕΚ).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.002-2011).
3. «Το δημογραφικό πρόβλημα στην Κύπρο και τρόποι αντιμετώπισής του».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του βουλευτή κ. Λευτέρη Χριστοφόρου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.003-2011).
4. «Η αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης που προέκυψε μετά την τραγική έκρηξη στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” και η επιτακτική ανάγκη για στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του βουλευτή κ. Γιώργου Περδίκη).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.005-2011).
5. Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας για το θέμα «Η μεγάλη έκρηξη στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” και η διεξαγωγή αντικειμενικής, ενδεδειγμένης και αμερόληπτης έρευνας».

(Αυτεπάγγελτη εξέταση με απόφαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας).
(Αρ. Φακ. 23.04.028.381-2011).

6. «Η κατάσταση που επικρατεί στον τομέα της δημόσιας υγείας και η προοπτική εφαρμογής του Γενικού Σχεδίου Υγείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των βουλευτών κ. Ανδρέα Κυπριανού και Δημήτρη Συλλούρη).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.006-2011).
7. «Η οικονομική κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών και η ανάγκη για λήψη άμεσων πολιτικών αποφάσεων για το μέλλον τους». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του βουλευτή του Κ.Σ. ΕΔΕΚ κ. Νίκου Νικολαΐδη).
(Αρ. Φακ. 23.05.044.009-2011).

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα λήξης: 7.30 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

Αδάμου Αδάμος	Λουκαΐδης Γιώργος
Αναστασιάδης Νίκος	Μαυριδής Μάριος
Αντωνίου Αντώνης	Μαυρονικόλα Ρούλα
Βαρνάβα Γιώργος	Μέσης Χρίστος
Βότσης Άγγελος	Μητσόπουλος Τάσος
Γαβριήλ Γιαννάκης	Μιχαηλίδης Ανδρέας
Γεωργιάδης Χάρης	Νεοφύτου Αβέρωφ
Γεωργίου Γεώργιος	Νικολαΐδης Νίκος
Γεωργίου Γιώργος	Νικολάου Ιωνάς
Δαμιανού Άριστος	Παπαγεωργίου Πάμπτος
Δημητρίου Μισιαούλη Στέλλα	Παπαδόπουλος Νικόλας
Δίπλαρος Ευθύμιος	Περδίκης Γιώργος
Ευαγόρου Σταύρος	Πιτσιλλίδης Ανδρέας
Ζαχαρίου Ζαχαρίας	Προκοπίου Γεώργιος
Καρογιάν Μάριος	Σαμψών Σωτήρης
Κατσουρίδης Νίκος	Σταυριανός Πανίκκος
Καυκαλιός Αντρέας	Στυλιανίδης Χρήστος
Κουκουμά Κούτρα Σκεύη	Συλλούρης Δημήτρης
Κουλίας Ζαχαρίας	Τζιοβάνης Χριστάκης
Κουτσού Νίκος	Τορναρίτης Νίκος
Κυπριανού Ανδρέας	Φακοντής Αντρέας
Κυπριανού Άντρος	Φυττής Σοφοκλής
Κυριακίδου Αθηνά	Χαραλαμπίδου Ειρήνη
Κωνσταντίνου Κώστας	Χατζηγιάννης Κυριάκος
Κωνσταντίνου Νεόφυτος	Χριστοφόρου Λευτέρης
Κώστα Κώστας	

Παρόντες αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων

Χατζηρούσος Αντώνης

Μαχτεσιάν Βαρτέκς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αγορεύσεις και συζήτηση (Ζ. Κουλίας, Γ. Πεردίκης, Δ. Συλλούρης, Γ. Βαρνάβα, Μ. Καρογιάν, Άντρος Κυπριανού, Ν. Αναστασιάδης, Ρ. Μαυρονικόλα, Ν. Κωνσταντίνου, Α. Δαμιανού, Α. Μιχαηλίδης, Ά. Βότσης, Γεώργιος Γεωργίου, Στ. Ευαγόρου, Ν. Τορναρίτης, Ν. Νικολαΐδης, Ν. Παπαδόπουλος, Ι. Νικολάου, Ν. Κατσουρίδης, Τ. Μητσόπουλος, Α. Νεοφύτου, Πρόεδρος) για το θέμα «Το πόρισμα της μονομελούς ερευνητικής επιτροπής για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την έκρηξη που επισυνέβη την 11^η Ιουλίου 2011 στη ναυτική βάση “Ευάγγελος Φλωράκης” στο Μαρί», το κείμενο σχετικού ψηφίσματος, έγκρισή του και λήξη του θέματος.